

Regeringens proposition

1978/79: 3

om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet;

beslutad den 15 juni 1978.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll denna dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

SVEN ROMANUS

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en särskild lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet. Lagen bygger på 1964 års europarådskonvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. I propositionen förordas att Sverige tillträder konventionen med visst förbehåll.

Lagförslaget öppnar möjlighet att under vissa förutsättningar här i Sverige verkställa utländsk dom i brottmål som innebär kriminalvård i frihet. Det innebär att personer med hemvist i Sverige som ställs under åtal utomlands kan dömas till en påföljd motsvarande skyddstillsyn under hänvisning till att påföljden kan effektivt verkställas i hemlandet. På motsvarande sätt kan svensk dom på skyddstillsyn som meddelas någon med hemvist utomlands enligt lagförslaget verkställas i hans hemland.

Lagförslaget tar också sikte på personer som döms till frihetsberövande påföljd och därefter villkorligt frigives eller annars överförs till kriminalvård utom anstalt. Det blir även i sådana fall möjligt att anordna övervakning m. m. i det land där den dömda har hemvist.

Förslaget förutsätter vissa ändringar i brottsbalken och andra författningar. Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1979.

1 Förslag till

Lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag äger enligt förordnande av regeringen tillämpning vid samarbete rörande kriminalvård i frihet med stat, som har tillträtt den europeiska konventionen den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer, eller annan stat, med vilken Sverige har ingått överenskommelse om sådant samarbete.

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen för visst fall förordna att samarbete enligt lagen skall äga rum även om förordnande som avses i första stycket ej har meddelats.

2 § Samarbete enligt denna lag avser

1. verkställighet i Sverige av

a) utländsk brottmålsdom, varigenom den dömda har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av straff eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en provotid undergå kriminalvård i frihet,

b) utländsk brottmålsdom avseende frihetsberövande påföljd, sedan den dömda enligt beslut i den främmande staten har frigivits villkorligt eller annars överförs till kriminalvård utom anstalt,

2. verkställighet i främmande stat av

a) svensk dom på skyddstillsyn, dock ej såvitt avser behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken,

b) svensk dom på fängelse, ungdomsfängelse eller internering, sedan den dömda enligt beslut här i landet har frigivits villkorligt eller överförs till vård utom anstalt.

Vad som föreskrivs i denna lag om utländsk brottmålsdom gäller även i fråga om annat avgörande i främmande stat som har meddelats efter rättegång i brottmål.

3 § Vid samarbete som anges i 2 § överlämnar den stat i vilken domen har meddelats åt den andra staten att antingen anordna kriminalvård i frihet enligt domen (begränsad verkställighet) eller helt övertaga verkställigheten av denna (fullständig verkställighet).

Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom

Allmänna bestämmelser

4 § Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom får ske endast efter framställning av den främmande staten.

Framställningen får ej bifallas

1. om domen ej har vunnit laga kraft eller om påföljden ej får verkställas i den främmande staten,

2. om gärning som påföljden avser ej motsvarar brott enligt svensk lag eller gärningsmannen, om gärningen begåtts här i landet, på annan grund än som avses i 5 § 3 ej skulle ha kunnat ådömas påföljd för brottet,

3. om den dömd e j har eller tar hemvist i Sverige,
4. om verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grunderna för rättsordningen här i landet eller annat väsentligt svenskt intresse,
5. om dom i mål om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats här i landet eller här utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts,
6. om fråga om ansvar för gärning som påföljden avser har prövats genom lagakraftä gande dom i annan stat än den som har gjort framställningen och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd härav skulle ha förelagat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
7. om gärning som påföljden avser utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt brott,
8. om gärning som påföljden avser utgör fiskaliskt brott, såvida ej annat föranleds av överenskommelse mellan Sverige och den främmande staten,
9. om en tillämpning av 35 kap. 8—10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,
10. om verkställighet i Sverige i annat hänseende än som förut har nämnts skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och främmande stat som ligger till grund för framställningen.

5 § Framställningen kan avslås

1. om gärning som påföljden avser omfattas av här i landet väckt åtal, utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot eller meddelat beslut att åtal ej skall väckas eller fullföljas,
2. om domen har meddelats utan att den dömd e har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol,
3. om den dömd e vid tiden för brottet ej hade fyllt femton år,
4. om domen av annat skäl än som förut har angivits måste anses oförenlig med principerna för tillämpning av svensk strafflag,
5. om det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligast att verkställighet här i landet anordnas enligt annan i 3 § angiven samarbetsform än som avses i framställningen.

6 § Avser den utländska domen två eller flera brott och föreligger hinder mot verkställighet såvitt avser något eller några av dem, får framställningen bifallas såvitt avser övriga brott endast om

1. i domen eller framställningen har angivits vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott, eller
2. det är uppenbart att det eller de brott, beträffande vilka hinder mot verkställighet föreligger, har varit utan nämnvärd betydelse för påföljdsbestämningen i den främmande staten.

7 § Framställning om verkställighet inges till utrikesdepartementet.

Finner regeringen uppenbart att framställningen ej gäller utländsk brottmålsdom som avses i 2 § 1 eller att hinder mot verkställighet möter enligt 4 § andra stycket 1—6 eller 9, skall framställningen omedelbart avslås.

Regeringen prövar om framställningen skall avslås på grund av förhållande som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5. Regeringen kan avslå framställningen, om det är uppenbart att förhållande som avses i 5 § 1—4 föreligger.

Begränsad verkställighet

8 § Framställning om begränsad verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning.

9 § Kriminalvårdsstyrelsen prövar om annat hinder mot verkställighet föreligger än som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5.

10 § Finner kriminalvårdsstyrelsen att hinder ej möter mot verkställighet, beslutar styrelsen att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges vilken övervakningsnämnd som skall handha kriminalvården.

11 § Föreskrift om provotid för den dömda och om hans åligganden under denna tid, som följer av domen eller av särskilt beslut som under provotiden har meddelats i den främmande staten, gäller här i landet, om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas eller eljest skulle ha kunnat gälla enligt svensk lag. I den mån så ej är fallet, skall föreskriften jämkas av övervakningsnämnden. Sådan jämkning får dock ej innebära att föreskriften skärps.

12 § I den mån annat ej följer av domen eller särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten, skall den dömda under provotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning ej längre vara erforderlig, skall förordnas om dess upphörande. Så länge provotiden varar, får den dömda, när det finns skäl till det, ånyo ställas under övervakning. Beslut som nu avses meddelas av övervakningsnämnden.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet skall upphöra, äger beslutet giltighet här.

13 § Med avseende på övervakningsnämndens handhavande av kriminalvården och den dömdes åligganden under provotiden tillämpas i övrigt 26 kap. 12—18 §§ brottsbalken.

Föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken får dock ej innebära skärpning i förhållande till vad som har bestämts i den främmande staten.

14 § Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömda har förhållit sig under provotiden, skall kriminalvårdsstyrelsen lämna upplysning härom på grundval av uppgifter som styrelsen inforrdar från övervakningsnämnden.

Begår den dömda nytt brott och döms han under provotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 2 § första stycket lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömda i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

Fullständig verkställighet

15 § Framställning om fullständig verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till riksåklagaren för handläggning.

16 § Sedan framställningen om verkställighet har överlämnats till riksåklagaren, gör denne hos rätten ansökan om dess prövning av framställningen. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet, om annat ej följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Vid förhandling i målet skall den dömde höras personligen, om han begär det. Är den dömde berövad friheten i den stat där domen har meddelats, får dock förhandling äga rum i hans frånvaro, även om han har begärt att bli hörd personligen.

17 § I mål som avses i 16 § prövar rätten om annat hinder mot verkställighet möter än som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5.

Ny prövning av frågan huruvida den dömde är skyldig till brottet får ej ske i målet.

18 § Finner rätten hinder ej möta mot verkställighet här i landet, skall rätten bestämma ny påföljd enligt svensk lag för brott som avses i framställningen. Den nya påföljden får dock ej innebära att den dömde berövas friheten. Ej heller får påföljden bestämmas till enbart böter. Detta gäller även om annan påföljd än böter ej enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott.

Har förhandling i saken enligt 16 § andra stycket andra meningen ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd ej bestämmas förrän den dömde har varit i tillfälle att bli personligen hörd.

19 § Laga domstol i mål som avses i 16 § är Stockholms tingsrätt. Ansökan får dock upptagas även av den rätt, där den dömde skall svara i tvistemål i allmänhet, eller rätten i den ort, där den dömde mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

20 § Undanröjs villkorlig dom eller skyddstillsyn, som har ådömts enligt 18 §, och döms i stället till fängelse på viss tid, skall den dömde, i den mån det med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, räknas till godo dels vad han kan ha utstått av frihetsberövande påföljd som ådömts genom den utländska domen för brott som omfattades av framställningen om verkställighet, dels tid varunder han med anledning av sådant brott varit anhållen eller häktad i den främmande staten. Därvid får bestämmas lindrigare straff än vad som är föreskrivet för gärningen.

Verkställighet utomlands av svensk dom

Allmänna bestämmelser

21 § Fråga om verkställighet i främmande stat av svensk dom enligt denna lag upptas i fall som avses i 1 § första stycket av kriminalvårdsstyrelsen. Framställning om verkställighet får göras endast om den dömde har eller tar hemvist i den främmande staten och det ej med motsvarande tillämpning av 4 § andra stycket eller 5 § 1—4 kan antagas föreliggande hinder mot verkställighet i den staten.

Har regeringen med stöd av 1 § andra stycket förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros åt myndighet i främmande stat, ombesörjer kriminalvårdsstyrelsen att framställning om verkställighet görs i den främmande staten.

22 § Framställning som avses i 21 § jämte den dom varigenom påföljden har ådömts och övriga handlingar i ärendet överlämnas till utrikesdepartementet, som vidarebefordrar framställningen till behörig myndighet i den främmande staten.

Begränsad verkställighet

23 § Bifalls framställning om begränsad verkställighet utomlands, skall övervakningsnämnden, om övervakning har anordnats här i landet, entlediga övervakaren för den dömde.

24 § Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iakta under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet ej innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas här i landet endast om den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd som handhade övervakningen vid tiden för överflyttningen.

Upphör den dömde att ha hemvist i den främmande staten, kan kriminalvårdsstyrelsen förordna att verkställighet i den staten ej längre skall äga rum. Görs ej i anslutning därtill framställning om verkställighet av domen i annan främmande stat, skall styrelsen förordna att verkställigheten skall återupptas här i landet av den övervakningsnämnd som sist handhade övervakningen.

Fullständig verkställighet

25 § Bifalls framställning om fullständig verkställighet utomlands, skall kriminalvårdsstyrelsen förklara verkställigheten överförd till den främmande staten. Sedan sådan förklaring har meddelats, får verkställighet av påföljden inte längre ske här i landet. Ej heller får här beslutas annan åtgärd enligt brottsbalken i fråga om påföljden.

Frånträder den främmande staten sitt åtagande beträffande verkställigheten, får kriminalvårdsstyrelsen förordna om verkställighetens återupptagande här i landet.

Fullföljd talan

26 § Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut i fråga som avses i 10 §, 21 § första stycket, 24 § tredje stycket eller 25 § andra stycket föres hos regeringen genom besvär. Mot annat beslut av kriminalvårdsstyrelsen enligt denna lag får talan ej föras.

Om den dömde, i fall då begränsad verkställighet har anordnats här i landet, ej är nöjd med övervakningsnämnds beslut om prövotid, övervakning, förordnande av övervakare, föreskrift, varning eller anmälan enligt 14 § tredje stycket, kan han hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av beslutet. Övervakningsnämnds beslut som nu avses länder dock omedelbart till efterrättelse, såvida ej annorlunda förordnas.

Mot kriminalvårdsnämndens beslut enligt denna lag får talan ej föras

Särskilda bestämmelser

27 § Riksåklagaren får i den omfattning regeringen bestämmer förordna annan åklagare att fullgöra vad som enligt denna lag åligger riksåklagaren.

28 § Skall påföljd, som har ådömts någon i främmande stat, enligt denna lag verkställas i Sverige, får åtal för gärning, som påföljden avser, ej i något fall väckas här i landet. Har åtalet redan väckts när framställningen om verkställighet bifalls, skall detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmålet.

29 § Av allmänna medel utgiven ersättning till offentlig försvarare samt kostnad för rättshjälp enligt 36 § rättshjälpslagen (1972: 429) skall stanna på statsverket, om ej den dömde av särskilda skäl bör återgälda ersättningen.

30 § Denna lag gäller ej i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

2 Förslag till**Lag om ändring i brottsbalken**

Häri genom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

34 KAP

18 §¹

Uppkommer fråga om utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan utlämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brotten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då frågan uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då frågan uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands i enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom *eller la-*

¹ Senaste lydelse 1975: 293.

hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

gen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminlvård i frihet, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Härigenom föreskrivs att 6 och 13 §§ lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till rikspolisstyrelsen inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn. *Detsamma skall gälla beträffande annat beslut av myndighet i främmande stat om verkställighet i den staten av här i landet ådömd påföljd som avses i 2 §. Skall enligt därom meddelat förordnande beslut som nu har sagts ej längre gälla, skall även uppgift om sådant förordnande antecknas i registret.*

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge igående verkställighet av straff m. fattat beslut om verk-

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat be-

¹ Se e lydelse 1970: 421.

Nuvarande lydelse

ställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

slut om verkställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande eller jämlikt 10 § lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet fattat beslut om kriminalvård i frihet, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

13 §²

Till utländsk myndighet må enligt föreskrifter, som meddelas av regeringen, redovisas anteckningar i registret rörande medborgare i den staten eller den som har hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff eller övervakning av den som villkorligt dömts eller villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning regeringen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Har verkställighet av påföljd överflyttats hit från främmande stat eller härifrån till sådan stat enligt lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, äger andra stycket motsvarande tillämpning.

Regeringen äger bemyndiga rikspolisstyrelsen att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet eller av poliscentral i Danmark, Finland eller Norge, meddela utdrag av registret.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än förut sagts utdrag av registret meddelas, såframt regeringen givit tillstånd därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

² Senaste lydelse 1975: 13.

4 Förslag till

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Härigenom föreskrivs att 38 § rättshjälpslagen (1972: 429)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §

Bestämmelserna i rättegångsbalken om skyldighet för tilltalad eller annan att till statsverket återbetala kostnad som enligt rättens beslut utgått av allmänna medel äger motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för rättshjälp enligt 36 §.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet samt 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom gäller vad där är föreskrivet.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet, 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom samt 29 § lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet gäller vad där är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1979.

¹ Lagen omtryckt 1976: 626.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-03-02

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Bohman, Ahlmark, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Ullsten, Burenstam Linder, Wikström, Johansson

Föredragande: statsrådet Romanus

Lagrådsremiss om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

1 Inledning

Inom Europarådet har utarbetats en konvention om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (övervakningskonventionen). Den har till syfte att göra det möjligt för medlemsstaterna att ge varandra ömsesidig hjälp vid verkställigheten av påföljder som innebär kriminalvård i frihet. Konventionen, som öppnades för undertecknande den 30 november 1964 och trädde i kraft den 22 augusti 1975, har hittills undertecknats av Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Turkiet och Österrike. Av dessa stater har Belgien, Frankrike, Italien och Luxemburg även ratificerat konventionen.

Frågan om anslutning till övervakningskonventionen behandlades vid nordiska departementsöverläggningar redan under år 1965. I dåvarande läge kom arbetet emellertid inte att leda fram till beslut om tillträde från någon nordisk stats sida.

Vid nya överläggningar mellan företrädare för justitiedepartementen i Danmark, Finland, Norge och Sverige år 1976 har saken tagits upp på nytt. Därvid har man från dansk, norsk och svensk sida enats om att återaktualisera frågan om ett tillträde till konventionen. Enighet har också nåtts om att visst förbehåll bör avges vid en eventuell ratifikation.

I en inom justitiedepartementet upprättad promemoria (Ds Ju 1977:4) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet föreslås att Sverige tillträder övervakningskonventionen. I promemorian återges de engelska och franska originaltexterna till konventionen jämte svensk översättning. Promemorian innehåller också förslag till en särskild lag om

internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet och till vissa följdändringar bl. a. i brottsbalken (BrB). Promemorian bör fogas till protokollet som *bilaga 1*.

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian avgetts av riksåklagaren (RÅ), Svea hovrätt, domstolsverket, rikspolisstyrelsen, kriminalvårdsstyrelsen, kriminalvårdsnämnden, övervakningsnämnden i Stockholms norra förorter, övervakningsnämnden i Göteborg, första avdelningen, statens invandrarverk, länsstyrelsen i Stockholms län, Sveriges advokatsamfund, Sveriges domareförbund, Föreningen Sveriges statsåklagare och Föreningen Sveriges åklagare.

Remissinstanserna har överlämnat yttranden, Svea hovrätt från Handens, Stockholms, Södertälje och Västerås tingsrätter, övervakningsnämnden i Stockholms norra förorter från skyddskonsulenten hos nämnden samt länsstyrelsen i Stockholms län från Stockholms kommun, polisstyrelsen i Stockholms polisdistrikt och socialvårdskonsulenten i Stockholms län.

2 Allmän motivering

2.1 Sveriges tillträde till övervakningskonventionen

I takt med livligare kommunikationer mellan länderna har brottsligheten blivit alltmer internationell. Bl. a. rörligheten på den europeiska arbetsmarknaden medför också att de rättsvårdande myndigheterna allt oftare får ta ställning till fall då gärningsmannen är hemmahörande i främmande land eller då brott har begåtts utomlands. Som framhållits i många sammanhang har denna utveckling skapat behov av ett intensifierat samarbete mellan olika stater när det gäller åtgärder mot brottslighet.

Strävandena efter en vidgad internationell samverkan på detta område har tagit sig olika uttryck. I detta sammanhang finns särskild anledning att peka på det arbete som har bedrivits inom Europarådet, där hithörande frågor sedan flera år tillbaka har ägnats stor uppmärksamhet och betydande ansträngningar.

Det första större resultatet av europarådssamarbetet på det straffrättsliga fältet var 1957 års europeiska utlämningskonvention. Till denna konvention, som fortfarande får betecknas som den praktiskt mest betydelsefulla av de europeiska överenskommelserna på området, har numera förutom Sverige femton stater anslutit sig. Andra principiellt viktiga europarådskonventioner som tar sikte på samarbete när det gäller åtgärder mot brott och som har tillträtts av Sverige är 1959 års konvention om inbördes rättshjälp i brottmål, 1964 års konvention om straff för vägtrafikbrott, 1970 års konvention om brottsmålsdoms internationella rättsverkningar (brottsmålsdomskonventionen), 1972 års konvention om överförande av

lagföring i brottmål och 1977 års konvention om bekämpande av terrorism.

Sveriges anslutning till de berörda konventionerna har i flera fall föranlett särskild lagstiftning. Detta är förhållandet bl. a. med brottmålsdomskonventionen som har lett till antagandet av lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen, IVL). Brottmålsdomskonventionen och IVL avser samarbete i fråga om frihetsberövande påföljder, böter och förverkande. Verkställigheten av sådana påföljder kan med stöd av konventionen och lagen under vissa förutsättningar flyttas från den stat där domen har meddelats till annan stat.

Mellan de nordiska länderna har etablerats ett ännu längre gående samarbete. Genom enhetlig lagstiftning har man bl. a. i betydande utsträckning gjort det möjligt att inom Norden verkställa domar och beslut i brottmål i annat land än domlandet. För Sveriges del är dessa frågor reglerade i lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. (nordiska verkställighetslagen, NVL). Vidare kan lagföring för brott med stöd av det s. k. nordiska samarbetsavtalet flyttas över till annat nordiskt land där den misstänkte är bosatt eller, i vissa fall, där han uppehåller sig.

Det nordiska verkställighetssamarbetet avser även frågor som rör kriminalvård i frihet. Inom ramen för det europeiska samarbetet regleras motsvarande frågor av 1964 års övervakningskonvention. Samarbetet enligt denna konvention består i övervakning i syfte att dels underlätta villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personers anpassning i samhället, dels kontrollera deras uppförande för att kunna ingripa om de skulle missköta sig. Konventionen tar sikte på fall när någon har dömts i en konventionsstat men har hemvist i en annan konventionsstat eller flyttar dit efter domen. Den är tillämplig i fråga om personer som har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller som meddelats villkorlig dom avseende frihetsberövande påföljd eller dom vars verkställighet har uppskjutits antingen vid tiden för domen eller senare. Verkställighetssamarbetet kan ske i olika former som i huvudsak går ut på antingen att själva övervakningen av den dömda flyttas till det land där han hör hemma, varvid domlandet behåller möjligheten att bedöma hur övervakningen utfaller, eller också att hemviststaten helt övertar verkställigheten av den dom som har föranlett övervakningen. Det skall redan här anmärkas att begreppet villkorlig dom enligt svensk rätt inte har samma innebörd som i flertalet övriga europeiska rättssystem. Den svenska frivårdspåföljd som närmast svarar mot konventionens syfte är i stället skyddstillsyn.

Övervakningskonventionen är den enda av de inom Europarådet utarbetade straffrättsliga konventionerna som Sverige ännu inte har tillträtt. Vid sidan av det nordiska verkställighetssamarbetet har Sverige inte heller ingått någon annan internationell överenskommelse om samverkan i fråga om kriminalvård i frihet. F. n. saknas därför möjlighet att överföra verk-

ställigheten av sådan kriminalvård från Sverige till utomnordisk stat eller omvänt.

Som nämnts i inledningen har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria (Ds Ju 1977:4) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, i vilken frågan om Sveriges tillträde till övervakningskonventionen behandlas. I promemorian (avsnitt 3) lämnas också en närmare redogörelse för konventionens huvudsakliga innehåll.

I promemorian framhålls att ett utvidgat internationellt samarbete i fråga om kriminalvård i frihet otvivelaktigt skulle vara förenat med fördelar från kriminalpolitiska och humanitära synpunkter. Enligt promemorian bör Sverige inte ställa sig utanför det europeiska samarbetet på detta område. I promemorian förordas sålunda att Sverige tillträder övervakningskonventionen.

Vid remissbehandlingen har rätt allmän enighet om värdet av att möjligheterna till vidgat internationellt samarbete i fråga om kriminalvård i frihet tas tillvara. Samtliga remissinstanser har också tillstyrkt att Sverige tillträder övervakningskonventionen. *RA* framhåller att den möjlighet som konventionen erbjuder att anförtro återanpassningsarbetet till myndigheter och organ i den dömdes hemland utgör ett inte oväsentligt bidrag till det internationella samarbetet på brottsbekämpningens område. Även *Svea hovrätt* anser att ett tillträde till konventionen skulle medföra åtskilliga kriminalpolitiska fördelar. *Kriminalvårdsstyrelsen* påpekar att en svensk anslutning skulle komplettera IVL och NVL samt att det föreslagna internationella samarbetet är angeläget, särskilt med hänsyn till att brottspåföljder som innebär kriminalvård i frihet har kommit att användas i ökad utsträckning under senare år inte bara i Sverige utan även i andra europarådsländer. *Stockholms tingsrätt* framhåller som ett särskilt skäl för en anslutning från svensk sida att konventionen kan tjäna som underlag för ett värdefullt internationellt utbyte av idéer och uppslag på frivårdens område samt fruktbara kontakter mellan olika staters kriminalvårdsorgan. *Övervakningsnämnden för Stockholms norra förorter*, *Södertälje tingsrätt* och *Sveriges domareförbund* pekar på den fördel som ligger i att person med hemvist i konventionsstat som har gjort sig skyldig till brott i Sverige kan dömas till frivårdspåföljd, eventuellt i kombination med förvisning. Även övriga remissinstanser ställer sig positiva till förslaget. Från flera håll påpekas dock att man måste räkna med att det praktiska tillämpningsområdet kan bli begränsat.

I likhet med remissinstanserna delar jag uppfattningen att övervakningskonventionen utgör ett värdefullt komplement till de överenskommelser om internationellt samarbete på området som Sverige tidigare har biträtt. Som har påpekats vid remissbehandlingen måste det betecknas som en fördel om domstolarna får vidgad möjlighet att tillämpa brottspåföljd som innebär frivård även vid lagföring av personer som hör hemma i främmande stat. Från svensk synpunkt ökas sålunda förutsättningarna för att tillämpa skyddstillsyn beträf-

fande personer som saknar hemvist inom riket, inte minst i fall där förordnande om förvisning skall meddelas i domen. På samma sätt torde samverkan från svensk sida efter de linjer som anges i konventionen öka möjligheterna för svenska medborgare som begått brott utomlands att där erhålla villkorlig dom eller motsvarande påföljd. När det gäller personer som avtjänar frihetsstraff i annan stat än hemviststaten kan också myndigheterna tänkas vara mera benägna att besluta om eller tidigarelägga villkorlig frigivning eller motsvarande åtgärd, såvida tillfredsställande övervakning kan anordnas i deras hemland. Vad angår fall då den som står under övervakning flyttar till annan stat under övervakningstiden kan det, som påpekas i promemorian, vara värdefullt från kontrollsynpunkt, om övervakningen kan överföras till hans nya hemland. De problem som övervakningskonventionen på detta sätt söker komma till rätta med har med den ökade rörligheten över gränserna och den tilltagande internationella brottsligheten fått en allt större aktualitet.

Det finns sålunda all anledning att från svensk sida ställa sig positiv till ett internationellt samarbete av det slag som avses med övervakningskonventionen. Vid de inledningsvis berörda nordiska departementsöverläggningarna år 1976 har man från dansk och norsk sida redovisat samma inställning. Konventionen har kommit att bli ganska invecklad till sin uppbyggnad, något som förklaras av att den skall kunna fogas in i olika staters rättssystem och tillgodose kraven på betryggande rättssäkerhet. Som har framhållits vid remissbehandlingen av departementspromemorian måste man också sannolikt räkna med att dess praktiska tillämpning åtminstone till en början blir förhållandevis begränsad. Detta bör emellertid inte utgöra något skäl mot att Sverige tillträder konventionen. Det kan anmärkas att en särskild underkommitté till Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor (CDPC) f. n. överväger vissa åtgärder för att öka den praktiska användbarheten av de olika europarådskonventionerna på det straffrättsliga området.

Under hänvisning till vad som har anförts nu biträder jag i likhet med remissinstanserna förslaget i departementspromemorian att Sverige skall tillträda övervakningskonventionen. Detta förutsätter lagstiftning i vissa avseenden. Jag återkommer till denna fråga i det följande.

2.2 Förbehåll och förklaringar

Som jag nyss har nämnt erbjuder övervakningskonventionen olika samarbetsformer. En av dessa innebär i huvudsak att övervakningen flyttas till den dömdes hemland men att domslandet behåller möjligheten att bedöma hur övervakningen utfaller (del II av konventionen). Enligt detta alternativ ankommer det sålunda på domslandet att besluta om åtgärder med anledning av eventuell misskötsamhet från den dömdes sida, varvid det förutsätts att beslutet skall grunda sig på underrättelser från den stat som har övertagit övervakningen. I en annan, mera utvidgad form innefattar samarbetet också en skyldighet för den stat som har övertagit övervakningen

att sörga för verkställighet av det straff som kan komma att beslutas eller den straffåterstod som kan förklaras förverkad i domslandet med anledning av den dömdes misskötsamhet (del III). En tredje samarbetsform slutligen innebär att den anmodade staten helt övertar tillämpningen av den dom som har föranlett övervakningen (del IV). Därvid förutsätts att en omvandling av påföljden sker i verkställighetsstaten i överensstämmelse med den statens lagstiftning.

Av art. 38. I jämförd med bilagan till konventionen framgår att fördragslutande stat har möjlighet att göra förbehåll i fråga om de båda sistnämnda samarbetsformerna. Däremot får förbehåll inte göras mot den samarbetsform som avses i del II.

I promemorian framhålls att ett samarbete enligt del II av konventionen kan tänkas medföra vissa praktiska problem med hänsyn till den under rättelseskyldighet mellan staterna som förutsätts och till det förhållandet att frågan om påföljder vid misskötsamhet skall bedömas i domslandet och alltså inte i den stat där den dömda är bosatt. Enligt promemorian är även den samarbetsform som regleras i del III av konventionen förenad med vissa olägenheter. Också enligt detta alternativ förutsätts att frågan om förverkande av det villkorliga anståndet prövas av myndighet i domslandet. En anslutning till del III innebär emellertid dessutom att myndigheterna i den dömdes hemland, som normalt har de bästa möjligheterna att bedöma frågan om förverkande, blir ovillkorligt bundna av det avgörande som i detta hänseende träffas i det andra landet. I promemorian konstateras att denna ordning vid de nordiska departementsöverläggningarna har ansetts väcka sådana betänkligheter att man från dansk, norsk och svensk sida har enats om att förorda att förbehåll görs mot del III vid en ratifikation.

Den från både effektivitets- och rättssäkerhetssynpunkt mest lämpliga samarbetsformen är enligt promemorian den form som regleras i del IV av konventionen. I promemorian påpekas att denna samarbetsform nära ansluter till den ordning som förutsätts i brottsmålsdomskonventionen och IVL. Det konstateras i promemorian att samarbete enligt detta alternativ har den fördelen att den stat som har övertagit övervakningen svarar för tillämpningen av domen i dess helhet. Några underrättelser behöver sålunda inte lämnas till domslandet om den dömda skulle missköta sig under prövotiden, utan det blir myndigheterna i hans hemland som får befogenheten att avgöra vilka konsekvenser som skall inträda i ett sådant fall.

Den diskussion som förs i promemorian mynnar ut i det förslaget att Sverige bör godta del II – som är obligatorisk – och del IV av konventionen men göra förbehåll mot del III. Förslaget stämmer överens med den rekommendation som har gjorts vid de nordiska departementsöverläggningarna.

Praktiskt taget alla remissinstanser som har gått in på frågan – bl. a. *RÅ*, *Svea hovrätt*, *rikspolisstyrelsen*, *Stockholms* och *Västerås tingsrätter* och *Sveriges domareförbund* – tillstyrker promemorieförslaget i denna del. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser del II av konventionen vara mindre ändamålsenlig och förordar att den svenska anslutningen begränsas till del

IV. *Kriminalvårdsstyrelsen* framhåller att en anslutning endast till del IV visserligen skulle vara lämpligast från såväl praktiska som effektivitetsmässiga synpunkter men är likväl benägen att godta promemorieförslaget med hänsyn till att en av de stater som ratificerat konventionen har anslutit sig endast till del II. *Kriminalvårdsnämnden*, som tillstyrker promemorieförslaget, påpekar däremot att en tillämpning av del II i vissa fall kan vara att föredra från effektivitets- och rättssäkerhetssynpunkter. Nämnden tänker därvid på fall där den dömde återvänder till domslandet efter det att den procedur som förutsatts i konventionen har avslutats.

För egen del anser jag i likhet med remissinstanserna att det i promemorian har anförts övertygande skäl för att Sverige bör ansluta sig till del IV av konventionen men göra förbehåll mot del III. Av vad jag har anfört i det föregående framgår att konventionen inte medger att förbehåll görs mot del II. Som kriminalvårdsstyrelsen har påpekat har en av de stater som hittills tillträtt konventionen – Frankrike – begränsat sin anslutning till del II, och man måste räkna med möjligheten av att motsvarande ståndpunkt kan intas av andra stater vid framtida ratifikationer. Härtill kommer att det som kriminalvårdsnämnden har anfört inte kan uteslutas att en tillämpning av del II kan vara att föredra i vissa speciella fall. Under hänvisning till vad som nu har sagts biträder jag förslaget i promemorian att Sverige godtar del II och del IV av konventionen men gör förbehåll mot del III.

I art. 27 föreskrivs att framställning och svar på framställning skall sändas resp. mottas av konventionsstaternas justitiedepartement. Andra meddelanden enligt konventionen får utväxlas på samma sätt eller direkt mellan vederbörande myndigheter. Fördragsslutande stat kan genom förklaring avvika från dessa regler. I promemorian föreslås att framställningar och andra meddelanden för svensk del i enlighet med praxis bör sändas och tas emot av utrikesdepartementet. Jag tillstyrker promemorieförslaget i denna del.

Föreskrifter om översättning av handlingar som har samband med tillämpningen av konventionen finns i art. 29. Enligt artikeln får konventionsstat genom förklaring förbehålla sig rätten att kräva att framställningar och därvid fogade handlingar skall åtföljas av översättning antingen till dess eget språk eller till något av Europarådets officiella språk – engelska eller franska – eller till det av dessa språk som den anger. Enligt promemorian bör Sverige med stöd av denna artikel förbehålla sig rätt att kräva att framställningar och därvid fogade handlingar som är avfattade på annat språk än danska, norska eller svenska skall vara översatta till svenska eller engelska språket. Jag biträder förslaget som stämmer överens med vad som gäller i fråga om andra europarådskonventioner på det straffrättsliga området som Sverige förut har tillträtt. Jag vill tillägga att det översättningsarbete som kan behöva utföras här i landet enligt praxis i allmänhet torde få ske genom utrikesdepartementets försorg samt bekostas i samma ordning som gäller för bl. a. framställningar om utlämning.

Enligt överenskommelse vid de nordiska departementsöverläggningarna bör ett tillträde till konventionen inte påverka det nuvarande nordiska verkställighetssamarbetet. Detta har ansetts böra bedrivas i samma former som förut, dvs. på grundval av enhetlig lagstiftning i de olika nordiska länderna. I överensstämmelse med vad som har förordats i promemorian bör Sverige därför med stöd av art. 37.3 avge förklaring att konventionen skall tillämpas i förhållandet mellan Sverige och de övriga nordiska länder som har tillträtt konventionen endast i den mån det är fråga om verkställighetssamarbete som inte faller in under den nordiska verkställighetslagstiftningen. Det bör uppmärksammas att konventionen därmed blir tillämplig i förhållandet mellan de nordiska länderna såvitt gäller överförande av kriminalvård i frihet inom ramen för tidsbestämda påföljder (för Sveriges del ungdomsfängelse och internering). Dessa påföljder omfattas nämligen inte av det nuvarande nordiska samarbetet. Jag återkommer till denna fråga.

2.3 Av konventionen föranledd lagstiftning i huvuddrag

2.3.1 Lagstiftningens form och tillämpningsområde

Ett tillträde till övervakningskonventionen aktualiserar särskild lagstiftning i ämnet.

När det gäller metoden att införliva internationella överenskommelser med svensk rätt finns olika möjligheter. Man kan omarbeta överenskommelsen till lag med användning av svensk lagstiftningsteknik och svenskt språkbruk (transformationsmetoden) eller införliva överenskommelsen genom en lagstiftningsakt av innebörd att överenskommelsens bestämmelser skall gälla som svensk lag (inkorporeringsmetoden).

I promemorian förordas transformationsmetoden under hänvisning till att denna metod i allmänhet har använts vid lagstiftning som är föranledd av konventioner på det straffrättsliga området och till att den har praktiska fördelar vid tillämpningen. Övervägande skäl anses vidare tala för att den reglering som behövs vid ett tillträde till övervakningskonventionen bör få formen av en särskild lag. Att inarbeta regleringen i IVL bedöms i nuvarande läge vara förenat med praktiska olägenheter.

Promemorians ståndpunkt i dessa frågor har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. *RÅ*, *Svea hovrätt* och *Stockholms tingsrätt* framhåller att transformationsmetoden är lämpligast med hänsyn till den aktuella konventionens kraktär. *Övervakningsnämnden för Stockholms norra förorter* pekar på att det vid användning av den metoden allmänt sett finns en risk för att de som skall tillämpa lagen måste skaffa sig kännedom både om konventionen och om den svenska lagen för att rätt förstå bestämmelsernas innehåll. Den i promemorian föreslagna lagtexten har dock enligt nämnden fått en sådan utformning att detta inte synes behöva bli fallet. På grund härav och då metoden tidigare tillämpats har nämnden ingen erinran mot att transformationsmetoden används. Över-

vakningsnämnden har vidare förståelse för de praktiska svårigheter som aktualiseras om de nya lagbestämmelserna skulle inarbetas i IVL men uttrycker en förhoppning om att det pågående arbetet på att samordna de straffrättsliga europarådskonventionerna kommer att skapa förutsättningar för ett sammanförande av de olika svenska lagar som bygger på dessa konventioner.

I likhet med remissinstanserna biträder jag för egen del förslaget i promemorian att den reglering som behövs vid ett svenskt tillträde till övervakningskonventionen bör få formen av en särskild lag. Också i fråga om den nya lagens allmänna uppbyggnad ansluter jag mig till promemorieförslaget.

Enligt promemorian behöver den nya lagens användningsområde inte nödvändigtvis begränsas till samarbete med stat som har tillträtt övervakningskonventionen. Det bedöms nämligen inte vara uteslutet att det kan bli aktuellt att träffa särskild överenskommelse om kriminalvård i frihet över gränserna även med annan stat. Enligt promemorian finns det vidare anledning anta att det i vissa fall kan uppkomma behov att av humanitära, sociala eller andra skäl få till stånd en överflyttning av verkställighet även i förhållande till stat med vilken Sverige inte har ingått någon generell överenskommelse. I fall då t. ex. en svensk medborgare har blivit dömd till ett långvarigt frihetsstraff utomlands, kan det tänkas inverka på vederbörande myndighets beslut angående villkorlig frigivning, om man från svensk sida kan ställa upp garantier för att den dömda blir underkastad övervakning i Sverige efter sådan frigivning. Med tanke på sådana och likartade situationer föreslås i promemorian att den nya lagen skall ge möjlighet för regeringen att, när synnerliga skäl föreligger, förordna om samarbete för ett visst konkret fall även i förhållande till stat med vilken generell överenskommelse inte föreligger. I promemorian hänvisas till att motsvarande lösning har valts i IVL (jfr prop. 1972:98 s. 47 och 85–86).

Promemorians ställningstaganden i dessa delar har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. *Kriminalvårdsstyrelsen* anser det angeläget att den nya lagen i enlighet med promemorieförslaget ger möjligheter till överenskommelser också i särskilda fall. Även jag ansluter mig till promemorieförslaget i de delar som nu har berörts.

Övervakningskonventionen är som nämnts tillämplig i fråga om lagöverträdare som i konventionsstat har av domstol övertygats om brott och erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller som meddelats villkorlig dom avseende frihetsberövande påföljd eller dom vars verkställighet har villkorligt uppskjutits antingen vid tiden för domen eller senare (art. 2). En allmän förutsättning för samarbetet som jag återkommer till är vidare att den dömda har hemvist i den stat till vilken verkställigheten skall överflyttas.

I promemorian (avsnitt 5.3.1 och bilaga A) lämnas en närmare redogörelse för de olika former av frivårdspåföljder och villkorlig frigivning som

förekommer i europarådsstaterna samt för vissa uttalanden som under förarbetena till övervakningskonventionen har gjorts i fråga om tolkningen av art. 2. Med stöd av vad som har anförts i dessa hänseenden förordas i promemorian att den nya lagen skall öppna möjlighet för verkställighet här i landet av utländskt avgörande i två olika typfall. Det ena fallet föreligger när den dömden har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en prövotid undergå kriminalvård i frihet. Det andra typfallet är för handen när någon som har börjat avtjäna frihetsberövande påföljd i främmande stat har frigivits villkorligt eller annars har överförs till kriminalvård utom anstalt. I likhet med remissinstanserna ansluter jag mig till förslaget om en reglering efter dessa linjer liksom till de allmänna överväganden som ligger till grund för förslaget i detta hänseende.

En särskild fråga som diskuteras i promemorian är i vad mån konventionen trots sin rubrik skall anses vara tillämplig också när påföljden utgörs vad som brukar kallas "plain" eller "simple suspension of sentence", dvs. när en villkorlig dom visserligen innebär att en prövotid bestäms för den dömden men särskilda föreskrifter om övervakning eller om den dömdes åligganden under prövotiden inte fastställs och det inte heller förutsätts att den dömden på annat sätt skall stå under speciell kontroll eller i särskild ordning få hjälp eller stöd under prövotiden. Denna typ av villkorlig dom förekommer, förutom i de nordiska länderna, i bl. a. Frankrike och Storbritannien. Frågan bedöms i promemorian vara närmast teoretisk, eftersom det knappast är sannolikt att konventionsstat skulle begära överflyttning av verkställigheten av en sådan villkorlig dom. Med utgångspunkt i konventionens förarbeten konstateras i promemorian att avsikten från början var att villkorliga domar av denna typ även formellt skulle falla utanför konventionens tillämpningsområde. Förarbetena tyder emellertid enligt promemorian på att man slutligen stannade för den uppfattningen att konventionen i princip skulle anses omfatta även villkorliga domar av detta slag. Även i sådan form ansågs nämligen en villkorlig dom innebära ett slags övervakning, låt vara i vidare mening. Jag kan för egen del ansluta mig till de uttalanden i denna tolkningsfråga som har gjorts i promemorian.

När det sedan gäller frågan i vilka fall det skall vara möjligt att från svensk sida överföra verkställigheten av en påföljd till främmande stat, bör anmärkas att en anslutning till konventionen inte i detta hänseende medför några direkta förpliktelser för Sverige. Det är emellertid självfallet önskvärt att möjligheterna till sådant samarbete tas tillvara i den utsträckning det är praktiskt motiverat.

I promemorian förordas till en början att den nya lagen bör öppna möjlighet att till främmande stat överflytta kriminalvård i frihet beträffande den som här i landet har dömts till skyddstillsyn eller villkorligt frigivits från fängelsestraff, såvida den dömden har hemvist i den främmande staten. I promemorian konstateras att verkställigheten av fängelse därmed kom-

mer att kunna överföras både enligt IVL och den nya lagen. Detta innebär emellertid enligt promemorian ingen dubbelreglering, eftersom lagarna tar sikte på olika situationer. Med hänsyn till att IVL inte avser överflyttning av kriminalvård i frihet, kan sålunda den lagen inte utnyttjas sedan den dömde har villkorligt frigivits.

Enligt promemorian talar vidare flera skäl för att den nya lagen bör öppna möjlighet att medge verkställighet utomlands också av sådan vård utom anstalt som äger rum inom ramen för de tidsbestämda påföljderna ungdomsfängelse och internering. Det påpekas att verkställigheten av dessa påföljder visserligen kan överföras till annat land med stöd av IVL men att detta kan ske bara i påföljdens frihetsberövande skede. När den dömde är överförd till vård utom anstalt kan däremot verkställigheten f. n. inte överföras ens till nordiskt land, eftersom den samordnade nordiska verkställighetslagstiftningen inte omfattar tidsbestämda påföljder. I promemorian förordas att den nya lagen blir tillämplig även i fråga om dessa påföljder sedan den dömde har överförts till vård utom anstalt. I detta hänseende föreslås lagen reglera även förhållandet mellan Sverige och de övriga nordiska länder som tillträder övervakningskonventionen.

Promemoriaförslagen har i dessa delar allmänt tillstyrkts eller lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Två remissinstanser, *Västerås tingsrätt* och *övervakningsnämnden för Stockholms norra förorter*, betecknar det dock som en brist att lagförslaget inte medger att verkställigheten av en i Sverige meddelad villkorlig dom kan överflyttas till främmande stat. Sistnämnda remissinstans anser däremot i likhet med *kriminalvårdsstyrelsen* det vara en avgjord fördel att i enlighet med promemoriaförslaget öppna möjlighet att överföra kriminalvård i frihet inom ramen för tidsbestämda påföljder mellan de nordiska länderna. Kriminalvårdsstyrelsen upplyser att behov härav har framträtt under åren, låt vara antalsmässigt inte i någon större omfattning.

Den enda fråga som i denna del har föranlett erinringar under remissbehandlingen är sålunda huruvida den nya lagen bör ge utrymme för att till främmande stat överföra verkställigheten av en villkorlig dom som har meddelats i Sverige. I denna del bör först anmärkas att det som jag tidigare har nämnt är uppenbart att skyddstillsyn är den svenska frivårdspåföljd som svarar mot konventionens allmänna syftning. En svensk villkorlig dom är aldrig förenad med övervakning i egentlig mening. Som framgår av vad jag nyss har anfört i fråga om tolkningen av övervakningskonventionen torde det dock i och för sig vara förenligt med konventionen att öppna möjlighet för ett verkställighetssamarbete även med avseende på en villkorlig dom av svensk typ. En annan fråga är emellertid i vad mån detta skulle vara ändamålsenligt. Med hänsyn till att de rättsverkningar som följer av en svensk villkorlig dom är rätt begränsade och till att man åtminstone t. v. måste räkna med en viss administrativ omgång när det gäller att överföra verkställigheten av en påföljd till främmande stat anser

jag för egen del att det skulle föra för långt att låta frivårdssamarbetet omfatta även en här i landet meddelad villkorlig dom. Jag vill anmärka att det inte ens inom ramen för det nordiska samarbetet har ansetts finnas utrymme för något verkställighetssamarbete med avseende på den svenska villkorliga domen (jfr prop. 1964:90 s. 87). Jag ansluter mig alltså till promemorieförslaget i denna del. Också i övrigt godtar jag promemorians lösningar när det gäller frågan vilka här i landet ådömda påföljder som bör kunna överföras till främmande stat med stöd av den nya lagen.

Som jag redan har nämnt uppställer konventionen (art. 5.1) som förutsättning för överflyttande av övervakning eller verkställighet från ett land till ett annat att den dömde har hemvist i den stat till vilken överflyttning skall äga rum. I promemorian föreslås att denna förutsättning anges i lagen. I fråga om den som skall villkorligt frigges från frihetsstraff måste enligt promemorian konventionens hemvistbegrepp rimligen ges en sådan tolkning att förfarande enligt lagen bör kunna inledas, om den dömde med avbrott för anstaltsviselsen har haft hemvist i den främmande staten och det vidare står klart att han efter frigivningen kommer att återvända till sitt hemland och vara bosatt där.

Promemorians uttalanden i denna del har föranlett kommentarer från några remissinstanser. Enligt *kriminalvårdsstyrelsen* kan det ifrågasättas om inte kravet på anknytning blir för strängt. Styrelsen påpekar att man kan tänka sig den möjligheten att någon som har dömts till kriminalvård i frihet i ett land därefter flyttar till det land i vilket hans maka är medborgare för att bosätta sig där. I detta fall skulle övervakningen inte kunna flyttas över till det nya bosättningslandet eftersom den dömde inte har haft hemvist där. Styrelsen föreslår att övervakning skall kunna anordnas även när den dömde utan att ännu ha hemvist i landet likväl har stark anknytning till detta. *Statens invandrarverk* framhåller att en utländsk medborgare som har vistelsetillstånd här i riket regelmässigt också har sitt hemvist här, varför ett överförande av vården från Sverige till annat land inte kan komma i fråga. Har han hemvist i annat land, bör emellertid det svenska vistelsetillståndet i och för sig ej utgöra hinder för sådant överförande. Vad angår överförande av vård till Sverige framhåller verket vikten av att man innan en framställning bifalls beträffande utländsk medborgare ser till att vederbörande har tillstånd att vistas här enligt utlänningslagen. Enligt *Stockholms tingsrätt* kan det antas att vissa tolkningsproblem kan uppkomma vid avgörandet av domicilfrågan i det enskilda fallet.

För egen del vill jag påpeka att konventionens föreskrift om att den dömde måste ha hemvist i det land till vilket verkställigheten skall överflyttas innefattar ett strängare krav på anknytning än vad som gäller enligt vissa andra av de straffrättsliga europarådskonventionerna. T. ex. medger brottmålsdomskonventionen att straffverkställighet oberoende av den dömdes hemvist kan överföras till annan stat när verkställighet i den staten kan antas förbättra den dömdes möjlighet till återanpassning. Övervaknings-

konventionen medger emellertid inte något undantag från kravet på hemvist, och den svenska lagstiftningen bör utformas i enlighet härmed. I kravet på att den dömda skall ha sitt hemvist – "ordinary residence" – i den anmodade staten torde regelmässigt ligga att han skall vara fast bosatt där.

Klart är å andra sidan att konventionens hemvistbegrepp måste tolkas med beaktande av konventionens syfte och av de situationer i vilka den är avsedd att tillämpas. Från denna utgångspunkt kan jag ansluta mig till promemorians ståndpunkt att den som undergår fängelse i Sverige bör anses i konventionens mening ha sitt hemvist i främmande stat, om han med avbrott för anstaltsvistelsen har varit fast bosatt där och det vidare står klart att han efter den villkorliga frigivningen kommer att återvända till sitt hemland. Däremot kan konventionen inte anses förplikta fördragsslutande stat att överta verkställigheten av en påföljd enbart på grund av att den dömda har för avsikt att flytta till den staten. Detta hindrar emellertid självfallet inte att man i en situation av det slag som avses i kriminalvårdsstyrelsens exempel vidtar åtgärder för att förbereda verkställighetens överförande, varvid det i mycket angelägna fall kan tänkas finnas möjlighet att få ett förhandsbesked från den anmodade statens sida. De synpunkter på frågan om innebörden av hemvistbegreppet som har förts fram av statens invandrarverk kan jag ansluta mig till.

2.3.2 Verkställighet i Sverige av utländskt avgörande

Jag har i det föregående tillstyrkt promemorians förslag att Sverige skall ansluta sig till övervakningskonventionen såvitt avser de i del II och del IV reglerade samarbetsformerna. Enligt promemorians terminologi till vilken jag kan ansluta mig benämns samarbete enligt del II *begränsad verkställighet* medan samarbete enligt del IV betecknas *fullständig verkställighet*.

I promemorian föreslås att den nya lagen skall ange vissa hinder mot verkställighet här i landet av utomlands ådömd påföljd. Promemorieförslaget innebär i denna del väsentligen en direkt transformering av konventionstexten.

Enligt promemorieförslaget bör i lagen uttryckligen anges att verkställighet här i landet av utländskt avgörande – vare sig det är fråga om begränsad eller fullständig verkställighet – får ske bara efter framställning av behörig myndighet i den främmande staten. I överensstämmelse med konventionen förordas vidare att avslag alltid skall ske, om avgörandet inte har vunnit laga kraft eller påföljden inte får verkställas i den främmande staten (art. 3), om gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag (art. 4), om den dömda inte har hemvist i Sverige (art. 5 och 6) eller om den gärning som påföljden avser utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt brott (art. 7.1.c). I promemorian föreslås med stöd av art. 7.1 vissa ytterligare obligatoriska avslagsgrunder som jag avser att närmare beröra i specialmotiveringen.

I art. 7.2 anges vissa grunder som av den anmodade staten fakultativt

kan åberopas till stöd för avslag på framställning från annan stat. Framställningen får sålunda avslås, om myndighet i den anmodade staten har beslutat att inte väcka åtal eller att nedlägga redan väckt åtal för gärningen (7.2.a), om den gärning som avses med domen är föremål för rättegång även i den anmodade staten (7.2.b) eller om domen har meddelats i den tilltalades uteläge (7.2.c). I promemorian förordas att de nu angivna omständigheterna även i lagen tas upp som fakultativa avslagsgrunder.

Enligt art. 7.2.d gäller vidare att framställning får avslås i den utsträckning som den anmodade staten finner domen oförenlig med de principer som gäller för tillämpningen av dess egen strafflag, särskilt om lagöverträdaren på grund av sin ålder inte skulle ha kunnat dömas i den anmodade staten. Enligt promemorian bör med stöd av denna artikel införas en bestämmelse som ger möjlighet till avslag på en framställning om verkställighet för det fall att den dömda vid tiden för brottet inte hade fyllt 15 år. I detta avseende hänvisas i promemorian till att det i enlighet med vad som framhölls under förarbetena till IVL (prop. 1972:98 s. 114) kan tänkas förekomma fall då det från humanitär synpunkt är särskilt angeläget att det finns möjlighet att utan hänsyn till den svenska straffbarhetsåldern kunna överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom avseende en svensk medborgare som inte har fyllt 15 år. I promemorian förordas därför att den nu berörda avslagsgrunden, liksom motsvarande bestämmelse i IVL (6 § första stycket 7), skall vara fakultativ. Om däremot gärningsmannen av annat skäl än minderårighet inte skulle ha kunnat dömas till påföljd för brottet i Sverige, bör detta enligt promemoriaförslaget liksom enligt IVL (5 § andra stycket 2) vara ett absolut hinder mot verkställighet här i landet.

I de delar som nu har berörts har promemorian tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser. Även jag ansluter mig i dessa hänseenden till förslaget.

I art. 7.3 föreskrivs att konventionen har tillämpning på fiskaliska brott – dvs. främst brott av skatterättslig natur – bara i den utsträckning de fördragslutande staterna har bestämt det beträffande varje brott eller brottskategori. Något beslut med stöd av denna bestämmelse har hittills inte meddelats. I promemorian hävdas att den berörda bestämmelsen har ringa praktisk betydelse, och att det från svensk synpunkt inte finns någon särskild anledning att vägra verkställighet beträffande fiskaliska brott. Någon på art. 7.3 grundad regel om verkställighetshinder behöver därför enligt promemorian inte tas upp i den nya lagen.

Promemorians ställningstagande har i denna del kritiserats av *Sveriges domareförbund* som påpekar att den aktuella bestämmelsen avser såväl fall då verkställighet begärs i Sverige av utländskt avgörande som situationer då verkställighet begärs utomlands av svenskt avgörande. Förbundet ifrågasätter om man kan underlåta att i lagen ange att verkställighetshinder kan föreligga vid fiskaliska brott.

Jag kan för egen del ansluta mig till domareförbundets bedömning. I

sammanhanget bör anmärkas att Sverige i olika sammanhang har verkat för att de internationella straffrättsliga konventionerna skall bli tillämpliga även på fiskaliska brott. Eftersom emellertid övervakningskonventionen är så att förstå att den omständigheten att ett brott är fiskaliskt utgör verkställighetshinder intill dess annat har bestämts av de fördragsslutande staterna, bör detta komma till uttryck också i den svenska lagen. I denna bör sålunda anges att framställning som gäller fiskaliskt brott får bifallas endast om Sverige i förhållande till den främmande staten har förbundit sig att bifalla framställning som har avseende på sådan gärning.

I art. 5.3 föreskrivs att fördragsslutande stat kan avslå framställning som avser viss samarbetsform enligt konventionen, om staten med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet anser annan samarbetsform vara lämpligare. I sådant fall är den amodade staten skyldig att ange vilken åtgärd den är villig att vidta.

I promemorian hänvisas i denna del till att det förfarande som regleras i del IV av konventionen – fullständig verkställighet – erbjuder den från svensk synpunkt lämpligaste samarbetsformen. Det torde ofta framstå som en fördel om verkställighet här i landet kan ske inom ramen för denna samarbetsform, eftersom samarbete enligt del II ibland kan tänkas vara förenat med vissa praktiska komplikationer. Det bör därför enligt promemorian finnas en möjlighet att från svensk sida avslå en framställning om begränsad verkställighet enligt del II och i stället erbjuda sig att överta hela verkställigheten av det utländska avgörandet. I promemorian förordas att detta anges genom en uttrycklig bestämmelse i den nya lagen.

Promemorieförslaget har i denna del föranlett särskilda uttalanden av några remissinstanser. *Kriminalvårdsstyrelsen* understryker att tillämpningen av del II kan vålla praktiska problem, bl. a. till följd av det kommunikationsförfarande som förutsätts. Styrelsen anser i överensstämmelse med promemorieförslaget att ett fullständigt övertagande av verkställigheten bör komma i första hand. Övertagande av begränsad verkställighet bör enligt styrelsen komma ifråga endast om möjlighet inte finns att få till stånd ett fullständigt övertagande av verkställigheten. Även *kriminalvårdsnämnden* delar i princip uppfattningen att fullständig verkställighet framstår som den lämpligaste samarbetsformen. Nämnden påpekar emellertid att det också kan tänkas förekomma fall där begränsad verkställighet är lämpligast från effektivitets- och rättssäkerhetssynpunkter. Enligt vad som framgår av nämndens yttrande avses därvid situationer där den dömda flyttar tillbaka till domslandet efter det att övervakningen har överförts till annan stat. Nämnden ifrågasätter om inte möjligheten bör stå öppen att från svensk sida avslå en framställning även i det fallet att framställningen avser fullständig verkställighet men det med hänsyn till omständigheterna är lämpligast att endast begränsad verkställighet anordnas här i landet. *Sveriges domareförbund* framhåller att promemorians uttalande om företräde för fullständig verkställighet inte kan tillmätas generell betydelse.

eftersom i så fall samtliga framställningar om begränsad verkställighet skulle avslås.

För egen del ansluter jag mig i likhet med kriminalvårdsstyrelsen till uppfattningen i promemorian att det när Sverige skall överta verkställigheten av ett utländskt avgörande i allmänhet är lämpligast att det sker i den form som avses i del IV av konventionen, förutsatt givetvis att den främmande staten har tillträtt konventionen i denna del. Av vad som har sagts i det föregående framgår emellertid att det kan tänkas förekomma fall där en begränsad verkställighet enligt del II skulle vara att föredra. Med hänsyn härtill och då det måste vara en fördel att man på svensk sida tillförsäkras den handlingsfrihet som konventionen medger, biträder jag kriminalvårdsnämndens förslag. Jag förordar därför att i den nya lagen tas in en föreskrift av det innehållet att en framställning om verkställighet här i landet kan avslås, om det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligast att verkställigheten anordnas enligt annan samarbetsform än som avses i framställningen.

Utöver vad som följer av det anförda bör enligt promemorian i en särskild regel anges att en framställning om verkställighet skall avslås, om den i annat hänseende än som har nämnts särskilt strider mot övervakningskonventionen eller den överenskommelse med främmande stat som annars ligger till grund för framställningen. Promemorieförslaget har i denna del avstyrkts av *RA* som anser att regeln skulle innebära ett avsteg från transformationsmetoden. Jag har viss förståelse för denna kritik men anser det likväl svårt att undvara en sådan bestämmelse. Konventionens regler är delvis komplicerade, och det kan inte uteslutas att det i praktiken uppkommer fall där en tolkning av konventionen leder till att en framställning skall avslås på skäl som inte nu kan förutses. Härtill kommer att de stater som tillträder konventionen kan komma att göra förbehåll av olika slag som måste beaktas vid prövningen av en framställning och att svårigheter kan möta att ta in häremot svarande bestämmelser i lagen eller i verkställighetsföreskrifter till denna. Som framgår av vad jag förut har anfört kan det också tänkas bli aktuellt att Sverige träffar avtal om verkställighetssamarbete med stat som inte har tillträtt övervakningskonventionen. Nu angivna förhållanden talar enligt min uppfattning för att en generalklausul av förevarande slag tas in i lagen. Några olägenheter synes inte vara förenade härmed, om man i enlighet med promemorieförslaget förbehåller regeringen att göra den prövning som påkallas av bestämmelsen. En sådan ordning är också naturlig mot bakgrund av att den syftar till att säkerställa att Sverige uppfyller sina folkrättsliga förpliktelser. Under hänvisning till vad som har anförts nu tillstyrker jag promemorieförslaget på denna punkt. Jag vill anmärka att motsvarande lösning har valts i IVL (jfr 5 § andra stycket 8 IVL och prop. 1972:98 s. 88).

Jag har därmed kommit in på frågan hur själva prövningsförfarandet bör utformas för fall då främmande stat gör ansökan hos Sverige om tillämp-

ning av övervakningskonventionen. I detta hänseende innehåller konventionen inte några särskilda bestämmelser. Det står alltså i princip fritt för fördragslutande stat att utforma prövningsförfarandet på lämpligt sätt.

I promemorian förordas i överensstämmelse med den ordning som tillämpas i andra liknande sammanhang att en framställning om verkställighet enligt övervakningskonventionen alltid i första hand skall prövas av regeringen. Det bör enligt promemorian tillkomma regeringen ensam att avgöra om en framställning skall avslås därför att den avser politiskt eller militärt brott (art. 7.1.c). Som nyss har framgått avses detsamma gälla för fall där framställningen i annat hänseende än som har nämnts särskilt i lagen strider mot den överenskommelse med främmande stat som åberopas i ärendet. Också när det gäller att avgöra om en framställning angående begränsad verkställighet skall avslås därför att det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligare att Sverige övertar hela verkställigheten bör enligt promemorian regeringen ha exklusiv prövningsrätt. I övrigt förordas att regeringens prövning på samma sätt som enligt IVL begränsas till en förstahandsgranskning med möjlighet att avslå framställningen, om det är uppenbart att avslagsgrund föreligger.

Vad angår det förfarande som skall äga rum efter regeringens preliminära prövning förordas i promemorian en ordning som innebär att man skiljer mellan fall då den främmande staten endast begär begränsad verkställighet enligt del II av konventionen å ena sidan och situationer där det begärs att Sverige skall överta hela verkställigheten av det utländska avgörandet enligt del IV å den andra. I sistnämnda situation förutsätter konventionen att en omvandling av påföljden skall ske här i landet och att Sverige därefter skall helt överta tillämpningen av domen. Denna omvandling bör enligt promemorian uppenbarligen ske av allmän domstol, varvid föreslås att talan skall föras av RÅ eller åklagare som denne förordnar. När däremot framställningen endast avser begränsad verkställighet, *inskränker sig de åtgärder som skall företas här i landet i princip till att anordna kriminalvård i frihet i överensstämmelse med den utländska domen.* I promemorian förordas att ett sådant beslut meddelas i administrativ ordning på samma sätt som enligt NVL, dvs. av kriminalvårdsstyrelsen.

Promemorieförslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser. Ett par alternativa förslag har dock förts fram. Sålunda anser *domstolsverket* att det inte i promemorian har anförts övertygande skäl för den föreslagna kompetensfördelningen mellan regeringen och kriminalvårdsstyrelsen vid prövning av frågor om begränsad verkställighet. Till skillnad från motsvarande prövning enligt nordiska verkställighetslagen – som görs av kriminalvårdsstyrelsen – kan det, påpekar domstolsverket, i detta sammanhang bli fråga om en tolkning av utländska rättsordningar som i avsevärd utsträckning skiljer sig från de nordiska. Verket anmärker att Sverige kan komma att träffa generella överenskommelser

om verkställighet av kriminalvård i frihet även med utomeuropeiska stater. Om kriminalvårdsstyrelsen avslår en begäran om begränsad verkställighet, torde ärendet efter besvär kunna underställas regeringens prövning. Med hänsyn härtill och till det relativt ringa antal ärenden som kan förväntas, ifrågasätter verket om inte prövningen i dess helhet bör göras av regeringen. Alternativt skulle förfarandet kunna anordnas efter de linjer som har föreslagits för prövningen vid framställning om fullständig verkställighet. En synpunkt som delvis går i motsatt riktning förs fram av RÅ. Enligt RÅ finns visserligen skäl som talar för promemorians lösning. RÅ ifrågasätter dock om allmän domstol behöver kopplas in i ärenden som gäller fullständig verkställighet. RÅ påpekar att det oavsett om begränsad eller fullständig verkställighet begärs i realiteten blir fråga om att föranstalta om kriminalvård i frihet på grundval av förordnande härom i utländsk dom. I synnerhet ligger det enligt RÅ nära till hands att framställning som avser övertagande av frivård av villkorligt frigiven inte prövas av allmän domstol. RÅ anser därför att man eventuellt bör överväga om det inte kan anförtros åt administrativ myndighet – kriminalvårdsstyrelsen – att företa hinderprövningen och bestämma formen för kriminalvård i frihet även i de fall när frågan om förverkande av kriminalvård i frihet skall avgöras här i landet.

För egen del anser jag att ett starkt argument till förmån för promemorians förslag är att man därmed så långt det är praktiskt möjligt når huvudsaklig överensstämmelse med de beslutsordningar som gäller enligt NVL resp. IVL. Med anledning av vad domstolsverket har anfört vill jag erinra om att en lösning efter promemorieförslagets linjer innebär att regeringen skall göra en förstahandsprövning av framställningen och därvid alltid har möjlighet att avslå denna, om det är uppenbart att annat verkställighets hinder föreligger än sådant beträffande vilket regeringen förbehålls exklusiv prövningsrätt. Det kan sålunda förutsättas att framställningar om tillämpning av konventionen redan vid den handläggning som avses ske inom regeringskansliet underkastas en noggrann granskning på grundval av det material som därvid föreligger. Bl. a. med hänsyn till att den dömde regelmässigt måste höras över framställningen kan emellertid ytterligare omständigheter komma fram som i sin tur kan leda till behov av exempelvis skriftväxling med myndighet i den främmande staten eller komplettering av framställningen i ett eller annat hänseende innan slutlig ställning kan tas till frågan om verkställighet i Sverige skall äga rum. Denna fortsatta handläggning bör inte lämpligen ske inom regeringskansliet. Vid fråga om begränsad verkställighet – då den åtgärd i sak som skall vidtas från svensk sida ofta består endast i att förordna övervakare – anser jag övervägande skäl tala för att den fortsatta handläggningen anförtros åt kriminalvårdsstyrelsen i enlighet med vad som gäller enligt den nordiska verkställighetslagstiftningen. Förslaget har i denna del också lämnats utan erinran av styrelsen.

RÅ:s förslag innebär som nämnts att även fråga om fullständig verkstäl-

lighet skulle avgöras i administrativ ordning av kriminalvårdsstyrelsen. Vid denna samarbetsform förutsätts emellertid (art. 23) att den i den främmande staten fastställda sanktionen omvandlas till frivårdspåföljd enligt svensk lag. Att låta det ankomma på administrativ myndighet att besluta om sådan påföljd med de rättsverkningar ett sådant beslut skulle komma att få synes tveksamt från principiella synpunkter. Eftersom den som är underkastad kriminalvård i frihet i vissa situationer kan berövas friheten genom beslut av övervakningsnämnd och således utan domstolsprövning, torde den föreslagna ordningen inte utan vidare vara förenlig med 2 kap. 9 § regeringsformen (jfr prop. 1975/76:209 s. 149–150). Under hänvisning till det anförda anser jag att en lösning efter promemorians linjer är att föredra.

Vissa avvikelser i förhållande till promemorieförslaget som jag har förordat i det föregående vad gäller de omständigheter som skall utgöra hinder mot verkställighet här i landet återverkar emellertid också på frågan om kompetensfördelningen mellan regeringen och kriminalvårdsstyrelsen resp. domstol. Enligt min uppfattning bör frågan om en framställning skall avslås på den grunden att brottet är av fiskalisk natur exklusivt prövas av regeringen. Detsamma bör gälla i fråga om den prövning som skall ske enligt den av mig förordade föreskriften att en framställning om verkställighet här i landet kan avslås, om det med hänsyn till omständigheterna är lämpligast att verkställigheten anordnas enligt annan samarbetsform än som avses i framställningen. Med dessa avvikelser är jag för min del beredd att godta promemorieförslaget i den del som nu har diskuterats.

Det anförda innebär sålunda att den förstahandsprövning som skall ske genom regeringens försorg får samma omfattning vare sig den främmande staten har begärt begränsad eller fullständig verkställighet. Vad angår det förfarande som därefter skall äga rum när fråga är om *begränsad* verkställighet innebär promemorieförslaget i huvudsak följande. Framställningen skall, om den inte avslås av regeringen, överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning. Styrelsen skall därvid pröva om det föreligger annat verkställighetshinder än sådant beträffande vilket regeringen har exklusiv prövningsrätt. Finner styrelsen att hinder inte möter mot verkställighet, skall styrelsen besluta att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet och utse övervakningsnämnd att handha kriminalvården. Det föreslås ankomma på övervakningsnämnden att förordna övervakare när detta skall ske, vilket förutsätts i regel vara förhållandet. Nämnden skall vidare enligt förslaget svara för den anpassning av det utländska avgörandet till svenska förhållanden som är förutsatt i konventionen och får i enlighet härmed befogenhet att jämka de föreskrifter som i den främmande staten har meddelats om prøvotid för den dömda och om dennes åligganden under prøvotiden, i den mån sådan föreskrift skulle vara oförenlig med svensk lag. Vidare föreslås att vissa allmänna regler i BrB om övervakningens organisation och om den dömdes skyldighet att iaktta skötsamhet m. m. blir tillämpliga i fråga om kriminalvård som anordnas inom ramen

för denna samarbetsform. Kriminalvårdsstyrelsen föreslås svara för den underättelseskyldighet gentemot den främmande staten som åvilar Sverige enligt konventionen. För en närmare redogörelse för förslaget i denna del får jag hänvisa till avsnitt 5.3.2.2 i promemorian.

I dessa hänseenden har promemorieförslaget lämnats praktiskt taget helt utan erinringar vid remissbehandlingen. Även jag kan i allt väsentligt ansluta mig till promemorians lösningar och till de överväganden som har legat till grund för dessa. I anslutning till de enskilda bestämmelserna återkommer jag till vissa speciella frågor, bl. a. omfattningen av den underättelseskyldighet som kommer att åvila Sverige vid samarbete enligt detta alternativ.

Skall Sverige överta *fullständig verkställighet* av ett utländskt avgörande enligt konventionen, innebär detta som nämnts att den utomlands bestämda påföljden skall omvandlas till den påföljd som enligt svensk lag skulle ha bestämts för brottet, om det hade begåtts här (art. 23.1). Påföljden får dock inte vara strängare än den som har bestämts i den främmande staten (art. 23.2).

I fråga om förfarandet vid framställning om fullständig verkställighet här i landet föreslås i promemorian att framställningen efter regeringens preliminära prövning skall överlämnas till RÅ för handläggning. Det skall sedan enligt förslaget ankomma på RÅ – eller annan åklagare som denne förordnar – att hos allmän domstol göra ansökan om prövning av framställningen. Domstolens prövning skall till en början omfatta frågan om annat verkställighetshinder föreligger än sådant beträffande vilket regeringen ensam svarar för prövningen. Någon ny bedömning av själva skuldfrågan får härvid inte äga rum. Om verkställighetshinder inte föreligger, skall det ankomma på domstolen att bestämma påföljd enligt svensk lag.

Vad angår påföljdsbestämningen diskuteras i promemorian först det fallet att den utomlands bestämda påföljden är villkorlig dom eller därmed jämställd frivårdspåföljd. Det ligger enligt promemorian i sådant fall närmast till hands att påföljden bestäms till skyddstillsyn. Detta bör emellertid inte vara det enda alternativet. Möjlighet bör också finnas att döma till annan påföljd som innebär frivård, varvid närmast villkorlig dom kommer i fråga. Det bör emellertid inte heller vara uteslutet att den dömde överlämnas till särskild vård, såvida inte detta innebär att han berövas friheten och påföljden därmed framstår som en skärpning. Föreskriften i art. 23 att den nya påföljden inte får vara strängare än den tidigare måste nämligen enligt promemorian anses innebära ett förbud mot att här ådöma en ny påföljd som innebär att den dömde berövas friheten. Vidare bör enligt promemorian gälla att påföljden inte skall få bestämmas till enbart böter. En tolkning av art. 23 i enlighet med konventionens huvudprinciper sägs nämligen ge vid handen att den anmodade staten är skyldig att bestämma en ny påföljd som innebär att den dömde i en eller annan form ställs under tillsyn eller att i varje fall en prövotid fastställs för honom.

Praktiskt taget alla remissinstanser har tillstyrkt promemorieförslaget i

dessa delar eller lämnat det utan erinran. Såvitt gäller frågan om den dömde skall kunna överlämnas till särskild vård har *domstolsverket* dock anmärkt att domstol saknar möjlighet att föreskriva att frihetsinskränkning inte får äga rum vid överlämnande till vård enligt barnavårdslagen (1960:97) eller lagen (1954:579) om nykterhetsvård. Hinder bör därför enligt verket föreligga mot att överlämna den dömde till sådan vård.

Jag kan för egen del ansluta mig till uppfattningen i promemorian att art 23 måste anses hindra ett ådömande av en påföljd som innebär att den dömde berövas friheten. Detta innebär givetvis till en början att val av fängelse, ungdomsfängelse eller internering som påföljd är uteslutet, såvida inte förordnande enligt 34 kap. 1 § 1 BrB meddelas om att tidigare ådömd sådan påföljd skall avse även det aktuella brottet. Detsamma bör gälla överlämnande till sluten psykiatrisk vård, däremot inte i fråga om öppen sådan vård. I enlighet med vad som sägs i promemorian torde i allmänhet skyddstillsyn eller villkorlig dom framstå som det mest naturliga påföljdsvalet. Vad angår frågan om den dömde skall kunna överlämnas till vård enligt barnavårdslagen eller lagen om nykterhetsvård, vill jag erinra om att dessa påföljdsbestämningar måste föregås av att domstolen infordrar yttrande från vederbörande vårdorgan. I yttrandet skall anges vilka vårdåtgärder som avses komma att vidtas. Anges i sådant yttrande att frihetsberövande åtgärd planeras – dvs. inskrivning i ungdomsvårdsskola eller tvångsintagning i allmän vårdanstalt för alkoholmissbrukare – bör enligt min uppfattning hinder föreligga mot att den dömde överlämnas till den särskilda vården. I annat fall bör emellertid överlämnande kunna äga rum utan hinder av att vårdorganet kan komma att ändra sin bedömning, som ju skall grundas på den tillämpliga socialrättsliga vårdlagen och i princip inte är beroende av domstolens förordnande. Jag kan således i dessa avseenden ansluta mig till promemorians ståndpunkt. Det bör tilläggas att BrB:s bestämmelser om överlämnande till särskild vård kan komma att undergå förändringar med anledning av förslagen i betänkandena (SOU 1977:23) Psykiskt störda lagöverträdare och (SOU 1977:40) Socialtjänst och socialförsäkringstillägg, vilka f. n. övervägs inom regeringskansliet.

Jag kan vidare liksom remissinstanserna godta bedömningen i promemorian att påföljden inte bör få bestämmas till enbart böter. Övervakningskonventionen tar nämligen som förut har konstaterats enligt sin allmänna inriktning sikte på påföljder som innebär att den dömde underkastas tillsyn i en eller annan form eller att en prøvotid blir gällande för honom. Det skulle därför knappast vara förenligt med konventionens principer att vid den påföljdsomvandling som skall ske här i landet låta påföljden stanna vid ett bötesstraff.

I promemorian behandlas härefter frågan hur påföljdsbestämningen vid den svenska domstolen skall ske i fall där den dömde har villkorligt frigivits från frihetsstraff utomlands. Därvid diskuteras till en början ett alternativ som skulle innebära att domstolen tilläggs befogenhet att be-

stämma ett fängelsestraff enligt våra straffmättningsprinciper samt utfärda någon form av förklaring, att den dömda skall anses villkorligt frigiven från detta fängelsestraff med en viss bestämd återstående strafftid. Sistnämnda tid skulle enligt promemorian i så fall rimligen få sättas i relation till det här i landet bestämda fängelsestraffets längd samt svensk praxis i fråga om villkorlig frigivning, förutsatt att den sålunda valda konstruktionen inte innebär någon skärpning.

En lösning efter dessa linjer bedöms dock i promemorian som tämligen komplicerad. I promemorian påpekas att det inte är någon praktisk nödvändighet att man redan i samband med omvandlingen bestämmer den strafftid som den dömda skall vara skyldig att avtjäna om han begår nytt brott eller annars missköter sig. Tvärtom sägs det från praktiska synpunkter närmast vara en fördel om man inte behöver ta ställning till den frågan i annat fall än om den blir aktuell. I promemorian förordas i stället att den nya påföljden skall kunna bestämmas till skyddstillsyn, villkorlig dom eller överlämnande till sådan särskild vård som inte innebär frihetsberövande även när situationen är den att den dömda utomlands har villkorligt frigivits från frihetsstraff.

Promemorieförslaget har i denna del föranlett vissa erinringar vid remissbehandlingen. *Hundens tingsrätt* anser det förstnämnda av de båda i promemorian diskuterade alternativen vara principiellt mera välgrundat än den lösning som har valts i förslaget. Samma uppfattning har *Västerås tingsrätt* och *övervakningsnämnden för Stockholms norra förorter*. *Svea hovrätt* påpekar att konstruktionen i promemorieförslaget visserligen stämmer mindre väl överens med svenskt straffrättsligt synsätt men att de båda diskuterade alternativen får anses praktiskt sett likvärdiga. Hovrätten anser att förslaget kan godtas i denna del. *Domstolsverket* ifrågasätter om inte med den i promemorian valda lösningen en uttrycklig föreskrift bör införas om rätt för den dömda att avräkna frihetsberövande som kan ha ägt rum i den främmande staten.

För egen del vill jag i likhet med vad ett par remissinstanser har anfört framhålla att den förstnämnda av de båda i promemorian diskuterade lösningarna otvivelaktigt har vissa förtjänster från principiell synpunkt. Klart är emellertid samtidigt att en reglering efter sådana linjer skulle bli rätt komplicerad och i en del fall ställa domstolarna inför tämligen vanskliga avgöranden. Härtill kommer att det ingalunda alltid kan förutsättas att ett utländskt kriminalvårdsbeslut är direkt överförbart till den svenska straffrättsliga systematiken. Situationer kan tänkas uppstå där det inte utan vidare står klart huruvida avgörandet i den främmande staten skall jämföras med svensk villkorlig frigivning eller i stället anses ha övervägande karaktär av en självständigt ådömd frivårdspåföljd. I sådana fall skulle man uppenbarligen hamna i svårigheter, som däremot inte uppkommer med den lösning som har valts i promemorieförslaget. Under hänvisning till vad som har anförts nu anser jag liksom Svea hovrätt och flertalet övriga remissinstanser att promemorieförslaget bör godtas. Där-

med när man den fördelen att samma regler blir tillämpliga för den svenska domstolen oavsett formen för den dom eller det kriminalvårdsbeslut som har meddelats i den främmande staten. Till den synpunkt som har förts fram av domstolsverket återkommer jag strax.

Sammanfattningsvis förordar jag en regel om påföljdsomvandlingen av det innehållet att domstolen, om den inte finner verkställighetshinder föreligga, skall bestämma ny påföljd enligt svensk lag för det brott som avses i den främmande statens framställning samt att den nya påföljden dock inte får innebära att den dömda berövas friheten och inte heller bestämmas till enbart böter. Som har framhållits i promemorian bör det avgörande, som domstolen sålunda träffar i påföljdsfrågan, till sina rättsverkningar vara i alla avseenden likställt med en dom i vanligt brottmål.

Domstolsverket har ifrågasatt om inte lagförslaget bör kompletteras med en föreskrift om rätt för den dömda att avräkna frihetsberövande som har ägt rum i den främmande staten. Med anledning härav vill jag framhålla att någon avräkning i egentlig mening inte kan komma i fråga, om den svenska domstolen bestämmer påföljden till skyddstillsyn, villkorlig dom eller överlämnande till särskild vård. Däremot kan den situationen uppstå att skyddstillsyn eller villkorlig dom som ådömts vid påföljdsomvandlingen sedermera undanröjs. Om påföljden därvid bestäms till fängelse, bör den dömda tillgodoräknas frihetsberövande i den främmande staten. En avräkningsregel bör alltså införas som tar sikte på sådana situationer. Jag återkommer till frågan i specialmotiveringen.

Vad häfter angår frågan vid vilken allmän domstol talan om överförande av verkställighet skall kunna föras bör anmärkas att enligt 35 § IVL Stockholms tingsrätt är exklusivt behörig att uppta mål eller ärende som avses i den lagen. Enligt promemorian bör också framställningar om verkställighet enligt övervakningskonventionen alltid kunna prövas av Stockholms tingsrätt. I promemorian hävdas emellertid att det inte är nödvändigt att på samma sätt som enligt IVL låta denna tingsrätt vara ensam behörig domstol. En sådan ordning bedöms kunna leda till onödiga kostnader för enskilda parter med hänsyn till att det vid tillämpning av övervakningskonventionen i regel inte är fråga om personer som har berövats friheten. På grund härav förordas i promemorian att framställning om verkställighet enligt den nya lagen även skall kunna upptas av rätten i den ort inom riket där den dömda har sitt hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig (jfr 19 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken).

Promemoriaförslaget har i denna del kommenterats av flera remissinstanser. *Västerås tingsrätt* ifrågasätter om det finns tillräcklig anledning att medge alternativa regler om forum. *Södertälje tingsrätt* framhåller att antalet framställningar om verkställighet inte kan väntas bli särskilt stort. För att få en likformig och snabb behandling i domstolen synes en koncentration av ärendena till en eller några få domstolar vara av värde. Om Stockholms tingsrätt inte anses böra vara ensam behörig, kan enligt tings-

rätten en lämplig medelväg vara att ge behörighet åt tingsrätterna i samtliga hovrättsstäder. Enligt *Svea hovrätt* förtjänar det övervägas om inte Stockholms tingsrätt bör vara exklusivt forum i likhet med vad som gäller enligt IVL. Å andra sidan sägs beaktansvärda skäl föreligga även för den i promemorian föreslagna ordningen. Hovrätten vill därför inte avstyrka förslagets forumregel. Om denna väljs, kan det emellertid vara lämpligt att, sedan erfarenheter vunnits av handläggningen, frågan om koncentration av målen till en enda domstol prövas på nytt.

Ett par remissinstanser för fram synpunkter som delvis går i motsatt riktning. *Domstolsverket* förordar att forumregeln utformas så att den dömdes allmänna tvistemålsforum eller vistelseforum i första hand skall vara rätt domstol medan Stockholms tingsrätt skall vara reservforum. Därvid fäster domstolsverket särskilt avseende vid promemorians uttalande att merparten av de dömda torde vara på fri fot vid den svenska domstolsprövningen. Enligt vad verket framhåller torde RÅ:s befogenhet, såvitt gäller utförande av talan vid domstol, kunna delegeras till distriktsåklagare i den dömdes hemort. Något skäl som talar för en centralisering av dessa mål till Stockholms tingsrätt finns därför inte enligt verkets mening. Verket erinrar i sammanhanget om det uttalande som gjorts i förarbetena till IVL (prop. 1972:98 s. 90) av innebörd att regeln om Stockholms tingsrätt som exklusivt forum enligt nämnda lag skulle kunna omprövas efter viss tid. Även *Föreningen Sveriges statsåklagare* förordar att forumregeln utformas på sådant sätt att den domstol vid vilken den dömdes skall svara i tvistemål i allmänhet blir behörig i första hand.

Som framgår av vad som sålunda har anförts vid remissbehandlingen finns skäl både för och emot en ordning som innebär att mål om verkställighet enligt den nya lagen skall handläggas vid en och samma domstol. Jag kan mot denna bakgrund inte finna annat än att den lösning som promemoriaförslaget innefattar utgör en godtagbar kompromiss. Den innebär att möjlighet alltid finns att anhängiggöra talan enligt den nya lagen vid Stockholms tingsrätt, som handlägger motsvarande mål enligt IVL, samtidigt som utrymme skapas för att välja en annan lösning när detta med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet framstår som ändamålsenligt. Intresset av att kunna göra en central uppföljning av den nya lagens tillämpning äventyras inte härigenom, eftersom de framställningar som nu avses alltid kommer att överlämnas av regeringen till RÅ. Under hänvisning till det anförda tillstyrker jag för egen del promemoriaförslaget, som också har lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

Till frågan om rättegångsbestämmelser i övrigt återkommer jag i specialmotiveringen.

2.3.3 Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom

I promemorian betonas att ett tillträde till övervakningskonventionen inte medför någon förpliktelse för konventionsstat att låta verkställa in-

hemska domar, som innebär kriminalvård i frihet, i annan konventionsstat. Man öppnar möjligheter att under vissa förutsättningar begära sådan verkställighet. Reglerna i den svenska lagen om när verkställighet skall begäras utomlands bör därför enligt promemorian inte vara obligatoriska utan medge en diskretionär prövning om framställning i det särskilda fallet lämpligen bör göras. Jag kan liksom remissinstanserna ansluta mig till denna bedömning.

Inom ramen för det nordiska samarbetet görs framställningar om anordnande av kriminalvård i frihet utomlands av övervakningsnämnd. Mot bakgrund av önskemålet om en enhetlig tillämpning bör det emellertid enligt promemorian åtminstone t. v. liksom enligt IVL ankomma på kriminalvårdsstyrelsen att pröva fråga om överförande av verkställighet till främmande stat enligt den nya lagen. Sådan fråga skall enligt förslaget kunna upptas av styrelsen på anmälan av övervakningsnämnd eller av central nämnd. Med hänsyn till att behov av brådskande beslut i vissa fall kan tänkas föreligga, föreslås dock styrelsen även få möjlighet att ta upp frågan självmant. Ett i promemorian anfört exempel på sådana fall erbjuder den situation som uppstår om svensk domstol har dömt en person med hemvist i konventionsstat till skyddstillsyn jämte förvisning. Om domstolen i sådant fall gör kriminalvårdsstyrelsen uppmärksam på förhållandet, skall styrelsen enligt förslaget kunna ta upp frågan om kriminalvårdens överförande utan att avvakta anmälan av övervakningsnämnd.

Förslaget har i denna del kritiserats av *kriminalvårdsnämnden* som framhåller att det föreslagna förfarandet förefaller att bli onödigt omständligt. Det finns enligt kriminalvårdsnämnden inte anledning anta att kriminalvårdsstyrelsen skulle kunna göra annan bedömning än resp. nämnd, som har den omedelbara kännedomen om fakta i de enskilda ärendena. Det skulle innebära en tidsbesparande förenkling, om nämnderna tillades befogenhet att själva besluta om framställning. En sådan ordning synes enligt kriminalvårdsnämnden också stå i överensstämmelse med nu rådande principiella uppdelning av beslutsfunktionerna i övrigt inom frivården mellan nämnderna och kriminalvårdsverkets myndigheter. *Svea Hovrätt, Handens tingsrätt* och *domstolsverket* lämnar förslaget utan erinran i vad det innebär att kriminalvårdsstyrelsen skall pröva hithörande frågor men anser att det lämpligen bör finnas uttryckliga regler om skyldighet för domstol att göra anmälan hos kriminalvårdsstyrelsen om fall där tillämpning av konventionen kan komma i fråga. Enligt domstolsverket bör bestämmer i ämnet meddelas i administrativ ordning.

För egen del anser jag de synpunkter som kriminalvårdsnämnden har fört fram vara beaktansvärda. Åtskilliga skäl talar för en förenkling i proceduren av det slag som nämnden har föreslagit. Mot en sådan ordning kan å andra sidan anföras det förut berörda intresset av att åtminstone under ett inledningsskede skapa förutsättningar för en uppföljning av den nya lagens tillämpning. Det kan vara av betydelse att erfarenheter av olika

tänkbara komplikationer vid verkställighetssamarbetet kan samlas centralt, något som i sin tur kan ge möjlighet för övervakningsnämnderna att förhöra sig hos kriminalvårdsstyrelsen bl. a. vad gäller de olika staternas praxis vid tillämpning av övervakningskonventionen. Dessutom kan det tänkas bli aktuellt att från svensk sida lämna uppgifter om gällande rätt och praxis här i landet till myndighet i främmande stat. Det är också angeläget att man söker nå fram till en enhetlig praxis vad gäller form och innehåll i de svenska framställningar om verkställighet utomlands som kommer att göras. Mot denna bakgrund anser jag för egen del övervägande skäl tala för att prövningen av frågor om verkställighet utomlands i enlighet med promemorieförslaget bör ske centralt hos kriminalvårdsstyrelsen. Det kan emellertid vara lämpligt att detta ställningstagande omprövas, sedan närmare erfarenhet av den nya lagstiftningen har vunnits.

Jag ansluter mig till uppfattningen att det bör införas regler beträffande domstols skyldighet att underrätta kriminalvårdsstyrelsen om fall där en tillämpning av den nya lagstiftningen anses böra komma i fråga. Det är nämligen angeläget att styrelsen får kännedom om dessa fall så skyndsamt som möjligt, inte minst i den i promemorian berörda situationen att domstolen dömer en utländsk medborgare med hemvist i konventionsstat till skyddstillsyn jämte förvisning. En sådan underrättelse från domstolens sida kan uppenbarligen översändas först sedan dom har meddelats och domstolen har skilt sig från själva målet. Underrättelsen kan sålunda inte anses utgöra ett led i den dömande verksamheten utan får betraktas som en expeditiönsåtgärd. Hinder föreligger därför inte mot att underrättelseskyldigheten, som domstolsverket har föreslagit, regleras genom verkställighetsföreskrifter. I samma ordning bör regleras den skyldighet för kriminalvårdens nämnder att göra anmälan hos kriminalvårdsstyrelsen som förslaget förutsätter.

I överensstämmelse med promemorieförslaget förordar jag att det skall ankomma på kriminalvårdsstyrelsen att ombesörja att framställning om verkställighet kommer till stånd även i den situationen att regeringen på grund av synnerliga skäl har förordnat om samarbete enligt lagen för visst fall i förhållande till stat med vilken generell överenskommelse om samarbete inte föreligger.

Jag kan ansluta mig till vad som anförs i promemorian om de formella förutsättningarna för att framställning om verkställighet skall få göras. I enlighet härmed bör en sådan förutsättning till en början vara att den dömda har hemvist i den främmande staten. I fråga om innebörden av hemvistbegreppet får jag hänvisa till vad jag i det föregående allmänt har anfört om den nya lagstiftningens tillämpningsområde. Det är inte uteslutet att hemvist i främmande stat i vissa fall kan anses föreligga även när den dömda vid tiden för beslutet faktiskt uppehåller sig i Sverige. Vidare bör en förutsättning för framställning vara att den inte strider mot grunderna för de svenska bestämmelserna om verkställighetshinder. Man bör med andra

ord hypotetiskt pröva hur förfarandet skulle gestalta sig om rollerna var ombytta och framställningen gjordes av den främmande staten. Om man skulle ha avslagit en sådan framställning från svensk sida, så bör Sverige också avstå från att själv göra framställning hos annan stat om verkställighet där.

När det i övrigt gäller bedömningen av frågan om verkställighet utomlands lämpligen bör begäras framhålls i promemorian att spörsmålet får avgöras på grundval av en prövning av omständigheterna i det särskilda fallet. Vad angår situationer då svensk domstol har dömt en person med hemvist i konventionsstat till skyddstillsyn, bör dock enligt promemorian huvudprincipen vara att framställning görs såvitt detta är möjligt och inga särskilda skäl talar mot det. En förutsättning för att ett tillträde till konventionen skall öka domstolarnas valfrihet när det gäller att bestämma påföljd för person med hemvist i främmande stat anses nämligen vara att domstolarna kan förlita sig på att det system som konventionen förutsätter också tillämpas i praktiken.

Remissinstanserna har lämnat dessa uttalanden utan erinran. *Övervakningsnämnden för Stockholms norra förorter* understryker särskilt vikten av att en domstol, som överväger att döma en i en annan konventionsstat bosatt person till kriminalvård i frihet jämte förvisning, kan vara förvissad om att försök kommer att göras att ge den dömda en meningsfull kriminalvård i hemlandet och att en överflyttning verkligen kommer till stånd.

Jag kan för egen del ansluta mig till promemorians och övervakningsnämndens ståndpunkt. Om domstol i fall som nu avses väljer skyddstillsyn som påföljd, måste detta nämligen regelmässigt antas bygga på förutsättningen att samarbete enligt konventionen skall komma till stånd. Att kriminalvårdsstyrelsen följer domstolens intentioner är sålunda väsentligt för att konventionssamarbetet skall tillvinna sig förtroende vid den praktiska tillämpningen.

Vad angår konventionens tillämpning vid svensk villkorlig frigivning bör erinras om att huvudregeln om sådan frigivning (26 kap. 6 § BrB) innebär att villkorlig frigivning kan ske när två tredjedelar av strafftiden har avtjänats. Om särskilda skäl föreligger kan frigivning ske efter halva strafftiden. Villkorlig frigivning förutsätter dock alltid att fyra månader har avtjänats i anstalt. I beslut om villkorlig frigivning skall fastställas en prøvotid på minst ett och högst tre år eller, om reststraffet överstiger tre år, högst fem år (26 kap. 10 § BrB).

När det gäller fall då en person med hemvist i konventionsstat skall villkorligt frigges, får enligt promemorian avgörandet av frågan om framställning skall göras i stor utsträckning bli beroende av en diskretionär bedömning av samtliga omständigheter. I promemorian framhålls att den dömdes behov av hjälp- och stödåtgärder efter frigivningen liksom intresset av att kunna kontrollera hans skötsamhet självfallet bör beaktas vid denna prövning. Man kan således inte utgå från att framställning alltid

görs så snart den villkorligt frigivne har hemvist i konventionsstat. Å andra sidan hävdas i promemorian att möjligheten att få till stånd övervakning i den dömdes hemland i vissa fall kan tänkas öka förutsättningarna att tillämpa villkorlig frigivning före utgången av två tredjedelstiden i fråga om personer med hemvist i annan stat. I promemorian påpekas att det i de fall som här kan bli aktuella ofta föreligger förordnande om förvisning i domen. Enligt promemorian bör dock ett tillträde till övervakningskonventionen inte medföra någon ändring av nuvarande praxis i vad denna innebär att särskild återhållsamhet med halvtidsfrigivning iakttas när det gäller lagöverträdare som undergår långvariga fängelsestraff för grov narkotikabrottslighet eller i övrigt för grova brott som utgör led i en yrkesmässigt eller på annat sätt i organiserade former bedriven kriminell verksamhet (jfr prop. 1972:67 s. 32).

Promemorians uttalanden i denna del har utförligt kommenterats av *kriminalvårdsnämnden*, som framhåller att nämnden vid sin prövning av frågan om villkorlig frigivning så långt det är möjligt bortser från om den intagne är svensk eller utländsk medborgare. För villkorlig frigivning innan två tredjedelar av strafftiden har gått till ända krävs därmed även i fråga om utländsk medborgare bl. a. att frigivningsförhållandena skall vara ordnade. Att som intagen skaffa arbete och ordna bostad ställer den som är hemmahörande i ett annat land inför speciella svårigheter. Nämnden påpekar vidare att den omständigheten att många av dem som är ådömda förvisning frigives villkorligt först efter två tredjedelar av strafftiden också sammanhänger med brottslighetens art. Mot denna bakgrund har nämnden svårt att föreställa sig att ett samarbete enligt konventionen skulle kunna öppna möjligheter för nämnden att vidga sin frigivningspraxis. Däremot ser nämnden ett värde i de ökade möjligheter till rehabilitering som en i hemlandet anordnad övervakning kan erbjuda, särskilt för den som förvisas efter ett långvarigt straff. Denne har nu inte möjlighet att som andra intagna slussas ut via frigivningspermission eller vistelse utanför anstalt, och bland dem som förvisas förekommer det ofta ett ännu större behov av stöd efter frigivningen än som föreligger bland dem som stannar kvar här i landet. Antalet intagna för vilka det föreslagna samarbetet skulle kunna få praktisk betydelse är visserligen ringa, men samarbetet torde i det enskilda fallet kunna medföra väsentliga fördelar. Till dem hör att den intagne bör kunna räkna med en större aktivitet än f. n. från myndigheterna i hemlandet när det gäller frågan om hans villkorliga frigivning och hans förhållanden efter denna. Härtill kommer att en övervakning i hemlandet kan vara av värde även från kontrollsynpunkt.

För egen del kan jag i huvudsak ansluta mig till vad kriminalvårdsnämnden har anfört i sitt yttrande. Det är uppenbart att möjligheten till frivårdssamarbete med främmande stater endast i begränsad utsträckning kan antas ge ökat utrymme för en tidigareläggning av villkorlig frigivning när det gäller den krets av intagna för vilka sådana frågor prövas av kriminal-

vårdsnämnden, dvs. personer som undergår fängelse i mer än ett år. För att detta skall kunna ske torde få förutsättas att speciella omständigheter föreligger, såsom exempelvis att den främmande staten själv har aktualiserat en tillämpning av övervakningskonventionen och i samband härmed även har förebringat sådan dokumentation angående frigivningsförhållandena som enligt praxis krävs för halvtidsfrigivning. Jag vill i detta sammanhang också anmärka att jag ansluter mig till promemorians uttalande att den nu aktuella lagstiftningen inte kan anses skapa förutsättningar för en ändring i nämndens nuvarande praxis i vad denna innebär att särskild återhållsamhet med halvtidsfrigivning iakttas när det gäller den kategori av lagöverträdare som utpekades i samband med 1972 års ändringar i narkotikastrafflagstiftningen. Vad som har anförts nu hindrar emellertid, som nämnden har anfört, inte att ett konventionssamarbete ofta kan vara av värde från andra synpunkter.

Om Sverige ansluter sig till övervakningskonventionen i den omfattning som har förordats i det föregående, innebär detta att man också när det gäller överflyttning av kriminalvård från Sverige till annan stat kan välja mellan två samarbetsformer, nämligen ett överförande av verkställighet i begränsad form (del II) och ett fullständigt överförande av verkställigheten (del IV). Som förut har framgått ansluter jag mig till promemorians uppfattning att det därvid i allmänhet är en fördel att välja den sistnämnda samarbetsformen. Undantag kan dock föreligga, dels självfallet i förhållande till främmande stat som inte har anslutit sig till del IV i konventionen, dels i vissa speciella situationer såsom exempelvis när den dömda är svensk medborgare eller det av annat skäl inte kan uteslutas att han återvänder hit under verkställighetstiden. Det förtjänar i sammanhanget att påpekas att domstol eller nämnd inom kriminalvården givetvis inte kan meddela svensk medborgare föreskrift om att han skall vara bosatt i viss främmande stat (jfr 2 kap 7 § regeringsformen).

Rättsverkningarna av att en svensk framställning om överförande av verkställighet bifalls av främmande stat behandlas i promemorian, varvid skilda regelsystem föreslås bli tillämpliga beroende på om fråga är om begränsad eller fullständig verkställighet. Promemorians förslag i dessa delar har praktiskt taget genomgående tillstyrkts vid remissbehandlingen. Eftersom även jag i huvudsak godtar promemorians lösningar, kan jag i dessa avseenden hänvisa till promemorian (avsnitt 5.3.3.2 och 5.3.3.3). Jag återkommer emellertid till hithörande frågor i specialmotiveringen där jag också tar upp vissa detaljfrågor, bl. a. spörsmålet i vad mån reglerna i 34 kap. BrB blir tillämpliga för det fallet att den dömda gör sig skyldig till ny brottslighet här i landet.

I specialmotiveringen behandlas vidare vissa följdändringar som bör göras i BrB, lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och rättshjälpslagen (1972:429).

2.3.4 Ikraftträdande m. m.

Den nya lagstiftningen bör träda i kraft den 1 oktober 1978. Några särskilda övergångsbestämmelser torde inte vara nödvändiga.

Frågan i vad mån den aktuella lagstiftningen kan antas leda till ökade utgifter har vid remissbehandlingen diskuterats av några remissinstanser. *Kriminalvårdsstyrelsen* anser det troligt att ärenden angående överflyttande av övervakning kommer att bli relativt komplicerade och tidskrävande. Med anledning härav vill styrelsen redan nu framhålla att man räknar med att en tjänst för byrådirektör och tjänst för kontorsbiträde måste inrättas vid vårdbyråns registersektion. *Stockholms tingsrätt* har uttalat som sin uppfattning att en omfördelning av resurserna mellan slutna kriminalvård och frivård torde bli nödvändig vid ett tillträde till övervakningskonventionen, om inte den totala kostnadsramen kan vidgas.

Med anledning av vad kriminalvårdsstyrelsen har anfört i denna del får jag med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående framhålla att antalet ärenden om överflyttande av verkställighet åtminstone till en början kan antas bli mycket begränsat, bl. a. med hänsyn till att ännu så länge förhållandevis få stater har ratificerat övervakningskonventionen. Detta antagande bestyrks av erfarenheterna från de straffrättsliga europarådskonventioner som Sverige förut har tillträtt. Det är inte f. n. aktuellt för Sverige att ingå någon bilateral verkställighetsöverenskommelse. Under dessa förhållanden är någon sådan förstärkning av personalresurserna på kriminalvårdsstyrelsens registersektion som styrelsen har ifrågasatt inte behövlig i nuvarande läge. Av samma skäl finner jag det uppenbart att den aktuella lagstiftningen knappast under överskådlig tid kan antas påverka kriminalvårdens resursbehov i övrigt.

Frågan om ett tillträde från svensk sida till den europeiska övervakningskonventionen och om antagandet av den lagstiftning som föranleds därav kan enligt min uppfattning prövas av riksdagen utan iakttagande av sådan beslutsordning som finns föreskriven i 10 kap. 5 § regeringsformen. Den omständigheten att konventionen öppnar möjlighet för svensk myndighet att i särskilda fall begära verkställighet utomlands av svensk dom i brottmål kan nämligen inte anses innebära ett överförande av rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till annan stat i den mening som avses i andra stycket av nämnda lagrum.

3 Upprättade lagförslag

I enlighet med vad jag nu har anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister,
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429).

Förslagen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärenden som *bilaga 2*.

4 Specialmotivering

4.1 Förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Lagens rubrik

Övervakningskonventionen avser enligt sin officiella rubrik övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Eftersom begreppet villkorlig dom inte har samma innebörd enligt svensk rätt som i flertalet övriga europeiska rättssystem, bör det inte lämpligen användas i den nya lagens rubrik. I överensstämmelse med promemorieförslaget förordar jag att lagen i stället benämns "lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet". Att lagen i enlighet med vad jag har konstaterat i den allmänna motiveringen formellt kommer att bli tillämplig även såvitt gäller överförande till Sverige av villkorlig dom utan särskilda kriminalvårdande insatser torde inte hindra en sådan benämning.

Inledande bestämmelser

1 §

Enligt första stycket avses lagen vara tillämplig i förhållande till stat som har tillträtt övervakningskonventionen liksom också annan stat med vilken Sverige har ingått samarbetsöverenskommelse rörande kriminalvård i frihet. På samma sätt som i 1 § lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott har förutsatts att regeringen för varje stat som ansluter sig till konventionen eller till särskild överenskommelse förordnar om lagens tillämpning i förhållande till den staten (jfr prop. 1975/76:3 s. 147).

Andra stycket ger liksom 3 § IVL regeringen möjlighet att för visst konkret fall förordna om samarbete enligt lagen även i förhållande till stat med vilken generell överenskommelse inte föreligger. För ett sådant förordnande krävs synnerliga skäl. Som framgår av vad som har anförts i den allmänna motiveringen har därvid närmast åsyftats att starka skäl av humanitär eller social natur skall vara för handen. Det bör anmärkas att lagen inte öppnar möjlighet för regeringen att i nu avsett fall meddela särskilda föreskrifter om verkställighet som avviker från lagens regler. En sådan ordning skulle nämligen vara mindre väl förenlig med de principer för normgivningen som den nya regeringsformen bygger på. Däremot står det enligt förslaget regeringen fritt att vid förordnande om samarbete för speciellt fall välja mellan de två samarbetsformer som lagen erbjuder, dvs. begränsad resp. fullständig verkställighet.

2 §

Paragrafen anger de typer av brottmålsavgöranden som kan bli föremål för verkställighetssamarbete enligt lagen.

Punkt 1 a innebär att verkställighet i Sverige, om förutsättningar härför i övrigt är för handen, kan äga rum beträffande de olika i europarådsstaterna

förekommande typerna av brottmålsavgöranden som har karaktären av villkorlig dom med prøvotid. Detta gäller vare sig den dömde har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller med verkställigheten av ådömd påföljd. Vad avser sistnämnda fall krävs dock att den påföljd vars verkställighet har uppskjutits är frihetsberövande. Enligt punkten kan verkställighet vidare ske, om den dömde på annat liknande sätt ålagts att under en prøvotid undergå kriminalvård i frihet. Härmed åsyftas i främsta rummet fall då den utländska domstolen har dömt till kriminalvård i frihet som en självständig påföljd, t. ex. genom en "probation order" av den typ som förekommer bl. a. i Storbritannien. Däremot avses domar som har karaktären av ren påföljdseftergift falla utanför tillämpningsområdet (t. ex. det italienska institutet *perdono giudiziale*). Över huvud taget krävs att påföljden har det för villkorlig dom mest karaktäristiska inslaget, nämligen att en särskild prøvotid fastställs för den dömde eller blir gällande för honom enligt lag.

Enligt *punkt 1 b* kan vidare verkställighet här i landet ske av utländsk dom som avser frihetsberövande påföljd, vars verkställighet har påbörjats i den främmande staten, under förutsättning att den dömde är villkorligt frigiven. Med hänsyn till att övervakningskonventionen enligt dess förarbeten är avsedd att omfatta även tidsbestämda brottspåföljder har punkten utformats så att den ger klara anvisningar om att det finns möjlighet att i Sverige verkställa utländsk brottmålsdom på tidsbestämt frihetsstraff när den dömde på annat sätt än genom villkorlig frigivning i teknisk mening har överförs till vård utom anstalt.

Enligt *punkt 2 a* kan samarbete som avser verkställighet av svensk brottmålsdom utomlands ske beträffande dom på skyddstillsyn. Ett undantag har dock gjorts för det fallet att den dömde enligt meddelat förordnande skall undergå anstaltsbehandling enligt 28 kap. 3 § BrB. I denna situation är nämligen påföljden frihetsberövande, och frågan om verkställighet utomlands regleras därför formellt sett genom IVL, låt vara att det i praktiken knappast kommer i fråga att tillämpa den lagen i ett sådant fall (jfr prop. 1972:98 s. 106). Om den dömde redan har undergått anstaltsbehandlingen, utgör emellertid detta inte i och för sig något hinder mot att den fortsatta verkställigheten av skyddstillsynen anförtros åt främmande stat enligt den nya lagen.

I *punkt 2 b* anges att verkställighet utomlands kan ske även av svensk dom på fängelse, ungdomsfängelse eller internering, om den dömde är villkorligt frigiven eller överförd till vård utom anstalt. Punktens avfattning avses inte hindra att framställning om samarbete görs under tid då den dömde alltjämt vistas i kriminalvårdsanstalt i avbidan på villkorlig frigivning eller överförande till vård utom anstalt. Det är nämligen som kriminalvårdsnämnden har påpekat i allmänhet en fördel om besked angående möjligheten att få verkställigheten överförd föreligger redan när frågan om villkorlig frigivning skall prövas. Det faktiska överförandet av verkställigheten kan självfallet dock ske först sedan villkorlig frigivning eller överfö-

rande till vård utom anstalt har ägt rum. Det bör anmärkas att lagen varken i denna eller i annan situation ger något stöd för att tvångsvis överföra den dömde till främmande stat. En annan sak är att det i praktiken ofta torde föreligga förordnande om förvisning i domen när tillämpningen av den nya lagen aktualiseras.

I *andra stycket* anges att lagens föreskrifter om utländsk brottmålsdom gäller även i fråga om annat avgörande efter rättegång i brottmål som har meddelats i främmande stat. Detta skall ses mot bakgrund av att villkorlig dom i form av "suspension of sentence" enligt anglosaxisk modell inte anses utgöra en dom i teknisk mening utan ett beslut. Konventionen är tillämplig även i fråga om ett sådant avgörande (art. 2.2).

3 §

I avsnitt 2.2 har jag förordat att Sverige tillträder övervakningskonventionen såvitt angår de i del II och IV reglerade formerna för verkställighetssamarbete. *Samarbete enligt del II* innebär i huvudsak att själva övervakningen flyttas från domslandet till hemvistlandet men att domslandet behåller möjligheten att bedöma hur övervakningen utfaller. Enligt del IV sker samarbetet på det sättet att hemvistlandet helt övertar verkställigheten av det avgörande som har meddelats i den främmande staten. För en närmare redogörelse angående innebörden av de båda samarbetsformerna hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

I denna paragraf anges de båda samarbetsformer som lagen erbjuder. Sålunda kan verkställighet i Sverige av dom eller annat beslut som avses i 2 § 1 antingen begränsas till att avse anordnande av kriminalvård i frihet här i landet (begränsad verkställighet) eller också ske genom att Sverige övertar hela verkställigheten av avgörande (fullständig verkställighet). På motsvarande sätt kan överförande till främmande stat av verkställigheten av svensk dom som avses i 2 § 2 begränsas till att avse överflyttande av kriminalvården i frihet eller ske genom att verkställigheten i dess helhet anförtros myndighet i den främmande staten.

Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom

Allmänna bestämmelser

4 §

Paragrafen innehåller regler om krav på framställning om verkställighet och om absoluta hinder mot verkställighet här i landet.

I *första stycket* föreskrivs att verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom får ske endast efter framställning av behörig myndighet i den främmande staten. Enligt huvudregeln i art. 27 skall framställning göras genom vederbörande justitiedepartementets försorg, men konventionsstat har i detta hänseende rätt att anta avvikande regler. Stycket motsvarar 5 § första stycket IVL.

I *andra stycket* anges de absoluta hindren mot bifall till framställning om verkställighet här i landet.

Enligt *punkt 1* får verkställighet här inte ske, om inte domen har vunnit laga kraft och dessutom är verkställbar i den främmande staten. Punkten hänför sig till art. 3 och motsvarar 5 § *andra stycket 1 IVL*. Den avses täcka även fall då domen inte är verkställbar i domslandet på grund av preskription enligt det landets lagstiftning eller beslut om nåd eller amnesti som har meddelats där (art. 7.1 d och e). Dessa fall behöver sålunda inte nämnas särskilt i lagen.

I *punkt 2* uppställs krav på dubbel straffbarhet. Bestämmelsen motsvarar art. 4 och 5 § *första stycket 2 IVL*. Enligt punkten får utländsk brottmålsdom inte verkställas i Sverige, om inte den gärning som omfattas av domen motsvarar brott enligt svensk lag. Verkställighet får inte heller ske, om gärningsmannen, för det fall att gärningen hade begåtts i Sverige, på annan grund inte skulle ha kunnat dömas till påföljd för gärningen här i landet. Uttryckligt undantag har dock gjorts för det fallet att gärningsmannen på grund av sin ålder inte skulle ha kunnat lagföras här i landet. Av skäl som har angetts i den allmänna motiveringen avses nämligen den omständigheten utgöra endast fakultativt hinder mot verkställighet i Sverige.

För att kravet på dubbel straffbarhet skall vara uppfyllt fordras inte att brottsbeteckningarna i Sverige och den främmande staten är identiska. Det är på samma sätt som inom utlämningsrätten tillräckligt att själva gärningstypen är kriminaliserad här i landet. I motsats till vad RÅ har anfört vid remissbehandlingen anser jag för egen del att de s. k. allmänna straffrihetsgrunderna, t. ex. nöd, nödvärn och samtycke, måste beaktas vid prövningen av frågan om gärningens straffbarhet i Sverige (jfr prop. 1972:98 s. 110). Däremot skall reglerna om åtalspreskription inte beaktas i detta hänseende (jfr nedan vid punkt 8). Hinder mot verkställighet enligt förevarande bestämmelse kommer sålunda att föreligga bara i fall då gärningsmannen på grund av gärningens beskaffenhet och omständigheterna vid dess begående över huvud taget inte skulle ha kunnat fällas till ansvar här i landet.

Enligt *punkt 3*, som bygger på ingressen till art. 5 och på art. 6, får verkställighet i Sverige ske bara om den dömde har hemvist här i landet. Det uppställs alltså ett krav på stadigvarande bosättning i Sverige. Där- emot krävs det inte att den dömde är svensk medborgare, utan verkställighet kan tänkas komma i fråga även beträffande utländsk medborgare som är stadigvarande bosatt här i landet. För att en framställning om överförande av verkställighet till Sverige skall kunna bifallas i fråga om utländsk medborgare måste det dock som jag har påpekat i den allmänna motive- ringen tillses att denne har de tillstånd som enligt utlänningslagstiftningen behövs för att han skall få stanna kvar i Sverige. Framgår detta inte av handlingarna, bör i regel yttrande inhämtas från statens invandrarverk.

Bestämmelser härom kan utfärdas i administrativ ordning.

I vissa fall bör en framställning om verkställighet kunna prövas även om den dömden när framställningen görs ännu inte har begivits sig hit, t. ex. om en svensk medborgare är berövad friheten utomlands men står inför att bli villkorligt frigiven inom en snar framtid. Avgörande för bifall till framställningen bör i denna situation vara om han före straffverkställigheten har haft hemvist i Sverige och det står helt klart att han kommer att återvända hit efter frigivningen. Övervakningskonventionen torde nämligen medge att framställning om övertagande av verkställighet efter villkorlig frigivning bifalls redan innan frigivningen faktiskt har ägt rum.

Enligt *punkt 4* får verkställighet här i landet inte ske, om detta skulle vara oförenligt med grunderna för rättsordningen här i landet ("ordre public") eller annat väsentligt svenskt intresse. Punkten motsvarar art. 7.1.a och 5 § första stycket 4 IVL.

I överensstämmelse med art. 7.1.b och 5 § första stycket 6 IVL får enligt *punkt 5* verkställighet här i landet av utländskt avgörande inte ske, om dom i mål om ansvar för brott som påföljden avser har meddelats här i landet eller här utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts. Punkten täcker också fall då här i landet har meddelats beslut om nåd eller amnesti (art. 7.1.e), eftersom ett sådant beslut förutsätter att en dom eller ett motsvarande rättsligt avgörande föreligger.

Punkt 6 grundar sig på art. 7.1.a och tar sikte på fall då fråga om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats även i "tredje stat", dvs. annan främmande stat än den som har gjort framställningen. I överensstämmelse med de principer för utländska brottmålsdomars rättskraft som Sverige tillämpar får i denna situation framställningen inte bifallas, om domen i den tredje staten enligt 2 kap. 5 a § BrB skulle ha utgjort hinder mot lagföring här i landet. I fråga om detta verkställighetshinder får jag ytterligare hänvisa till framställningen i promemorian (avsnitt 5.2). Punkten har motsvarighet i 5 § första stycket 7 IVL och 10 § tredje stycket allmänna utlämningslagen.

Punkt 7, som motsvarar art. 7.1.c, förbjuder verkställighet av påföljd för gärning som utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt brott. Punkten har delvis motsvarighet i 6 § första stycket IVL.

I *punkt 8* föreskrivs att framställningen skall avslås om gärningen utgör fiskaliskt brott och Sverige inte i förhållande till den främmande staten har förbundit sig att bifalla framställning som har avseende på sådant brott. Punkten skall ses mot bakgrund av att övervakningskonventionen enligt art. 7.3 är tillämplig på fiskaliska brott endast i den utsträckning de fördragsslutande staterna har bestämt det beträffande varje brott eller brottskategori.

Enligt *punkt 9*, som motsvarar art. 7.1.d och 6 § första stycket 8 IVL,

skall verkställighet vägras, om den påföljd som har ådömts genom den utländska domen är preskriberad enligt svenska preskriptionsregler. Framställning om verkställighet kan däremot inte avslås på den grunden att brottet skulle ha varit preskriberat enligt våra regler om åtalspreskription (jfr prop. 1972:98 s. 114). Eftersom svensk rätt saknar bestämmelser om preskription av skyddstillsyn och villkorlig dom får bestämmelsen praktisk betydelse bara för fall då i den främmande staten har dömts till frihetsberövande påföljd och framställningen går ut på att Sverige skall överta verkställigheten efter villkorlig frigivning. Till skillnad från brottmålsdomskonventionen innehåller övervakningskonventionen ingen föreskrift om att preskriptionsavbrytande åtgärd som har vidtagits i den främmande staten skall ha samma verkan här i landet som enligt den främmande statens lagstiftning (jfr 6 § andra stycket IVL). Någon sådan bestämmelse har därför inte tagits upp i förslaget.

Punkt 10 slutligen innehåller en allmän bestämmelse om att framställningen skall avslås, om verkställighet i Sverige i annat fall än som har nämnts särskilt skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och främmande stat som ligger till grund för framställningen. Punkten motsvarar 5 § andra stycket 8 IVL.

5 §

Paragrafen innehåller en uppräknig av de fall i vilka en framställning om verkställighet kan – men inte nödvändigtvis skall – avslås.

Första stycket punkt 1 hänför sig till art. 7.2.a–b och motsvarar i huvudsak 6 § första stycket 3 IVL. Enligt punkten finns möjlighet att vägra bifall till en framställning om verkställighet, när gärningen omfattas av här i landet väckt åtal eller utfärdad strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot. Har åtal redan väckts för brottet i Sverige, kan sålunda framställningen avslås efter en diskretionär prövning, t. ex. om ett bifall skulle te sig olämpligt i betraktande av att kostnader och arbete har lagts ned på förundersökningen här i landet. Detta får emellertid förutsättas vara en ovanlig situation med hänsyn till att den utländska domen i allmänhet utgör hinder för lagföring i Sverige enligt bestämmelserna i 2 kap. 5 a § BrB. Punkten ger emellertid också möjlighet att vägra bifall, om beslut här i landet har meddelats om att åtal ej skall väckas eller fullföljas. I denna del täcker punkten inte bara fall då sådant beslut har meddelats av åklagare utan också den situationen att regeringen med stöd av 11 kap. 13 § andra stycket regeringsformen har förordnat om s. k. abolition.

Bestämmelserna i denna punkt skall ses mot bakgrund av att ett bifall till en framställning om verkställighet avses utgöra hinder mot att åtal här i landet därefter väcks för det brott som framställningen avser. En föreskrift härom har tagits upp i 28 §.

Punkt 2, som motsvarar art. 7.2.c, avser fall då domen har meddelats i den dömdes utvaro. Ätminstone såvitt gäller en del av de påföljder som

avses i konventionen strider en sådan ordning mot grundläggande principer för en svensk rättegång, och det kunde därför övervägas att göra avslagsgrunden obligatorisk. Detta skulle emellertid kunna tänkas hindra ett övertagande av verkställigheten från svensk sida i fall då detta är särskilt angeläget från humanitär synpunkt. Med hänsyn härtill har liksom enligt konventionen denna avslagsgrund gjorts fakultativ.

Bestämmelsen i *punkt 3* ger möjlighet att vägra bifall till en framställning om den dömda vid tiden för brottet inte hade fyllt 15 år. Punkten motsvarar sista ledet i art. 7.2.d och 6 § första stycket 7 IVL. Beträffande denna avslagsgrund hänvisas till vad som har anförts i den allmänna motiveringen (avsnitt 2.3.2) och ovan vid 4 § andra stycket punkt 2.

Punkt 4 innehåller en allmän regel om att framställning kan avslås, om det utländska domstolsavgörandet i annat hänseende än som har nämnts särskilt måste anses oförenligt med principerna för tillämpning av svensk strafflag. Punkten, som bygger på första ledet i art. 7.2.d, ger möjlighet till avslag bl. a. i fall då den påföljdsbestämning som har skett i den främmande staten avviker så avsevärt från svensk lag eller praxis att det skulle te sig stötande eller olämpligt att anordna verkställighet här i landet på grund av domen.

Punkt 5 skall ses mot bakgrund av art. 5.3, som ger fördragsslutande stat möjlighet att avslå framställning som avser viss samarbetsform under förutsättning att staten i stället erbjuder sig att anordna verkställighet enligt annan av samarbetsformerna i konventionen. För att den handlingsfrihet som konventionen sålunda medger skall föreligga vid den prövning som skall ske på svensk sida har i punkten föreskrivits att framställningen kan avslås, om det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligast att verkställighet här i landet anordnas enligt annan i 3 § angiven samarbetsform än den som avses i framställningen. Som har konstaterats i den allmänna motiveringen framstår del IV av konventionen – fullständig verkställighet – normalt sett som den från svensk synpunkt lämpligaste formen för samarbete. Denna samarbetsform kan dock självfallet utnyttjas bara i förhållande till konventionsstat som för sin del har anslutit sig till del IV av konventionen.

6 §

Man måste räkna med att en dom, som enligt övervakningskonventionen begärs verkställd i Sverige genom framställning från främmande stat, ofta kan omfatta flera gärningar. I denna situation kan verkställighetshinder tänkas föreligga beträffande något eller några av brotten men inte i fråga om de övriga. Ett av brotten kan t. ex. vara en utomlands begången ordningsförseelse som inte motsvarar brott enligt svensk lag.

Verkställighet i sådana fall bör emellertid ändå kunna ske under vissa förutsättningar. Med sikte på situationer av denna typ har i förevarande paragraf föreskrivits att, om påföljden avser två eller flera brott och hinder

mot verkställighet föreligger såvitt avser något eller några av brotten, verkställighet får ske i två fall. Det ena fallet (punkt 1) är att i domen eller framställningen har angetts vilken del av påföljden som avser brott för vilket verkställighetshinder inte föreligger. I denna del motsvarar bestämmelsen 7 § IVL. En sådan uppdelning av påföljden torde dock endast sällan vara möjlig när det gäller påföljder av det slag som övervakningskonventionen avser. Med hänsyn härtill och till att verkställighet bör vara möjlig även i andra situationer, har i paragrafen ytterligare angetts (punkt 2) att framställningen dessutom får bifallas, om det är uppenbart att det eller de brott, beträffande vilka verkställighetshinder föreligger, har varit utan nämnvärd betydelse för påföljdsbestämningen i den främmande staten. Med stöd av sistnämnda bestämmelse kan sålunda kriminalvård på begäran anordnas här i landet, t. ex. i det fallet att en svensk medborgare utomlands har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av straff för dels ett grövre brott, dels en helt obetydlig förseelse som inte skulle ha varit straffbar i Sverige.

7 §

I överensstämmelse med vad som har anförts i den allmänna motiveeringen innehåller denna paragraf regler om att en framställning om verkställighet skall göras hos utrikesdepartementet och i första hand prövas av regeringen. I fråga om räckvidden av regeringens prövning ansluter sig reglerna nära till motsvarande bestämmelser i 8 § IVL. Regeringen skall sålunda alltid omedelbart avslå ansökningen, om framställningen uppenbarligen inte gäller dom eller avgörande som avses i 2 § 1, liksom också om det är uppenbart att absolut verkställighetshinder föreligger. Regeringen får vidare avslå framställningen efter diskretionär prövning, om det är uppenbart att sådant förhållande föreligger som grundar fakultativt verkställighetshinder enligt 5 § 1-4.

I tre fall har regeringen enligt förslaget förbehållits exklusiv prövningsrätt. Det är sålunda regeringen ensam som avgör om en framställning skall avslås därför att den avser gärning som utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt eller fiskaliskt brott eller därför att den i annat hänseende än som har nämnts särskilt strider mot antingen övervakningskonventionen eller också den överenskommelse med främmande stat som eljest ligger till grund för framställningen (4 § andra stycket 7, 8 och 10). Slutligen är det enligt förslaget endast regeringen som skall bedöma om en framställning skall avslås av det skälet att det med hänsyn till omständigheterna är lämpligare att verkställigheten här i landet anordnas enligt annan samarbetsform än den som framställningen avser (5 § 5).

Med anledning av ett uttalande vid remissbehandlingen bör anmärkas att det även ankommer på regeringen att förvissa sig om att framställningen om verkställighet har gjorts av behörig myndighet i den främmande staten (jfr 4 § första stycket). Detta är självfallet en förutsättning för att framställ-

ningen över huvud taget skall kunna prövas i sak. Någon uttrycklig bestämmelse om denna prövning från regeringens sida torde inte behövas.

Begränsad verkställighet

I 8–14 §§ har upptagits regler för fall då den främmande staten begär tillämpning av den samarbetsform som avses i del II av övervakningskonventionen, dvs. begränsad verkställighet.

8–9 §§

Ett bifall till en framställning om begränsad verkställighet innebär inte att någon ny prövning av påföljdsfrågan skall ske här i landet. Vad Sverige åtar sig är i princip endast att anordna kriminalvård i överensstämmelse med den utländska domen. Som anförts i den allmänna motiveringen har därför den prövning som skall äga rum efter regeringens förstahandsgranskning ansetts kunna ske i administrativ ordning av kriminalvårdsstyrelsen, som avgör motsvarande frågor vid tillämpning av NVL.

I enlighet med det anförda föreskrivs i 8 § att regeringen, om den inte avslår framställningen, skall överlämna den till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning. Styrelsen skall därvid ta ställning till om annat hinder för verkställighet föreligger än sådant som avses i 4 § andra stycket punkt 7 eller 8 (politiskt, militärt eller fiskaliskt brott), samma stycke punkt 10 (verkställighet i strid mot konventionen i annat hänseende än sådant som har nämnts särskilt) eller 5 § 5 (lämplighetsprövning av den begärda samarbetsformen). Tillämpningen av dessa avslagsgrunder ankommer endast på regeringen. I frågan om övriga förutsättningar för bifall till framställningen är uppfyllda skall däremot kriminalvårdsstyrelsen göra en självständig prövning. Inträffar det under styrelsens handläggning någon omständighet som skulle ha föranlett avslag, om den hade förelegat vid tiden för regeringens prövning, bör det som RÅ har anfört åligga styrelsen att anmäla detta hos regeringen. Bestämmelser härom kan meddelas i administrativ ordning (jfr prop. 1972:98 s. 115 och 5 § förordningen (1977:178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom).

Angående förfarandet vid kriminalvårdsstyrelsens handläggning är bestämmelserna i förvaltningslagen (1971:290) tillämpliga. Härav följer bl. a. att styrelsen regelmässigt är skyldig att bereda den dömde tillfälle att yttra sig i ärendet. Från denna regel gäller dock vissa undantag, bl. a. för fall då ärendets avgörande inte kan uppskjutas (15 § förvaltningslagen).

Finner kriminalvårdsstyrelsen att verkställighet inte kan ske, bör under rättelse härom sändas till den främmande staten via utrikesdepartementet. Föreskrift härom bör meddelas i verkställighetsföreskrift till lagen.

10 §

Enligt denna paragraf skall kriminalvårdsstyrelsen, om verkställighets hinder inte bedöms föreligga, besluta att kriminalvård i frihet skall anord-

nas här i landet. I beslutet skall anges vilken övervakningsnämnd som skall handha kriminalvården. Vilken övervakningsnämnd som skall utses får bli beroende av omständigheterna i det särskilda fallet. I allmänhet bör det självfallet bli nämnden på den ort där den dömde har hemvist.

11 §

Övervakningskonventionens bestämmelser om begränsad verkställighet vilar på den grundtanken att vad som i domslandet gäller eller särskilt bestäms om prövotid och om den dömdes åligganden under prövotiden i princip skall gälla även i det land som har övertagit övervakningen (art. 10). Sådana övervakningsvillkor avses emellertid enligt art. 11 kunna jämkas till överensstämmelse med den anmodade statens lagstiftning, om det är nödvändigt och inte innebär någon skärpning.

I enlighet härmed föreskrivs i första meningen av denna paragraf som huvudregel att föreskrift om prövotid för den dömde och om dennes åligganden under prövotiden som följer av domen eller av särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten skall gälla här i landet. Med uttrycket "följer av domen" avses såväl bakomliggande författningsbestämmelser som i domen intaget beslut. En förutsättning är att motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag. Om detta inte är fallet, skall föreskriften enligt andra meningen jämkas av övervakningsnämnden. Sådan jämkning får dock inte innebära att föreskriften skärps. Med stöd av paragrafen kan nämnden sålunda förkorta prövotiden, om denna skulle vara längre än vad som är medgivet enligt de tillämpliga svenska bestämmelserna i BrB. Däremot avses prövotiden inte kunna förlängas även om den skulle ha bestämts till kortare tid än vad som får ske enligt dessa bestämmelser. På motsvarande sätt får utomlands meddelad föreskrift om den dömdes särskilda åligganden under prövotiden som inte är förenlig med svensk lag jämkas till överensstämmelse med 26 kap. 15 § BrB. Inte heller en sådan jämkning får emellertid innebära en skärpning för den dömde. De beslut som här avses bör meddelas av övervakningsnämnden i samband med att nämnden utser övervakare eller eljest tar ställning till hur kriminalvården bör ske. Beslutar frivårdsmyndigheten i den främmande staten om ändrade föreskrifter, bör övervakningsnämnden ta ställning till frågan om jämkning av de nya föreskrifterna så snart som möjligt.

Med anledning av ett uttalande vid remissbehandlingen vill jag anmärka att även en föreskrift om fullgörande av skadeståndsskyldighet kan tänkas få giltighet här i landet enligt förevarande paragraf i vad föreskriften innebär en anvisning till den dömde om vad som åligger honom i sådant hänseende. En förutsättning är att motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag, något som bl. a. innebär att den dömde måste ha genom dom förpliktats utge skadestånd på grund av brottet. Detta innebär emellertid inte att det utländska avgörandet får civilrättslig exigibilitet.

12 §

I *första stycket* föreskrivs som huvudregel att den dömda skall stå under övervakning under prövotiden, i den mån annat inte följer av domen eller av särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten. Övervakare för den dömda skall sålunda i regel utses. Om det undantagsvis skulle framgå av den främmande statens framställning att avsikten inte är att den dömda skall stå under särskild övervakning (s. k. simple suspension), följer emellertid av stycket att övervakare inte skall förordnas. Hur kriminalvården i sådant fall skall utformas får avgöras med hänsyn till de föreskrifter som kan ha meddelats den dömda och övriga omständigheter. Det är åtminstone teoretiskt sett tänkbart att de åtgärder som vidtas här i landet då får begränsas till att den främmande staten underrättas i den händelse att den dömda återfaller i brott under prövotiden (14 § andra stycket). Förevarande stycke innebär vidare att om det i den främmande staten har fastställts en särskild övervakningstid som är kortare än prövotiden, övervakningen inte skall fortgå under längre tid än som följer därav.

I överensstämmelse med föreskrifterna i 26 kap. 11 § andra stycket och 28 kap. 5 § andra stycket BrB har vidare angetts att nämnden, om övervakning inte längre behövs, skall förordna om dess upphörande. Sistnämnda bestämmelse grundas på art. 11, som enligt konventionens förarbeten avses medge anmodad stat rätt att avbryta övervakningen i sådant fall. När det gäller frågan om behovet av övervakning har upphört får sålunda nämnden göra en självständig bedömning. I stycket föreskrivs vidare på samma sätt som i de nyss berörda bestämmelserna i BrB att övervakningsnämnden så länge prövotiden varar på nytt får ställa den dömda under övervakning, om det finns skäl till det. Jag har ansett det mindre lämpligt att, som har förordats från något håll, ta in en hänvisning till bestämmelsen i 28 kap. 5 § tredje stycket BrB om att övervakningen i regel skall upphöra utan särskilt förordnande efter två år. Jag vill dock påpeka att detta inte bör utesluta möjligheten av en i huvudsak motsvarande tillämpning av ifrågavarande bestämmelse liksom av föreskrifterna i 28 § frivårdsförordningen (1977:329).

I *andra stycket* föreskrivs att ett i den främmande staten meddelat beslut som innebär, att kriminalvården i frihet skall avbrytas har giltighet här. Ett sådant beslut kan beroende på den främmande statens lagstiftning tänkas bli meddelat under olika förutsättningar och behöver inte grundas på att behovet av övervakning har upphört. Ett tänkbart fall är sålunda att myndighet i den främmande staten på grund av misskötsamhet från den dömdes sida förklarar det villkorliga anståndet förverkat. Även ett beslut av detta slag innebär regelmässigt att övervakningen skall upphöra. Myndighet i den främmande staten kan naturligtvis också tänkas meddela beslut om att den här i landet anordnade övervakningen skall avbrytas, om den dömda återvänder till domslandet och tar hemvist där.

13 §

I paragrafen anges att 26 kap. 12–18 §§ BrB har motsvarande tillämpning, när begränsad verkställighet anordnas här i landet på grund av utländsk dom. Härigenom kommer de allmänna reglerna om övervakningens organisation m. m. att gälla även i ett sådant fall.

Hänvisningen till de ifrågakvarande bestämmelserna i 26 kap. BrB innebär sålunda bl. a. att övervakare skall förordnas av övervakningsnämnden eller, interimistiskt, av skyddskonsulenten, och att övervakningen regelmässigt skall stå under inseeende av skyddskonsulent (12 §). Den dömde skall upprätthålla förbindelse med övervakaren och hålla denne underrättad om bostad och arbetsanställning (13 §). Vidare blir den dömde skyldig att iaktta skötsamhet, efter förmåga söka försörja sig och i övrigt ställa sig till efterrättelse vad som åligger honom enligt lag eller meddelad föreskrift (14 §). Övervakningsnämnden får även meddela den dömde föreskrift om vad han har att iaktta under prövotiden och ändra meddelad föreskrift (15 och 16 §§). Det kan sägas följa av 11 § men har för tydlighetens skull uttryckligen angetts att sådan föreskrift inte får innebära någon skärpning i förhållande till vad som har bestämts genom den utländska domen eller i den främmande staten meddelat beslut. Om den dömdes utveckling och personliga förhållanden föranleder till det, avses å andra sidan nämnden kunna ändra meddelad föreskrift i mildrande riktning, även om den ursprungligen har beslutats av myndighet i den främmande staten.

Hänvisningen till 26 kap. 17 och 18 §§ BrB innebär slutligen att övervakaren kan meddela anvisningar om verkställandet av föreskrift och medge tillfällig lättnad eller omedelbart erforderlig jämkning samt att övervakningsnämnden får befogenhet att meddela den dömde varning.

Däremot har hänvisning inte gjorts till 26 kap. 19–24 §§ eller 28 kap. 8–11 §§ BrB. Härav följer att övervakningsnämnden i de fall som nu avses inte får förklara utomlands meddelat villkorligt anstånd förverkat eller föra talan hos svensk domstol om undanröjande av den påföljd som har bestämts i den främmande staten eller om anstaltsbehandling (26 kap. 19 § resp. 28 kap. 8 §). Departementsförslaget innebär vidare, till skillnad från vad någon remissinstans har förordat, att övervakningsnämnden inte heller får förordna om tillfälligt omhändertagande av den dömde (26 kap. 22 § resp. 28 kap. 11 §). Av att hänvisning inte har gjorts till 34 kap. BrB framgår slutligen att de i det kapitlet meddelade bestämmelserna om sammanträffande av brott och förändring av påföljd inte blir tillämpliga när begränsad verkställighet har anordnats här i landet.

14 §

I denna paragraf ges vissa föreskrifter om underrättelseskyldighet för Sverige gentemot den främmande staten i fall då begränsad verkställighet har anordnats inom ramen för den samarbetsform som avses i del II av

övervakningskonventionerna. Föreskrifterna har upptagits med hänsyn till bestämmelserna i art. 8, 12.3, 13 och 14.

Första stycket tar sikte på fall då behörig myndighet i den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden. Enligt stycket är kriminalvårdsstyrelsen i detta fall skyldig att lämna upplysning därom på grundval av uppgifter som styrelsen inforrdar från övervakningsnämnden. Stycket har viss motsvarighet i 11 § andra stycket kungörelsen (1963:194) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av NVL.

Enligt art. 13 föreligger skyldighet att från svensk sida självmant underrätta den främmande staten bl. a. i det fallet att fråga skulle uppkomma om förverkande av det utomlands meddelade villkorliga anståndet därför att den dömde har begått nytt brott. Denna fråga kan i praktiken knappast tänkas komma upp i annat fall än om vederbörande här i landet döms till frihetsberövande påföljd för det nya brottet. Promemorians förslag innebär också att underrättelseskyldigheten vid fall av ny brottslighet begränsats till sådana situationer. Som har påpekats vid remissbehandlingen hör emellertid domslandet underrättas även i fall där den dömde på grund av ny brottslighet döms till påföljd som innebär kriminalvård i frihet, bl. a. med hänsyn till att det i sådant fall är önskvärt att den på grund av den utländska domen anordnade övervakningen upphör. Jag har för egen del ansett det mest följdriktigt att låta den aktuella uppgiftsskyldigheten omfatta alla påföljder som avses i 2 § första stycket lagen om allmänt kriminalregister. *Andra stycket* i förslaget har utformats i enlighet härmed.

I fall där den dömde har gjort sig skyldig till ny brottslighet i Sverige kan det som kriminalvårdsstyrelsen har framhållit föreligga svårigheter för den svenska domstolen att vid straffmätningen ta hänsyn till att myndighet i den främmande staten kan komma att besluta om förverkande av villkorligt medgivet anstånd. Detta kan som styrelsen också har påpekat innebära en nackdel för den dömde, eftersom det här i landet bestämda straffet för den nya brottsligheten kanske skulle ha blivit lägre, om domstolen samtidigt haft att bedöma frågan om förverkande av villkorligt anstånd. Styrelsen har föreslagit att domstolen i detta läge skall kunna göra anmälan till styrelsen, som i sin tur skulle kunna aktualisera frågan hos domslandet genom utrikesdepartementet om ett fullständigt övertagande av verkställigheten. Jag har för egen del förståelse för kriminalvårdsstyrelsens synpunkt men finner det knappast motiverat med en särskild regel om anmälningskyldighet för dessa, säkerligen rätt sällsynta fall. Med hänsyn bl. a. till att det i flertalet av de fall då begränsad verkställighet anordnas här i landet kan förutsättas att vederbörande främmande stat inte har tillträtt övervakningskonventionens bestämmelser om fullständig verkställighet, torde en sådan regel endast sällan kunna leda till åsyftat resultat. Jag vill emellertid peka på möjligheten av att man i vissa situationer av denna typ från svensk sida kan verka för ett övertagande av verkställigheten av den

utomlands förverkade straffåterstoden enligt IVL.

Underrättelseskyldigheten enligt den förut berörda art. 13 i övervakningskonventionen är inte begränsad till fall av ny brottslighet. Den avser också situationer då fråga om förverkande aktualiseras på grund av att den dömda inte har iakttagit vad som har ålegat honom under prövotiden. I detta hänseende motsvarar artikeln de svenska bestämmelserna i 26 kap. 19 § och 28 kap. 8 § BrB, enligt vilka övervakningsnämnd kan förklara villkorligt medgiven frihet förverkad resp. föra talan hos domstol om undanröjande av skyddstillsyn i fall då den dömda allvarligt har åsidosatt sina åligganden och inte kan antas låta sig rätta genom åtgärd som nämnden äger vidta. Med tanke på sådana situationer har i *tredje stycket* angetts att övervakningsnämnden via kriminalvårdsstyrelsen skall göra anmälan till behörig myndighet i den främmande staten, om den dömda på annat sätt än genom ny brottslighet har allvarligt åsidosatt sina åligganden och nämnden därför finner påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndigheten. En sådan anmälan behöver inte nödvändigtvis gå ut på att den tidigare ådömda påföljden skall undanröjas eller att det villkorliga anståndet skall förverkas utan kan också tänkas avse t. ex. förlängning av prövotiden.

Enligt vedertagen praxis bör utrikesdepartementet svara för förmedlingen av sådana underrättelser som här avses till behörig myndighet i den främmande staten. Detta kan anges i verkställighetsföreskrifter till lagen.

Fullständig verkställighet

Bestämmelserna i 15–19 §§ avser fall då den främmande statens framställning går ut på att Sverige skall överta hela verkställigheten av det utomlands meddelade avgörandet. Det är sålunda därvid fråga om tillämpning av den samarbetsform som avses i del IV av konventionen.

15 §

I överensstämmelse med vad som har föreslagits i den allmänna motivationen innehåller denna paragraf en regel om att regeringen, om den inte avslår framställningen om verkställighet, skall överlämna denna till RÅ för handläggning. Inträffar det efter det att framställningen har vidarebefordrats till RÅ någon omständighet som skulle ha föranlett avslag om den hade varit känd för regeringen, bör RÅ kunna anmäla förhållandet hos regeringen för förnyad prövning. Bestämmelser härom kan meddelas i administrativ ordning.

16 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om anhängiggörande av mål om verkställighet vid domstol och om rättens handläggning av sådant mål. Den motsvarar 9 § IVL och har utformats på i huvudsak samma sätt som denna paragraf.

Sedan regeringen överlämnat framställning om verkställighet till RÅ, ankommer det enligt *första stycket* av förevarande paragraf på denne att göra ansökan hos rätten om dess prövning av framställningen. I *stycket* anges vidare att bestämmelserna i rättegångsbalken (RB) om rättegången i brottmål i tillämpliga delar gäller rörande sakens handläggning. Dessutom har angetts att rättens avgörande av saken sker genom dom. Hänvisningen till RB omfattar både de allmänna reglerna om rättegången i brottmål och de särskilda reglerna om rättegången i de olika instanserna. Detta innebär bl. a. att tingsrätts avgörande i mål som avses här kan överklagas på vanligt sätt.

I *andra stycket* ges regler om den dömdes rätt att höras personligen vid domstolsförhandling med anledning av framställning om verkställighet. Enligt *stycket* skall den dömda höras personligen om han begär det. På samma sätt som i 9 § *andra stycket* IVL har emellertid undantag gjorts för det fallet att den dömda är berövad friheten i den stat där avgörandet har meddelats. Det är nämligen inte uteslutet att man från främmande stats sida kan komma att begära tillämpning av konventionen beträffande en person som vid tiden för framställningen alltså undergår frihetsstraff men som skall villkorligt frigges inom en snar framtid. Man måste också i övrigt räkna med möjligheten av att den dömda i en eller annan form kvarhålls i den främmande staten i avbidan på att man från svensk sida lämnar besked huruvida verkställigheten kan överföras hit. Den dömda bör dock ha en ovillkorlig rätt att vara personligen närvarande, när domstolen efter att ha godkänt framställningen bestämmer ny påföljd för brottet. En föreskrift härom har tagits upp i 18 § *andra stycket*.

17 §

I *första stycket* anges omfattningen av rättens prövning av förutsättningar för verkställighet. Det föreskrivs att rätten skall pröva samtliga förutsättningar med undantag för dem som anges i 4 § *andra stycket* 7, 8 och 10 samt 5 § 5 (jfr ovan vid 8–9 §§). Rätten är därvid inte bunden av regeringens preliminära bedömning som i princip inte innebär annat än att det inte finns hinder mot att framställningen underställs domstols prövning.

I *andra stycket* föreskrivs att rätten inte får göra någon ny prövning huruvida den dömda är skyldig till brottet. Föreskriften motsvarar 10 § *andra stycket* IVL.

I överensstämmelse med vad som har uttalats vid 9 § bör i administrativ ordning utfärdas föreskrifter om att den främmande staten skall underrättas om resultatet av domstolsprövningen.

18 §

Första stycket innehåller regler om påföljdsomvandlingen. I överensstämmelse med vad som har anförts i den allmänna motiveringen föreskrivs att rätten, om den inte finner verkställighetshinder föreliggande, skall

bestämma ny påföljd enligt svensk lag för det eller de brott som avses i framställningen. Den nya påföljden får dock inte innebära att den dömd berövas friheten och inte heller bestämmas till enbart böter. De påföljder som därmed kan komma i fråga är i första hand skyddstillsyn eller villkorlig dom. Påföljden kan vidare bestämmas till överlämnande till särskild vård, dock inte slutna psykiatrisk vård eller vård i specialsjukhus för utvecklingsstörda liksom inte heller vård enligt barnavårdslagen eller lagen om nykterhetsvård, om det redan vid tiden för domen kan konstateras att vården kommer att innebära frihetsberövande. Förordnande enligt 34 kap. 1 § BrB att tidigare ådömd påföljd skall avse även det nya brottet kan likaledes meddelas, såvida det inte innebär att den dömd berövas friheten. Det är sålunda inte tillåtet att, i samband med förordnande att tidigare ådömd internerings- eller ungdomsfängelsepåföljd skall avse även det aktuella brottet, besluta att den dömd skall återintas i anstalt. Däremot möter inte i och för sig något hinder att låta frihetsberövande påföljd som verkställs i anstalt när frågan om överföring prövas omfatta även den gärning som avses med överföringen. Vid internering kan dock ny minsta tid för fortsatt anstaltsvård inte beslutas i sådant fall.

Föreskriften att den nya påföljden inte får vara frihetsberövande får i fråga om skyddstillsyn den ytterligare konsekvensen att domstolen inte i domen kan förordna om anstaltsbehandling enligt 28 kap. 3 § BrB. Det föreligger emellertid inte i och för sig något hinder mot att domstol under verkställighetstiden förordnar om sådan anstaltsbehandling på särskild talan enligt 28 kap. 8 § BrB.

Det avgörande som domstolen träffar i påföljdsfrågan avses i alla hänseenden bli likställd med en vanlig brottmålsdom, där annat inte följer av särskilda regler i lagen. I fråga om den fortsatta verkställigheten blir sålunda de allmänna bestämmelserna i 34 kap. BrB om sammanträffande av brott och förändring av påföljd tillämpliga. Detta skall beröras närmare under följande paragraf.

Som framgår av vad som har anförts i den allmänna motiveringen grundas föreskriften att påföljden inte får vara frihetsberövande på art. 23.2 i övervakningskonventionen, där det föreskrivs att den nya påföljden inte får vara strängare än den tidigare. Det bör anmärkas att någon ytterligare på art. 23.2 grundad begränsning av domstolens handlingsfrihet inte har tagits in i förslaget. Eftersom Sverige till skillnad från flertalet europarådstater inte tillämpar systemet att sätta ut en bestämd strafftid i en villkorlig dom, skulle en allmän föreskrift om att den nya påföljden inte får vara strängare än den tidigare inte få någon praktisk betydelse. Konventionen syftar nämligen inte till några exakta, formella jämförelser mellan utländska och svenska frivårdspåföljder, utan avsikten med den samarbetsform som regleras i del IV är att den anmodade staten skall kunna tillämpa sitt eget frivårdssystem. Det står sålunda vid denna samarbetsform inte i strid med konventionen att den dömd här i landet underkastas t. ex. en längre

prövotid än som följer av domen i den främmande staten. Enligt de svenska reglerna finns ju f. ö. ingen möjlighet för domstolen att bestämma prövotid från fall till fall, utan domstolen är i detta hänseende bunden till de prövotider som enligt lag gäller vid villkorlig dom och skyddstillsyn.

Som har angetts vid 5 § 3 finns möjlighet att i fall som framstår som angelägna från humanitär synpunkt bifalla en framställning om verkställighet här i landet även om den dömde vid tiden för brottet inte hade fyllt femton år. Det kan sålunda i denna situation på samma sätt som enligt IVL tänkas undantagsvis bli aktuellt att tillämpa BrB:s påföljdssystem även i fråga om den som inte är straffmyndig enligt våra regler. Att påföljden i en sådan situation måste bestämmas med tillbörlig hänsyn till den unges ålder och regelmässigt bör gå ut på att han överlämnas till vård enligt barnavårdslagen är givet.

Föreskriften att den nya påföljden inte får bestämmas till enbart böter gäller enligt stycket också för fall då annan påföljd än böter inte enligt svensk lag kan följa på brottet. Som har anförts vid 5 § första stycket 4 finns emellertid möjlighet att efter diskretionär prövning avslå framställningen i fall då den påföljdsbestämning som har skett i den främmande staten avviker så avsevärt från svensk lag eller praxis att det skulle te sig stötande eller olämpligt att anordna verkställighet här i landet på grund av domen. Vid övervägande av om en framställning skall avslås med hänvisning till denna bestämmelse kan sålunda beaktas om brottet enligt svensk lag skulle ha förskyllt enbart böter.

Det bör anmärkas att de allmänna bestämmelserna om personundersökning avses gälla även när ny påföljd skall bestämmas enligt denna paragraf. Detta innebär att personundersökning måste ske i målet, om inte utredning som avses därmed på annat sätt är tillgänglig för rätten (2 § lagen (1964:542) om personundersökning i brottmål). Om myndighet i den främmande staten har tillhandahållit personutredning i ärendet, synes detta i regel kunna medföra att ny personundersökning inte behöver äga rum (jfr art. 26.2 sista meningen).

I *andra stycket* har, som anförts vid 16 §, tagits upp en föreskrift som avser det fallet att *förhandling med stöd av 16 § andra stycket har hållits* i den dömdes frånvaro därför att han har varit berövad friheten i främmande stat. Vid en sådan förhandling avses domstolen kunna meddela ett särskilt beslut under rättegången av innebörd att den främmande statens framställning godkänns. Däremot får enligt stycket inte ny påföljd bestämmas vid sådan förhandling, utan denna fråga måste uppskjutas till dess den dömde har lämnats tillfälle att bli personligen hörd vid domstolen.

19 §

Enligt denna paragraf, som motsvarar 19 § promemorieförslaget, är Stockholms tingsrätt laga domstol i mål om fullständigt övertagande av verkställighet. Detta överensstämmer med vad som gäller enligt IVL. I enlighet med vad som har anförts i den allmänna motiveringen har emel-

lertid dessutom föreskrivits att ansökan får tas upp även av den rätt där den dömde skall svara i tvistemål i allmänhet eller rätten i den ort där han mera varaktigt uppehåller sig, såvida rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt (jfr 19 kap. 1 § tredje stycket RB).

20 §

Denna paragraf, som saknar motsvarighet i promemoriaförslaget, behandlar tillgodoräkning av tid för undergående av påföljd eller processuellt frihetsberövande i främmande stat.

Något tillgodoräkning i egentlig mening kan inte bli aktuellt när påföljd skall bestämmas enligt 18 §, eftersom varken frihetsberövande påföljd eller böter får ådömas enligt den bestämmelsen. I förslaget har därför inte tagits upp någon direkt motsvarighet till 13 § IVL.

Förevarande paragraf tar i stället sikte på fall där villkorlig dom eller skyddstillsyn har ådömts enligt 18 § men påföljden senare undanröjs. Vid ny brottslighet kan detta ske med stöd av 34 kap. 1 § 3 BrB. Därvid kan bl. a. fängelse komma i fråga som gemensam påföljd för den nya brottsligheten och det brott som omfattades av den främmande statens framställning. I promemorian har förutsatts att domstolen i sådant fall med stöd av 2 kap. 6 § BrB skall tillgodoräkna den dömde frihetsberövande påföljd som han har undergått utomlands. Detta lagrum torde emellertid inte vara direkt tillämpligt i mål där någon prövning av skuldfrågan inte sker (jfr prop. 1972:98 s. 119). Det har därför ansetts motiverat att ta in en självständig avräkningsbestämmelse för fall som nu avses i den nya lagen.

I paragrafen föreskrivs att om villkorlig dom eller skyddstillsyn som har ådömts enligt 18 § undanröjs och det därvid i stället döms till fängelse på viss tid, den dömde skall räknas till godo frihetsberövande i den främmande staten i den mån det med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt. En skälighetsbedömning förutsätts alltså av samma slag som vid tillämpning av 33 kap. 6 § BrB (jfr prop. 1972:146 s. 65). Tillgodoräkningen kan omfatta dels vad den dömde har utstått av frihetsberövande påföljd som ådömts genom den utländska domen för det brott som omfattades av framställningen om verkställighet, dels processuellt frihetsberövande i den främmande staten med anledning av sådant brott. Paragrafen är tillämplig även vid undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn med stöd av 27 kap. 6 § eller 28 kap. 9 § BrB.

Liksom motsvarande regler i 13 § IVL och 2 kap. 6 § BrB innebär paragrafen att tillgodoräkningen skall ske vid själva påföljdsbestämningen och alltså inte genom en föreskrift om verkställigheten. På samma sätt som i de nämnda bestämmelserna har erinrats om att tillgodoräkningen kan medföra att lindrigare straff än som är föreskrivet för brottet ådöms. I de fall som paragrafen tar sikte på kan det däremot inte i praktiken bli aktuellt att efterge påföljd. Någon bestämmelse härom har därför inte tagits in i paragrafen.

Skulle i samband med undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn den nya påföljden bestämmas till ungdomsfängelse eller internering, torde man kunna räkna med att hänsyn till frihetsberövande som den dömden har undergått utomlands tas vid bedömning av frågan om den dömdes överförande till vård utom anstalt (jfr prop. 1972:98 s. 147).

Verkställighet utomlands av svensk dom

Allmänna bestämmelser

21 §

Paragrafen motsvarar 20 § promemoriaförslaget.

I överensstämmelse med vad som har anförts i den allmänna motiveringen ankommer det enligt *första stycket* på kriminalvårdsstyrelsen att bestämma huruvida i ett enskilt fall verkställigheten av svensk dom skall begäras överförd till stat med vilken Sverige har ingått generell överenskommelse om samarbete. Det har förutsatts att frågan regelmässigt skall tas upp efter anmälan av domstol eller någon av kriminalvårdens nämnder. Föreskrifter om anmälningsskyldighet för domstol och nämnder avses bli meddelade i administrativ ordning.

I stycket föreskrivs vidare att framställning får göras endast om den dömden har hemvist i den främmande staten och det inte med motsvarande tillämpning av 4 § andra stycket eller 5 § 1–4 kan antas föreligga hinder mot verkställighet i den staten. Vad angår de omständigheter som bör beaktas vid den diskretionära prövningen av frågan om framställning bör göras får jag hänvisa till vad som har anförts i den allmänna motiveringen.

Kriminalvårdsnämnden har påpekat att det såvitt gäller villkorlig frigivning kan vara angeläget att besked i frågan om den främmande staten är beredd att överta verkställigheten föreligger redan vid den tidpunkt då frigivningen skall beslutas. Med anledning härav vill jag anmärka att övervakningskonventionen enligt min mening inte kan anses hindra att en framställning om verkställighet bifalls redan innan definitivt beslut om villkorlig frigivning har fattats, låt vara att verkställigheten inte kan faktiskt överföras förrän frigivningen har ägt rum. Det är emellertid självfallet vanskligt att göra säkra uttalanden om hur de olika staterna kommer att tolka konventionen i detta hänseende. Det torde vara nödvändigt att i fall som nu avses vid en framställning om verkställighet från svensk sida foga åtminstone ett s. k. principbeslut angående tidpunkten för den villkorliga frigivningen. Motsvarande gäller om framställning görs på initiativ av annan nämnd inom kriminalvården än kriminalvårdsnämnden.

I överensstämmelse med vad som har anförts vid 9 § är förvaltningslagen tillämplig på förfarandet vid kriminalvårdsstyrelsens handläggning.

Andra stycket tar sikte på det fallet att regeringen med stöd av 1 § andra stycket har förordnat att i visst fall här i landet ådömd påföljd får verkställas i främmande stat med vilken generell överenskommelse inte föreligger.

Enligt stycket skall kriminalvårdsstyrelsen i sådant fall sörja för att formell framställning om verkställighet görs i vederbörande stat. Denna ordning överensstämmer med vad som gäller enligt 26 § tredje stycket IVL.

22 §

I paragrafen, som motsvarar 21 § promemoriaförslaget, anges att framställning om verkställighet utomlands skall överlämnas till utrikesdepartementet för vidare befordran till den främmande staten. I enlighet med vedertagen praxis bör det ankomma på departementet att avgöra vilka övriga handlingar i ärendet som bör åtfölja framställningen och att sörja för översättning av handlingarna.

Begränsad verkställighet

Bestämmelserna i 23 och 24 §§ motsvarar 22 och 23 §§ promemoriaförslaget. De avser fall då vederbörande myndighet i den främmande staten har bifallit framställning om begränsad verkställighet, dvs. en framställning från svensk sida som innebär att kriminalvården i frihet skall anordnas i den främmande staten men att den ådömda påföljden i princip behåller sina rättsverkningar i övrigt. Detta innebär sålunda att BrB:s regler i fråga om den ådömda påföljden alljämt kommer att gälla, dock med de avvikelser som betingas av att övervakningen blir anordnad utomlands.

23 §

I denna paragraf ges den i och för sig självklara föreskriften att övervakningsnämnden skall entlediga här i landet förordnad övervakare sedan den främmande staten har bifallit en framställning om att övervakningen skall överflyttas dit. Som framgår av 24 § andra stycket kan emellertid övervakningsnämnden även efter övervakningens överflyttande i vissa fall meddela beslut enligt BrB angående den ådömda påföljden.

24 §

Första stycket avser fall då kriminalvården har överflyttats och myndighet i den främmande staten därefter beslutar ändrade föreskrifter om vad den dömda har att iaktta under prøvotiden eller tiden för vård utom anstalt. Beslutet har då enligt stycket giltighet här i landet. Detta gäller dock bara om motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag – dvs. 26 kap. 15 § BrB – och beslutet inte innebär någon skärpning för den dömdes förhållande till vad som har bestämts här i landet.

I *andra stycket*, som motsvarar 15 § tredje stycket och 22 § tredje stycket NVL, anges de förutsättningar under vilka åtgärd i fråga om skyddstillsynen eller den villkorliga frigivningen får beslutas av svensk domstol eller nämnd trots att övervakningen har överflyttats till främmande stat. Det ena fallet är om den dömda här i landet övertygas om nytt brott. Domstolen har då att i vanlig ordning tillämpa reglerna i 34 kap. BrB

om sammanträffande av brott och förändring av påföljd. Vidare får enligt stycket åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas, om behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd, t. ex. förverkande av villkorligt medgiven frihet. Det torde dock endast undantagsvis vara lämpligt att ett sådant förverkandebeslut meddelas, om den dömde inte har återvänt till Sverige. Hänskjutet ärende upptages av den nämnd som hade hand om övervakningen här i landet (jfr 15 § tredje stycket och 22 § tredje stycket NVL).

Beslutas här i landet åtgärd i fråga om den ådömda påföljden sedan kriminalvården har överflyttats, bör den främmande staten underrättas om beslutet. Föreskrift härom kan meddelas i verkställighetsföreskrift till lagen.

Fullständigt överförande av verkställighet

25 §

Paragrafen, som motsvarar 24 § promemorieförslaget, avser fall då en svensk framställning om fullständigt överförande av verkställighet – dvs. samarbete enligt del IV av övervakningskonventionen – har bifallits av främmande stat.

Enligt *första stycket* skall kriminalvårdsstyrelsen vid bifall till en sådan framställning förklara verkställigheten överförd till den främmande staten. Som har anförts i den allmänna motiveringen skall den främmande staten sedan verkställigheten överförts dit omvandla påföljden till överensstämmelse med sin egen lagstiftning och därefter svara för en fullständig tillämpning av domen som om den hade meddelats av någon av dess egna domstolar (art. 23–24). Ett bifall till framställningen innebär sålunda att Sveriges rätt att verkställa påföljden upphör (art. 25). Med hänsyn härtill har i stycket föreskrivits att verkställighet av påföljden inte längre får ske här i landet, sedan kriminalvårdsstyrelsen har meddelat förklaring om att den överförts till den främmande staten. Enligt stycket får inte heller annan åtgärd i fråga om påföljden därefter beslutas här i landet. Påföljden får sålunda inte undanröjas av svensk domstol.

Promemorieförslaget innebär att en möjlighet skulle stå kvar för svensk domstol att enligt 34 kap. 1 § 1 BrB förordna att den ådömda påföljden skall avse även annat brott. I promemorian har föreslagits en särskild föreskrift härom. Den har motiverats med att det av praktiska skäl kan vara lämpligt att ett sådant förordnande meddelas, t. ex. i fråga om brott som den dömde har begått före den tidigare domen men som av en eller annan anledning inte har kommit att omfattas av denna.

Vid remissbehandlingen har Sveriges domareförbund påpekat att promemorieförslaget i denna del står i viss motsättning till principen att ingen åtgärd i fråga om den ådömda påföljden får beslutas här i landet sedan verkställigheten har förklarats överförd. Jag ansluter mig till domareförbundets bedömning. De praktiska fördelarna med den föreskrift som har

förordats i promemorian torde vara begränsade. Snarare skulle en sådan föreskrift vara ägnad att medföra komplikationer, eftersom ett förordnande enligt 34 kap. 1 § 1 BrB rimligen skulle få översändas till den främmande staten, varvid det är ovissat vilken rättsverkan man i den staten skulle tillägga förordnandet. I departementsförslaget har sålunda inte tagits upp någon motsvarighet till promemorians förslag. Någon tillämpning av 34 kap. BrB avses i enlighet härmed över huvud taget inte kunna komma i fråga sedan verkställigheten av påföljden har överförs enligt första stycket. Jag vill emellertid peka på den möjlighet som kan föreligga att i fall av den typ som avsågs i promemorian överföra lagföringen till den främmande staten med stöd av lagen (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott.

Ett par remissinstanser har uppmärksammat den situation som kan tänkas uppstå om den dömde, efter det att verkställigheten har överförts med stöd av första stycket, återvänder till Sverige och tar hemvist här. Kriminalvårdsnämnden har ifrågasatt om beslutet om verkställighet i sådant fall kan återkallas. Saken lär knappast kunna få någon praktisk aktualitet i annat fall än om den dömde är medborgare i nordiskt land.

Jag vill för egen del anmärka att frågan närmast gäller en tolkning av art. 25, där det som nämnts föreskrivs att den anmodande statens rätt att verkställa domen upphör vid bifall till en framställning om fullständig verkställighet. Något undantag från denna regel har inte tagits in i konventionen, och man skulle därför vara benägen att tolka den så att ett beslut att överta verkställigheten inte kan återkallas. Det kan emellertid påpekas att den vid remissbehandlingen väckta frågan också har uppmärksamrats av den särskilda expertkommitté inom Europarådet som enligt vad jag förut har nämnt har till uppdrag att överväga åtgärder för att öka den praktiska användbarheten av de straffrättsliga europarådskonventionerna. Vid ett sammanträde år 1976 har kommittén konstaterat att konventionen inte innehåller någon bestämmelse med sikte på fall där den dömde återvänder till domslandet men ansett det onödigt att komplettera konventionen i detta hänseende. Ställningstagandet har motiverats med att den anmodade staten under sådana omständigheter i praktiken torde komma att begära hos domslandet att detta skall återta verkställigheten. Art. 25 skall enligt uttalandet inte tolkas som ett hinder mot ett sådant förfarande.

Det är något ovissat vilken vikt man bör tillmäta det berörda uttalandet, som sålunda har gjorts efter konventionens tillkomst. Klart är emellertid att man med tanke på vad som har sagts av expertkommittén måste räkna med möjligheten att den anmodade staten i praktiken kan komma att återkalla sitt beslut att överta verkställigheten, om den dömde skulle återvända till Sverige och bosätta sig här. Jag har därför ansett det motiverat att i lagen ta in en föreskrift med sikte på detta fall. I *andra stycket* av förevarande paragraf har därför upptagits en bestämmelse av innehåll att första stycket inte gäller, om den främmande staten återkallar sitt bifall till

framställningen (jfr 4 § 1 lagen om internationellt samarbete rörande lagföring för brott). Verkställigheten avses sålunda i den angivna situationen komma att återupptas enligt den ursprungliga domen. Det bör ankomma på kriminalvårdsstyrelsen att ta emot och registrera en återkallelse av detta slag. Föreskrifter härom kan meddelas i administrativ ordning.

Med hänsyn till att det här gäller en tveksam tolkningsfråga och till att saken har ringa praktiska betydelse har jag inte ansett skäl föreligga att i lagen ta in någon särskild bestämmelse med sikte på det omvända fallet, dvs. om någon efter det att dom enligt 18 § har meddelats och fullständig verkställighet sålunda anordnats här i landet återvänder till domslandet och tar hemvist där. Jag vill dock anmärka att lagen inte hindrar att framställning om verkställighet i sådant fall från svensk sida begärs hos den främmande staten under åberopande av den dom som har meddelats enligt 18 §.

Fullföljd av talan

26 §

Paragrafen motsvarar 25 och 26 §§ i promemoriaförslaget.

I fall då kriminalvårdsstyrelsen har beslutat om anordnande av övervakning enligt 10 § eller om framställning angående överförande av verkställighet enligt 21 § bör den dömde kunna föra talan mot beslutet. Besvärsmyndighet i motsvarande situationer är enligt NVL kammarrätt och enligt IVL regeringen. Det synes mest följdriktigt att i de fall som nu avses samma besvärssystem gäller som enligt IVL. Med hänsyn härtill har i första stycket av denna paragraf föreskrivits att talan mot styrelsens beslut om anordnande av övervakning enligt 10 § eller om framställning enligt 21 § första stycket föres genom besvär till regeringen.

Vad avser fall då allmän domstol prövar fråga om verkställighet här i landet enligt 16–19 §§ framgår av vad som har anförts vid 16 § att samma ordning för fullföljd av talan gäller som beträffande brottmål i allmänhet. Någon särskild föreskrift härom behövs alltså inte.

I fall då svensk domstol enligt 18 § har bestämt ny påföljd för brott som omfattas av utländsk dom avses vanliga regler gälla i fråga om rätten att begära omprövning av övervakningsnämnds beslut rörande den här i landet bestämda påföljden. Som framgår av 11–13 §§ ankommer det emellertid på övervakningsnämnd att meddela vissa beslut även i fall då endast begränsad verkställighet har anordnats och någon ny påföljd sålunda inte har bestämts här i landet. Sådant beslut kan avse prövotid, övervakning, förordnande av övervakare, föreskrift eller varning. Om den dömde är missnöjd med ett beslut i någon av dessa frågor, bör han kunna påkalla omprövning av beslutet. För fall där domen har meddelats i Sverige sker motsvarande omprövning beroende på påföljdens art av kriminalvårdsnämnden, ungdomsfängelnsnämnden, interneringsnämnden eller hovrätt. Till skillnad från någon remissinstans har jag i enlighet med promemo-

rieförslaget ansett det mest ändamålsenligt att kriminalvårdsnämnden i nu aktuella fall blir överinstans oavsett vilken påföljd som har bestämts i den främmande staten. Svårigheter kan nämligen som jag förut har påpekat i vissa fall tänkas föreligga när det gäller att avgöra vilken svensk påföljd som den utomlands bestämda sanktionen närmast skall anses motsvara. I enlighet härmed har i *andra stycket* föreskrivits att den dömde äger att hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av övervakningsnämnds beslut i hithörande frågor. Någon särskild klagotid behöver inte iakttas.

Utöver vad som följer av det anförda bör den dömde kunna begära omprövning hos kriminalvårdsnämnden av övervakningsnämnds beslut i ytterligare ett fall, nämligen om nämnden enligt 14 § tredje stycket har beslutat göra anmälan till främmande stat om allvarlig misskötsamhet från den dömdes sida. En sådan anmälan kan nämligen tänkas leda till att det villkorliga anstånd som den dömde har erhållit i den staten mer eller mindre automatiskt förklaras förverkat. Enligt andra stycket kan sålunda den dömde påkalla kriminalvårdsnämndens prövning även av ett sådant beslut. Inte heller i detta fall har det ansetts nödvändigt att meddela någon särskild föreskrift om klagotid, men det är uppenbart att en begäran från den dömdes sida om omprövning av beslutet knappast kan leda till något resultat efter det att den främmande staten har vidtagit åtgärd på grund av övervakningsnämndens anmälan.

I *tredje stycket* har slutligen föreskrivits att talan inte får föras mot kriminalvårdsnämndens beslut enligt den nya lagen.

Särskilda bestämmelser

27 §

I paragrafen föreskrivs att RÅ i den omfattning regeringen bestämmer får förordna annan åklagare att fullgöra vad som enligt den nya lagen ankommer på RÅ. Föreskriften motsvarar 37 § IVL.

28 §

Om ett utländskt avgörande skall verkställas här i landet enligt den nya lagen, torde i de flesta fall redan bestämmelserna i 2 kap. 5 a § BrB hindra att åtal här i landet sker för det brott som avgörandet avser. I fall då Sverige övertar hela verkställigheten av avgörandet skall enligt 18 § ny påföljd bestämmas för brottet. Som har anförts vid nämnda paragraf kommer den dom varigenom den nya påföljden har bestämts i alla avseenden att vara likställd med dom i vanligt brottmål. Domen kommer därmed enligt allmänna regler att få fullständig res-judicata-verkan.

Med tanke på fall då begränsad verkställighet skall anordnas i Sverige och åtalshinder inte föreligger enligt 2 kap. 5 a § BrB behövs emellertid en särskild regel som hindrar att åtal här väcks för brott som omfattas av det utländska avgörandet. I överensstämmelse med 38 § IVL har därför i

första meningen av förevarande paragraf föreskrivits att om påföljd som har ådömts någon i främmande stat enligt den nya lagen skall verkställas i Sverige, åtal inte i något fall här i landet får väckas för gärning som påföljden avser. I andra meningen regleras det fallet att åtalet här redan har väckts när den främmande staten gör framställning om verkställighet. Enligt meningen skall i denna situation ett bifall till framställningen anses innebära rättegångshinder i brottmålet. Regeln motsvarar i detta hänseende 25 § andra stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott.

29 §

I ärenden angående verkställighet utomlands enligt NVL eller IVL kan i vissa fall offentligt biträde förordnas med stöd av rättshjälpslagen (1972:429). Detta gäller dock bara om det är fråga om verkställighet utomlands av frihetsberövande påföljd (41 § 15 rättshjälpslagen). För fall då påföljden inte är frihetsberövande har enligt de principer som gäller på andra områden någon möjlighet för den dömde att få offentligt biträde inte ansetts behöva införas (prop. 1972:132 s. 180–182). Med hänsyn härtill och då den nya lagen inte avser överförande av verkställighet i fråga om frihetsberövande påföljder har jag till skillnad från Sveriges advokatsamfund ansett tillräckliga skäl saknas att införa särskilda bestämmelser om rätt till offentligt biträde i verkställighetsärenden enligt denna lag.

I fall då Sverige skall överta hela verkställigheten av utländskt avgörande enligt 15–19 §§ och ny påföljd sålunda skall bestämmas av svensk domstol, kommer emellertid den dömde enligt allmänna regler att kunna erhålla offentlig försvarare liksom också rättshjälpen enligt 36 § rättshjälpslagen. I sådana fall bör, i överensstämmelse med vad som gäller enligt 39 § IVL, ersättningen till offentlig försvarare och kostnaden för rättshjälpen stanna på statsverket, om inte den dömde av särskilda skäl bör återbetala ersättningen. I denna paragraf har tagits in en föreskrift härom. Ett särskilt skäl att låta den dömde betala tillbaka ersättningen kan vara t. ex. att denne onödigtvis har försvårat genomförandet av verkställighetsförfarandet (jfr prop. 1972:98 s. 141).

30 §

I överensstämmelse med vad som har anförts i den allmänna motiveringen anges i denna paragraf att den nya lagen inte gäller i fråga om det verkställighetssamarbete inom Norden som för Sveriges del regleras genom NVL. Eftersom emellertid NVL inte är tillämplig på överförande av sådan kriminalvård i frihet som anordnas inom ramen för tidsbestämda påföljder (för Sveriges del ungdomsfängelse och internering), avses lagen i detta avseende gälla även i förhållande mellan Sverige och de övriga nordiska länder som tillträder konventionen.

4.2 Förslaget till lag om ändring i brottsbalken

34 kap. 18 §

I andra stycket av denna paragraf finns f. n. en regel som tar sikte på fall då fråga uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands enligt IVL men hinder mot verkställighet därvid föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten. I denna situation får domstol på anmälan av åklagare undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till särskild påföljd för den brottslighet för vilken verkställighet utomlands kan äga rum. Stycket kan tillämpas i fråga om såväl frihetsberövande påföljder som bötesstraff. Beträffande domstolens handläggning av sådan fråga finns regler i 38 kap. 4, 6, 8 och 9 §§ BrB.

Den möjlighet som sålunda föreligger att underlätta verkställighetssamarbete i vissa fall har självfallet sin största betydelse när det gäller frihetsberövande påföljder. Men även vid tillämpning av den nya lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet kan det tänkas uppkomma situationer då behov föreligger av ett sådant förfarande som avses med de nyss berörda bestämmelserna. I fall då verkställighet av en svensk skyddstillsynsdom bör överflyttas till annan stat kan t. ex. skyddstillsynen avse dels ett grövre brott, dels en ordningsförseelse som inte skulle ha varit straffbar i den främmande staten. Med hänsyn till sådana och likartade situationer innebär föreliggande förslag att tillämpningsområdet för 34 kap. 18 § andra stycket BrB utvidgas till att avse också verkställighet enligt lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

4.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister

6 §

I andra stycket av denna paragraf föreskrivs f. n. att anteckning i kriminalregistret skall ske beträffande beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn. Ändringsförslaget innebär att detsamma skall gälla i fråga om annat beslut av myndighet i främmande stat om verkställighet i den staten av här i landet ådömd påföljd som avses i 2 §. Stycket blir därmed tillämpligt såväl när verkställigheten av frihetsberövande påföljd överförs enligt IVL som när kriminalvård i frihet överförs enligt den nya lagen. I fråga om internering och ungdomsfängelse avses tillägget täcka även överförande av verkställighet till nordisk stat enligt någon av dessa lagar.

I fråga om verkställighetssamarbete enligt den nya lagen bör formen för de anteckningar som skall göras i kriminalregistret i samband med utfärdandet av verkställighetsföreskrifter regleras på det sättet att det kommer

att framgå av registret, om överförandet avser endast begränsad verkställighet eller om den främmande staten har övertagit hela verkställigheten av den här ådömda påföljden.

Vid fullständigt övertagande av verkställigheten av utländskt avgörande enligt 15–19 §§ förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet skall ny påföljd bestämmas här i landet. Denna avses då bli antecknad i kriminalregistret enligt vanliga regler. För fall då kriminalvårdsstyrelsen vid begränsad verkställighet med stöd av 10 § har förordnat om kriminalvård i frihet här i landet behövs emellertid en särskild regel om anteckning i kriminalregistret. Denna kan lämpligen införas i 6 § tredje stycket kriminalregisterlagen, som i förslaget har ändrats i enlighet härmed.

13 §

Enligt första stycket av denna paragraf får anteckningar i kriminalregistret rörande medborgare i främmande stat eller den som har hemvist där redovisas till den staten enligt föreskrifter av regeringen. Andra stycket innebär att anteckningar ur registret även i annat fall får i den ordning regeringen föreskriver redovisas till främmande stat inom ramen för det nordiska verkställighetssamarbetet.

Också vid tillämpningen av lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet kan det bli aktuellt att till främmande stat lämna uppgift ur kriminalregistret även i annat fall än när den dömde är medborgare i den staten eller har hemvist där. Ett exempel på sådana fall erbjuder uppgifter enligt 14 § andra stycket förslaget. Uppgift kan behöva lämnas även vid samarbete enligt IVL (jfr t. ex. art. 18 i brottmålsdomskonventionen, prop. 1972:98 s. 161). Med hänsyn härtill har i ett nytt tredje stycke föreskrivits att andra stycket har motsvarande tillämpning i fall där verkställighet har överflyttats hit från främmande stat eller härifrån till främmande stat enligt IVL eller lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

4.4 Förslaget till lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

38 §

Enligt huvudregeln i första stycket av denna paragraf har RB:s bestämmelser om återbetalningsskyldighet gentemot statsverket motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för rättshjälp enligt 36 § rättshjälpslagen. I andra stycket har tagits in en erinran om att avvikande regler om återbetalningsskyldighet gäller enligt vissa författningar. Med hänsyn till att en särskild regel om återbetalningsskyldigheten avses gälla enligt 29 § förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, föreslås andra stycket i 38 § rättshjälpslagen utvidgat till att omfatta även sådant fall.

5 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

- 1 lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet
- 2 lag om ändring i brottsbalken
- 3 lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister
- 4 lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429)

6 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1978-04-06

Närvarande: f. d. justitierådet Brunnberg, regeringsrådet Petrén, justitierådet Sven Nyman, justitierådet Knutsson.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 1978 har regeringen på hemställan av chefen för justitiedepartementet, statsrådet Romanus, beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister,
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429).

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Johan Munck.

Förslagen föranleder följande yttranden:

Förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Petrén:

Det framlagda lagförslaget innehåller visserligen regler som avses skola vara generell normerande för kriminalvård i frihet i internationella sammanhang, men det har enligt sin 1 § dock främst till syfte att möjliggöra svensk medverkan i det frivårdssystem som Europarådets s. k. övervakningskonvention vill skapa. Det är därför rimligt att i främsta rummet granska lagförslaget med utgångspunkt från denna konvention.

Det samarbete mellan två stater som övervakningskonventionen avser att åstadkomma i de enskilda fallen bygger på att ett avtal träffas mellan staterna om vården i varje särskilt fall. Den ena staten tar genom en framställning (request, demande) initiativet till en överflyttning av straffverkställigheten beträffande viss person från sitt land till ett annat. Den andra staten kan antingen möta framställningen med avslag (refusal, refus), i vilken händelse givetvis intet avtal kommer till stånd, eller med bifall (acceptance, acceptation), varigenom en överenskommelse träffas mellan länderna.

Enligt konventionen avses uppenbarligen den överenskommelse som

uppnått skola vara av bestående natur. Den kan i princip icke sättas ur kraft på annat sätt än genom uppsägning. Möjligen kan den i vissa lägen omedelbart frånträdas av endera parten. Några stadganden om hävande av ett träffat avtal innehåller ej konventionen, varför i denna del allmänna folkrättsliga principer måste gälla.

Det remitterade lagförslaget företer vissa oklarheter i de nu berörda hänseendena. Sålunda framgår icke av det föreslagna regelsystemet med tillbörlig tydlighet hur och vid vilken tidpunkt en mellanstatlig överenskommelse kommer till stånd i det enskilda fallet och därmed om och när verkställigheten helt eller delvis överförs från det ena landet till det andra. Däremot upptar lagförslaget på några punkter regler om det läge som inträder när en överenskommelse om verkställighetssamarbete i ett enskilt fall hävs av den ena avtalsparten.

Konventionen utgår från att den anmodade staten antingen avslår eller formellt bifaller en mottagen framställning. Den bifallna framställningen bildar grunden för vidtagande av olika åtgärder för verkställighetsöverflyttningen. I art. 9 förbinder sig envar kontraherande part att som anmodad stat ofördröjligen underrätta den anmodande staten om vad den åtgjort i anledning av framställningen. Den anmodade staten får sålunda anses skyldig att besvara varje emottagen framställning. Om svaret innebär att framställningen avslagits, skall det enligt art. 9 innehålla skälen för detta beslut. Ett svar kan givetvis också gå ut på att framställningen bifallits. Ett tredje alternativ är ett preliminärt svar, vari den anmodade staten redovisar de åtgärder den vidtagit för att bli i stånd att senare avge ett definitivt svar om avslag eller bifall. Konventionen måste förstås så att den anmodande staten har anspråk på att inom rimlig tid — det gäller ju ofta ärenden vilka på grund av sakens natur icke kan få dra ut på tiden alltför mycket — få ett besked om den anmodade statens slutliga ståndpunkt. I det remitterade lagförslaget synes mig denna synpunkt icke ha i tillräcklig grad beaktats vid utformningen av reglerna om hithörande ärendens handläggning.

Vad först gäller förfarandet vid begränsad verkställighet i Sverige av utländsk straffdom skall enligt 7 § lagförslaget tillgå sålunda. Framställningen från den främmande staten inkommer till regeringen, som gör en första prövning. Om denna icke leder till avslag, överlämnas framställningen enligt 8 § lagförslaget till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning. Denna fattar därefter beslut i ärendet. Om hur det skall förfaras, därest denna prövning leder till ett negativt slut, uttalar sig ej lagförslaget.

Av motiven framgår att lagförslaget skall förstås så att kriminalvårdsstyrelsen skall i administrativ väg bemyndigas att för Sveriges räkning besvara den främmande statens framställning. Blir det ett avslag, sänder kriminalvårdsstyrelsen den främmande staten besked härom. Om åter bifall blir utgången, synes kriminalvårdsstyrelsen ej skola fatta något

särskilt beslut härom som svar på den främmande statens framställning, utan styrelsen går omedelbart i gång med de praktiska åtgärderna och beslutar att kriminalvård i frihet skall anordnas och utser övervakningsnämnd. Lagen innehåller ingenting om hur styrelsen skall förhålla sig till den främmande staten som gjort framställningen. Detta förfarings-sätt synes icke stå i god överensstämmelse med art. 12 i konventionen. Den där beskrivna ordningen förutsätter att den anmodade staten — Sverige — först skall reglera sitt förhållande till den anmodande staten, dvs. åtaga sig verkställigheten genom bifall till framställningen. Artikeln föreskriver, sedan beslut härom fattats av den anmodade staten, följande åtgärder: 1. besked om bifallsbeslutet till den anmodande staten, 2. kontakt med de inhemska myndigheter i den anmodade staten som skall ha övervakningen om hand och 3. underrättelse till den anmodande staten om de verkställighetsåtgärder som vidtagits.

Den i lagförslaget föreslagna ordningen lämnar öppet när besked om bifall skall kunna lämnas den anmodande staten. Beaktas måste, att kriminalvårdsstyrelsens beslut att anordna kriminalvård i frihet i Sverige är överklagbart enligt 26 § lagförslaget. Besvärstiden är för den dömde tre veckor från det att man lyckats delgiva beslutet med honom. I många fall befinner sig denne i det anmodande landet. Det kan ta avsevärd tid innan han blir delgiven kriminalvårdsstyrelsens beslut. Enligt förslagets ordalag torde något besked om att Sverige bifallit framställningen icke kunna lämnas förrän kriminalvårdsstyrelsens beslut vunnit laga kraft. Skulle besvär anföras, kommer hela frågan tillbaka till regeringen besvärsvägen.

Departementschefen utgår i motiven från att regeringens prövning skall inskränkas till en förstahandsgranskning med möjlighet att besluta avslag samt ett begagnande av dess exklusiva kompetens att besluta beträffande vissa avslagsgrunder. Denna ordning förefaller diskutabel ur konventionssynpunkt och är knappast heller särskilt praktisk. Det förefaller vara mera rationellt att följa den linje som domstolsverket föreslagit under remissbehandlingen och som överensstämmer med vad som enligt lagen om utlämning för brott tillämpas i utlämningsärenden, nämligen att låta det alltid ankomma på regeringen att avge svar på framställning om begränsad verkställighet. Framställning, som regeringen icke finner sig böra omedelbart avslå, bör då remitteras till kriminalvårdsstyrelsen som har att komplettera utredningen och på grund av ett fullständigt material i sitt svar antingen tillstyrka eller avstyrka framställningen. Regeringen kan med utgångspunkt härifrån svara den anmodande staten. Om svaret innefattar bifall bör regeringen samtidigt låta ärendet gå tillbaka till kriminalvårdsstyrelsen för vidtagande av erforderliga åtgärder.

Någon större omgång skulle ett sådant förfarande icke innebära. Kriminalvårdsstyrelsens svar till den främmande staten får även enligt lag-

förslagets ordning antas skola passera regeringskansliet. Skillnaden blir att regeringen fattar ett formellt beslut. Det skulle garantera en enhetlig behandling av ärendena. Vidare undviks de praktiska svårigheter som den enligt 7 § förslaget delade prövningskompetensen föranleder. Regeringen får alltid beslutsansvaret. Kriminalvårdsstyrelsen skulle visserligen i bifallsfallen belastas med varje ärende i två omgångar, först för att avge yttrande och sedan för att besluta om vården. Detta innebär emellertid blott att de två led i prövningen, som nu beskrivs i 9 och 10 §§ i lagförslaget, uppdelas på två ärenden i stället för att som i lagförslaget tas i ett sammanhang. Skulle det visa sig att regeringen i alltför hög grad betungas av att fatta det slutliga beslutet i alla ärenden, kan senare någon form av delegation övervägas. Det förtjänar påpekas att också enligt förslaget regeringen nödgas fatta åtminstone ett beslut i varje ärende. Någon nämnvärd ökad belastning på regeringen skulle därför den här förordade lösningen ej innebära.

Att den dömde enligt den nu förordade lösningen ej blir i tillfälle att klaga över kriminalvårdsmyndighetens beslut att hinder att överflytta verkställigheten till Sverige ej föreligger kan ej föranleda erinran. Den möjlighet klaganden måste ges att markera sin inställning till överflyttningen bör förläggas till det land som begär överflyttningen. Den klagorätt varom kan bli fråga bör därför i första hand utövas i det land som överväger att göra framställning om överflyttning, ej i det land som har att svara å denna framställning.

Vad härefter gäller ordningen vid fullständig verkställighet ligger saken något annorlunda till. Visserligen kan åtskilliga av de erinringar som framförts beträffande den i remissen föreslagna ordningen vid begränsad verkställighet göras även vid fullständig verkställighet, men man måste särskilt beakta att enligt art. 25 den anmodade statens bifall till framställningen utsläcker den anmodande statens rätt att verkställa den dom varom är fråga. Den anmodade staten synes därför knappast kunna lämna sitt formella bifall förrän det blivit helt klart, att en omvandling av straffet skett i detta land. Sverige kan som anmodad stat icke lämna bifall utan att vara säkert på att straffet kan omvandlas här. Visshet därom kan erhållas först genom att svensk domstol dömer till påföljd enligt svensk lag. Straffverkställigheten i det anmodande landet, som upphör genom ett svenskt bifallsbeslut, måste därför fortsättas till dess ny verkställighet tar vid i Sverige genom en här meddelad lagkraftägande dom.

Lagförslaget lämnar öppet vilken myndighet i Sverige som skall meddela det anmodande landet att dess framställning bifallits, liksom när ett bifallsbeslut skall fattas. Lagförslaget kan tänkas innebära såväl att riksåklagaren som att den domstol som i sista hand dömt rörande påföljdens omvandling har att svara den anmodande staten. Av skäl som ovan anförts synes naturligtast att det blir regeringen som, sedan målet om

straffomvandlingen slutförts, får bedöma den uppkomna situationen och svara den anmodande staten vilken inställning Sverige slutligen intager till dess framställning. Skulle regeringen, trots att en dom om straffomvandling föreligger, komma till det resultatet att framställningen måste avslås — exempelvis därför att regeringen bedömer gärningen som avses med framställningen vara förknippad med ett politiskt brott — måste åtgärd kunna vidtas för att undanröja den i detta läge meningslösa svenska påföljdsdomen. Det bör ankomma på riksåklagaren att ingripa i sådant syfte. Han får därvid begagna ordinära eller extraordinära rättsmedel alltefter det processuella läget. Den i 58 kap. 2 § 3 rättegångsbalken angivna resningsgrunden får antas kunna komma till användning i ett sådant läge.

En utformning av förfarandet i verkställighetsärendena efter här förordade huvudlinjer medför vissa begränsade ändringar i första hand i lagförslagets 7—10 och 15—18 §§ samt därutöver några följdändringar. Härtill blir det tillfälle återkomma vid de olika paragraferna.

Såsom redan nämnts behandlar konventionen överhuvud icke frågan vad som skall ske om ett mellan två stater träffat avtal rörande verkställighetens överflyttande i ett enskilt fall häves. I lagförslaget behandlas sådana situationer på två ställen, i 12 § andra stycket och 25 § andra stycket. Det första lagrummet syftar på det fall att Sverige övertagit begränsad verkställighet av en utländsk dom och motsidan tar tillbaka sitt beslut om kriminalvård i frihet och det andra lagrummet på det fall att främmande stat övertagit full verkställighet av en i Sverige meddelad dom men frånfaller detta beslut.

Det rättsliga läget får anses vara olikartat allteftersom fråga är om avtal om begränsad verkställighet eller om fullständig verkställighet.

Vad gäller begränsad verkställighet är utgångspunkten den att det primära ansvaret för domens verkställighet kvarligger hos domslandet. Den anmodade staten har blott åtagit sig att medverka vid verkställigheten varvid grundförutsättningen är att den dömde skall ha eller ta hemvist i det anmodade landet. Om denna förutsättning skulle brista, så att den dömde exempelvis återflyttar till domslandet, är det naturligt att verkställigheten i det anmodade landet upphör och domslandet självt återtar verkställigheten. Det är denna grundsats som för visst fall slår igenom i den föreslagna regeln i 12 § andra stycket. Där anges som för svensk rätt normerande att, om domslandet beslutat att kriminalvården i frihet överhuvud skall upphöra, förfaller därmed — oavsett vilken grunden för beslutet kan vara — underlaget för svenska myndigheters verkställighetsåtgärder. Dessa skall därför bringas att omedelbart upphöra.

Däremot saknas i lagförslaget en regel för den parallella situationen då Sverige träffat avtal med främmande stat om att denna skall överta begränsad verkställighet av en i Sverige meddelad dom. Det kan då inträffa att förutsättningarna för överflyttningen av vården till det främmande landet upphör, t. ex. därför att den dömde återflyttar från den

främmande staten till Sverige. I detta fall måste möjlighet finnas för Sverige att meddela den främmande staten att Sverige frånträder den träffade överenskommelsen, vilken ingåtts under betingelsen att den dömde vistas i denna stat, och förklarar sig vilja självt fortsätta verkställigheten. Läget kan också vara det att svensk myndighet får vetskap om att den dömde tagit hemvist i ett tredje land. Fråga kan då uppkomma om att flytta verkställigheten från det första främmande landet till det andra främmande landet. Bestämmelserna bör utformas med en viss flexibilitet så att svenska myndigheter får befogenhet att ingripa och besluta i olika lägen av denna art.

Rättsläget är annorlunda vid fullständig verkställighet. Enligt art. 25 i konventionen upphör domslandets rätt att vidare ta befattning med verkställigheten sedan denna överflyttats till den anmodade staten. Konventionen kan knappast förstås annorlunda än att därigenom domslandets befattning med saken utsläcks. Därest behov av nya åtgärder uppkommer, t. ex. därför att den dömde lämnar det land som övertagit den fulla verkställigheten av domen, ankommer det på denna stat och icke på domslandet att vidta därav betingade åtgärder för verkställighetens fortsättande. Det omvandlingsbeslut som meddelats i den främmande staten får tjäna som grund för initiativ till en ny överflyttning av verkställigheten till tredje stat eller till en återflyttning till domslandet alltefter vad det faktiska läget fordrar.

Regeln i 25 § andra stycket syftar på det fall att efter en överflyttning för fullständig verkställighet den dömde återvänder till Sverige. Såsom det ursprungliga domslandet skall enligt den ifrågavarande bestämmelsen Sverige då äga återuppta verkställigheten, oaktat Sverige en gång definitivt avhått sig densamma. I lagförslaget anges förutsättningen vara att den stat som övertagit verkställigheten återkallar sitt bifall till framställningen. Därmed torde förstås att denna stat frånträder det en gång träffade avtalet om verkställighetens övergång. En regel avsedd för detta fall borde få en mera allmän utformning och gå ut på att, om det visar sig att verkställigheten i verkligheten upphört, svensk myndighet får, med medgivande av den stat som övertagit verkställigheten, återuppta denna.

Till de ändringar i lagförslagets avfattning, som ett godtagande av vad ovan anmärkts föranleder, blir det anledning återkomma vid de olika paragraferna.

4 §

Lagrådet:

I första stycket anges som en allmän förutsättning för att verkställighet av utländsk brottmålsdom skall kunna anordnas i Sverige att framställning härom gjorts av behörig myndighet i den främmande staten. Denna förutsättning ingår bland de villkor som skall prövas vara upp-

fyllda för att vederbörande svenska myndighet skall kunna fatta ett positivt beslut i verkställighetsfrågan. Enligt 9 § lagförslaget skall kriminalvårdsstyrelsen pröva om vissa hinder mot verkställighet i Sverige föreligger, då fråga är om begränsad verkställighet. Motsvarande hindersprövning göres vid fullständig verkställighet enligt 17 § av den rätt som har att ta ställning till riksåklagarens ansökan i verkställighetsärendet. Ett av dessa hinder är att framställningen ej gjorts av behörig myndighet i den främmande staten. I motiven till 7 § förutsättes, att regeringen prövar om framställningen gjorts av sådan myndighet. Lagförslaget är emellertid ej utformat på sådant sätt.

Kriminalvårdsstyrelsen respektive rätten kan direkt av framställningen utläsa vilken myndighet i det anmodande landet som gjort denna. Enligt art. 26 i övervakningskonventionen skall nämligen framställningen innehålla upplysning om vilken myndighet som utställt den. Det måste emellertid för kriminalvårdsstyrelsen respektive rätten vara förenat med avsevärda svårigheter att utreda huruvida denna myndighet enligt interna regler i det andra landet varit behörig att göra framställningen. Det kan därför allvarligt ifrågasättas om de berörda svenska myndigheterna skall belastas med att företa denna prövning.

Det föreligger knappast heller något egentligt behov av en sådan prövning hos den svenska myndighet som skall besluta i verkställighetsärendet. Enligt art. 27.1 i konventionen skall nämligen framställning från det främmande landet sändas genom landets justitiedepartement. Det får antagas att detta departement gör den behörighetsprövning som kan behövas och icke till annat land vidarebefordrar en framställning som kommer från en obehörig myndighet. Under hänvisning till det anförda föreslås att orden "behörig myndighet i" utgår i första stycket. Det väsentliga, nämligen att framställningen gjorts av den främmande staten, kommer då att tydligt framgå av lagtexten.

I motiven till andra stycket punkt 2 i paragrafen kommenterar departementschefen det i lagtexten uppställda kravet på dubbel straffbarhet. Därvid uttalas, att enligt departementschefens mening de s. k. allmänna straffrihetsgrunderna, t. ex. nöd, nödvärn och samtycke, måste beaktas vid prövningen av frågan om gärningens straffbarhet i Sverige. Samma ståndpunkt har intagits i motiven till den likartade bestämmelsen i 5 § första stycket 2 IVL.

Lagrådet har intet att invända mot att i princip de allmänna straffrihetsgrunderna beaktas i sammanhanget. Den föreslagna lagtexten ger också utrymme för en sådan tillämpning. Ett påpekande synes emellertid böra göras.

Regeln om dubbel straffbarhet är i konventionen uttryckt i art. 4, där det heter att den ifrågavarande gärningen skall vara straffbar enligt lagstiftningen i såväl den anmodande som den anmodade staten. Det kan förtjäna understrykas att i fråga om straffrihetsgrunderna prövningen

skall avse rättsreglerna i de båda staterna, inte de faktiska omständigheterna vid gärningens begående. Om därför i den främmande staten, på grund av uttrycklig lag eller eljest, en sådan omständighet som nödvärn erkännes som allmänt straffrihetsgrundande i samma utsträckning som enligt svensk rätt och i den utländska domen fastslagits att gärningsmannen ej handlade i nödvärn, får framställningen om verkställighet i Sverige ej avslås med motiveringen att utredningen i målet dock visar att en nödvärnssituation förelåg. Annorlunda kan förhållandet vara om rättsreglerna i de båda staterna bestämt skiljer sig åt. En sådan skillnad torde även kunna bestå i olika domstolspraxis, en omständighet av särskild betydelse på detta område där reglerna i skriven lag vanligen är allmänt hållna.

För att en framställning om verkställighet här skall kunna bifallas, krävs enligt andra stycket punkt 3 att den dömde har hemvist i Sverige. Uttrycket "hemvist" motsvarar konventionstextens "résidence habituelle" ("ordinary residence"). Termen "résidence habituelle" förekommer i många internationella konventioner och brukar vid överföring till svensk lag återges med "hemvist". Emellertid talas i övervakningskonventionen — till skillnad från exempelvis i brottmålsdomskonventionen och i lagföringskonventionen — inte om att den dömde "a sa résidence habituelle" ("is ordinarily resident") i den anmodade staten utan att han "établit sa résidence habituelle" ("establishes his ordinary residence") där. Syftet med denna formulering måste antas vara att verkställighet skall kunna anordnas beträffande den som, efter att tidigare ha haft hemvist på annat håll, bosätter sig i den anmodade staten under sådana förhållanden att han kan anses ta hemvist där. Att reglerna dessutom är tillämpliga när den dömde redan har hemvist i den anmodade staten sägs visserligen inte uttryckligen men ligger i sakens natur. För att lagtexten bättre skall återge konventionens innebörd i detta hänseende föreslås att punkten ges formuleringen "om den dömde ej har eller tar hemvist i Sverige".

Begreppet hemvist ("résidence habituelle") är av central betydelse i olika internationellrättsliga sammanhang. I begreppet ligger att det skall vara fråga om en faktisk bosättning av stadigvarande karaktär. Det kan givetvis synas önskvärt att begreppet ges samma innebörd i de olika sammanhang där det förekommer. Detta torde dock knappast låta sig göra. Vid bedömningen av vilken grad av anknytning som skall krävas till ett visst land för att en person skall anses ha hemvist där lär man inte kunna bortse från om det gäller att exempelvis välja tillämplig lag i en familjerättslig statusfråga eller en förmögenhetsrättslig tvist eller att bestämma en domstols behörighet eller, som här, att avgöra var kriminalvård i frihet skall anordnas för en lagöverträdare. Belysande är att, när en definition av hemvistbegreppet år 1973 infördes i 7 kap. 2 § lagen (1904: 26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äk-

tenskap och förmynderskap, föredragande statsrådet — samtidigt som han betonade intresset av att man inom den internationella familjerätten kan arbeta med ett så enhetligt hemvistbegrepp som möjligt (prop. 1973: 158 s. 80) — framhöll att man inte helt kan bortse från olika reglers syfte när det gäller att bestämma graden av anknytning som krävs för att hemvist skall anses föreligga (prop. s. 121).

När det gäller att ta ställning till om en person som avses med en framställning enligt den nu föreslagna lagen uppfyller denna lags krav på hemvist i Sverige, synes det naturligt att ställa sig frågan om hans bosättning här är av tillräckligt stadigvarande karaktär för att det skall vara meningsfullt att anordna kriminalvård i frihet i Sverige. Härvid blir bl. a. den tid kriminalvården skall omfatta av intresse. Finns det tillräcklig anledning att räkna med att hans bosättning här kommer att bestå åtminstone under en väsentlig del av denna tid synes kravet på hemvist böra anses tillgodosett. Om den dömden redan är fast bosatt i Sverige bör han anses ha hemvist här i lagens mening, såvida det inte finns påtaglig anledning att räkna med att han inom kort kommer att lämna landet. I detta sammanhang bör, med anledning av vissa uttalanden i remissprotokollet, framhållas att den omständigheten, att en person som har hemvist i visst land begår ett brott under tillfälligt besök utomlands och därför blir kvarhållen och får avtjäna frihetsstraff där, inte i och för sig kan innebära att hans hemvist förändras. Gäller framställningen någon, som inte är bosatt här men som flyttar hit eller uppger sig ämna flytta hit, blir bedömningen givetvis svårare. I många fall bör dock de särskilda omständigheterna kunna ge fog för slutsatsen att den dömden kommer att vara bosatt här under så lång tid att kravet på hemvist i lagens mening uppfylls. Om den dömden är en svensk medborgare, som flyttar tillbaka till Sverige efter att ha varit bosatt utomlands, bör man sålunda i allmänhet kunna utgå från att bosättningen här är avsedd att bli stadigvarande. Även i andra fall bör man stundom kunna göra samma bedömning, exempelvis om den dömden genom familjeband eller på annat sätt har stark personlig anknytning till Sverige. Över huvud taget synes ändamålet med den föreslagna lagen tala mot en sträng tillämpning av kravet på hemvist.

5 §

Lagrådet:

Föreskriften i punkt 2 hänför sig till art. 7.2.c i konventionen, där det talas om att domen har meddelats "in absentia" ("par défaut"). Motsvarande uttryck förekommer i brottmålsdomskonventionen. Denna innehåller i art. 21.2 en definition av uttrycket, vilken ligger till grund för definitionen av det något mer omfattande begreppet utevarodom i 4 § andra stycket IVL. Det remitterade förslaget synes böra anpassas till formuleringen i IVL. Lagrådet föreslår att punkten ges lydelsen "om do-

men har meddelats utan att den dömde har varit personligen närvarande vid förhandling i saken inför domstol". Denna formulering täcker inte bara det fallet att domen har meddelats efter förhandling vid vilken den tilltalade inte har varit personligen närvarande utan också det fallet att någon förhandling över huvud taget inte har ägt rum (jfr prop. 1972: 98 s. 109).

7 §

Lagrådet:

I första stycket anges att framställning skall göras hos utrikesdepartementet. Den valda avfattningen förutsätter att utrikesdepartementet har någon prövningsuppgift. Så är emellertid icke avsett. Stycket bör ändras till att framställning om verkställighet inges till utrikesdepartementet. I och för sig torde en regel av denna art ha sin plats bland verkställighetsföreskrifterna. Då regeln emellertid även utmärker att avsteg gjorts från den i art. 27.1 i konventionen fastlagda regeln att framställningar skall sändas genom justitiedepartementen, kan det vara försvarligt att markera avvikelsen genom att lagfästa den.

Petrén:

Av skäl som framgår av vad jag anfört inledningsvis bör regeringen formellt besluta om varje framställning. Det föreslås därför att det i ett andra stycke stadgas att regeringen beslutar om framställningen. Härtill bör anslutas regeln om förhandsgranskning i paragrafens andra stycke med den förkortade lydelsen att om regeringen finner uppenbart att framställningen ej gäller utländsk brottmålsdom som avses i 2 § eller att hinder mot verkställighet eljest möter, framställningen skall omedelbart avslås. Därefter bör följa en tredje mening angivande att regeringen ej får bifalla framställning om begränsad verkställighet utan att yttrande inhämtats från kriminalvårdsstyrelsen och framställning om fullständig verkställighet utan att lagakraftägande dom om ny påföljd för brott som avses med framställningen föreligger.

Då regeringen alltid skall företa den slutliga prövningen erfordras ej kompetensregeln i paragrafens tredje stycke.

8 §

Petrén:

Under hänvisning till vad jag inledningsvis anfört föreslås att lagrummet erhåller den utformningen att om regeringen bifaller framställningen ärendet skall överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen för fortsatt handläggning.

9 och 10 §§

Petrén:

Med av mig föreslagen ordning bör reglerna om kriminalvårdsstyrelsens prövning ändras. Om denna i remissärendet funnit kriminalvård i frihet kunna anordnas och därför tillstyrkt framställningen och om intet nytt tillkommit, behöver styrelsen i praktiken icke företaga ny prövning. Styrelsen kan direkt övergå till att formellt besluta att kriminalvård i frihet skall ordnas i landet och utse den övervakningsnämnd som skall handha kriminalvården.

Den föreslagna regeln i lagförslagets 9 § om kriminalvårdsstyrelsens prövning kan sålunda utgå och ersättas med de stadganden som ingår i förslagets 10 §.

Till 10 § kan i stället regeln i 12 § andra stycket lämpligen överföras. Denna bestämmelse avser det fall att den främmande staten meddelat att kriminalvården skall upphöra. Det får antagas att ett meddelande härom av regeringen vidarebefordras till kriminalvårdsstyrelsen. Det får då ankomma på denna att bringa kriminalvården i Sverige att upphöra. Stadgandet kan lämpligen få den lydelsen att, om i den främmande staten meddelas beslut att kriminalvården i frihet av den dömde skall upphöra, kriminalvårdsstyrelsen beslutar att den här i landet anordnade kriminalvården av honom likaledes skall upphöra.

10 §

Brunnberg, Sven Nyman och Knutsson:

Kriminalvårdsstyrelsens beslut om kriminalvård i frihet enligt denna paragraf innebär att den främmande statens framställning om verkställighet här har bifallits från svensk sida. Beslutet skall emellertid enligt 26 § första stycket kunna överklagas genom besvär till regeringen. Detta innebär att något slutligt övertagande av verkställigheten inte kan ske förrän beslutet har vunnit laga kraft. Med hänsyn till den i konventionen föreskrivna underrättelseskyldigheten torde den främmande staten böra underrättas såväl när beslutet har meddelats som när det har vunnit laga kraft.

12 §

Lagrådet:

I första stycket av denna paragraf regleras frågan om övervakning, då begränsad verkställighet skall äga rum i Sverige. Beslut i denna fråga kan meddelas såväl av domslandets organ som av den svenska övervakningsnämnden. Beträffande samordningen mellan olika sådana beslut torde att döma av lagtext och motivuttalanden följande vara avsett att gälla. Om av domen eller särskilt i den främmande staten meddelat beslut eller av framställningen om begränsad verkställighet framgår att övervakning ej skall förekomma eller skall äga rum under endast en del

av prövotiden, är detta bindande för de svenska myndigheterna. I annat fall skall den dömde stå under övervakning, dock med vissa möjligheter för den svenska övervakningsnämnden att förordna om upphörande och även om återupptagande av övervakningen.

I sistnämnda hänseende synes beslut om att övervakningen skall såsom ej längre erforderlig upphöra kunna meddelas och genomföras utan hinder av dom eller beslut i den främmande staten. Stöd för denna mening torde finnas i art. 11.1 i konventionen. Något medgivande från den främmande staten behöver tydligen inte inhämtas.

Om övervakning upphört efter beslut av den svenska övervakningsnämnden, får enligt tredje meningen i paragrafens första stycke den dömde ånyo ställas under övervakning, om det finns skäl därtill och prövotiden alltjämt varar. Härvid får emellertid vissa begränsningar anses gälla. Andra stycket i 12 § innefattar den självklara regeln att ett beslut i den främmande staten om att kriminalvården i frihet skall upphöra medför att övervakning i Sverige ej kan äga rum. Och vidare torde av första stycket första meningen följa att ett förordnande i den främmande staten — meddelat i domen eller i särskilt beslut — som innebär att övervakning inte längre skall förekomma, ehuru prövotiden kanske består, utgör hinder för övervakningsnämnden att besluta om ny övervakning. Här kan även hänvisas till art. 11.2 i konventionen, som stadgar att föreskrifter som tillämpas i den anmodade staten icke i något fall får vara strängare till sin natur eller varaktighet än de som meddelats i den anmodande staten.

14 §

Lagrådet:

I denna paragraf anges i vilka fall upplysningar från svensk sida skall lämnas om den dömde till det land som begärt Sveriges medverkan vid verkställigheten. I lagrummet sägs att det är kriminalvårdsstyrelsen som skall vara den svenska parten vid uppgiftslämnandet, medan motsidan betecknas som "behörig myndighet i den främmande staten". I de i motiven åberopade artiklarna 8, 12.3, 13 och 14 anges endast att upplysningar skall växlas mellan de fördragsslutande parterna eller de berörda staterna. Mot preciseringen i den svenska lagstiftningen att motparten skall vara "behörig myndighet" i det främmande landet kan invändas — på samma grund som anförts vid 4 § — att det för långt att ålägga i detta fall kriminalvårdsstyrelsen att klarlägga vilken myndighet som enligt det främmande landets rätt är behörig mottagare av upplysningarna. Vidare kan förtjäna framhållas att frivården i vissa länder är ordnad på sådant sätt att det icke kan tagas för visst att det alltid är en myndighet som skall vara mottagare av upplysningarna.

Med hänvisning till det anförda och mot bakgrund av konventionens avfattning får det anses tillfyllest om i den svenska lagen anges att den

främmande staten begär upplysning eller att den främmande staten skall underrättas om det faktum varom är fråga. Det får ankomma på den främmande staten att anvisa det organ som är behörigt att begära upplysningar och att mottaga sådana å den främmande statens vägnar.

Lagrådet föreslår sålunda att orden "behörig myndighet i" på tre ställen i paragrafen utgår.

15 §

Petrén:

I enlighet med vad jag inledningsvis förordat bör förevarande paragraf få den lydelsen, att om regeringen inte omedelbart avslår framställning om fullständig verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom, skall den överlämna framställningen till riksåklagaren för handläggning.

16 §

Lagrådet:

I första stycket andra meningen stadgas "Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om annat ej följer av denna lag". Saken utgörs av riksåklagarens ansökan hos rätten om dess prövning av framställning om fullständig verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom.

Meningen synes emellertid vara att även andra till rättegång i brottmål hänförliga bestämmelser än sådana som ingår i rättegångsbalken skall äga tillämpning vid handläggningen. Det sagda måste t. ex. gälla rättshjälpslagens stadganden om rättshjälp åt misstänkt i brottmål eftersom 29 § lagförslaget innehåller en bestämmelse om att kostnad för rättshjälp enligt 36 § rättshjälpslagen skall kunna stanna på statsverket.

Med hänsyn till det anförda bör orden "rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål" utbytas mot "vad som är föreskrivet om brottmål i allmänhet". Det kan tilläggas att en formulering av samma innebörd som den sistnämnda i ett jämförligt fall kommit till användning i 18 § tredje stycket lagen om utlämning för brott.

Petrén:

Enligt den av mig förordade lösningen skall riksåklagaren, då han mottagit framställningen om fullständig verkställighet, pröva om hinder möter mot bifall till denna. Denna prövning skall riksåklagaren grunda på en fullständig dokumentation i saken. Finner han vid denna genomgång av ärendet att hinder föreligger mot överflyttning av verkställigheten till Sverige, skall han anmäla detta resultat av sin bedömning till regeringen. Denna blir då i tillfälle att redan på detta stadium avslå framställningen och underrätta den anmodande staten härom. Skulle åter

granskningen leda till att riksåklagaren bedömer en överflyttning möjlig har han att bringa saken inför domstol så att dom om ny påföljd kan meddelas. Detta sker genom att riksåklagaren hos rätten gör ansökan härom.

Regler av detta innehåll bör bilda ett första stycke i denna paragraf. De i 16 § första stycket i lagförslaget intagna reglerna om handläggningen bör bilda ett andra stycke i paragrafen. Ett tredje stycke bör andra stycket i lagförslagens utformning av paragrafen utgöra. Som ett fjärde stycke kan lämpligen regeln i 17 § andra stycket lagförslaget ingå.

17 och 18 §§

Petrén:

I ansökningsärendet har rätten att också för sitt vidkommande pröva att hinder ej möter mot verkställighetens överflyttning till Sverige. Då denna fråga vid det laget redan förhandsgranskats av regeringen och därefter efter en mera fullständig granskning ånyo prövats av riksåklagaren, bör i flertalet fall förutsättningarna vara för handen för en överflyttning. Nya omständigheter kan dock framkomma vid rättens behandling av riksåklagarens ansökan vilka föranleder att ansökan ej kan bifallas. I huvuddelen av fallen torde emellertid rättens prövning främst komma att vara inriktad på den bedömning rörande gärningens art som erfordras enligt art. 23 i konventionen samt att finna lämplig påföljd för den dömdes.

De i 18 § första stycket lagförslaget intagna reglerna i detta ämne föreslås med blott smärre jämkningar skola överföras till ett första stycke i 17 §.

I lagförslagens 18 § andra stycke finns införd en regel om att ny påföljd ej får bestämmas av den svenska domstolen, om förhandlingen i saken äger rum i den dömdes frånvaro och om han begärt att bli personligen hörd men icke varit i tillfälle därtill. Denna regel synes kunna leda till att överföringen av verkställigheten kan helt blockeras. Om, såsom förutsättes, den dömdes är berövad friheten i den stat där domen meddelats och han därifrån begär att bli personligen hörd inför den svenska domstolen, kan någon dom om ny påföljd icke meddelas av den svenska domstolen om han icke överföres till Sverige för att där höras. Sverige kan ej bifalla framställningen förrän dom meddelats. Om verkställigheten i detta läge överhuvud skall kunna överföras, måste myndigheterna i domslandet frigiva den dömdes och låta honom resa till Sverige för att här höras, vilket dock sker utan säkerhet för att Sverige kommer att bifalla framställningen.

Stadgandet synes under angivna förhållanden kunna tillstyrkas i förelagda form endast om det kan tillämpas så att den dömdes personliga hörande kan äga rum även i domslandet t. ex. under medverkan av svensk konsulär myndighet.

Domstolens dom måste bringas till regeringens kännedom, så att regeringen kan besvara det anmodande landets framställning. Det får lämpligen ankomma på riksåklagaren som mottagit ärendet från regeringen att fullgöra denna upplysningsplikt. En regel härom kan intas i 18 § som ett nytt första stycke.

Som framgår av vad jag inledningsvis anfört erfordras härutöver också en regel om hur det skall förfaras därest regeringen, trots att domstolen ådömt ny påföljd, skulle finna sig böra avslå framställningen. I ett andra stycke intas lämpligen en regel om att det i detta fall är riksåklagaren som har att hemställa om domens undanröjande.

18 §

Brunnberg, Sven Nyman och Knutsson:

Vad vi har anfört vid 10 § om kriminalvårdsstyrelsens beslut äge motsvarande tillämpning i fråga om rättens avgörande enligt förevarande paragraf. Detta innebär bl. a. att något slutligt övertagande av verkställigheten inte sker förrän den svenska domen vinner laga kraft. Om den dömde överklagar domen såvitt rör påföljdsbestämningen men godtar den i vad avser överflyttningen av verkställigheten till Sverige, får domen anses ha vunnit laga kraft i den delen, vilket torde innebära att verkställigheten definitivt har överförts hit (art. 25; jfr dock den svenska översättningen av art. 24).

I det fall som åsyftas med 18 § andra stycket, dvs. att förhandling har hållits i den dömdes frånvaro därför att han har varit berövad friheten i den främmande staten, kan slutligt avgörande meddelas först sedan den dömde har varit i tillfälle att bli personligen hörd inför den svenska domstolen. Enligt specialmotiveringen förutsätts att domstolen i ett sådant fall vid den första förhandlingen kan godkänna den främmande statens framställning genom ett beslut under rättegången. Mot ett sådant beslut får — i avsaknad av särskild föreskrift av annat innehåll — talan föras endast i samband med talan mot domen (49 kap. 8 § första stycket rättegångsbalken). Beslutet vinner alltså inte laga kraft förrän även påföljdsfrågan har behandlats. Man bör dock kunna räkna med att den främmande staten tar fasta på det svenska beslutet när det gäller att bestämma om den dömdes frigivning. Denne kan för övrigt alltid själv åstadkomma att saken blir slutbehandlad vid den svenska domstolen genom att ta tillbaka sin begäran att få bli personligen hörd.

20 §

Petrén:

Hänvisningen till 18 § skall, om vad jag föreslagit under 17 och 18 §§ godtages, ändras att gälla 17 §.

21 §

Lagrådet:

Av skäl som har anförts vid 4 § föreslås att uttrycket "om den dömde har hemvist i den främmande staten" ändras till "om den dömde har eller tar hemvist i den främmande staten". Till vad som vid 4 § har anförts om tillämpningen av hemvistkravet må fogas att det, om domen innebär att den dömde förvisas från Sverige, åtminstone får anses stå klart att han inte skall ha hemvist här. I sådant fall torde därför alltid finnas anledning att undersöka om han kan antas komma att ta hemvist i stat till vilken verkställigheten kan överflyttas.

24 §

Brunnberg, Sven Nyman och Knutsson:

Det kan tänkas att den dömde, sedan verkställighet har anordnats i stat där han har hemvist, flyttar därifrån och tar hemvist i domslandet eller i något tredje land. Konventionen och lagen innehåller inte några regler som direkt tar sikte på denna situation. Med hänsyn till regleringens syfte måste det emellertid vara möjligt att i ett sådant fall överföra verkställigheten till den stat dit den dömde flyttar, om denna är en konventionsstat.

I specialmotiveringen till 25 § berörs det fallet att fullständig verkställighet har övertagits och att den dömde därefter tar hemvist i domslandet. Här diskuteras två tillvägagångssätt. Det ena innebär att verkställighetslandet frånträder sitt åtagande att svara för verkställigheten med följd att denna återgår till domslandet. Här sker alltså förändringen genom ett ensidigt beslut från verkställighetslandets sida. I 25 § andra stycket föreslås en regel som innebär att Sverige skall godta ett sådant förfarande från en främmande stat. Det andra alternativet förutsätter att påföljden har omvandlats genom en dom i verkställighetslandet och innebär att verkställigheten på grundval av denna dom överförs vidare enligt konventionens regler, dvs. genom en framställning från verkställighetslandet vilken bifalls av den andra staten. Som departementschefen påpekar lägger den föreslagna lagen inte hinder i vägen för att detta förfarande anlitas om det blir fråga om att överföra verkställighet som har anordnats i Sverige. Förfarandet kan användas för överföring antingen till domslandet eller till annan konventionsstat.

Vad härefter gäller det fallet att endast begränsad verkställighet har anordnats i hemvistlandet torde verkställigheten inte kunna överföras därifrån genom beslut av den staten. Däremot synes konventionen inte lägga något hinder i vägen för att den stat där domen har meddelats beslutar att verkställigheten i det andra landet skall upphöra. Härigenom återgår verkställigheten till domslandet, som därefter i förekommande fall kan vidta åtgärder i syfte att få den överförd till ett tredje land. Av 12 § andra stycket följer att begränsad verkställighet, som har anordnats

här i landet, kan upphöra genom beslut av myndighet i domslandet. I specialmotiveringen till paragrafen anges att ett sådant beslut kan för-
anledas av att den dömda återvänder till domslandet och tar hemvist
där. Däremot diskuteras inte i lagrådsremissen hur man från svensk sida
skall handla, om det uppstår anledning att hit eller till en tredje stat
flytta verkställigheten av en här meddelad dom från det land där be-
gränsad verkställighet har anordnats. Om fråga om sådan överflyttning
tas upp av myndighet i den främmande staten synes 24 § andra stycket
kunna bli tillämpligt. Saken skall då prövas av övervakningsnämnden.
Det förefaller emellertid mindre följdriktigt att övervakningsnämnd,
som inte får besluta i fråga om överföring av verkställighet till främ-
mande stat, skall ha sådan befogenhet när det gäller att återföra verk-
ställigheten därifrån. Även i detta fall synes beslutanderätten böra till-
komma kriminalvårdsstyrelsen. Vidare bör frågan kunna tas upp även
om den aktualiseras här på annat sätt än genom en hänvändelse från
den stat där verkställighet har anordnats, t. ex. om det på annan väg
kommer till svenska myndigheters kännedom att den dömda har tagit
hemvist här.

Med hänsyn till det nu anförda föreslås att till 24 § fogas ett nytt
tredje stycke av följande lydelse:

”Om anledning därtill förekommer, kan kriminalvårdsstyrelsen be-
sluta, att verkställigheten i det främmande landet skall upphöra. Görs
icke i anslutning därtill framställning om verkställighet av domen i an-
nan främmande stat, får styrelsen besluta att verkställigheten skall åter-
upptagas här i landet och bestämma vilken övervakningsnämnd som
skall handha övervakningen.”

Petrén:

Under hänvisning till vad jag anförde inledningsvis om behovet av en
regel som ger Sverige möjlighet att besluta om upphörande av begränsad
verkställighet i annat land förordar jag, med instämmande i vad lagrå-
dets övriga ledamöter yttrat, att ett stadgande med av dem föreslagen ly-
delse införes i lagen. Då ett sådant stadgande saknar sammanhang med
bestämmelserna i 24 § lagförslaget, vilka reglerar övervakningsnämnds
befogenheter, bör det ges plats i en egen paragraf omedelbart efter 24 §.

25 §

Lagrådet:

Andra stycket åsyftar det fall att en främmande stat som övertagit
fullständig straffverkställighet av en svensk dom förklarar sig icke
längre vilja fortsätta denna verkställighet. Vid det laget har kriminal-
vårdsstyrelsen normalt redan förklarat verkställigheten överförd från
Sverige till den främmande staten enligt paragrafens första stycke. Detta
kan i och för sig ej göras ogjort. I det rent faktiska läget att den mellan

Sverige och den främmande staten träffade verkställighetsöverenskomsten genom den främmande statens frånträdande av detta avtal upphört att gälla, synes praktiska skäl tala för att verkställigheten återupptas i Sverige. Lämpligen bör kriminalvårdsstyrelsen fatta ett nytt beslut av sådant innehåll. Ett stadgande som tar sikte på denna situation kan lämpligen erhålla följande utformning: "Frånträder den främmande staten sitt åtagande beträffande verkställigheten, får kriminalvårdsstyrelsen besluta att verkställigheten skall återupptagas här i landet och vidtaga därav föranledda åtgärder."

26 §

Lagrådet:

Om förslaget att införa ett nytt tredje stycke i 24 § och förslaget till omformulering av 25 § andra stycket godtas, bör i 26 § första stycket föreskrivas att talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut enligt sagda lagrum förs hos regeringen genom besvär.

Det torde inte vara avsett att talan skall få föras mot andra kriminalvårdsstyrelsens beslut än de i paragrafens första stycke nämnda. Sålunda bör talan ej få föras mot styrelsens förklaring enligt 25 § första stycket första meningen. I tydlighetens intresse bör till 26 § första stycket fogas följande mening: "Mot annat beslut av kriminalvårdsstyrelsen enligt denna lag får talan ej föras".

Enligt andra stycket äger den dömde hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av vissa beslut av övervakningsnämnd. I 37 kap. 7—9 §§ brottsbalken stadgas för där avsedda fall om klagorätt över beslut av övervakningsnämnd av samma slag som de i förevarande paragraf angivna. Enligt 37 kap. 10 § brottsbalken länder de i 7—9 §§ samma kap. avsedda besluten omedelbart till efterrättelse, såvida ej annorlunda förordnas. Motsvarande verkställighetsbestämmelse synes böra finnas beträffande övervakningsnämnds beslut enligt 26 §. En regel därom kan lämpligen ha sin plats i slutet av andra stycket.

Petrén:

Första styckets stadgande om överklagande skall, om vad jag föreslagit vid 9 och 10 §§ godtages, icke gälla kriminalvårdsstyrelsens beslut om anordnande av kriminalvård i frihet enligt 10 §.

Formen för lagens antagande

Lagrådet:

I remissprotokollet berörs frågan huruvida den föreslagna lagen kommer att utgöra grund för en sådan överlåtelse av rättskipnings- och förvaltningsuppgift till annan stat som avses i 10 kap. 5 § andra stycket regeringsformen (RF). För överlåtelse av uppgift krävs enligt nämnda lagrum att riksdagen förordnar därom genom ett beslut, varom minst tre

fjärdedelar av de röstande förenar sig, eller genom beslut i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Det ankommer på riksdagen att själv ta ställning till frågor om sina beslutsformer. Lagrådet vill emellertid icke undandra sig att också för sin del göra en bedömning av frågan huruvida 10 kap. 5 § RF skall tillämpas i förevarande fall. Lagrådet har trots sig böra tämligen utförligt redovisa sina överväganden i frågan.

I motiven till 10 kap. 5 § andra stycket RF har inte närmare utvecklats vilka slag av uppgifter som åsyftas i lagrummet. Grundlagstiftaren har vid styckets utformning främst inriktat sig på att avgränsa det där avsedda området från det som behandlas i paragrafens första stycke. I sistnämnda stycke är fråga om beslutanderätt, som enligt RF tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i RF angivet organ. Sådan beslutanderätt kan överlåtas blott till mellanfolklig organisation eller till mellanfolklig domstol.

I andra stycket åter är fråga om rättskipnings- eller förvaltningsuppgift som ej enligt RF tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i RF angivet organ. I detta stycke har också kretsen av dem till vilka uppgift kan överlåtas bestämts vidare. Överlåtelse kan sålunda ske till annan stat, mellanfolklig organisation och utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet. I lagrådsremissen gäller frågan överlåtelse av vissa uppgifter till annan stat.

Motiven ger icke heller någon egentlig vägledning då det gäller att avgöra vilka slag av uppgifter som åsyftas i 10 kap. 5 § andra stycket RF. Det enda praktiska exemplet på överlåtelse av uppgift som departementschefen nämner är den samverkan som försiggår i form av nordiskt gränstillsamarbete. Med stöd av lagen (1959: 590) om gränstillsamarbete med annan stat har Sverige för vissa fall överlåtit åt finsk eller norsk myndighet att på svenskt territorium för svensk räkning fullgöra svenska förvaltningsuppgifter allt enligt svenska regler. Av att just detta exempel anförts får icke dras den slutsatsen, att grundlagsbestämmelsen icke tar sikte på överlåtelse av andra rättskipnings- och förvaltningsuppgifter än sådana som skall utövas i Sverige med tillämpning av svensk lag. Fråga om en uppgiftsöverlåtelse till annan stat av så speciell art kan av naturliga skäl uppkomma endast i sällsynta undantagsfall, närmast inom ramen för ett direkt gränssamarbete. Som nyss nämnts medger grundlagsregeln överlåtelse av uppgift även till mellanfolklig organisation. Det torde knappast komma i fråga att till sådan organisation överlämna att inom området för svensk territorialhöghet handlägga svenska förvaltningsuppgifter med tillämpning av svensk rätt. Vid överlåtelse av uppgift till mellanfolklig organisation som ej har sitt säte i Sverige måste det rimligen gälla uppgift som organisation har att fullgöra utanför Sverige och med tillämpning av de särskilda regler som organisationen har att följa.

Det är uppenbart att grundlagsbestämmelsen omfattar också svenska rättskipnings- och förvaltningsuppgifter som Sverige lämnar exempelvis till annan stat att fullgöras av denna efter de regler som denna stat tillämpar i dylika angelägenheter.

Av departementschefens yttrande vid grundlagens antagande rörande stadgandet (prop. 1973: 90 s. 365—366) framgår att han haft i tankarna skilda uppgifter, som inom ramen för ett växande internationellt samarbete ej sällan överlåtes från en stat till en annan. Uppgifterna förutsättes kunna vara av varierande slag. Beträffande uppgifternas kvalitet säger departementschefen att det kan antas bli fråga om uppgifter som i stort sett torde vara av mer alldaglig natur, samtidigt som han framhåller att bestämmelsen också skall medge överlåtelse av ganska betydelsefulla funktioner. Det rör sig med andra ord om uppgifter inom en tämligen vid skala.

Grundlagstiftaren har antagit regler om två huvudtyper av offentliga uppgifter: de högsta statsfunktionerna, underkastade reglerna i 10 kap. 5 § första stycket RF, och ett lägre skikt av funktioner, avsedda att behandlas enligt föreskrifterna i lagrummets andra stycke. Det får emellertid förutsättas att härutöver finns ytterligare en grupp av mera bagatellartade uppgifter, vilka kan överlåtas till annan stat utan att 10 kap. 5 § RF över huvud blir att tillämpa. Inom ramen för löpande internationellt samarbete förekommer på en mängd områden, t. ex. inom kommunikationsväsendet, på det kulturella fältet och även inom rättsvården, att Sverige erhåller biträde av annan stat för genomförande av allehanda smärre förvaltningsuppgifter. Inom rättsvården kan man peka på sådana uppgifter som att främmande stat för svensk myndighets räkning verkställer delgivning av dokument med person som befinner sig på den främmande statens territorium. Det får hållas för visst att biträdesuppgifter av denna karaktär kan för svensk räkning ombesörjas av internationellt organ eller främmande stat utan att beslut därom fattats i den ordning 10 kap. 5 § andra stycket RF stadgar. Det praktiska spörsmålet i förevarande ärende är hur gränsen skall dras mellan uppgifter som åsyftas i det nämnda lagrummet och uppgifter av lägre dignitet.

Vid lösande av detta gränsdragningsproblem ligger det nära till hands att söka viss ledning i huvudregeln i 10 kap. 2 § första stycket RF. Där föreskrives att riksdagens medgivande fordras för ingående av för riket bindande överenskommelse, om överenskommelsen förutsätter att lag ändras eller upphävs eller ny lag stiftas eller om den i övrigt gäller ämne i vilket riksdagen skall besluta. Om det för ratificering av en överenskommelse krävs att rättskipnings- eller förvaltningsuppgift som ej avses i 10 kap. 5 § första stycket RF överlåtes till främmande organ och det enligt bestämmelserna i 8 kap. RF fordras att denna uppgiftsreglering sker i lag, synes naturligt att utgå från att uppgiften är av den kvalitet att paragrafens andra stycke blir tillämpligt och att lagen som nor-

merar uppgiftsöverlåtelsen därför skall antas i den i nämnda lagrum stadgade ordningen. Det ter sig vidare naturligt att i fortsättningen av denna tankelinje tillämpa RF så att det lämnas regeringen fritt att till främmande stat eller mellanfolkligt organ överlåta sådan mindre förvaltningsuppgift vilken icke ligger inom området för riksdagens normgivningskompetens. Det kan nämnas att konstitutionsutskottet nyligen dragit en liknande parallell mellan 2 och 5 §§ i 10 kap. RF (LU 1977/78: 10 s. 70).

I det föreliggande lagförslaget är fråga om överlåtelse till annan stat av två olika funktioner, nämligen dels av begränsad verkställighet av straffpåföljd dels av fullständig verkställighet av sådan påföljd. I det förra fallet behåller Sverige huvudansvaret för verkställigheten, men det praktiska utförandet övergår i stort sett på den andra staten och följer dess regler. I det senare fallet avhänder sig Sverige i princip definitivt den fortsatta verkställigheten av påföljden. De rättskipnings- och förvaltningsuppgifter vilka sålunda skall kunna överlåtas till främmande stat enligt det remitterade lagförslaget är av den art att de måste regleras i lag.

Enligt lagförslaget begränsas i skiftande omfattning svenska myndigheters befattning med dem eljest åliggande uppgifter med att verkställa påföljder vid kriminalvård i frihet. Det överlämnas i stället åt en annan stat att följande sin egen lagstiftning verkställa den i Sverige ådömda påföljden. Räckvidden av överlämnandet är betydande, i synnerhet när verkställigheten överlåtes fullständigt. En i Sverige dömd person kan, efter det att verkställigheten överflyttats till det andra landet, i samband med frivårdens genomförande där göras till föremål för frihetsberövande åtgärder, inte omedelbart men som sanktion om han missköter sig. Härav framgår att det ligger också en rättskipningsuppgift innesluten i det uppdrag som den främmande staten erhåller från Sverige vid avtal om full verkställighet.

Med hänvisning till det anförda kan det slås fast att de uppgifter, om vilkas överlämnande är fråga, är av kvalificerad art. De går väl in under departementschefens kategoribeteckning "ganska betydelsefulla funktioner".

Såvitt är känt för lagrådet har regeln i 10 kap. 5 § andra stycket RF hittills tillämpats blott en gång. Det skedde när riksdagen den 15 februari 1978 fattade beslut rörande en reform av patentlagstiftningen. Riksdagen beslöt då med i lagrummet angiven majoritet (minst 3/4 av de röstande biföll utskottets hemställan) att dels godkänna konventionen den 19 juni 1970 om patentsamarbete dels ock i anslutning därtill anta ny lydelse av 3 kap. patentlagen. Reglerna i nämnda kapitel innebär bl. a. att Sverige kan överlåta till främmande stats myndighet eller till mellanfolklig organisation att företa den nyhetsgranskning som ingår som ett nödvändigt led i patentförfarandet. Detta fullföljes sedan av den

patentsökande inför svensk myndighet, varvid resultatet av den internationella nyhetsgranskningen dock inte är bindande för den svenska patentmyndigheten. I patentlagstiftningsärendet yppades icke någon tvekan om att 10 kap. 5 § andra stycket RF skulle tillämpas såvitt gällde denna del av ärendet.

Den verkställighetsuppgift beträffande en i Sverige meddelad brottmålsdom som enligt lagförslaget skall kunna överlåtas till främmande stats myndigheter synes lagrådet utgöra ett längre gående ingrepp i svensk suveränitet än det suveränitetsintrång som kan ligga i att arbetet med nyhetsgranskningen i patentärenden överlåtes på en främmande stats myndighet eller på ett internationellt organ.

Enligt lagrådets mening kan det icke råda någon tvekan om att de uppgifter som enligt lagförslaget skall kunna överlämnas till främmande stat i och för sig är av det slag som avses i 10 kap. 5 § andra stycket RF. Möjligen skulle kunna ifrågasättas att, om Sverige överlämnar till annan stat att efter sina regler fullgöra en uppgift, det icke längre är fråga om en svensk uppgift. Om den stat, till vilken överlåtelsen sker, har starka intressen av att själv fullgöra uppgiften och Sveriges intresse av att uppgiften blir fullgjord är motsvarande svagare, skulle det enligt detta synsätt ej längre vara fråga om överlåtelse av sådan svensk förvaltningsuppgift, som grundlagsbestämmelsen åsyftar. Tillämpat på förevarande ärende skulle det enligt detta sätt att se framför allt vara hemvistlandet som har intresse av att en verksam övervakning kommer till stånd och att den dömda iakttar vad som åligger honom under prövotiden. Att sörja för verkställigheten skulle då vara en uppgift mera för hemvistlandet än för domslandet. Med detta synsätt skulle det inte vara en svensk förvaltningsuppgift att svara för kriminalvård i frihet beträffande den som har hemvist utomlands och som ej kan nås av svensk tvångsmakt. Följaktligen skulle överföring av sådan uppgift inte vara ett ärende som omfattas av 10 kap. 5 § andra stycket RF.

Man kan inte utesluta att situationer kan uppkomma där resonemang av denna art bör godtas. Emellertid får det anses uteslutet att tillämpa dem i förevarande lagstiftningsärende. Det måste alltid vara en svensk uppgift — för övrigt med inslag av både förvaltning och rättskipning — att tillse att en svensk brottmålsdom blir verkställd. Sverige kan icke ställa sig likgiltigt till om en svensk brottmålsdom blir verkställd eller ej. Att det sker, i eller utom Sverige, är ett primärt svenskt intresse.

Genom att ratificera övervakningskonventionen förpliktar Sverige sig icke till att i något bestämt fall överlåta verkställighet av påföljd till annat land. Det kommer sålunda alltid att, om lagförslaget antages, ankomma på svensk myndighet att efter eget gottfinnande hos annan stat ansöka om övertagande av verkställighetsuppgift från Sverige. Det skulle med hänsyn härtill kunna invändas, att riksdagen genom lagens antagande icke binder Sverige vid en förpliktelse att genom uppgifts-

överlåtelse avstå någon del av sin suveränitet och att riksdagsbeslutet därför ej behöver fattas i den ordning som stadgas i 10 kap. 5 § andra stycket RF. Ett dylikt resonemang saknar dock enligt lagrådets mening bärkraft. Avgörande är nämligen att riksdagen genom lagens antagande bemyndigar regeringen eller annan myndighet att efter eget beprövande överlämna en viktig förvaltningsuppgift med inslag av rättskipning till annan stat. Riksdagen har, sedan lagen väl antagits, icke längre någon möjlighet att kontrollera i vad mån uppgift överlåtes på annan stat.

Syftet med grundlagens krav på kvalificerad majoritet i detta fall är i främsta rummet att suveränitetsinskränkning ej får godtas utan att en hög grad av samstämmighet om avståendet föreligger i riksdagen. Likaså bör, om en offentlig uppgift berör en eller flera medborgare på ett mera kännbart sätt och det överlåtes till en främmande stat att ombesörja uppgiften, en stor del av riksdagen vara enig om åtgärdens lämplighet och riktighet. Dessa synpunkter äger obestriddligen tillämplighet i det föreliggande ärendet.

Under hänvisning till vad lagrådet nu anfört finner lagrådet, både vid en mera formell granskning av reglerna i 10 kap. RF och vid en saklig värdering av de uppgifter som enligt lagförslaget skall kunna överlåtas till annan stat, att det uppgiftsöverlämnande varom stadgas i lagen gäller uppgifter av sådan art som avses i 10 kap. 5 § andra stycket RF. Uppgiften att verkställa en svensk straffdom får också anses så betydelsefull att behov föreligger av det grundlagsfästa skydd såväl för den svenska suveräniteten som för svenska medborgare, vilket ligger i de alternativa kraven i nyss nämnda lagrum på kvalificerad majoritet eller på grundlagsstiftningsformen. Riksdagens antagande av det remitterade förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet bör sålunda enligt lagrådets mening ske i den i 10 kap. 5 § andra stycket RF angivna ordningen.

Förslaget till lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Lagrådet:

Om förslaget att införa ett nytt tredje stycke i 24 § lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet godtas, bör i 6 § lagen om allmänt kriminalregister införas föreskrift att beslut jämlikt sagda stycke om upphävande av verkställighet som har anordnats utomlands skall antecknas i kriminalregistret.

Övriga lagförslag

Lagrådet:

Förslagen lämnas utan erinran.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1978-06-15

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Romanus, Turesson, Gustavsson, Antonsson, Mogård, Olsson, Dahlgren, Åsling, Söder, Troedsson, Mundebo, Krönmark, Wikström, Johansson, Friggebo

Föredragande: statsrådet Romanus

Proposition om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
2. lag om ändring i brottsbalken,
3. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister,
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429).

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande.

Det remitterade förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet innebär, i nära anslutning till vad som gäller enligt motsvarande bestämmelser i IVL, att en framställning om verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom alltid skall i första hand prövas av regeringen. Det tillkommer enligt förslaget därvid regeringen att ensam pröva vissa grunder som kan tänkas föranleda ett avslag på framställningen, t. ex. frågan om framställningen skall avslås därför att den rör politiskt brott. I övrigt har regeringens prövning begränsats till en förstahandsgranskning med möjlighet att omedelbart avslå ansökningen, om det är uppenbart att avslagsgrund föreligger. Avslår inte regeringen framställningen, ankommer den slutliga prövningen på kriminalvårdsstyrelsen vid begränsad verkställighet och allmän domstol vid fullständig verkställighet.

Flertalet av lagrådets ledamöter har lämnat det remitterade lagförslagets allmänna uppbyggnad utan erinran i denna del. En ledamot har emellertid — med hänvisning till att samarbete enligt övervakningskonventionen bygger på att ett avtal träffas mellan de båda berörda staterna — förordat att lagstiftningen utformas på ett sådant sätt att det alltid skall ankomma på regeringen att i sista hand fatta beslut med

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 2 mars 1978.

anledning av en framställning från främmande stat liksom att lämna den främmande staten besked huruvida dess framställning bifalls eller avslås.

Som jag har konstaterat i remissprotokollet innehåller övervakningskonventionen inte några bestämmelser om hur prövningsförfarandet skall anordnas i den anmodade staten. Det blir alltså i princip en intern fråga för fördragsslutande stat att utforma prövningsförfarandet på det sätt som den finner lämpligast. I detta hänseende skiljer sig konventionen från brottmålsdomskonventionen. Enligt sistnämnda konvention, som ligger till grund för IVL, är det obligatoriskt för anmodad stat att överlämna en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom till domstolsprövning. Enligt min uppfattning ligger det en fördel i att utforma de bestämmelser som föranleds av ett tillträde till övervakningskonventionen på ett sådant sätt att man når största möjliga överensstämmelse med den beslutsordning som gäller enligt IVL. Detta talar för att den slutliga prövningen av en framställning om fullständig verkställighet enligt den nya lagen bör ankomma på allmän domstol. Med denna utgångspunkt ligger det nära till hands att inte heller beträffande en framställning om begränsad verkställighet förlägga den slutliga prövningen hos regeringen utan att i stället anförtro denna prövning åt kriminalvårdsstyrelsen, som beslutar i motsvarande frågor enligt NVL. Jag kan inte se att några avgörande olägenheter skulle vara förenade härmed och anser mig därför böra vidhålla det remitterade förslaget i de hänseenden som har berörts nu.

Det bör emellertid anmärkas att jag, som framgår av mina uttalanden till remissprotokollet, har utgått från att det i enlighet med praxis skall ankomma på utrikesdepartementet att till främmande stat befordra underrättelse eller annat meddelande som skall sändas från svensk sida enligt lagen eller konventionen. Bestämmelser härom har jag ansett kunna meddelas som verkställighetsföreskrifter till den nya lagen, jfr 14 § förordningen (1977: 178) med vissa bestämmelser om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och 21 § förordningen (1978: 108) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott. Svar på en framställning från främmande stat enligt övervakningskonventionen kommer sålunda alltid att lämnas av utrikesdepartementet på den svenska regeringens vägnar.

I fråga om 4 § första stycket förslaget till lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet har lagrådet föreslagit en smärre justering, mot vilken jag inte har någon erinran. Jag har inte heller något att invända mot vad lagrådet har uttalat i anslutning till andra stycket punkt 2 i samma paragraf.

Enligt 4 § andra stycket punkt 3 i det remitterade förslaget får en framställning om verkställighet av utländsk brottmålsdom här i landet inte bifallas, om den dömde inte har hemvist i Sverige. Lagrådet har

påpekat att konventionens originaltext såvitt gäller kravet på hemvist använder uttrycket att lagöverträdaren "establishes his ordinary residence" ("établit sa résidence habituelle") i den anmodade staten (art. 5.1 och 6). För att lagtexten bättre skall återge konventionens innebörd i detta hänseende föreslår lagrådet att punkten får formuleringen "om den dömde ej har eller tar hemvist i Sverige".

Förarbetena till konventionen ger vid handen att den expertkommitté, som har utarbetat konventionstexten, i sitt ursprungliga förslag använde uttrycket "is ordinarily resident" i fråga om kravet på hemvist i den anmodade staten. Den slutliga avfattningen tillkom efter ett påpekande av Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor vid dess åttonde plenarmöte i april 1962. Orsaken till ändringen angavs vara att den ursprungliga texten inte gav tydligt uttryck för att konventionen skulle bli tillämplig inte bara på fall när lagöverträdaren vid tiden för domen har hemvist i annan konventionsstat utan också i situationer där han flyttar till annan stat efter domen. Däremot synes förarbetena inte ge något stöd för att man avsett att ge avkall på kravet att den dömde skall ha hemvist i den anmodade staten vid tiden för framställningen om verkställighet. Mot denna bakgrund anser jag det för egen del tveksamt om de aktuella konventionsbestämmelserna kan tilläggas den innebörd som lagrådet har antagit. Konventionen får emellertid anses vara oklar på denna punkt, och det är enligt min mening från saklig synpunkt en fördel, om lagstiftningen kan erhålla det vidare tillämpningsområde som skulle följa av lagrådets förslag. Detta skulle bl. a. ge ökade möjligheter till verkställighetssamarbete i situationer av den typ som kriminalvårdsstyrelsen vid remissbehandlingen av departementspromemorian angav som exempel på fall där överflyttning borde kunna komma i fråga (jfr avsnitt 2.3.1 i lagrådsremissen).

Med hänvisning till det anförda anser jag mig böra godta lagrådets förslag till ändrad lydelse av 4 § andra stycket punkt 3. Med denna lydelse av bestämmelsen markeras att det inte är en absolut förutsättning för bifall till framställningen att den dömde har hemvist i Sverige vid den tidpunkt då framställningen tas upp till prövning men att det, om så inte är fallet, måste föreligga godtagbar utredning om att han kommer att ha hemvist här under åtminstone en väsentlig del av den tid kriminalvården i frihet skall pågå. En motsvarande justering bör som lagrådet har påpekat göras i 21 §.

De formella ändringar som lagrådet har förordat beträffande 5, 7, 14, 16, 25 och 26 §§ anser jag på de av lagrådet anförda skälen böra godtas med någon jämkning av redaktionell natur. Även i övrigt bör vissa redaktionella jämkningar göras i lagförslaget.

Jag kan ansluta mig till vad lagrådet har anfört vid 12 § liksom till vad tre av lagrådets ledamöter har anfört vid 10 och 18 §§.

I anslutning till 24 § har lagrådet, med anledning av vissa uttalanden

från min sida till remissprotokollet, uppmärksammat den situation som kan tänkas uppstå om begränsad verkställighet har anordnats utomlands på grund av svensk dom men den dömde därefter tar hemvist i domlandet eller i en tredje stat under verkställighetstiden. En motsvarande fråga uppmärksammades under förarbetena till NVL, men det ansågs i det sammanhanget inte nödvändigt att tynga lagtexten med en särskild regel angående sådana fall (jfr prop. 1962: 203 s. 34).

Jag vill emellertid inte motsätta mig lagrådets förslag till en uttrycklig bestämmelse om att kriminalvårdsstyrelsen i här avsedda situationer kan förordna att verkställigheten i den främmande staten skall upphöra och i samband därmed återflytta verkställigheten hit eller göra framställning om verkställighet i tredje stat. Därvid bör det dock enligt min mening komma till klart uttryck i lagtexten att en förutsättning för ett sådant förordnande skall vara att den dömde upphör att ha hemvist i den främmande stat till vilken verkställigheten har överflyttats. Skall verkställigheten överflyttas hit, bör det ankomma på den övervakningsnämnd som sist handhade övervakningen att återuppta denna. Med de jämkningar som föranleds av vad jag nu har anfört godtar jag den av lagrådet föreslagna bestämmelsen. Denna bör, i enlighet med den ståndpunkt som har intagits av flertalet inom lagrådet, placeras som ett tredje stycke till 24 §.

I fråga om förslaget till lag om ändring i lagen om allmänt kriminalregister har lagrådet föreslagit ett tillägg till 6 § av innebörd att även förordnande enligt det nya tredje stycket i 24 § lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet om upphävande av verkställighet som har anordnats utomlands skall antecknas i kriminalregistret. Jag godtar förslaget och förordar att tillägget utformas så att det täcker även förordnande enligt 25 § andra stycket nämnda lag liksom de beslut av motsvarande innebörd som kan meddelas vid tillämpningen av NVL.

I enlighet med vad som har förordats vid remissen till lagrådet bör Sverige genom ratifikation tillträda övervakningskonventionen, varvid förbehåll bör göras mot del III av konventionen samt förklaringar avges enligt artiklarna 27.4, 29.2 och 37.3.

Tiden för ikraftträdande av den nya lagstiftningen bör flyttas till den 1 januari 1979.

Formen för ärendets behandling i riksdagen

I 10 kap. 5 § andra stycket regeringsformen (RF) föreskrivs att rättskipnings- och förvaltningsuppgift som inte enligt RF tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet organ kan överlåtas till annan stat, till mellanfolklig institution eller till utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet, om riksdagen förordnar om det genom ett beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande för-

enar sig, eller genom beslut i den ordning som gäller för stiftande av grundlag. Vid remissen till lagrådet anförde jag att frågan om ett tillträde från svensk sida till den europeiska övervakningskonventionen och om antagandet av den lagstiftning som föranleds därav enligt min mening skulle kunna prövas av riksdagen utan iakttagande av sådan beslutsordning som finns föreskriven i denna grundlagsbestämmelse. Den omständigheten att konventionen öppnar möjlighet att i särskilda fall begära verkställighet utomlands av en svensk dom i brottmål kunde nämligen, enligt vad jag uttalade i sammanhanget, inte anses innebära ett överförande av rättsskipnings- eller förvaltningsuppgift till annan stat i den mening som avses i 10 kap. 5 § andra stycket RF.

Lagrådet har i sitt yttrande utförligt uppehållit sig vid frågan om formen för lagstiftningsärendets prövning i riksdagen. Lagrådet konstaterar att grundlagen, såvitt är av intresse i detta sammanhang, innehåller regler om två huvudtyper av offentliga uppgifter: de högsta statsfunktionerna, som är underkastade reglerna i 10 kap. 5 § första stycket RF, och ett lägre skikt av funktioner, avsedda att behandlas enligt föreskrifterna i lagrummets andra stycke. Enligt lagrådet får det emellertid förutsättas att det härutöver finns ytterligare en grupp av mera bagatellartade uppgifter, vilka kan överlåtas till annan stat utan att 10 kap. 5 § regeringsformen över huvud taget blir att tillämpa. Den praktiska frågan i förevarande ärende sägs vara hur gränsen skall dras mellan uppgifter som avses i andra stycket av nämnda lagrum och uppgifter av lägre dignitet.

I detta avseende hänvisar lagrådet bl. a. till att regeln i 10 kap. 5 § andra stycket RF hittills har tillämpats endast en gång, nämligen när riksdagen beslöt att godkänna 1970 års konvention om patentsamarbete och att i anslutning härtill anta förslag till ny lydelse av 3 kap. patentlagen (prop. 1977/78: 1, LU 1977/78: 10, rskr 1977/78: 126). Lagrådet uttalar därvid att de uppgifter, som enligt det nu aktuella lagförslaget skall kunna överlåtas till främmande stat, synes utgöra ett längre gående ingrepp i svensk suveränitet än det suveränitetsintrång, som kan ligga i att enligt patentsamarbetskonventionen arbetet med nyhetsgranskningen i patentärenden överlåts på en främmande stats myndighet eller på ett internationellt organ.

Med anledning av vad lagrådet sålunda har anfört vill jag för min del framhålla följande.

Det är otvivelaktigt förenat med svårigheter att avgöra hur vidsträckt tillämpningsområdet för 10 kap. 5 § andra stycket RF har avsetts vara. Den tolkning som lagrådet har kommit fram till, nämligen att bestämmelsen avser vissa förvaltningsuppgifter av någorlunda kvalificerad art men inte sådana uppgifter av lägre dignitet, synes dock inte ha något stöd i vare sig lagrummets ordalydelse eller dess förarbeten. Snarare förefaller den att strida mot uttalanden som gjordes i samband med

RF:s tillkomst. I propositionen rörande ny regeringsform uttalade nämligen dåvarande chefen för justitiedepartementet (prop. 1973: 90 s. 365 och 366) att 10 kap. 5 § andra stycket RF kunde väntas huvudsakligen komma till användning vid överlåtelse av uppgifter av mer alldaglig natur och att bestämmelsen omfattar varje rättskipnings- och förvaltningsuppgift som inte i RF är knuten till ett där angivet organ.

Jag har därför svårt att godta lagrådets uppfattning att vissa förvaltningsuppgifter på grund av sin låga dignitet skulle kunna överlåtas till utländskt organ utan att riksdagen har förordnat om det genom beslut i den särskilda ordning som är föreskriven i 10 kap. 5 § andra stycket RF. Enligt min mening måste man vid avgränsningen av lagrummets tillämpningsområde söka sig fram på andra vägar.

Lagrådet har gått in på frågan om bestämmelsen i 10 kap. 5 § andra stycket RF kan anses tillämplig bara i sådana fall där riksdagen genom sitt beslut binder Sverige vid en förpliktelse att genom uppgiftsöverlåtelse avstå någon del av sin suveränitet. Ett sådant fall förelåg vid riksdagens godkännande av konventionen om patentsamarbete, vilken inte bara innebär att arbetet med nyhetsgranskning i patentärenden kan ske utomlands utan också att en patentansökan som tas upp av en utländsk eller internationell myndighet under vissa förutsättningar får samma rättsverkan här i riket som en svensk patentansökan. Med en sådan tolkning skulle grundlagsbestämmelsen inte vara tillämplig när — såsom i föreliggande fall — riksdagsbeslutet bara innebär att svensk myndighet ges möjlighet att i särskilda fall överflytta uppgifter av angivet slag.

Denna tolkning synes visserligen inte vara oförenlig med lydelsen av 10 kap. 5 § andra stycket RF. Jag kan emellertid dela lagrådets mening att de syften som ligger till grund för bestämmelsen närmast talar för att den bör anses ha tillämpning också i fall av den typ som nu avses. Det kan nämligen hävdas att det skulle bli alltför lätt att sätta det avsedda skyddet för den svenska suveräniteten och för svenska intressen i övrigt ur spel, om en konstruktion av denna typ skulle falla utanför grundlagsbestämmelsens tillämpningsområde.

Enligt min mening kommer man vid tillämpningen av 10 kap. 5 § andra stycket RF med nödvändighet in på frågan vad som är naturliga uppgifter för Sverige och vad som rimligen bör ankomma på annat land. När det i lagrummet talas om överlåtelse av rättskipnings- eller förvaltningsuppgift, måste givetvis avses överlåtelse av svensk rättskipnings- eller förvaltningsuppgift. Vad som är svenska rättskipnings- och förvaltningsuppgifter kan emellertid inte anges generellt och en gång för alla. Det beror på vilka uppgifter som ges åt svenska myndigheter i vår lagstiftning.

En viss ledning för bedömningen av vad som skall anses falla inom ramen för de svenska rättskipnings- och förvaltningsuppgifterna kan

otvivelaktigt hämtas från de principer som är vedertagna inom folk-rätten. Sverige kan t. ex. inte göra anspråk på att få utöva offentlig myndighet eller tvångsmakt på en främmande stats territorium. Om Sverige i utlämningsavtal med annan stat träffar en överenskommelse som innebär att den främmande staten skall inom sitt område sörja för att en efterspanad brottsling grips på svensk begäran eller med anledning av här i landet utfärdad efterlysning, torde detta därför inte kunna innebära att Sverige överlåter egna uppgifter på den främmande staten. Av samma skäl torde regelmässigt avtal mellan Sverige och annan stat om samarbete med delgivning av handlingar falla utanför tillämpningsområdet för 10 kap. 5 § andra stycket RF. Jag anser mig emellertid inte kunna hävda att ett sådant resonemang leder till någon bestämd slutsats i frågan huruvida grundlagsbestämmelsen skall anses vara tillämplig i det nu föreliggande ärendet.

Sverige måste emellertid även av andra än folkrättsliga skäl kunna sätta gränser för sina rättskipnings- och förvaltningsuppgifter. I en fråga som berör både Sverige och annat land kan Sverige inta ståndpunkten att de aktuella befogenheterna har så stark anknytning till det andra landet att det får anses vara en uppgift för det landets myndigheter att bestämma. Om det finns starka anknytningspunkter till det andra landet, kan man inte säga att Sverige i sådana situationer överlåter en svensk rättskipnings- eller förvaltningsuppgift till det andra landet. Vad Sverige gör är att sätta en gräns för sina uppgifter.

Bestämmelsen i 10 kap. 5 § andra stycket RF bör enligt min mening inte anses tillämplig, om Sverige på ett rimligt sätt begränsar sina rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter och låter ett annat land bestämma i frågor där det finns en stark anknytning till det landet. Bara om anknytningen till Sverige är stark och anknytningen till ett annat land är svag, torde man med det nämnda synsättet med fog kunna hävda att regleringen innebär ett kringgående av det skydd för den svenska suveräniteten och för svenska intressen i övrigt som bestämmelsen i 10 kap. 5 § andra stycket RF skall utgöra.

Lagrådet utesluter inte att situationer kan uppkomma där resonemang av denna art bör godtas. Lagrådet anser det emellertid uteslutet att på denna väg komma fram till att 10 kap. 5 § andra stycket RF inte äger tillämpning i det nu föreliggande ärendet. Enligt lagrådets mening måste det alltid vara en svensk uppgift att tillse att en svensk brottmålsdom blir verkställd. Att detta sker, i eller utom Sverige, är enligt lagrådets uppfattning ett primärt svenskt intresse.

Såvitt jag kan finna är tillämpligheten i nu föreliggande ärende av 10 kap. 5 § andra stycket RF främst beroende av huruvida man kan säga att Sverige har ett så starkt intresse av att den som vistas i annan stat blir föremål för kriminalvård i frihet efter det att en svensk brottmålsdom har meddelats, att man kan tala om en överlåtelse av en svensk

rättskipnings- och förvaltningsuppgift och inte bara karakterisera situationen så att Sverige helt eller delvis avstår från vidare befattning med verkställigheten därför att den främmande staten har det dominerande intresset i sammanhanget.

Särskilt med beaktande av syftet med det verkställighetssamarbete som avses i övervakningskonventionen — att underlätta den dömdes anpassning i samhället och att sörja för kontroll av hans uppförande under övervakningstiden — kan det enligt min mening väl sättas i fråga om det är domslandet som har det primära intresset av verkställighet i annat land av en dom på kriminalvård i frihet. Vid sådant förhållande saknas inte skäl för den i remissen framförda uppfattningen att den beslutsordning som föreskrivs i 10 kap. 5 § andra stycket RF inte behöver iakttas vid det aktuella ärendets prövning i riksdagen. Självfallet är det emellertid riksdagen som avgör i vilken ordning beslut skall fattas i det föreliggande ärendet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

dels antaga de av lagrådet granskade lagförslagen med vidtagna ändringar,

dels godkänna den europeiska konventionen den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer med det förbehåll och de förklaringar som jag har angett.

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredraganden har lagt fram.

PM
om internationellt samar-
bete rörande kriminalvård
i frihet

Ds Ju 1977: 4

Innehåll

1 Inledning	103
2 Gällande svensk rätt m. m.	103
2.1 Brottmålsdoms internationella rättsverkningar	103
2.2 Annat internationellt samarbete i brottmål	108
2.2.1 Utlämning	108
2.2.2 Trafikbrottskonventionen	110
2.2.3 Nordiska samarbetsavtalet	110
2.2.4 Lagföringskonventionen	111
3 Övervakningskonventionens huvudsakliga innehåll	112
4 Frågans tidigare behandling	116
5 Överväganden och förslag	117
5.1 Sveriges tillträde till övervakningskonventionen	117
5.2 Förbehåll och förklaringar	120
5.3 Av konventionen föranledd lagstiftning i huvuddrag	124
5.3.1 Lagstiftningens form och tillämpningsområde	124
5.3.2 Verkställighet i Sverige av utländskt avgörande	129
5.3.2.1 Allmänna principer	129
5.3.2.2 Begränsad verkställighet	132
5.3.2.3 Fullständig verkställighet	133
5.3.3 Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom ..	137
5.3.3.1 Allmänna principer	137
5.3.3.2 Begränsad verkställighet	139
5.3.3.3 Fullständig verkställighet	140
5.3.4 Följdändringar i annan lagstiftning	140
5.4 Upprättade lagförslag	141
5.5 Specialmotivering	141
<i>Bilaga A</i> Europeisk konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer	142
<i>Bilaga B</i> Författningsförslag	161
<i>Bilaga C</i> Översiktlig redogörelse för kriminalvården i frihet i vissa europarädsstater	169

1 Inledning

Inom Europarådet har utarbetats en konvention om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer (övervakningskonventionen). Konventionen har till sitt huvudsakliga ändamål att göra det möjligt för medlemsstaterna att ge varandra ömsesidigt bistånd i arbetet på att återanpassa lagöverträdare till samhället. I detta syfte innehåller den regler om samarbete rörande verkställighet av påföljder som innebär kriminalvård i frihet. Konventionen, som öppnades för undertecknande den 30 november 1964, har hittills undertecknats av Belgien, Danmark, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Turkiet och Österrike. Av dessa stater har Belgien, Frankrike, Italien och Luxemburg ratificerat konventionen, som numera har trätt i kraft. Konventionen är i engelsk och fransk originaltext jämte utkast till svensk översättning fogad till promemorian som *bilaga A*.

I denna promemoria behandlas frågan om Sveriges tillträde till övervakningskonventionen och om lagstiftning som föranleds därav. Utarbetade lagförslag är fogade till promemorian som *bilaga B*.

2 Gällande svensk rätt m. m.

2.1 Brottmåldsoms internationella rättsverkningar

Bestämmelserna i brottsbalken (BrB) ger inte svensk myndighet någon allmän befogenhet att verkställa utländsk brottmålsdom eller att begära verkställighet i annan stat av brottmålsdom som har meddelats här i landet. Enligt särskild lagstiftning kan emellertid i betydande utsträckning brottmålsdom som har meddelats i ett nordiskt land verkställas i ett annat nordiskt land. Genom den av Sverige år 1973 tillträdde europeiska konventionen den 28 maj 1970 om brottmåldsoms internationella rättsverkningar (brottmåldsomskonventionen) har möjlighet öppnats till samarbete för verkställighet av vissa brottmålsdomar även utanför Norden.

Det nordiska samarbetet rörande verkställighet av brottmålsdomar regleras genom enhetlig lagstiftning i de olika nordiska länderna. För Sveriges del regleras dessa frågor i lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. (NVL) och i kungörelsen (1963: 194) med vissa föreskrifter rörande tillämpningen av nämnda lag (NVK). Samarbetet omfattar verkställighet av ådömda böter och viten, förverkande av egendom, ordinärt frihetsstraff samt anordnande av övervakning av villkorligt dömd och villkorligt frigiven.

Dom varigenom någon har dömts till böter eller vite eller egendom har förklarats förverkad eller varigenom någon har ålagts att utge er-

sättning för rättegångskostnad i brottmål kan enligt 1 och 4 §§ NVL på begäran verkställas här i landet. Motsvarande gäller i fråga om verkställighet i annat nordiskt land av dom eller beslut som har meddelats i Sverige (3 § NVL). Verkställighet här i landet sker enligt svensk lag. Böter eller vite som har ådömts i annat nordiskt land får dock inte förvandlas (2 § NVL).

När det gäller frihetsstraff omfattar NVL dom varigenom någon dömts till ordinärt frihetsstraff, dvs. fängelse och dess motsvarigheter i de andra nordiska länderna. Lagen gäller också ådömt förvandlingsstraff för böter. På begäran av domslandet kan verkställighet ske i det land där den dömda är medborgare eller har sitt hemvist eller, om det med hänsyn till omständigheterna finnes lämpligast, i det land där han uppehåller sig (5 § och 8 § första stycket NVL). Det straff som har ådömts omräknas vid verkställighet i Sverige till fängelse på lika lång tid (6 § NVL). Verkställigheten sker i princip i enlighet med de svenska reglerna i lagen (1974: 203) om kriminalvård i anstalt.

NVL innehåller som nämnts också bestämmelser om samarbete rörande kriminalvård i frihet (10—23 §§). Övervakning kan sålunda anordnas här i landet av den som blivit villkorligt dömd i Danmark, Finland, Island eller Norge med föreskrift om övervakning eller som blivit villkorligt frigiven efter att i något av dessa länder ha avtjänat ordinärt frihetsstraff. Övervakningsnämnden i den ort, där den dömda eller frigivne uppehåller sig eller kan antas komma att uppehålla sig, utses därvid att ha hand om övervakningen. Det som i det andra landet är bestämt om prövotid och övervakningstid gäller såsom om domen givits eller frigivningen ägt rum här i landet. Föreskrifter angående den dömdes eller frigivnes åligganden som meddelats i anslutning till domen eller den villkorliga frigivningen tillämpas, om inte övervakningsnämnden förordnar annat. I övrigt äger bestämmelserna i BrB om skyddstillsyn resp. villkorlig frigivning motsvarande tillämpning. Förordnande om behandling i anstalt enligt 28 kap. 3 § av den som ådömts skyddstillsyn eller om förlängning av prövotiden för den som har frigivits villkorligt får dock inte meddelas. Uppkommer fråga om åtgärd beträffande den dömda eller frigivne men anses frågan lämpligen böra prövas i det land där domen meddelats eller frigivningen skett, får frågan hänskjutas till behörig myndighet i det landet. Meddelas i det andra landet beslut om ändrade bestämmelser beträffande domen eller den villkorliga frigivningen eller om förverkande av anståndet eller den villkorligt medgivna friheten, äger beslutet giltighet här i landet.

På motsvarande sätt kan övervakning av den som här i landet har dömts till skyddstillsyn eller villkorligt frigivits efter avtjänande av fängelse, flyttas över till annat nordiskt land. Beslut som därefter meddelas i det andra landet om ändrade bestämmelser i fråga om skyddstillsynen eller den villkorliga frigivningen eller om undanröjande av

skyddstillsynen eller förverkande av den villkorligt medgivna friheten äger giltighet här i landet. Även sedan övervakningen överflyttats får åtgärd beträffande skyddstillsynen eller den villkorliga frigivningen beslutas här i landet, nämligen om den dömde eller frigivne här övertygas om annat brott eller om behörig myndighet i det andra landet hänskjuter ärende om sådan åtgärd till svensk myndighet.

Svensk domstol kan vid ny brottslighet undanröja villkorlig dom som har meddelats i annat nordiskt land eller förverka i sådant land villkorligt medgiven frihet, även om övervakningen av den dömde eller frigivne inte överflyttats hit. På samma sätt godtas i Sverige beslut i annat nordiskt land om undanröjande av svensk villkorlig dom eller skyddstillsyn eller förverkande av här villkorligt medgiven frihet, även om övervakningen inte överflyttats till det andra landet.

Framställning om verkställighet i Sverige av brottspåföljd eller om anordnande här i landet av övervakning av villkorligt dömd eller frigiven prövas av kriminalvårdsstyrelsen (25 § första stycket NVL). När det gäller böter och viten prövas dock framställningen av riksskatteverket (4 a § NVK). Ingen omprövning sker av skuldfrågan eller straffmätningen. *Framställning om verkställighet av frihetsstraff i annan nordisk stat* görs av kriminalvårdsstyrelsen, medan övervakningsnämnd gör framställning i fråga om anordnande av övervakning (25 § andra stycket NVL). Riksskatteverket gör framställning om verkställighet av bötes- och vitespåföljder.

Som förut nämnts har genom Sveriges tillträde till *brottmålsdomskonventionen* möjlighet öppnats till samarbete för verkställighet av brottmålsdomar även utanför Norden. Konventionen är tillämplig i fråga om påföljder som innebär frihetsberövande samt böter och förverkande. Däremot omfattar konventionen inte verkställighet av påföljd som avser kriminalvård i frihet.

Stat som önskar överföra verkställighet av dom till annan konventionsstat kan enligt konventionen göra framställning härom hos den staten. Framställning kan alltid riktas till den stat där den dömde har sitt hemvist. Även andra omständigheter kan åberopas till grund för framställning om verkställighet i viss stat, bl. a. att den dömde kan antas få bättre möjligheter till social återanpassning, om domen verkställs i den staten. Den dömande staten är inte skyldig att begära överflyttning av verkställighet till annat land. Stat som har mottagit framställning är däremot i princip skyldig att överta verkställigheten. Härför krävs dock bl. a. att den gärning som omfattas av domen också skulle ha varit straffbar, om den hade begåtts i den anmodade staten, och att lagöverträdaren hade kunnat ådömas straff, om han hade begått gärningen där. Det krävs således dubbel straffbarhet i det konkreta fallet. I konventionen anges dessutom åtskilliga grunder vilka berättigar den anmodade staten att avslå framställningen, t. ex. att verkställigheten skulle strida

mot grundläggande principer i den anmodade statens rättsordning eller att domen avser politiskt eller militärt brott. Är den gärning som domen avser redan föremål för lagföring i den anmodade staten eller beslutas lagföring i samband med begäran om verkställighet, kan begäran om överflyttning av verkställighet också avslås.

Framställning om straffverkställighet, som inte omedelbart avslås, skall prövas av domstol i den anmodade staten. Prövningen kan överlåtas åt annan myndighet, om det endast är fråga om böter eller förverkande. Vid sin prövning är domstolen eller myndigheten bunden av bevisbedömningen i den ursprungliga domen men skall tillämpa det egna landets påföljdsregler och alltså ersätta den ådömda sanktionen med den påföljd som enligt dessa regler skulle ha ådömts för samma brott. Påföljden får dock inte göras strängare än den påföljd som först ådömts.

I fråga om verkställighet av dom som har meddelats i den dömdes utevaro eller i form av bötesföreläggande gäller särskilda regler. Den dömda har möjlighet att få målet omprövat i dess helhet, alltså även bevisbedömningen, antingen i domslandet eller i den anmodade staten.

I konventionen finns också regler om brottmålsdoms rättskraft i annan konventionsstat än den stat där domen har meddelats. Enligt dessa regler — de s. k. "ne bis in idem"-reglerna — får den som har dömts i en konventionsstat varken åtalas eller dömas eller underkastas verkställighet av påföljd för samma gärning i annan fördragsslutande stat, om 1. han har frikänts, 2. den ådömda påföljden har verkställts eller verkställighet pågår, 3. påföljden varit föremål för nåd eller amnesti i sin helhet eller till del som inte verkställts, 4. påföljden inte kan verkställas på grund av preskription eller 5. domstolen har förklarat den dömda skyldig utan att ådöma påföljd. Stat som inte själv har begärt lagföringen är dock fritagen från förpliktelsen att erkänna brottmålsdomens rättskraft bl. a. i fall då gärningen i fråga var riktad mot person i offentlig ställning eller institution eller annat som har offentlig karaktär i den staten. Den stat där gärningen har begåtts är inte heller förpliktad erkänna brottmålsdomens rättskraft, om inte staten i fråga själv har begärt lagföringen. Om ny rättegång inleds mot någon som har dömts för samma gärning i annan konventionsstat, skall tiden för varje frihetsberövande, som har verkställts på grund av sådan dom, avräknas från den påföljd som kan komma att åläggas. Konventionsstat är vidare skyldig att i viss omfattning tillerkänna dom från annan konventionsstat rättsverkan i senare rättegång mot samme gärningsman angående annat brott.

Vid tillträdet till brottmålskonventionen gjorde Sverige förbehåll mot konventionens bestämmelser om "ne bis in idem" i två hänseenden, nämligen dels såvitt bestämmelserna innebär hinder mot lagföring i Sverige för brott för vilket det lindrigaste straff som är föreskrivet i svensk lag

är fängelse i fyra år eller däröver, dels såvitt bestämmelserna innebär hinder mot verkställighet i Sverige av här i landet ådömd eller ålagd påföljd för brott (prop. 1972: 98 s. 215).

I samband med riksdagens beslut om Sveriges tillträde till brottmålsdomskonventionen antogs lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (IVL). Enligt denna lag, som väsentligen innebär en överföring till lagtext av konventionsbestämmelserna, kan Sverige efter överenskommelse med främmande stat åta sig att på begäran verkställa utländsk brottmålsdom. Verkställigheten får avse böter, förverkande eller frihetsberövande påföljd. En förutsättning för att verkställighet skall få ske här i landet är att den dömde har sitt hemvist här eller annan närmare anknytning hit.

Framställning om verkställighet sker på diplomatisk väg. Avslås inte framställningen, överlämnas den till riksåklagaren (RÅ) för vidare handläggning. RÅ gör ansökan till Stockholms tingsrätt om dess prövning av framställningen. Tingsrätten har därvid bl. a. att bestämma ny påföljd enligt de svenska påföljdsreglerna. Avser framställningen endast verkställighet av böter eller förverkande, kan domstolsförfarandet i viss utsträckning ersättas med att RÅ utfärdar strafföreläggande för brottet. Verkställigheten sker enligt svenska verkställighetsregler.

Det är också möjligt att från svensk sida begära verkställighet i främmande stat av svensk brottmålsdom på motsvarande villkor. Detta kan ske i fråga om påföljd som är frihetsberövande och ej avser överlämnande till särskild vård samt böter och förverkande. Även böter och förverkande som har ålagts genom godkänt strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot kan verkställas i denna ordning. Det ankommer på kriminalvårdsstyrelsen eller i vissa fall regeringen att pröva frågor om överflyttning av verkställighet.

IVL har inte begränsats till att gälla samarbete med stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen. Överflyttande av verkställighet kan enligt lagen ske också i förhållande till annan stat med vilken Sverige har ingått överenskommelse i ämnet. Om synnerliga skäl föreligger, öppnar lagen vidare möjlighet för regeringen att, även i fall då generell överenskommelse inte föreligger, för visst konkret fall förordna att frihetsberövande påföljd som utomlands har ådömts svensk medborgare eller utlänning med hemvist i Sverige får verkställas här liksom att verkställighet av sådan påföljd som här i landet har ådömts medborgare eller någon som har hemvist i främmande stat får anförtros myndighet i den staten.

Bestämmelserna i IVL gäller inte i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom NVL. Eftersom NVL inte är tillämplig på annan frihetsberövande påföljd än fängelse, omfattas emellertid verkställigheten av ungdomsfängelse och internering av IVL även såvitt avser förhållandet mellan de nordiska länderna.

Med anledning av Sveriges tillträde till brottmålsdomskonventionen ändrades även bestämmelserna i 2 kap. BrB om tillämpligheten av svensk lag. Bl. a. infördes en ny paragraf — 5 a § — enligt vilken utländsk brottmålsdom i viss utsträckning utgör hinder för ny rättegång här i landet om ansvar för samma gärning. Har ansvarsfrågan prövats genom lagakraftvärdande dom i stat där gärningen har förövats eller i stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen, får sålunda enligt 5 a § första stycket lagföring här i landet inte ske, om den tilltalade har frikänts från ansvar eller förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts. Detsamma gäller om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår eller om ådömd påföljd har bortfallit enligt lagen i den främmande staten. Från det nu angivna förbudet mot lagföring görs i andra stycket av 5 a § vissa undantag. Om inte lagföringen i den främmande staten har skett på begäran av svensk myndighet, utgör sålunda den utländska domen inte hinder mot lagföring i fråga om brott som har begåtts eller kan antas vara begånget här i landet, brott som har förövats mot Sverige, svensk kommun eller annan menighet eller svensk allmän inrättning, brott som avses i 2 kap. 3 § 5 BrB (bl. a. kapning av luftfartyg) och brott för vilket det lindrigaste straffet enligt svensk lag är fyra år eller däröver. Enligt 5 a § tredje stycket krävs förordnande av regeringen eller den regeringen bemyndigar för att åtal här i landet skall få väckas för brott som omfattas av tidigare meddelad dom i främmande stat i fall då inte hinder mot lagföring föreligger enligt första eller andra stycket samma paragraf.

2.2 Annat internationellt samarbete i brottmål

2.2.1 Utlämning

Sverige har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen den 13 december 1957 och har dessutom särskilda utlämningsavtal med vissa stater.

Bestämmelser om utlämning finns dels i lagen (1957: 668) om utlämning för brott (allmänna utlämningslagen), dels i lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge (nordiska utlämningslagen).

Enligt *allmänna utlämningslagen* kan regeringen besluta att den som i främmande stat är misstänkt, tilltalad eller dömd för där straffbelagd gärning och som uppehåller sig här i landet skall utlämnas till den främmande staten. Svensk medborgare får dock inte utlämnas. Det brott för vilket utlämning begärs måste motsvara brott för vilket enligt svensk lag är stadgat fängelse i mer än ett år. Begärs utlämning på grund av dom, måste den ådömda påföljden utgöra frihetsstraff eller annat omhändertagande i minst fyra månader. Utlämning får dock ske även för mindre allvarligt brott, om utlämning samtidigt begärs för flera brott

och ett av dem uppfyller de angivna kraven på svårhetsgrad. En särskild regel finns för fall då gemensam påföljd har ådömts.

Utlämning får inte ske för politiska eller militära brott och får inte heller avse person som därigenom på grund av sin härstamning, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiösa eller politiska uppfattning eller eljest på grund av politiska förhållanden riskerar att utsättas för förföljelse. Om här i landet har meddelats dom beträffande det uppgivna brottet eller med stöd av 20 kap. 7 § rättegångsbalken (RB) har meddelats beslut att inte åtala brottet eller om preskription har inträtt enligt svensk lag, får utlämning inte ske. Utlämningsförbud gäller också under vissa förutsättningar, om ansvarsfrågan har prövats genom lagakraftägande dom i annan stat än den som gjort utlämningsframställningen och brottet är förövat i den först nämnda staten eller denna stat har tillträtt den europeiska utlämningskonventionen, brottmålskonventionen eller lagföringskonventionen (betr. sistnämnda konvention se nedan under 2.2.4).

När utlämning beviljas, skall vissa i lagen angivna villkor ställas upp, såsom att den utlämnade inte annat än under vissa särskilda förutsättningar får dömas för annat före utlämningen begånget brott än det som utlämningen avser och inte dömas till döden.

Framställning om utlämning skall ske på diplomatisk väg. Avslås inte ansökningen, överlämnas ärendet till RÅ för utredning. Häktning och andra tvångsmedel får vid behov användas. RÅ överlämnar sin utredning till högsta domstolen (HD), som har att pröva om utlämning kan beviljas. Sedan HD:s beslut meddelats beslutar regeringen om utlämning skall ske. Har HD funnit hinder möta mot utlämning, är regeringen bunden därav.

Den som i främmande stat är efterlyst för brott som kan föranleda utlämning får i avvaktan på framställning om utlämning anhållas eller åläggas reseförbud.

Enligt *nordiska utlämningslagen* kan även svensk medborgare utlämnas, om han sedan två år vistas i den ansökande staten eller gärningen är av viss allvarigare beskaffenhet. I övrigt gäller bl. a. att utlämning inte får ske för enbart bötesbrott. Utlämning kan i vissa fall ske för politiskt brott. Vid utlämning inom Norden krävs i vissa fall medgivande av regeringen för att den utlämnade skall få dömas för andra brott som har begåtts före utlämningen. Det gäller här fall då den utlämnade är svensk medborgare eller då det är fråga om politiskt brott.

Framställning om utlämning enligt *nordiska utlämningslagen* skall göras av polis- eller åklagarmyndighet i den ansökande staten antingen hos RÅ eller, om gärningsmannens uppehållsort här i landet är känd, direkt hos stats- eller distriktsåklagare. Åklagaren har att skyndsamt utreda ärendet. På särskild begäran av den som avses med utlämningsframställningen prövar HD om utlämning lagligen kan ske. Anser HD

hinder möta mot utlämning, får framställningen inte bifallas. Åklagare kan under vissa förutsättningar besluta om utlämning när den som begärs utlämnad har samtyckt. Annars avgörs frågan av regeringen.

2.2.2 Trafikbrottskonventionen

I syfte att genom internationellt samarbete öka möjligheterna att effektivt och smidigt beivra trafikbrott som har begåtts av trafikant vid tillfällig vistelse utanför hemlandet har inom Europarådet utarbetats en konvention om straff för vägtrafikbrott, vilken tillträtts av Sverige (trafikbrottskonventionen). I konventionen ges regler om lagföring för trafikbrott och verkställighet av dom beträffande sådant brott i fall då gärningsmannen har sitt hemvist i annan konventionsstat än den stat där brottet begåtts. Hemviststaten förpliktas att på begäran av gärningsstaten pröva frågan om lagföring för brottet eller att på begäran av gärningsstaten verkställa dom som har meddelats i den staten.

Framställning om lagföring eller verkställighet av straff för vägtrafikbrott får inte göras med mindre gärningen är straffbar enligt både gärningsstatens och hemviststatens lagstiftning. Dubbel straffbarhet krävs sålunda för konventionens tillämpning.

Hemviststatens egen lag skall tillämpas när den staten har övertagit lagföring eller verkställighet. Konventionen förutsätter sålunda i första hand att hemviststatens egen trafikstraffrätt har sådant innehåll att den kan tillämpas på brott som begås utomlands. Men konventionen förpliktar dessutom hemviststaten att i vissa fall lägga de trafikregler som gäller på gärningsorten till grund för den straffrättsliga bedömningen.

När framställning om lagföring har gjorts får gärningsstaten inte längre vidta åtgärder mot gärningsmannen för att beivra brottet. Gärningsstaten får emellertid tillbaka sin behörighet i detta hänseende, om hemviststaten inte vidtar någon åtgärd i konventionens mening eller om gärningsstaten återkallar framställningen på vissa grunder.

Vid sin anslutning till trafikbrottskonventionen har Sverige godtagit dess bestämmelser om lagföring men gjort förbehåll mot reglerna om överförande av verkställighet. Sådant överförande kan dock även beträffande trafikbrott komma i fråga i förhållande till stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen enligt reglerna i denna konvention.

I samband med beslutet om tillträde till trafikbrottskonventionen antogs en särskild lag (1971: 965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands. Lagen innehåller bl. a. en föreskrift om att samtliga bestämmelser i lagen (1951: 649) om straff för vissa trafikbrott skall gälla även i fråga om brott som har begåtts utomlands.

2.2.3 Nordiska samarbetsavtalet

Inom Norden förekommer i ganska stor utsträckning att åtal för brott som har begåtts i ett land väcks i det land där den misstänkte

vistas. I syfte att underlätta samarbetet i sådana fall har de högsta åklagarmyndigheterna i de nordiska länderna den 6 februari 1970 ingått ett samarbetsavtal om lagföring i annat nordiskt land än det där brottet har förövats. I avtalet, som anknyter till tidigare praxis, anges bl. a. efter vilka grunder åklagare skall pröva i vilket land lagföring bör ske. Avtalet är i sin svenska version intaget i RÅ:s cirkulär C 65 den 25 september 1970. Vid tillämpningen av överenskommelsen skriftväxlar berörda myndigheter direkt med varandra.

2.2.4 Lagföringskonventionen

Inom Europarådet har utarbetats en konvention om överförande av lagföring i brottmål (lagföringskonventionen), som öppnades för under-tecknande den 15 maj 1972. Syftet med denna konvention är att bereda medlemsstaterna möjlighet att i varje särskilt fall förlägga lagföringen för ett brott till den stat där det med hänsyn till samtliga omständigheter framstår som mest ändamålsenligt att den äger rum. Konventionen, som år 1976 ratificerades av Sverige, har ännu inte trätt i kraft.

I samband med beslutet om Sveriges tillträde till konventionen (prop. 1975/76: 3, JuU 1975/76: 14, rskr 1975/76: 22) antog riksdagen en lag (1976: 19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott (internationella lagföringslagen). Denna lag innebär att Sverige hos stat, som har tillträtt lagföringskonventionen, kan göra framställning om överförande av lagföring för brott mot svensk lag. En förutsättning är därvid att den misstänkte har hemvist i den främmande staten eller annan närmare anknytning dit. Enligt lagen kan överförande av lagföring också ske efter det att dom har meddelats här. Detta gäller dock endast om domen inte kan verkställas och utlämningsförfarande inte heller kan komma till stånd. Framställning om överförande av lagföring medför enligt lagen hinder mot att åtal väcks här. Har åtal hunnit väckas medför framställningen rättegångshinder. På motsvarande sätt medför en framställning om överförande av lagföring att här i landet meddelad dom inte får verkställas. Framställning medför även att tiden för åtalspreskription här förlängs med sex månader.

Enligt lagen blir det också möjligt för annan stat, som har tillträtt lagföringskonventionen, att i Sverige begära lagföring för brott enligt dess lag på motsvarande villkor. Vid prövningen av en sådan framställning upprätthålls kravet på dubbel straffbarhet. Lagen ger också betydande utrymme för en diskretionär prövning av framställningen. Kommer lagföring till stånd här, skall svensk strafflag tillämpas.

Liksom brottmålsdomskonventionen innehåller lagföringskonventionen bestämmelser som innebär att dom som har meddelats i konventionsstat i stor utsträckning skall tillerkännas rättskraft i annan konventionsstat. Sverige har gjort samma förbehåll mot dessa regler i lagföringskonventionen som i fråga om motsvarande bestämmelser i brott-

målskonventionen (prop. 1975/76: 3 s. 156). I övrigt har Sverige godtagit de nu berörda reglerna. Med anledning härav har i samband med antagandet av internationella lagföringslagen gjorts ett tillägg till 2 kap. 5 a § BrB. Tillägget innebär att lagkraftätagande brottmålsdom i stat som har tillträtt lagföringskonventionen tillerkänns rättskraft här i landet under samma förutsättningar som dom i stat som har tillträtt brottmålsdomskonventionen. Detta tillägg (SFS 1976: 20) träder liksom internationella lagföringslagen i kraft den dag regeringen bestämmer.

I samband med de nordiska överläggningar som har föregått tillträdet till lagföringskonventionen har ingåtts ett tilläggsavtal till det i föregående avsnitt nämnda nordiska samarbetsavtalet. Tilläggsavtalet avser bl. a. att reglera vissa frågor i förhållande till nordiska länder av vilka båda eller bara det ena är bundet av lagföringskonventionen.

3 Övervakningskonventionens huvudsakliga innehåll m. m.

Konventionen består av sex huvuddelar. Del I har rubriken "Grundläggande principer" och innehåller art. 1—9. Del II "Övervakning" består av art. 10—15. Del III, som har rubriken "Verkställighet av dom", innehåller art. 16—21. Del IV med rubriken "Överlåtande av verkställighet" består av art. 22—25 och del V, som har rubriken "Gemensamma bestämmelser", av art. 26—32. Del VI slutligen, "Slutbestämmelser", innehåller art. 33—40. Till konventionen är fogad en bilaga som anger i vilka hänseenden förbehåll får göras mot konventionen.

Huvudsyftet med konventionsbestämmelserna är att göra det möjligt för anslutna stater att lämna varandra bistånd för återanpassning av lagöverträdare som har dömts eller frigivits villkorligt. Detta ändamål kommer till uttryck i art. 1, som också föreskriver att biståndet skall bestå av övervakning som är ägnad att underlätta sådana personers skötsamhet och anpassning i samhället samt kontroll av deras uppförande i syfte att vid behov kunna undanröja den villkorliga domen eller verkställa redan ådömd påföljd.

Art. 2 innehåller definitioner av vissa uttryck som används i konventionen. Med "lagöverträdare" förstås sålunda den som av domstol har övertygats om brott och erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller meddelats villkorlig dom som avser frihetsberövande påföljd eller dom vars verkställighet villkorligt uppskjutits helt eller delvis, antingen vid tidpunkten för domen eller senare. I art. 3 och 4 fastslås att avgörande som läggs till grund för framställning enligt konventionen måste vara slutligt och verkställbart samt att gärning som avses med sådan framställning skall vara straffbar enligt lagstiftningen i både den anmodande och den anmodade staten (principen om dubbel straffbarhet).

Enligt art. 5 och 6 har den stat där domen har meddelats rätt att på-

kalla bistånd av den stat på vars område lagöverträdaren har sitt hemvist och därvid välja mellan tre olika former av bistånd. Den första formen (del II av konventionen) innebär att övervakningen flyttas till den anmodade staten och där anordnas i principiell överensstämmelse med de villkor och föreskrifter som har meddelats i den anmodande staten. Den andra samarbetsformen (del III) kompletterar den första så till vida att den stat som har övertagit övervakningen också får behörighet och skyldighet att verkställa straffet eller straffåterstoden, om det villkorliga anståndet på grund av den dömdes misskötsamhet förklaras förverkat i den stat där domen har meddelats. I sin tredje form (del IV) innebär samarbetet att den anmodade staten helt övertar verkställigheten av den villkorliga domen eller den dom som har lett till villkorlig frigivning. Denna samarbetsform benämns i konventionen *fullständig tillämpning av dom* (complete application of the sentence).

I art. 7 anges de grunder på vilka en framställning om övervakning, verkställighet eller fullständig tillämpning av dom kan avslås av den anmodade staten. Enligt artikeln är avslag i vissa fall obligatoriskt. Detta gäller om den anmodade staten anser framställningen kränka dess suveränitet, äventyra dess säkerhet eller strida mot grunderna för dess rättsordning eller andra väsentliga intressen eller om framställningen avser ett brott beträffande vilket slutlig dom har meddelats i den anmodade staten. Avslag skall vidare ske om gärningen av den anmodade staten anses antingen som ett politiskt brott eller som ett brott förknippat med ett politiskt brott eller som ett rent militärt brott, om straffet preskriberats enligt den anmodande eller den anmodade statens lag eller om den dömden har fått nåd eller amnesti i någon av de båda staterna.

Art. 7 tar också upp vissa fall då den anmodade staten fakultativt kan vägra bifall till en framställning. Det gäller här fall när myndighet i den anmodade staten har beslutat att åtal inte skall väckas för gärningen eller att åtal skall nedläggas, när gärningen är föremål för rättegång i den staten och när domen har meddelats i den dömdes frånvaro. Framställning får vidare avslås i den mån den anmodade staten finner domen vara oförenlig med de principer som gäller för tillämpningen av dess egen strafflag, särskilt om den dömden på grund av sin ålder inte skulle ha kunnat bli lagförd där.

I *del II* (art. 10—15) regleras den samarbetsform som avser endast överflyttande av övervakning. Bestämmelserna härom innebär i huvudsak att den stat där den dömden eller frigivne har sitt hemvist anordnar övervakning i principiell överensstämmelse med de föreskrifter som meddelats i den andra staten samt håller denna underrättad om den dömdes uppförande under prövotiden, medan sistnämnda stat beslutar om förverkande eller annan åtgärd, om den dömden inte följer meddelade föreskrifter eller på annat sätt missköter sig under prövotiden. Enligt art. 10 åligger det den anmodande staten att underrätta den an-

modade staten om de villkor som gäller för övervakningen av den dömda och om de särskilda föreskrifter som kan ha meddelats honom. Sistnämnda stat får, om det är nödvändigt, anpassa föreskrifterna till sin egen lagstiftning. Sådana föreskrifter får dock enligt art. 11 inte göras strängare än de föreskrifter som har meddelats i domslandet.

När den anmodade staten åtar sig att anordna övervakning skall den enligt art. 12 underrätta den anmodande staten om sitt beslut liksom också om alla vidtagna åtgärder och verkningarna därav. Den anmodande staten skall vidare enligt art. 13 underrättas, så snart fråga uppkommer om förverkande av det villkorliga anståndet på grund av att den dömda har begått nytt brott eller på annat sätt har åsidosatt vad som åligger honom under prövotiden. Enligt art. 14 äger den anmodande staten vid övervakningstidens utgång erhålla alla erforderliga upplysningar. Domslandet är enligt art. 15 ensamt behörigt att pröva om den dömda fullgjort sina skyldigheter under prövotiden och att i enlighet med sin egen lagstiftning besluta om åtgärder med anledning av hans misskötsamhet.

Del III (art. 16—21) av konventionen behandlar samarbete i fråga om verkställighet av straff eller annan frihetsberövande påföljd i den händelse det villkorliga anståndet förklaras förverkat i den anmodande staten. I art. 17 föreskrivs att den anmodade staten i sådant fall skall verkställa domen i enlighet med sin egen lagstiftning. Straffet skall enligt art. 19, om det erfordras, ersättas med det straff eller den påföljd som enligt verkställighetslandets lag föreskrivs för liknande brott men skall därvid till sin art så nära som möjligt överensstämma med det straff eller den påföljd som har ådömts i den anmodande staten. Omvandlingen får inte innebära en skärpning av straffet. Bifall till framställningen medför enligt art. 20 att verkställighet inte kan ske i domslandet.

Enligt bestämmelserna i *del IV* (art. 22—25) har den anmodade staten att helt överta tillämpningen av domen. För detta ändamål skall enligt art. 23 påföljden omvandlas till överensstämmelse med den anmodade statens lagstiftning. Omvandlingen får dock inte medföra någon straffskärpning. Sedan påföljden omvandlats övertar enligt art. 24 den anmodade staten helt och hållet tillämpningen av domen som om den hade meddelats av någon av dess egna domstolar. Enligt art. 25 medför bifall till en framställning om fullständig tillämpning av dom att verkställighet inte längre kan ske i domslandet.

Konventionen upptager vidare i *del V* gemensamma bestämmelser om skriftväxling (art. 26 och 27), rätt att begära kompletterande upplysningar (art. 28), översättning av handlingar (art. 29) och kostnader (art. 31 och 32).

Del VI (art. 33—40) innehåller slutbestämmelser om bl. a. anslutning, ikraftträdande och förhållandet till andra konventioner. Konventionen är öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater. Rådets

ministerkommitté kan inbjuda även andra stater att ansluta sig. Konventionen träder i kraft tre månader efter deposition av det tredje ratifikationsinstrumentet. I förhållande till stat som ansluter sig därefter sker ikraftträdandet tre månader efter den dag då dess ratifikationsinstrument deponerades hos rådets generalsekreterare.

Enligt art. 37 inverkar konventionen inte på åtagande i någon annan befintlig eller framtida konvention mellan två eller flera fördragsslutande parter rörande utlämning eller annan form av inbördes rättshjälp i brottmål (punkt 1). Enligt punkt 2 i samma artikel får de fördragsslutande parterna inte ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra i ämnen som behandlas i konventionen utom för att göra tillägg till konventionens bestämmelser eller underlätta tillämpningen av dess principer. Om två eller flera fördragsslutande stater redan har genomfört eller sedermera genomför en enhetlig lagstiftning i frågor som regleras av konventionen, hindrar denna emellertid inte att de även i fortsättningen reglerar dessa frågor mellan sig på detta sätt (punkt 3). Stater som upphör att tillämpa konventionens bestämmelser på sina inbördes förhållanden skall underrätta generalsekreteraren om detta. Konventionen gäller t. v. Uppsägning sker genom anmälan till generalsekreteraren och träder i kraft sex månader från dagen för anmälan.

Enligt *bilagan* till konventionen får fördragsslutande part förbehålla sig rätten att inte alls eller bara delvis godtaga bestämmelserna om verkställighet eller fullständig tillämpning av dom liksom att inte godtaga bestämmelsen i art. 37 andra punkten om förbud för de fördragsslutande parterna att ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra i ämnen som behandlats i konventionen.

Övervakningskonventionen trädde i kraft den 22 augusti 1975, då Italien som tredje stat ratificerade den. Italien godtog därvid konventionen i dess helhet. De tre övriga stater som hittills har ratificerat konventionen — Frankrike, Belgien och Luxemburg — har däremot gjort förbehåll. Frankrike har sålunda inte godtagit vare sig del III eller del IV av konventionen. Belgien har gjort förbehåll mot del III i konventionen. Vidare har Belgien förklarat att man kommer att avslå er framställning om fullständig tillämpning av dom (enligt del IV i konventionen), om den dömde genom lagakraftäggande dom i annan stat än den som gjort framställningen har dömts för gärningen och påföljden har verkställts eller håller på att verkställas eller den dömde har befriats från påföljd för gärningen. Belgien har också förklarat att bestämmelserna i del II och del IV i konventionen inte av Belgien kommer att tillämpas på domar som har meddelats i den dömdes frånvaro. Slutligen har Belgien förklarat att Belgien inte godtar förbudet mot sidoöverenskommelser (art. 37 punkt 2) med hänsyn till att ett särskilt verkställighetssamarbete har anordnats mellan Benelux-länderna. Luxemburg har gjort samma förbehåll och förklaringar som Belgien.

4 Frågans tidigare behandling

Frågan om godkännande av övervakningskonventionen och om lagstiftning med anledning därav behandlades vid departementsöverläggningar mellan Danmark, Finland, Norge och Sverige i januari 1965. Därvid enades man från dansk, norsk och svensk sida om att man borde söka etablera samarbete med konventionsländerna i fråga om övervakning, dvs. enligt del II i konventionen, men att ett mera långtgående samarbete enligt delarna III och IV t. v. borde anstå. Man var vidare ense om att konventionen inte borde gälla mellan de nordiska länderna inbördes.

Inom justitiedepartementet upprättades i april 1965 en promemoria (stencil Ju 1965: 7) med redogörelse för konventionen och utkast till lag om samarbete med vissa länder angående övervakning av personer dömda till påföljd för brott. Efter remiss avgavs yttranden över promemorian av RÅ, Svea hovrätt, hovrätterna för Västra Sverige och Övre Norrland, kriminalvårdsstyrelsen, kriminalvårdsnämnden, rikspolisstyrelsen, statens utlänningskommission, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Malmöhus län, rådhusrätterna i Stockholm, Göteborg och Malmö, Sveriges advokatsamfund, Föreningen Sveriges häradsbördingar, Föreningen Sveriges stadsdomare, Föreningen Sveriges skyddskonsulenter och skyddsassistenter samt Svenska fångvårdssällskapet. Remissinstanserna överlämnade yttranden, RÅ från överåklagarna i Stockholm, Göteborg och Malmö, överståthållarämbetet från polismästaren i Stockholm samt länsstyrelsen i Malmöhus län från polismästaren i Malmö och skyddskonsulenter i Lunds distrikt.

I promemorian uttalades att det från svensk synpunkt skulle vara värdefullt att införa möjlighet att även utom de nordiska länderna anordna övervakning av dem som döms till skyddstillsyn eller friges villkorligt. Härigenom skulle förutsättningarna ökas att tillämpa skyddstillsyn beträffande utlännningar som saknar stadigt hemvist i riket och att begränsa anstaltstidens längd för dem när de har ådömts fängelse. På motsvarande sätt skulle enligt promemorian samverkan från svensk sida efter de linjer som dragits upp i konventionen öka möjligheterna för svenska medborgare som begått brott i annat land att där erhålla villkorligt anstånd med avtjänande av frihetsstraff. Det konstaterades vidare i promemorian att förutsättningarna syntes vara goda för att ett samarbete skulle komma till stånd i fråga om överflyttning av övervakning från ett land till ett annat. Däremot ansågs den form av samarbete som avser verkställighet av frihetsstraff eller annan frihetsberövande påföljd vara svårare att genomföra. En samverkan från svensk sida av det slag som avses i delarna III och IV i konventionen borde därför enligt promemorian inte ske i dåvarande läge.

Flertalet remissinstanser tillstyrkte eller ställde sig positiva till att

Sverige skulle ansluta sig till konventionen och etablera samarbete i fråga om övervakning enligt bestämmelserna i del II av denna. Från ett par håll ifrågasattes dock — främst med hänsyn till olikheterna i ländernas rättssystem — det praktiska värdet av att ett sådant samarbete kom till stånd.

Frågan om samarbetet borde begränsas till övervakning eller omfatta även verkställighet enligt någon av delarna III och IV i konventionen var föremål för delade meningar. Flera instanser — bland dem *RA*, *hovrätten för Övre Norrland*, *Stockholms rådhusrätt* och *Sveriges advokatsamfund* — delade åsikten att samarbetet med konventionsländerna t. v. borde begränsas till övervakning. Samma uppfattning hade *hovrätten för Västra Sverige*, som dock samtidigt underströk att samarbetet borde fortsättas och utbyggas ytterligare så att från svensk sida en anslutning kunde ske även till delarna III och IV. *Kriminalvårdsnämnden*, *överståthållarämbetet* och *polismästaren i Stockholm* fann frågan vara i viss mån tveksam. *Kriminalvårdsnämnden* ifrågasatte sålunda om inte Sverige borde tillträda konventionen i dess helhet. Med hänsyn till de praktiska svårigheterna vid verkställighet av frihetsberövande påföljder var nämnden dock införstådd med att samarbetet från svensk sida t. v. begränsades enligt förslaget. *Kriminalvårdsstyrelsen* däremot ansåg att betydande olägenheter skulle vara förenade med att begränsa samarbetet till enbart övervakning enligt del II i konventionen. En svensk anslutning till konventionen borde därför omfatta även verkställighetsreglerna. Som skäl för sin uppfattning anförde styrelsen bl. a. att vissa beslutsfunktioner beträffande verkställigheten annars skulle komma att ligga kvar i domlandet, något som skulle kunna leda till praktiska problem av skilda slag, bl. a. kommunikationssvårigheter. Liknande synpunkter anfördes också av *Föreningen Sveriges skyddskonsulenter och skyddsassistenter* samt *skyddskonsulenten i Lunds distrikt*.

1965 års promemoria föranledde inte någon lagstiftningsåtgärd från svensk sida. Inte heller något annat nordiskt land har hittills tillträtt övervakningskonventionen. Av de nordiska länderna är det f. n. bara Danmark som har undertecknat konventionen.

5 Överväganden och förslag

5.1 Sveriges tillträde till övervakningskonventionen

Den internationella rörligheten påverkar i dag skilda områden av samhällslivet. Sålunda har även brottsligheten fått en alltmer internationell karaktär. Till följd bl. a. av de livligare kommunikationerna mellan länderna inträffar det allt oftare att brott begås i annan stat än den där gärningsmannen har sitt hemvist.

Nu angivna förhållanden ger utslag bl. a. i kriminalstatistiken. Av de

brottmålsdomar och beslut om åtalsunderlåtelse som år 1973 meddelades i Sverige avsåg ca 8 800 eller drygt 10 % utländska medborgare. Omkring 1 000 av dessa domar och beslut gällde utomnordiska medborgare som inte var kyrkobokförda här i landet. Under år 1975 intogs drygt 1 800 till fängelse dömda utländska medborgare i svensk kriminalvårdsanstalt. Av dessa hade mer än en tredjedel dömts till fyra månaders fängelse eller däröver. I 36 % av fallen förelåg förordnande om förvisning i domen.

Det förekommer också att svenska medborgare är berövade friheten i utländska fängelser. F. n. finns i utomnordiska fängelser såvitt känt något tiotal svenska medborgare som avtjänar frihetsstraff. Strafftiden varierar i dessa fall mellan ett par månader och flera år.

Brottslighetens ökade internationalisering har skapat behov av ett intensifierat samarbete mellan staterna när det gäller olika brottsbekämpande åtgärder, däribland verkställighet av utländska brottmålsdomar. Inom Norden förekommer sedan år 1963 ett långtgående samarbete i fråga om domsverkställighet som regleras genom enhetlig lagstiftning. För Sveriges del är huvudbestämmelserna om detta samarbete intagna i den s. k. nordiska verkställighetslagen (1963: 193, NVL). Det nordiska samarbete som grundas på denna lag omfattar verkställighet av böter, ordinärt frihetsstraff, förverkande på grund av brott samt anordnande av övervakning av villkorligt dömd och villkorligt frigiven.

Under en följd av år har vidare inom Europarådet bedrivits arbete på att få till stånd en omfattande samverkan mellan medlemsstaterna på brottsbekämpningens område. Verksamheten har haft som mål att åstadkomma att medlemsstaternas resurser för hindrande och beivrande av brott blir utnyttjade på bästa möjliga sätt. Den har dessutom syftat till att tillvarata den brottsliga rättigheter och främja hans återanpassning.

Europarådets arbete på detta område har lett fram till en rad konventioner som har tillträtts av Sverige. År 1957 tillkom en konvention om utlämning för brott, som ratificerades av Sverige år 1959. Bestämmelser om rättshjälp i brottmål finns i den s. k. rättshjälpskonventionen från år 1959, som för Sveriges del trädde i kraft år 1968. Den innehåller regler om samverkan beträffande delgivning, bevisupptagning och vissa andra begränsade åtgärder. I 1964 års trafikbrottskonvention, som också har tillträtts av Sverige, finns bestämmelser om samverkan för bl. a. lagföring i fråga om vägtrafikbrott. Sverige har vidare anslutit sig till 1970 års brottmålsdomskonvention och 1972 års lagföringskonvention.

Av de nu berörda konventionerna är det i främsta rummet brottmålsdomskonventionen som reglerar samarbete i fråga om domsverkställighet. Enligt denna konvention och den med anledning av Sveriges tillträde antagna lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande

verkställighet av brottmålsdom (IVL) kan Sverige åta sig att efter framställning verkställa brottmålsdom som har meddelats i konventionsstat och som avser frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande. Det är också möjligt att från svensk sida begära verkställighet i annan konventionsstat av frihetsberövande påföljd, böter eller förverkande som har ådömts här i landet. IVL erbjuder möjlighet att förordna om överflyttning av verkställighet även i förhållande till stat som inte har anslutit sig till brottmålsdomskonventionen, såvida Sverige har ingått överenskommelse med staten om verkställighetssamarbete. När synnerliga skäl föreligger kan regeringen slutligen under vissa förutsättningar förordna att verkställigheten av frihetsberövande påföljd skall överflyttas i visst konkret fall utan att generell överenskommelse med den främmande staten föreligger.

Varken brottmålsdomskonventionen eller IVL avser kriminalvård i frihet. Utanför det nordiska verkställighetssamarbetet saknas sålunda f. n. möjlighet att flytta sådan kriminalvård från Sverige till annat land eller omvänt. Inom ramen för det europeiska samarbetet regleras denna fråga av 1964 års övervakningskonvention som inte har tillträtts av Sverige. Samarbetet enligt denna konvention består i övervakning i syfte att dels underlätta villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personers anpassning i samhället, dels kontrollera deras uppförande för att kunna ingripa om de skulle missköta sig.

Frågan om anslutning till övervakningskonventionen behandlades vid nordiska departementsöverläggningar redan under år 1965. I dåvarande läge kom arbetet emellertid inte att leda fram till beslut om tillträde från någon nordisk stats sida.

Vid nya överläggningar mellan företrädare för justitiedepartementen i Danmark, Finland, Norge och Sverige år 1976 har saken tagits upp på nytt. Därvid har man från dansk, norsk och svensk sida enats om att åter aktualisera frågan om ett tillträde till konventionen, låt vara med vissa förbehåll.

Från kriminalpolitiska och humanitära synpunkter är ett utvidgat internationellt samarbete även i fråga om kriminalvård i frihet otvivelaktigt förenat med fördelar. En betydelsefull vinst är att domstolarna därigenom får vidgad möjlighet att tillämpa brottspåföljd som innebär frivård även vid lagföring av personer som hör hemma i främmande stat. Från svensk synpunkt ökas sålunda förutsättningarna för att tillämpa skyddstillsyn beträffande utlänningar som inte har hemvist inom riket. På samma sätt torde samverkan från svensk sida efter de linjer som anges i konventionen öka möjligheterna för svenska medborgare som har begått brott utomlands att där erhålla villkorlig dom eller motsvarande påföljd. När det gäller personer som avtjänar frihetsstraff i annan stat än hemviststaten kan också myndigheterna tänkas vara mera benägna att besluta om eller tidigarelägga villkorlig frigivning eller mot-

svarande åtgärd, såvida tillfredsställande övervakning kan anordnas i deras hemland. I fall då den som står under övervakning flyttar till annan stat under övervakningstiden, kan det givetvis även från kontrollsynpunkt vara värdefullt, om övervakningen kan överföras till hans nya hemland. Det måste över huvud taget vara önskvärt att de olika staterna inte i kampen mot brottsligheten begränsar sina kriminalvårdande åtgärder till personer som har dömts i det egna landet utan att ett ökat samarbete över gränserna kommer till stånd i den utsträckning det är praktiskt möjligt.

Som framgår av det anförda har övervakningskonventionen en inte oväsentlig uppgift att fylla i det internationella samarbetet på straffrättens område. Ett mellanstatligt samarbete av det slag som konventionen förutsätter kan självfallet tänkas ge upphov till en del praktiska problem i tillämpningen. De goda erfarenheterna av den samverkan som har ägt rum inom ramen för andra europarådskonventioner liksom av det nordiska verkställighetssamarbetet talar emellertid för att sådana problem bör kunna bemästras utan alltför stora svårigheter. Visserligen föreligger påtagliga skiljaktigheter mellan rättssystemen i europarådsstaterna, men villkorligt anstånd med ådömande eller verkställighet av frihetsberövande påföljd är en allmänt erkänd reaktionsform i de olika staternas rättssystem. I praktiskt taget alla dessa stater förekommer också institutet villkorlig frigivning. Att frivården har organiserats på olika sätt i skilda stater behöver inte vara något hinder mot ett samarbete i den form som övervakningskonventionen avser.¹

Övervakningskonventionen, som har tillträtts av fyra stater, har numera trätt i kraft. Ytterligare fem stater har undertecknat konventionen och inom Europarådet har en uppmaning riktats till de stater som ännu inte har anslutit sig att vidta åtgärder för att ett tillträde skall bli möjligt. För konventionens praktiska effektivitet är det önskvärt att den får en så bred anslutning som möjligt. Sverige bör inte ställa sig utanför detta samarbete utan ta tillvara de möjligheter som konventionen erbjuder till samverkan mellan europarådsländerna även i fråga om kriminalvård i frihet. När nu anslutning kan påräknas även från dansk och norsk sida, bör Sverige sålunda tillträda konventionen och genomföra den lagstiftning som behövs för tillträdet.

5.2 Förbehåll och förklaringar

Övervakningskonventionen erbjuder tre olika samarbetsformer. Den ena innebär i huvudsak att övervakningen flyttas till det land där den dömda hör hemma men att domlandet behåller möjligheten att bedöma hur övervakningen utfaller (del II av konventionen). Enligt detta alter-

¹ En översiktlig redogörelse för kriminalvården i frihet i vissa europarådsstater lämnas i *bilaga C*.

nativ ankommer det sålunda på domslandet att besluta om åtgärder med anledning av en eventuell misskötsamhet från den dömdes sida, varvid det förutsätts att beslutet skall grunda sig på underrättelser från den stat som har övertagit övervakningen. I den andra, mera utvidgade formen innebär samarbetet även skyldighet för den stat som har övertagit övervakningen att sörja för verkställighet av det straff eller den straffåterstod som kan komma att beslutas eller förverkas i domslandet med anledning av den dömdes misskötsamhet (del III). När sådan verkställighet begärs får den anmodade staten visserligen om det behövs bestämma nytt straff, men detta skall till sin art så nära som möjligt stämma överens med vad som har bestämts i domslandet. Den tredje samarbetsformen påminner närmast om vad som gäller enligt brottmålsdomskonventionen. Samarbetet innebär nämligen att det anmodade landet helt övertar tillämpningen av den dom som har föranlett övervakningen (del IV). Därvid förutsätts på samma sätt som enligt brottmålsdomskonventionen att en omvandling av påföljden sker i verkställighetslandet redan i samband med att detta övertar verkställigheten.

Enligt art. 38.1 jämförd med bilagan till konventionen har fördragslutande stat rätt att göra förbehåll, helt eller delvis, i fråga om de båda sistnämnda samarbetsformerna. Samarbete enligt del II är däremot ovillkorligt efter en anslutning.

I den promemoria som upprättades i samband med att Sveriges tillträde aktualiserades år 1965 föreslogs att en anslutning från svensk sida skulle begränsas till del II av konventionen. Sedan 1965 års promemoria upprättades har emellertid det internationella samarbetet på brottsbekämpningens område utvidgats och förbättrats. Av särskild betydelse i förevarande hänseende är tillkomsten av brottmålsdomskonventionen och IVL. Frågan om vilken omfattning ett samarbete enligt övervakningskonventionen bör ha för svensk del har därför kommit i ett annat läge.

Härtill kommer att ett samarbete som begränsas till övervakning enligt del II av konventionen kan tänkas medföra vissa praktiska problem. I fall då Sverige har övertagit övervakningen föreligger sålunda en skyldighet att från svensk sida hålla domslandet underrättat bl. a. om eventuell misskötsamhet från den dömdes sida under prövotiden. Underrättelserna kan leda till att man i domslandet förklarar det villkorligt medgivna anståndet förverkat. Därmed blir den dömda skyldig att avtjäna straff eller straffåterstod i domslandet. För att straffet skall kunna verkställas uppkommer då ofta fråga om utlämning av den dömda från Sverige. Både humanitära och kriminalpolitiska skäl kan emellertid tänkas tala mot att den som har hemvist här i landet skall utlämnas för att undergå ett sådant straff utomlands. Och i den situation som kan förutsättas bli den praktiskt sett vanligaste, nämligen då den dömda är

svensk medborgare, får utlämning till utomnordiskt land över huvud taget aldrig äga rum.

Även den samarbetsform som regleras i del III av konventionen är förenad med olägenheter från praktiska och principiella synpunkter. Också enligt detta alternativ förutsätts att frågan om förverkande av det villkorliga anståndet prövas av myndighet i domslandet. En anslutning till del III innebär emellertid dessutom att myndigheterna i den dömdes hemland, som normalt har de bästa möjligheterna att bedöma frågan om förverkande, blir ovillkorligt bundna av det avgörande som i detta hänseende träffas i det andra landet. Denna ordning har ansetts väcka sådana betänkligheter att man vid de nordiska överläggningarna från dansk, norsk och svensk sida har enats om att förbehåll bör göras mot del III.

Den från både effektivitets- och rättssäkerhetssynpunkt mest lämpliga samarbetsformen är den som regleras i del IV av konventionen. Den ansluter nära till den ordning som förutsätts i brottmålsdomskonventionen och IVL. Samarbete enligt detta alternativ har den fördelen att den stat som har övertagit övervakningen svarar för tillämpningen av domen i dess helhet. Några underrättelser behöver sålunda inte lämnas till domslandet om den dömd skulle missköta sig under prövotiden, utan det blir myndigheterna i hans hemland som får befogenheten att avgöra vilka konsekvenser som skall inträda i ett sådant fall.

I överensstämmelse med det ställningstagande som har gjorts vid de nordiska överläggningarna föreslås sålunda att Sverige godtar del II och del IV av konventionen men gör förbehåll mot del III.

Övervakningskonventionen upptar i art. 7 de grunder som anmodad stat kan åberopa till stöd för avslag på en framställning om tillämpning av konventionen. Därvid anges både obligatoriska och fakultativa avslagsgrunder. Till följd av konventionens avfattning kan dessa avslagsgrunder tillämpas utan att konventionsstat gör särskilt förbehåll därom vid anslutningen.

Det är i denna del vidare att märka att konventionen saknar särskilda regler om rätt för anmodad stat att avslå en framställning om överförande av verkställighet för det fallet att dom beträffande brottet har meddelats även i annan främmande stat än den som har gjort framställningen. Sverige har emellertid vid sin anslutning till brottmålsdoms- och lagföringskonventionerna förbundit sig att i viss omfattning tillerkänna rättskraft åt brottmålsdomar som har meddelats i stat som har tillträtt någon av dessa konventioner. Detta innebär bl. a. att den som har dömts i sådan stat inte får — utom i vissa undantagsfall — underkastas verkställighet här i riket av påföljd som avser samma gärning, om han i den främmande staten har frikänts från ansvar, om han har förklarats skyldig till brottet utan att påföljd har ådömts, om ådömd påföljd har verkställts i sin helhet eller verkställigheten pågår eller om ådömd på-

följd har bortfallit enligt lagen i den staten (jfr art. 53 i brottmåldoms-konventionen, prop. 1972: 98 s. 179, och art. 35 i lagföringskonventionen, prop. 1975/76: 3 s. 119). Enligt de internationellt straffrättsliga principer som Sverige följer tillerkänns samma rättsverkan åt dom som har meddelats i den främmande stat där brottet har förövats. Bestämmelser om utländsk doms rättskraft i nu berörda fall har tagits in i 2 kap. 5 a § BrB (ändrad senast 1976: 20).

Av det anförda följer att man från svensk sida i vissa fall kan tänkas bli förhindrad att efterkomma en framställning om verkställighet enligt övervakningskonventionen med hänsyn till att dom beträffande brottet har meddelats även i annan främmande stat än den som har gjort framställningen. Frågan i vad mån anmodad stat skall anses ha rätt att avslå en framställning på sådan grund behandlades under förarbetena till konventionen. Enligt den därvid uttalade uppfattningen skulle ett avslagsbeslut i nu avsett fall kunna grundas på art. 7.1 a, där det föreskrivs att den anmodade staten skall avslå en framställning bl. a. om den anses strida mot grunderna för dess rättsordning eller andra väsentliga intressen. Detta betraktelsesätt torde kunna anläggas även för svensk dels med hänsyn till att principen om utländska brottmåldoms rättskraft har införlivats med den svenska rättsordningen genom bestämmelserna i 2 kap. 5 a § BrB. Detta innebär att särskilt förbehåll inte behöver göras på grund av Sveriges åtaganden enligt brottmåldoms- och lagföringskonventionerna. I sammanhanget bör erinras om att förbehåll över huvud taget inte kan göras beträffande del II av konventionen.

Enligt art. 27 i övervakningskonventionen skall framställning och svar på framställning sändas resp. mottas av konventionsstaternas justitiedepartement. Andra meddelanden enligt konventionen får utväxlas på samma sätt eller direkt mellan vederbörande myndigheter. Fördragslutande stat kan genom förklaring avvika från dessa regler.

Vid Sveriges tillträde till rättshjälpskonventionen, brottmålskonventionen och lagföringskonventionen avgavs förklaring att framställningar och andra meddelanden för svensk del bör sändas resp. mottas av utrikesdepartementet. Med hänsyn till den praxis som sålunda tillämpas på andra områden bör sådan förklaring avges även nu.

Art. 29 upptar bestämmelser om översättning av handlingar som har samband med tillämpningen av konventionen. Artikeln ger möjlighet för konventionsstat att genom förklaring förbehålla sig rätten att kräva att framställningar och därvid fogade handlingar skall åtföljas av översättning antingen till dess eget språk eller till något av Europarådets officiella språk eller till det av dessa språk som den anger.

Sverige har vid tillträde till andra europarådskonventioner brukat förbehålla sig att få framställningar och andra handlingar översatta till svenska eller engelska. Beträffande konventioner som avsetts bli tillämpliga inom Norden har dock undantag gjorts för handlingar som har upprättats på danska eller norska språket.

Förevarande konvention avses som strax skall beröras få viss tillämpning även inom Norden. I enlighet med vedertagen praxis bör Sverige sålunda med stöd av art. 29.2 förbehålla sig rätt att kräva att framställningar och därvid fogade handlingar som är avfattade på annat språk än danska, norska eller svenska skall vara översatta till svenska eller engelska språket.

Enligt art. 37.2 får de fördragsslutande parterna inte ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra i ämnen som behandlas i konventionen utom för att göra tillägg till konventionens bestämmelser eller underlätta tillämpningen av dess principer. Mot denna bestämmelse får enligt bilagan till konventionen fördragsslutande stat göra förbehåll.

Vid de nordiska departementsöverläggningarna har enighet uppnåtts om att ett tillträde till konventionen inte bör påverka det nordiska verkställighetssamarbetet utan att detta bör bedrivas i samma former som förut. Av denna anledning behöver emellertid inte något förbehåll göras. Enligt art. 37.3 är nämligen två eller flera fördragsslutande parter, som redan har reglerat sina inbördes förhållanden på grundval av enhetlig lagstiftning eller som gör det i framtiden, berättigade att tillämpa sådan reglering utan hinder av bestämmelserna i konventionen. Något behov av sidoöverenskommelse med annan konventionsstat föreligger inte för svensk del. Förbehåll bör sålunda inte göras mot art. 37.2. Däremot bör Sverige med stöd av art. 37.3 avge förklaring att konventionen skall tillämpas i förhållandet mellan Sverige och de övriga nordiska länder som har tillträtt konventionen endast i den mån det är fråga om verkställighetssamarbete som inte faller in under den nordiska verkställighetslagstiftningen. Därmed blir konventionen tillämplig i förhållandet mellan de nordiska länderna endast såvitt gäller överförande av kriminalvård i frihet inom ramen för tidsbestämda påföljder (för Sveriges del ungdomsfängelse och internering).

5.3 Av konventionen föranledd lagstiftning i huvuddrag

5.3.1 Lagstiftningens form och tillämpningsområde

Ett tillträde till övervakningskonventionen kräver särskild lagstiftning. När det gäller metoden att införliva konventionen med svensk rätt finns olika möjligheter. Antingen kan konventionstexten omarbetas till lag med användning av svensk lagstiftningsteknik och svenskt språkbruk (transformationsmetoden) eller också kan i en författning hänvisning göras till konventionen med förklaring att dess bestämmelser skall gälla som lag (inkorporeringsmetoden).

Hittills har transformationsmetoden i allmänhet använts vid lagstiftning som är föranledd av konventioner. På det straffrättsliga området har denna metod senast använts i fråga om lagföringskonventionen (se

prop. 1975/76: 3 s. 17). Med hänsyn till de praktiska fördelarna vid tillämpningen bör även övervakningskonventionen omarbetas till lag.

Från systematisk synpunkt skulle det vara en fördel, om de nya lagbestämmelser som behövs kunde inarbetas i IVL. Både IVL och den reglering som blir aktuell vid ett tillträde till övervakningskonventionen avser nämligen verkställighet i en stat av brottmålsdom som har meddelats i annan stat. Mot att arbeta in den nya regleringen i IVL talar emellertid flera skäl. Brottmålsdomskonventionen, på vilken IVL bygger, och övervakningskonventionen är i åtskilliga hänseenden olikartat utformade. Skillnader föreligger såväl i fråga om förfarandereglererna som beträffande de grunder som av anmodad stat får åberopas till stöd för avslag på framställning från annan stat. En samlad reglering skulle därför bli mycket svåröverskådlig.

Härtill kommer att de stater som tillträder brottmålsdomskonventionen inte kan förutsättas bli desamma som de vilka har tillträtt eller kommer att tillträda övervakningskonventionen. Vid ett sammanförande av konventionsbestämmelserna till en gemensam lag skulle denna sålunda komma att i olika delar bli tillämplig i förhållande till skilda stater, något som uppenbarligen skulle kunna leda till praktiska problem.

Det nu anförda talar för att den reglering som behövs vid ett tillträde till övervakningskonventionen bör ges formen av en särskild lag. Det bör emellertid anmärkas att man inom Europarådets kommitté för brottslighetsfrågor (ECCP) nyligen har inlett ett förberedande arbete på att undersöka möjligheterna för ett sammanförande av de gällande straffrättsliga europakonventionerna till en gemensam "European Code of Penal Procedure". I den mån detta arbete leder till resultat — något som dock kan beräknas ta avsevärd tid — kan frågan om ett sammanförande av de svenska lagar som bygger på de olika konventionerna komma att aktualiseras.

Övervakningskonventionen avser enligt sin officiella rubrik övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer. Eftersom begreppet villkorlig dom inte har samma innebörd enligt svensk rätt som i flertalet övriga europeiska rättssystem, bör det inte användas i den nya lagens rubrik. Lagen synes i stället lämpligen kunna benämnas "lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet".

Den nya lagens användningsområde behöver inte nödvändigtvis begränsas till samarbete med stat som har tillträtt övervakningskonventionen. Det är inte uteslutet att det kan bli aktuellt att träffa särskild överenskommelse om kriminalvård i frihet över gränserna även med utomeuropeisk stat. I den mån en sådan överenskommelse kan anpassas till det system som förutsätts i övervakningskonventionen bör lagen kunna bli tillämplig också i sådant fall.

I överensstämmelse med vad som anfördes under förarbetena till IVL (prop. 1972: 98 s. 47 och 85—86) finns det emellertid vidare

anledning anta att det i vissa enskilda fall kan uppkomma behov av att humanitära, sociala eller andra skäl få till stånd en överflyttning av verkställighet även i förhållande till stat med vilken Sverige inte har ingått någon generell överenskommelse. Behovet av en sådan möjlighet är självfallet inte lika framträdande vid kriminalvård i frihet som när det gäller frihetsberövande påföljder. Men i fall då t. ex. en svensk medborgare har blivit dömd till ett långvarigt frihetsstraff utomlands, kan det tänkas inverka på vederbörande myndighets beslut angående villkorlig frigivning, om man från svensk sida kan ställa upp garantier för att den dömda blir underkastad övervakning i Sverige efter sådan frigivning. Med tanke på sådana och likartade situationer bör den nya lagen liksom IVL ge möjlighet för regeringen att, när synnerliga skäl föreligger, förordna om samarbete för ett visst konkret fall även i förhållande till stat med vilken generell överenskommelse inte föreligger.

Övervakningskonventionen är enligt art. 2 tillämplig i fråga om lagöverträdare som i konventionsstat har av domstol övertygats om brott och erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller som meddelats villkorlig dom avseende frihetsberövande påföljd eller dom vars verkställighet har villkorligt uppskjutits antingen vid tiden för domen eller senare.

Villkorlig dom med prøvotid förekommer i olika former inom samtliga europarådsstater under skilda benämningar (t. ex. "bedingter Strafnachlass", "bedingte Verurteilung", "sursis avec mise à l'épreuve", "probation"). Av en inom Europarådet utarbetad redogörelse i ämnet¹ framgår att man här har att räkna med tre huvudformer. Den första av dessa kännetecknas av att domstolen i domen förordnar om villkorligt anstånd med ådömande av straff för brottet. Om förverkande av det villkorliga anståndet blir aktuellt på grund av den dömdes misskötsamhet under prøvotiden, fastställer domstolen straffet i detta sammanhang. Den andra huvudformen motsvarar vad som gällde i Sverige före ikraftträdandet av BrB. Den innebär att domstolen fastställer en frihetsberövande påföljd i domen men samtidigt förordnar om villkorligt anstånd med verkställigheten av påföljden. Om det villkorliga anståndet förverkas under prøvotiden genom förordnande av domstol eller annan myndighet, innebär detta att den dömda är skyldig att undergå det straff som har bestämts i den ursprungliga domen. Den tredje huvudformen är den som närmast motsvarar det nuvarande svenska skyddstillsynsinstitutet. I denna form innebär domen att en prøvotid ("probation") fastställs som en självständig straffrättslig påföljd. I händelse av misskötsamhet från den dömdes sida kan denna påföljd undanröjas eller förverkas och ersättas med ett frihetsberövande straff.

¹ Se närmare bilaga C.

Övervakningskonventionen är avsedd att kunna tillämpas i fråga om vilken som helst av dessa tre former av villkorlig dom. Enligt vad som uttryckligen framgår av förarbetena till konventionen har emellertid tanken varit att begränsa tillämpningsområdet till straffrättsliga reaktionsformer. Har övervakning inom ramen för exempelvis barnavården beslutats på grund av brott men utan rättegång, kan övervakningen sålunda inte överflyttas med stöd av konventionen. Denna förutsätter över huvud taget för sin tillämpning att dom eller motsvarande rättsligt avgörande har meddelats av domstol (art. 2). Beslut om kriminalvård i frihet som har meddelats av åklagare i samband med åtalseftergift — en möjlighet som föreligger i några europarädsstater — omfattas alltså inte av konventionen. Art. 2 torde vidare vara så att förstå att konventionen inte heller kan tillämpas på fall då domstol har förordnat om villkorligt anstånd med verkställighet av bötesstraff.

Under förarbetena till övervakningskonventionen uppmärksammades frågan om konventionen skulle anses tillämplig också vid fall av s. k. "plain" eller "simple suspension", dvs. när den villkorliga domen visserligen innebär att en prövotid bestäms för den dömde men särskilda föreskrifter om övervakning eller om den dömdes åligganden under prövotiden inte fastställs och det inte heller förutsätts att den dömde på annat sätt skall stå under speciell kontroll eller i särskild ordning få hjälp eller stöd under övervakningstiden. Denna typ av villkorlig dom förekommer, förutom i de nordiska länderna, i bl. a. Frankrike och Storbritannien. Frågan är närmast teoretisk, eftersom det knappast är sannolikt att konventionsstat skulle begära överflyttning av verkställigheten av en sådan villkorlig dom. Från början var avsikten att villkorliga domar av denna typ även formellt skulle falla utanför konventionens tillämpningsområde. Förarbetena till konventionen tyder emellertid på att man slutligen stannade för den uppfattningen att konventionen i princip skulle anses omfatta även villkorliga domar av detta slag. Även i sådan form ansågs nämligen en villkorlig dom innebära ett slags övervakning, låt vara i vidare mening.

Vad härefter angår villkorlig frigivning finns det i praktiskt taget alla europarädsstater en på lagstiftning grundad möjlighet att under vissa förutsättningar förordna att den som har börjat avtjäna en frihetsberövande påföljd efter viss minimitid i anstalt skall friges med villkorligt anstånd i fråga om avtjänandet av straffåterstoden. (Det enda undantaget uppges vara Malta, där fängelsedirektionen dock har viss diskretionär rätt att besluta om frigivning före strafftiden utgång.) Ett beslut om villkorlig frigivning innebär regelmässigt att en prövotid fastställs för den dömde och att denne kan ställas under övervakning. Beslut om villkorlig frigivning meddelas i vissa stater av administrativ myndighet (den centrala kriminalvårdsstyrelsen, justitiedepartementet eller lokal förvaltningsmyndighet). I andra stater avgörs frågan i ju-

diciell ordning, dvs. av allmän domstol, av en särskild domstol eller domare eller av allmän åklagare. Slutligen förekommer i några stater samma system som i Sverige, nämligen att den villkorliga frigivningen bestäms av en särskild nämnd. Övervakningskonventionen är avsedd att omfatta samtliga dessa typer av villkorlig frigivning. Konventionen är vidare enligt vad som har uttalats i förarbetena i princip tillämplig också på tidsbestämda påföljder, låt vara att dess allmänna inriktning tar sikte i första hand på påföljder av ordinär typ.

I enlighet med det anförda bör genom den nya lagen möjlighet öppnas för verkställighet här i landet av utländskt avgörande i två olika typfall. I det ena fallet har den dömde erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en prøvotid undergå kriminalvård i frihet. Det andra typfallet är för handen när någon som har börjat avtjäna frihetsberövande påföljd i främmande stat har frigivits villkorligt. Med hänsyn till att konventionen som nyss nämnts är tillämplig även på tidsobestämda påföljder bör härmed jämföras även andra fall då den dömde har överförs till kriminalvård utom anstalt. Som närmare skall beröras i det följande är vidare en allmän förutsättning för verkställighet i Sverige att den dömde har hemvist här i landet.

När det sedan gäller att från svensk sida överflytta kriminalvård i frihet till annan stat med stöd av konventionen, bör denna möjlighet kunna utnyttjas i fråga om den som här har dömts till skyddstillsyn eller har villkorligt frigivits från fängelsestraff, såvida den dömde har hemvist i den främmande staten. Det bör anmärkas att verkställigheten av fängelse därmed kommer att kunna överföras både enligt IVL och den nya lagen. Detta innebär emellertid ingen dubbelreglering eftersom lagarna tar sikte på olika situationer. Med hänsyn till att IVL inte avser överflyttning av kriminalvård i frihet, kan sålunda den lagen inte utnyttjas sedan den dömde har villkorligt frigivits.

Flera skäl talar vidare för att den nya lagen bör öppna möjlighet att medge verkställighet utomlands också av sådan vård utom anstalt som äger rum inom ramen för de tidsbestämda påföljderna ungdomsfängelse och internering. Verkställigheten av ungdomsfängelse eller internering kan överföras till annat land med stöd av IVL men bara i påföljdens frihetsberövande skede. När den dömde är överförd till vård utom anstalt kan däremot verkställigheten f. n. inte överföras ens till nordiskt land, eftersom den nordiska verkställighetslagstiftningen inte omfattar vare sig ungdomsfängelse eller internering. Det praktiska behovet av att kunna överföra verkställigheten får visserligen i fråga om dessa påföljder bedömas som tämligen obetydligt, eftersom det är mycket ovanligt att ungdomsfängelse eller internering ådöms person med hemvist i främmande stat. Det kan emellertid inte uteslutas att det undantagsvis kan uppkomma behov av ett sådant överförande. Att ett förordnande om

överförande till vård utom anstalt tekniskt sett i vissa hänseenden skiljer sig från ett beslut om villkorlig frigivning kan då inte anses vara något avgörande hinder mot att låta den nya lagen omfatta även ungdomsfängelse och internering, i synnerhet som dessa påföljder i praktiken har kommit att förlora mycket av sin från början tidsbestämda karaktär. På grund härav föreslås att den nya lagen blir tillämplig även i fråga om dessa påföljder sedan den dömde har överförts till vård utom anstalt. I detta hänseende bör lagen reglera även förhållandet mellan Sverige och de övriga nordiska länder som tillträder övervakningskonventionen.

Som nyss har berörts uppställer konventionen som förutsättning för överflyttande av övervakning eller verkställighet från ett land till ett annat att den dömde har hemvist i den stat till vilken överflyttning skall äga rum. I princip ställs alltså upp ett krav på fast bosättning i sistnämnda stat. Detta är ett strängare krav på anknytning än vad som följer av föreskrifterna i brottmålsdomskonventionen (jfr. art. 5 sistnämnda konvention; prop. 1972: 98 s. 152—153). I fråga om den som skall villkorligt friges från frihetsstraff måste dock övervakningskonventionen rimligen ges en sådan tolkning att förfarande enligt lagen bör kunna initieras, om den dömde med avbrott för anstaltsvistelsen har haft hemvist i den främmande staten och det vidare står klart att han efter frigivningen kommer att återvända till sitt hemland och vara bosatt där.

5.3.2 Verkställighet i Sverige av utländskt avgörande

5.3.2.1 Allmänna principer

I det föregående har föreslagits att Sverige skall ansluta sig till övervakningskonventionen såvitt avser de i del II och del IV av konventionen reglerade samarbetsformerna. Samarbete enligt del II — som i princip innebär endast att övervakning skall anordnas i den anmodade staten — benämns i det följande begränsad verkställighet. Samarbete enligt del IV, som går ut på att den anmodade staten skall ta över hela verkställigheten av det avgörande som har meddelats i domslandet, betecknas i fortsättningen fullständig verkställighet.

I den svenska lagen bör uttryckligen anges att verkställighet här i landet av utländskt avgörande — vare sig det är fråga om begränsad eller fullständig verkställighet — får ske bara efter framställning av behörig myndighet i den främmande staten. Vidare bör anges i vilka fall en sådan framställning skall avslås. I överensstämmelse med konventionens regler bör avslag alltid ske, om avgörandet inte har vunnit laga kraft eller påföljden inte får verkställas i den främmande staten (art. 3), om gärning som påföljden avser inte motsvarar brott enligt svensk lag (art. 4) eller om den dömde inte har hemvist i Sverige (art. 5 och 6).

Framställningen bör vidare avslås, om någon av de i art. 7.1 uppräknade obligatoriska avslagsgrunderna föreligger. Den redaktionella utformningen av bestämmelserna om verkställighetshinder liksom vissa sär-

skilda frågor i anslutning därtill behandlas i specialmotiveringen.

I art. 7.2 anges vissa ytterligare grunder som av den anmodade staten fakultativt kan åberopas till stöd för avslag på framställning från annan stat. Framställningen får sålunda avslås, om myndighet i den anmodade staten har beslutat att inte väcka åtal eller att nedlägga redan väckt åtal för gärningen (7.2 a), om den gärning som avses med domen är föremål för rättegång även i den anmodade staten (7.2 b) och om domen har meddelats i den tilltalades utövar (7.2 c). De nu angivna omständigheterna bör även i lagen tas upp som fakultativa avslagsgrunder.

Enligt art. 7.2 d gäller vidare att framställning får avslås i den utsträckning som den anmodade staten finner domen oförenlig med de principer som gäller för tillämpningen av dess egen strafflag, särskilt om lagöverträdaren på grund av sin ålder inte skulle ha kunnat dömas i den anmodade staten. Med stöd av denna artikel bör införas en bestämmelse som ger diskretionär möjlighet till avslag på en framställning om verkställighet för det fall att den dömda vid tiden för brottet inte hade fyllt 15 år. Eftersom den som har begått brott innan han fyllt 15 år enligt 33 kap. 1 § BrB inte får dömas till påföljd här i landet, kan det ifrågasättas om inte denna avslagsgrund bör göras obligatorisk. I enlighet med vad som framhölls under förarbetena till IVL (prop. 1972: 98 s. 114) kan det emellertid tänkas förekomma fall då det från humanitär synpunkt är särskilt angeläget att det finns möjlighet att utan hänsyn till straffbarhetsåldern kunna överta verkställigheten av en utländsk brottmålsdom avseende en svensk medborgare som inte har fyllt 15 år. Den nu berörda avslagsgrunden bör därför, liksom motsvarande bestämmelse i IVL (6 § första stycket 7), vara fakultativ. Om däremot gärningsmannen av annat skäl än minderårighet inte skulle ha kunnat dömas till påföljd för brottet i Sverige, bör detta liksom enligt IVL (5 § andra stycket 2) vara ett absolut hinder mot verkställighet här i landet.

I art. 7.3 föreskrivs att konventionen har tillämpning på fiskaliska brott bara i den utsträckning de fördragsslutande staterna har bestämt det beträffande varje brott eller brottskategori. Denna bestämmelse synes ha ringa praktisk betydelse, och det finns från svensk synpunkt ingen särskild anledning att vägra verkställighet beträffande brott av denna typ. Någon på art. 7.3 grundad regel om verkställighetshinder behöver därför inte tas upp i den nya lagen.

Enligt art. 5.3 gäller ytterligare att konventionsstat är berättigad att avslå framställning som avser viss samarbetsform enligt konventionen, om staten med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet anser annan samarbetsform vara lämpligare. I sådant fall är den anmodade staten skyldig att ange vilken åtgärd den är villig att vidta.

Som förut har konstaterats erbjuder det förfarande som regleras i del IV av konventionen — fullständigt övertagande av verkställighet — den från svensk synpunkt lämpligaste samarbetsformen. Det torde ofta

framstå som en fördel om verkställighet här i landet kan ske inom ramen för denna samarbetsform, eftersom samarbete enligt del II ibland kan tänkas vara förenat med vissa praktiska komplikationer. Det bör därför finnas en möjlighet att från svensk sida avslå en framställning om begränsad verkställighet enligt del II och i stället erbjuda sig att överta hela verkställigheten av det utländska avgörandet. Detta bör anges genom en uttrycklig bestämmelse i den nya lagen.

Utöver vad som följer av det anförda bör i en särskild regel anges att en framställning om verkställighet skall avslås, om den i annat hänseende än som har nämnts särskilt strider mot övervakningskonventionen eller den överenskommelse med främmande stat som annars ligger till grund för framställningen (jfr. 5 § andra stycket 8 IVL).

Vad därefter gäller själva prövningsförfarandet kan konstateras att övervakningskonventionen — i motsats till brottmålsdomskonventionen — inte innehåller några särskilda regler i detta hänseende. Det står alltså i princip fritt för fördragsslutande stat att inom ramen för konventionsbestämmelserna utforma prövningsförfarandet på lämpligt sätt.

För svensk del bör i överensstämmelse med den ordning som tillämpas i andra liknande sammanhang en framställning om verkställighet enligt övervakningskonventionen alltid i första hand prövas av regeringen. Det bör tillkomma regeringen ensam att avgöra om en framställning skall avslås därför att den avser politiskt eller militärt brott (art. 7.1 c) eller därför att den i annat hänseende än som har nämnts särskilt i lagen strider mot den överenskommelse med främmande stat som åberopas i ärendet (jfr 8 § IVL). Också när det gäller att avgöra om en framställning angående begränsad verkställighet skall avslås därför att det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligare att Sverige övertar hela verkställigheten bör regeringen ha exklusiv prövningsrätt. I övrigt bör regeringens prövning på samma sätt som enligt IVL begränsas till en förstahandsgranskning med möjlighet att avslå framställningen, om det är uppenbart att avslagsgrund föreligger.

När det gäller det förfarandet som skall äga rum efter regeringens preliminära prövning bör man i den nya lagen skilja mellan fall då den främmande staten endast begär begränsad verkställighet enligt del II av konventionen och fall då det i stället begärs att Sverige skall överta hela verkställigheten av det utländska avgörandet enligt del IV. I sistnämnda situation förutsätter konventionen att en omvandling av påföljden skall ske här i landet och att Sverige därefter skall helt överta tillämpningen av domen. Denna omvandling bör uppenbarligen ske av allmän domstol. När däremot framställningen endast avser begränsad verkställighet, inskränker sig de åtgärder som skall företas här i landet i princip till att anordna kriminalvård i frihet i överensstämmelse med den utländska domen. Ett sådant beslut bör kunna meddelas i administrativ ordning på samma sätt som enligt NVL, dvs. av kriminalvårdsstyrelsen.

5.3.2.2 Begränsad verkställighet

I enlighet med det nyss anförda föreslås att en framställning som gäller begränsad verkställighet — dvs. endast anordnande av kriminalvård i frihet här i landet — efter regeringens förstahandsgranskning skall överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning. Styrelsen bör därvid ha att pröva om det föreligger annat verkställighetshinder än sådant beträffande vilket regeringen har exklusiv prövningsrätt. Finns styrelsen att hinder inte möter mot verkställighet, bör styrelsen besluta att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet och utse övervakningsnämnd att handha kriminalvården.

Konventionens bestämmelser om samarbete inom ramen för det förfarande som avses i del II vilar på den grundtanken att vad som i domslandet bestämts — i samband med domen eller senare under verkställigheten — om prövotid för den dömda och om dennes särskilda åligganden under denna tid i princip skall gälla även i det land som har övertagit övervakningen. Enligt art. 11.1 skall sistnämnda land dock, om det är nödvändigt, anpassa övervakningsvillkoren efter sin egen lagstiftning. Denna reglering får emellertid inte innebära att domslandets föreskrifter skärps. De föreskrifter som tillämpas av den anmodade staten får inte i något fall vara strängare än de som har meddelats i domslandet (art. 11.2).

Konventionens bestämmelser om att meddelade föreskrifter inte får skärpas är av intresse bl. a. när det gäller frågan om övervakare för den dömda skall förordnas här i landet även när sådant förordnande inte har meddelats i den främmande staten. I detta hänseende måste bestämmelserna tolkas med beaktande av konventionens syfte och mot bakgrund av att kriminalvården i frihet har organiserats på olika sätt i skilda stater. I vissa stater förekommer det att man på samma sätt som i Sverige förordnar särskild övervakare för den dömda. I andra stater har man emellertid valt andra former för övervakningen, såsom exempelvis att den dömda blir skyldig att hålla kontakt med en nämnd eller med en privat frivårdsorganisation eller ställs under kontroll av polisen eller åklagarmyndighet. Konventionen bygger på förutsättningen att varje stat skall anordna övervakning med användande av sin egen organisation för ändamålet. Det kan med hänsyn härtill i allmänhet inte anses innebära en skärpning i konventionens mening att man här i landet förordnar särskild övervakare för den dömda även i fall då övervakningen enligt den främmande statens lagstiftning sker i andra former. I fall då begränsad verkställighet anordnas här i landet bör sålunda i regel utses övervakare för den dömda. Det bör ankomma på övervakningsnämnden att förordna övervakare.

Som förut har berörts torde emellertid konventionen vara tillämplig även vid fall av s. k. simple suspension, dvs. när den utländska villkorliga domen visserligen innebär att en prövotid har bestämts för den

dömde men särskilda övervakningsvillkor inte har fastställts och det inte heller har förutsatts att den dömde på annat sätt skall stå under speciell kontroll eller i särskild ordning få hjälp eller stöd under prövotiden. Att den främmande staten skulle begära överförande av verkställighet i fråga om en sådan villkorlig dom är visserligen osannolikt; i den kommentar (explanatory report) till konventionen som har utgetts genom Europarådets försorg nämns denna eventualitet som ett "hypotetiskt" fall. Skulle emellertid detta inträffa — något som i så fall enligt art. 10 skall framgå av den främmande statens framställning — torde förbudet mot skärpning i art. 11 vara så att förstå att övervakning inte heller skall anordnas i Sverige.

De särskilda föreskrifter om den dömdes förpliktelser under prövotiden som kan ha meddelats i den främmande staten — såsom exempelvis angående utbildning, läkarvård eller skadeståndsskyldighet — avses som nyss har nämnts gälla även här i landet i den mån de skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag. I vissa stater kan emellertid den dömde åläggas att iaktta särskilda föreskrifter av en typ som inte skulle ha kunnat meddelas här i landet, t. ex. förbud mot tobaksrökning eller förpliktelse att betala bidrag till en välgörenhetsorganisation. Art. 11 ger för sådana fall stöd för en jämkning till överensstämmelse med svensk lag. Av konventionens förarbeten framgår att art. 11 även har avsetts ge den anmodade staten rätt att förkorta prövotiden, om denna skulle vara längre än den inhemska lagstiftningen medger. Det har vidare i anslutning till konventionens tillkomst uttalats att artikelns avfattning inte avses utgöra hinder för den anmodade staten att under loppet av prövotiden förordna om övervakningens upphörande eller ändra annan föreskrift i mildrande riktning.

Den anpassning av det utländska avgörandet till svenska förhållanden som i enlighet härmed är förutsatt bör ske genom övervakningsnämndens försorg. Det bör sålunda ankomma på nämnden att jämka de föreskrifter som i den främmande staten har meddelats om prövotid för den dömde och om dennes åligganden under prövotiden, i den mån sådan föreskrift skulle vara oförenlig med svensk lag. Övervakningsnämnden bör vidare i överensstämmelse med 26 kap. 11 § andra stycket och 28 kap. 5 § andra stycket BrB kunna förordna att övervakning skall upphöra under prövotiden, såvida behov av övervakning inte längre bedöms föreligga. En i huvudsak motsvarande tillämpning av bestämmelserna i 32 a § kungörelsen (1964: 632) med vissa bestämmelser om vård i frihet av dem som dömts till påföljd för brott (frivårdskungörelsen) bör också kunna komma i fråga. Meddelas beslut om att övervakning skall upphöra eller har nämnden på grund av särskilda skäl redan från början avstått från att förordna övervakare, bör det stå nämnden fritt att så länge prövotiden varar på nytt förordna övervakare, om det behövs. I övrigt bör de allmänna reglerna i BrB om övervakningens organisation och om den

dömdes skyldighet att iaktta skötsamhet m. m. vara tillämpliga även i fråga om kriminalvård som anordnas inom ramen för denna samarbetsform. En närmare redogörelse för vad som avses gälla i dessa hänseenden lämnas i anslutning till de enskilda bestämmelserna.

Verkställighet inom ramen för denna samarbetsform medger inte svensk myndighet befogenhet att i händelse av misskötsamhet från den dömdes sida förklara det i den främmande staten meddelade villkorliga anståndet förverkat. Denna fråga skall i stället avgöras av myndighet i domslandet på grundval av de upplysningar och uppgifter i övrigt som lämnats från svensk sida (art. 15). I enlighet härmed föreligger för svensk del viss underrättelseskyldighet gentemot domslandet (art. 12—14). Bl. a. skall domslandet erhålla underrättelse, om fråga skulle uppkomma om förverkande av det villkorliga anståndet därför att den dömden har åtalats eller dömts för nytt brott eller därför att han inte har iakttagit vad som åligger honom.

För att uppfylla konventionens föreskrifter om underrättelseskyldighet bör i den nya lagen föreskrivas skyldighet för kriminalvårdsstyrelsen att på begäran av behörig myndighet i den främmande staten lämna upplysning om hur den dömden har förhållit sig under prövotiden. Sådan upplysning bör grundas på uppgifter som styrelsen infordrar från övervakningsnämnden. Kriminalvårdsstyrelsen bör vidare ha att självmant underrätta myndighet i den främmande staten, om den dömden under prövotiden skulle dömas till fängelse, ungdomsfängelse eller internering här i landet på grund av nytt brott. Om den dömden i annat fall har allvarligt åsidosatt sina åligganden under prövotiden och övervakningsnämnden av den anledningen finner att det villkorliga anståndet bör förklaras förverkat, bör det ankomma på nämnden att göra anmälan om förhållandet till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen bör i sådant fall vara skyldigt att underrätta myndighet i den främmande staten om övervakningsnämndens anmälan. Samma ordning bör tillämpas om övervakningsnämnden skulle finna annat beslut av myndighet i den främmande staten påkallat, t. ex. förlängning av prövotiden.

Underrättelserna från Sverige kan medföra att myndighet i den främmande staten ändrar föreskrifterna för den dömden. De nya föreskrifterna blir då gällande här i landet men övervakningsnämnden kan som tidigare nämnts jämkas dem i mildrande riktning.

Om myndigheten i den främmande staten förklarar det villkorliga anståndet förverkat eller meddelar annat beslut av motsvarande innebörd, får detta till följd att den kriminalvård som har anordnats här i landet skall upphöra. Den dömden blir emellertid därvid regelmässigt skyldig att undergå straff eller straffåterstod i domslandet. Detta kan i sin tur föranleda att den dömden begärs utlämnad till detta land, en fråga som då får bedömas enligt reglerna i lagen (1957: 668) om utlämning för brott (allmänna utlämningslagen).

En anslutning från Sveriges sida till övervakningskonventionen medför emellertid inga särskilda förpliktelser att bifalla en framställning om utlämning i den nyss berörda situationen. Såvida inte annat följer av gällande utlämningsavtal, kan alltså denna fråga i vanlig ordning prövas inom ramen för regeringens diskretionära prövningsrätt, i den mån inte hinder mot utlämning föreligger redan enligt allmänna utlämningslagen. I vissa fall kan det vidare tänkas vara lämpligare att verkställighet här i landet med stöd av IVL anordnas i fråga om det straff eller den straffåterstöd som har bestämts i den främmande staten än att den dömde utlämnas dit. Det har redan förut påpekats att utlämning till utomnordisk stat över huvud taget aldrig får ske i den situation som kan förutsättas bli den praktiskt sett vanligaste, nämligen då den dömde är svensk medborgare (2 § allmänna utlämningslagen).

5.3.2.3 *Fullständigt övertagande av verkställighet*

Ett fullständigt övertagande av verkställigheten av utländsk brottmålsdom enligt del IV i konventionen förutsätter att en omvandling av den utomlands bestämda påföljden sker här i landet (art. 23). Detsamma är i regel förhållandet vid verkställighet av europeisk brottmålsdom enligt IVL. Med hänsyn härtill är det lämpligt att prövningsförfarandet utformas i nära anslutning till motsvarande förfarande enligt IVL.

I enlighet härmed föreslås att framställningen efter regeringens preliminära prövning skall överlämnas till RÅ för handläggning. Det bör sedan ankomma på RÅ — eller annan åklagare som denne förordnar — att hos allmän domstol göra ansökan om prövning av framställningen. Domstolen har därvid att pröva om annat verkställighetshinder föreligger än sådant beträffande vilket regeringen ensam svarar för prövningen.

Om verkställighetshinder inte föreligger, följer av art. 23.1 att den utomlands bestämda påföljden skall omvandlas till den påföljd som enligt svensk lag skulle ha bestämts för brottet, om det hade begåtts här. Påföljden får dock enligt art. 23.2 inte vara strängare än den som har bestämts i den främmande staten.

Fastän det inte uttryckligen har angetts i konventionen måste art. 23 vila på den tanken att någon ny prövning av skuldfrågan inte får äga rum i den stat som övertar verkställigheten. Detta bör på samma sätt som har skett i 10 § andra stycket IVL uttryckligen anges i den nya lagen.

När det gäller själva omvandlingen av påföljdsbestämningen har avsikten otvivelaktigt varit att lämna den stat som övertar verkställigheten viss frihet vid bestämmandet av ny påföljd. Till skillnad från art. 19 innehåller art. 23 inte någon föreskrift om att den nya påföljden skall till sin art så nära som möjligt överensstämma med den påföljd som har bestämts i den främmande staten. I ett förberedande utkast till konven-

tionstext innehöll artikeln en sådan föreskrift, som dock senare fick utgå för att möjliggöra en bredare anslutning till konventionen. Detta skall ses mot bakgrunden av att de i olika europarådsstater förekommande påföljder som innebär kriminalvård i frihet, är svåra att jämföra med varandra. Även om den exakta innebörden av art. 23 är i viss mån oklar, torde emellertid en tolkning av artikeln i enlighet med konventionens huvudprinciper och dess förarbeten ge vid handen att den anmodade staten är skyldig att bestämma en ny påföljd som innebär att den dömde i en eller annan form ställs under tillsyn eller att i varje fall en prøvotid fastställs för honom. Vad gäller föreskriften i art. 23.2 att den nya påföljden inte får vara strängare än den tidigare, får denna för svensk del inte samma betydelse som för stat som tillämpar systemet att utsätta bestämd strafftid i en villkorlig dom. Föreskriften måste dock anses innebära ett förbud mot att här ådöma en ny påföljd som innebär att den dömde berövas friheten.

Om den utomlands bestämda påföljden är villkorlig dom — vare sig i form av villkorligt anstånd med ådömande eller verkställighet av straff eller i form av s. k. probation — ligger det med nyss angivna utgångspunkter närmast till hands att här bestämma påföljden till skyddstillsyn. Detta bör emellertid inte vara det enda alternativet. Möjlighet bör också finnas att döma till annan påföljd som innebär frivård, varvid närmast villkorlig dom kommer i fråga. Det bör emellertid inte heller vara uteslutet att den dömde överlämnas till särskild vård, såvida inte detta innebär att han berövas friheten och påföljden därmed framstår som en skärpning i konventionens mening.

Vad härefter angår fall då den dömde utomlands har villkorligt frigivits från frihetsstraff öppnar konventionen möjlighet för olika lösningar. En tänkbar utväg skulle vara att domstolen tillades befogenhet att bestämma ett fängelsestraff enligt våra straffmättningsprinciper samt utfärda någon form av förklaring, att den dömde skulle anses villkorligt frigiven från detta fängelsestraff med en viss bestämd återstående strafftid. Sistnämnda tid skulle i sådant fall rimligen få sättas i relation till det här i landet bestämda fängelsestraffets längd samt svensk praxis i fråga om villkorlig frigivning. Samtidigt skulle domstolen vara skyldig tillse att den sålunda valda konstruktionen inte innebar någon skärpning.

En lösning efter de nu angivna linjerna framstår dock som tämligen komplicerad. Det är inte heller någon praktisk nödvändighet att man redan i samband med omvandlingen bestämmer den strafftid som den dömde skall vara skyldig att avtjäna för den eventualiteten att han begår nytt brott eller annars gör sig skyldig till misskötsamhet. Det är tvärtom från praktiska synpunkter närmast en fördel om man inte behöver ta ställning till den frågan i annat fall än om den kommer upp.

Den lämpligaste lösningen synes i stället vara att den nya påföljden bestäms till skyddstillsyn, villkorlig dom eller överlämnande till sådan

särskild vård enligt 31 kap. BrB som inte innebär frihetsberövande även när situationen är den att den dömda utomlands har villkorligt frigivits från frihetsstraff. Därmed tillgodoser man principen att den påföljd som bestäms vid omvandlingen skall innebära att den dömda ställs under tillsyn eller underkastas en provotid. Det avgörande som domstolen sålunda träffar i påföljdsfrågan bör i alla avseenden vara likställt med dom i vanligt brottmål. I fråga om undanröjande på grund av nytt brott eller av annan anledning kommer då BrB:s regler att gälla. Undanröjs den vid omvandlingen bestämda påföljden och döms i stället till fängelse för det brott som omfattas av den utländska domen, blir domstolen emellertid enligt de allmänna bestämmelserna i 2 kap. 6 § BrB skyldig att tillgodoräkna den dömda vad han har undergått av det frihetsstraff som har bestämts utomlands.

Sammanfattningsvis förordas i enlighet med det anförda en regel om påföljdsomvandlingen av det innehållet att rätten, om den inte finner verkställighetshinder föreligga, skall bestämma ny påföljd enligt svensk lag för det brott som avses i den främmande statens framställning samt att den nya påföljden dock inte får innebära att den dömda berövas friheten. Med hänsyn till att det inte kan anses stå i överensstämmelse med konventionens principer att låta den nya påföljden stanna vid ett bötesstraff, bör ytterligare anges att påföljden inte får bestämmas till enbart böter.

Enligt IVL är Stockholms tingsrätt exklusivt behörig att uppta mål eller ärende som avses i den lagen. Också framställningar om verkställighet enligt övervakningskonventionen bör kunna prövas av Stockholms tingsrätt. Det är emellertid inte nödvändigt att på samma sätt som enligt IVL låta denna tingsrätt vara ensam behörig domstol. En sådan ordning skulle kunna leda till onödiga kostnader för enskilda parter med hänsyn till att det vid tillämpning av övervakningskonventionen i regel inte är fråga om personer som har berövats friheten. På grund härav förordas att framställning om verkställighet enligt övervakningskonventionen även skall kunna upptas av rätten i den ort inom riket där den dömda har sin hemvist eller mera varaktigt uppehåller sig (jfr 19 kap. 1 § tredje stycket rättegångsbalken).

Frågan om rättegångsbestämmelser i övrigt behandlas i specialmotiveringen.

5.3.3 Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom

5.3.3.1 Allmänna principer

Ett tillträde till övervakningskonventionen medför givetvis inte någon som helst förpliktelse för konventionsstat att låta verkställa inhemska domar, som innebär kriminalvård i frihet, i annan konventionsstat. Man öppnar möjligheter att under vissa förutsättningar begära sådan verk-

ställighet. Reglerna i den svenska lagen om förutsättningarna för att begära verkställighet bör sålunda inte vara obligatoriska utan medge en diskretionär prövning om framställning i det särskilda fallet lämpligen bör göras.

Inom ramen för det nordiska samarbetet görs framställningar om anordnande av kriminalvård i frihet utomlands av övervakningsnämnd. Mot bakgrund av önskemålet om en enhetlig tillämpning bör det emellertid åtminstone t. v. liksom enligt IVL ankomma på kriminalvårdsstyrelsen att pröva fråga om överförande av verkställighet till främmande stat enligt den nya lagen. Sådan fråga bör emellertid regelmässigt upptas av styrelsen endast på anmälan av övervakningsnämnd eller av central kriminalvårdsnämnd. Med hänsyn till att behov av brådskande beslut i vissa fall kan tänkas föreligga, bör dock styrelsen även ha möjlighet att ta upp frågan självmant. Ett exempel på sådana fall erbjuder den situation som uppstår om svensk domstol har dömt en person med hemvist i konventionsstat till skyddstillsyn jämte förvisning. Om domstolen i sådant fall gör kriminalvårdsstyrelsen uppmärksam på förhållandet, bör det inte vara uteslutet för styrelsen att ta upp frågan om kriminalvårdens överförande utan att avvakta anmälan av övervakningsnämnd.

Om regeringen på grund av synnerliga skäl har förordnat om samarbete enligt lagen för visst fall i förhållande till stat med vilken generell överenskommelse inte föreligger, bör det ankomma på kriminalvårdsstyrelsen att ombesörja att framställning om verkställighet kommer till stånd.

En förutsättning för att framställning skall få göras bör vara att den dömde har hemvist i den främmande staten och att inte med motsvarande tillämpning av den svenska lagens bestämmelser om verkställighetshinder sådant hinder kan antas föreligga från den främmande statens synpunkter.

Som nyss har sagts bör frågan om verkställighet utomlands skall begäras avgöras på grundval av en prövning av omständigheterna i det särskilda fallet. Vad angår situationer då svensk domstol har dömt en person med hemvist i konventionsstat till skyddstillsyn, bör dock huvudprincipen vara att framställning görs såvitt detta är möjligt och inga särskilda skäl talar mot det. En förutsättning för att ett tillträde till konventionen skall såsom avsett öka domstolarnas valfrihet när det gäller att bestämma påföljd för person med hemvist i främmande stat är nämligen att domstolarna kan förlita sig på det system som konventionen förutsätter också tillämpas i praktiken.

När det gäller fall då en utlänning med hemvist i konventionsstat har villkorligt frigivits, får avgörandet av frågan om framställning skall göras i större utsträckning bli beroende av en diskretionär bedömning av samtliga omständigheter. Vid denna bedömning bör den dömdes behov av hjälp- och stödåtgärder efter frigivningen liksom intresset av att

kunna kontrollera hans skötsamhet självfallet beaktas. Man kan således inte utgå ifrån att framställning alltid görs så snart den villkorligt frigivne har hemvist i konventionsstat. Å andra sidan kan möjligheten att få tillstånd övervakning i den dömdes hemland i vissa fall tänkas öka förut-sättningarna att tillämpa villkorlig frigivning före utgången av två tredjedelstiden i fråga om personer med hemvist i annan stat. I de fall som här kan bli aktuella föreligger ofta förordnande om förvisning i domen. Självfallet avses dock ett tillträde till övervakningskonventionen inte medföra någon ändring av nuvarande praxis i vad denna innebär att särskild återhållsamhet med s. k. hälftenfrigivning iakttas när det gäller lagöverträdare som undergår långvariga fängelsestraff för grov narkotikabrottslighet eller i övrigt för grova brott som utgör led i en yrkesmässigt eller på annat sätt i organiserade former bedriven kriminell verksamhet (jfr prop. 1972: 67 s. 32).

Om Sverige ansluter sig till övervakningskonventionen i den omfattning som har förordats i det föregående, innebär detta att man också när det gäller överflyttning av kriminalvård från Sverige till annan stat kan välja mellan två samarbetsformer, nämligen ett överförande av verkställighet i begränsad form (del II) och ett fullständigt överförande av verkställigheten (del IV). Av skäl som har anförts i det föregående är det därvid i allmänhet en fördel att välja den sistnämnda samarbetsformen. Detta kan dock såvitt angår konventionsstater ske bara i förhållande till stat som har anslutit sig till del IV. I förhållande till Frankrike, som har gjort förbehåll mot den delen av konventionen, kan f. n. samarbete komma i fråga bara enligt del II.

5.3.3.2 *Begränsad verkställighet*

Bifalls en framställning om begränsad verkställighet, innebär detta att det i fortsättningen ankommer på den främmande statens myndigheter att utöva den faktiska övervakningen. I den mån övervakare har förordnats för den dömda, bör övervakaren entledigas. Övervakningsnämnden, ungdomsfängelsenämnden eller interneringsnämnden skall därefter i princip inte behöva vidta några ytterligare åtgärder i övervakningsärendet. Formellt avförs emellertid inte ärendet förrän prövotiden eller verkställighetstiden gått till ända. Med de avvikelser som betingas av att den faktiska övervakningen har överflyttats bör vidare BrB:s regler fortfarande vara tillämpliga. Detta innebär bl. a. att påföljden kan undanröjas av svensk domstol enligt 34 kap. 1 § 3 BrB, om den dömda övertygas om nytt brott i Sverige. Om annan allvarlig misskötsamhet från den dömdes sida skulle rapporteras hit från det land som har övertagit övervakningen, har vidare övervakningsnämnden möjlighet att förklara villkorligt medgiven frihet förverkad eller föra talan hos svensk domstol om undanrötjande av skyddstillsynen enligt de allmänna reglerna i 26 kap. 19 § och 28 kap. 8 § BrB. På motsvarande sätt kan sådana rapporter

föranleda interneringsnämnden eller ungdomsfängelnsnämnden att förordna att den dömda skall återintas i anstalt.

I fråga om förutsättningarna för att svensk domstol eller nämnd efter överflyttningen skall få vidta åtgärd beträffande den här i landet ådömda påföljden bör gälla samma princip som för motsvarande situation har slagits fast i 15 § tredje stycket och 22 § tredje stycket NVL. I den nya lagen bör sålunda föreskrivas att, sedan övervakningen har överflyttats, åtgärd i fråga om skyddstillsynen eller den villkorliga frigivningen får beslutas här i landet bara om den dömda här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Hänskjutet ärende bör tas upp av ungdomsfängelnsnämnden, interneringsnämnden resp. den övervakningsnämnd som formellt har hand om övervakningen.

Det kan tänkas förekomma att myndighet i den främmande staten fastställer ändrade föreskrifter om vad den dömda har att iakttä under prövotiden. Beslutet bör då i princip ha giltighet här i landet men bara om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och föreskriften inte innebär någon skärpning för den dömda.

5.3.3.3 *Fullständig verkställighet*

Vid bifall till en framställning om fullständig verkställighet bör kriminalvårdsstyrelsen förklara denna överförd till den främmande staten. Verkställighet eller fortsatt verkställighet av påföljden får därefter inte ske här i landet (art. 25). Med hänsyn till att den främmande staten avses omvandla påföljden i enlighet med sin egen lagstiftning och sedan svara för en fullständig tillämpning av domen såsom om den hade meddelats av någon av dess egna domstolar (art. 23, 24), bör påföljden inte heller kunna undanröjas av svensk domstol ens vid lagföring för nya brott. Inte heller bör annan åtgärd i fråga om påföljden kunna beslutas av svensk domstol eller nämnd.

Det nu anförda bör dock inte anses utgöra något hinder mot att svensk domstol med stöd av 34 kap. 1 § 1 BrB förordnar att den här i landet ådömda påföljden skall avse även annat brott som den dömda har gjort sig skyldig till. Det kan nämligen av praktiska skäl vara lämpligt att ett sådant förordnande meddelas t. ex. i fråga om brott som den dömda har begått före den tidigare domen men som av en eller annan anledning inte har kommit att omfattas av denna.

5.3.4 *Följdändringar i annan lagstiftning*

Övervakningskonventionen medför inte någon generell förpliktelse för ansluten stat att tillerkänna rättskraft åt brottmålsdom som har meddelats i annan konventionsstat. Något tillägg till 2 kap. 5 a § BrB påkallas därför inte av ett tillträde till konventionen från svensk sida. I syfte att underlätta möjligheterna att anordna verkställighet utomlands i vissa

speciella fall bör däremot ett tillägg göras till 34 kap. 18 § andra stycket BrB. Detta ändringsförslag behandlas närmare i specialmotiveringen. I övrigt ger ett tillträde till konventionen inte anledning till ändringar i BrB.

I specialmotiveringen behandlas vidare vissa följdändringar i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och rättshjälpslagen (1972:429).

De närmare föreskrifter som behövs för verkställighet av den nya lagen om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet bör meddelas av regeringen. Förslag till sådana föreskrifter läggs inte fram i denna promemoria.

5.4 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda läggs i promemorian fram förslag till

1. lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
2. lag om ändring i brottbalken,
3. lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister,
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972:429).

5.5 Specialmotivering¹

¹ Avsnittet har uteslutits här.

European Convention on the supervision of conditionally sentenced or conditionally released offenders

PREAMBLE

The member States of the Council of Europe, signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve greater unity among its Members;

Being resolved to take concerted action to combat crime;

Considering that, to this end, they are in duty bound to ensure, in the territory of the other Contracting Parties, either the social rehabilitation of offenders given suspended sentences or released conditionally by their own courts, or the enforcement of the sentence when the prescribed conditions are not fulfilled,

Have agreed as follows:

PART I

Basic principles

Article 1

1. The Contracting Parties undertake to grant each other in the circumstances set out below the mutual assistance necessary for the social rehabilitation of the offenders referred to in Article 2. This assistance shall take the form of supervision designed to facilitate the good conduct and re-adaptation to social life of

Convention européenne pour la surveillance des personnes condamnées ou libérées sous condition

PREAMBULE

Les Etats membres du Conseil de l'Europe signataires de la présente Convention,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses Membres;

Affirmant leur volonté de coopérer dans la lutte contre la criminalité;

Considérant qu'à cette fin il leur appartient, pour toute décision émanant de l'un d'eux, d'assurer sur le territoire des autres, d'une part le reclassement social des délinquants condamnés ou libérés sous condition et, d'autre part, la mise à exécution de la sanction, dans le cas où les conditions prescrites ne sont pas satisfaites,

Sont convenus de ce qui suit :

TITRE I

Principes fondamentaux

Article 1er

1. Les Parties Contractantes s'engagent à se prêter, conformément aux dispositions suivantes, l'aide mutuelle nécessaire au reclassement social des délinquants visés à l'article 2. Cette aide consiste en une surveillance des délinquants qui s'effectue, d'une part, par les mesures propres à faciliter leur amendement et leur réadap-

Europeisk konvention rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer

INLEDNING

Signatärstaterna, medlemmar av Europarådet,

vilka beaktar att syftet med Europarådet är att åstadkomma en fastare enhet mellan dess medlemmar;

vilka beslutat vidtaga gemensamma åtgärder i kampen mot brottsligheten;

vilka anser att de därför bör på de övriga avtalslutande parternas områden säkerställa antingen återanpassningen av lagöverträdare, som dömts eller frigivits villkorligt, eller verkställighet av domen då föreskrivna villkor ej fullgjorts;

har överenskommit om följande:

DEL I

Grundläggande principer

Artikel 1

1. De fördragslutande parterna åtager sig att, i enlighet med nedanstående bestämmelser, lämna varandra erforderlig hjälp för återanpassningen av lagöverträdare som avses i artikel 2. Denna hjälp skall bestå av övervakning, som är ägnad att underlätta sådana personers skötsamhet och anpassning i samhället, samt kontroll av

such offenders and to keep a watch on their behaviour with a view, should it become necessary, either to pronouncing sentence on them or to enforcing a sentence already pronounced.

2. The Contracting Parties shall, in the circumstances set out below and in accordance with the following provisions, enforce such detention order or other penalty involving deprivation of liberty as may have been passed on the offender, application of which has been suspended.

Article 2

1. For the purposes of this Convention, the term "offender" shall be taken to mean any person who, in the territory of one of the Contracting Parties, has:

(a) been found guilty by a court and placed on probation without sentence having been pronounced;

(b) been given a suspended sentence involving deprivation of liberty, or a sentence of which the enforcement has been conditionally suspended, in whole or in part, either at the time of the sentence or subsequently.

2. In subsequent Articles, the term "sentence" shall be deemed to include all judicial decisions taken in accordance with sub-paragraphs (a) and (b) of paragraph 1 above.

Article 3

The decisions referred to in Article 2 must be final

tation à la vie sociale et, d'autre part, par le contrôle de leur conduite en vue de permettre, s'il y a lieu, soit le prononcé de la sanction, soit sa mise à exécution.

2. Les Parties Contractantes mettront à exécution, conformément aux dispositions suivantes, la peine ou la mesure de sûreté privatives de liberté prononcées contre le délinquant et dont l'application avait été suspendue.

Article 2

1. Au sens de la présente Convention, l'expression « délinquant » désigne toute personne qui, sur le territoire d'une des Parties Contractantes, a fait l'objet :

(a) d'une décision judiciaire de culpabilité, assortie d'une suspension conditionnelle du prononcé de la peine;

(b) d'une condamnation emportant privation de liberté, prononcée sous condition ou dont l'exécution a été suspendue conditionnellement, en tout ou en partie, soit au moment de la condamnation, soit ultérieurement.

2. Dans les articles suivants, le terme « condamnation » vise les décisions intervenues tant en vertu de l'alinéa (a) que de l'alinéa (b) du paragraphe 1 ci-dessus.

Article 3

Les décisions visées à l'article 2 doivent être définitives

deras uppförande i syfte att vid behov kunna undanröja den villkorliga domen eller verkställa redan ådömd påföljd.

2. I enlighet med nedanstående bestämmelser skall de fördragsslutande parterna verkställa straff eller annan frihetsberövande påföljd som kan ha ådömts lagöverträdaren och vars verkställighet har uppskjutits.

Artikel 2

1. I denna konvention förstås med "lagöverträdare" den som på fördragsslutande parts område har:

a) av domstol övertygats om brott och erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd;

b) meddelats villkorlig dom, som avser frihetsberövande påföljd, eller dom, vars verkställighet villkorligt uppskjutits helt eller delvis antingen vid tidpunkten för domen eller senare.

2. I följande artiklar avses med "dom" alla rättsliga avgöranden som fattats i enlighet med första punkten a) eller b) ovan.

Artikel 3

Avgöranden som avses i artikel 2 skall vara slutliga

and must have executive force.

Article 4

The offence on which any request under Article 5 is based shall be one punishable under the legislation of both the requesting and the requested State.

Article 5

1. The State which pronounced the sentence may request the State in whose territory the offender establishes his ordinary residence:

(a) to carry out supervision only, in accordance with Part II;

(b) to carry out supervision and if necessary to enforce the sentence, in accordance with Parts II and III;

(c) to assume entire responsibility for applying the sentence, in accordance with the provisions of Part IV.

2. The requested State shall act upon such a request, under the conditions laid down in this Convention.

3. If the requesting State has made one of the requests mentioned in paragraph 1 above, and the requested State deems it preferable, in any particular case, to adopt one of the other courses provided for in that paragraph, the requested State may refuse to accede to such a request, at the same time declaring its willingness to follow another course, which it shall indicate.

ves et exécutoires.

Article 4

L'infraction qui motive une demande visée à l'article 5 doit être réprimée à la fois par la loi de l'Etat requérant et par celle de l'Etat requis.

Article 5

1. L'Etat qui a prononcé la condamnation peut demander à l'Etat sur le territoire duquel le délinquant établit sa résidence habituelle :

(a) d'assurer uniquement la surveillance conformément au titre II;

(b) d'assurer la surveillance et de procéder éventuellement à l'exécution conformément aux titres II et III;

(c) d'assurer l'entière application de la condamnation conformément aux dispositions du titre IV.

2. L'Etat requis est tenu, dans les conditions prévues par la présente Convention, de donner suite à cette demande.

3. Si l'Etat requérant a formulé une des demandes visées au paragraphe 1 ci-dessus et si l'Etat requis estime préférable, dans les cas d'espèce, d'utiliser une des autres possibilités prévues dans ce paragraphe, l'Etat requis peut refuser d'accéder à cette demande tout en se déclarant prêt à donner suite à une autre demande qu'il indique.

och verkställbara.

Artikel 4

Den gärning varpå framställning enligt artikel 5 grundas skall vara straffbar enligt lagstiftningen i såväl den anmodande som den anmodade staten.

Artikel 5

1. Den stat där domen har meddelats kan begära att den stat på vars område lagöverträdaren har sitt hemvist skall:

a) enbart anordna övervakning enligt del II;

b) anordna övervakning och vid behov verkställa domen enligt del II och III;

c) påtaga sig hela ansvaret för domens tillämpning enligt vad som föreskrives i del IV.

2. Den anmodade staten skall handlägga en sådan framställning i enlighet med bestämmelserna i denna konvention.

3. Har fördragsslutande stat gjort framställning om någon av de åtgärder som angives i första punkten och finner den anmodade staten att det i det särskilda fallet är lämpligare att annan i punkten omnämnd åtgärd vidtages, får den avslå framställningen under förutsättning att den anger vilken åtgärd den är villig att vidtaga.

Article 6

Supervision, enforcement or complete application of the sentence, as defined in the preceding Article, shall be carried out, at the request of the State in which sentence was pronounced, by the State in whose territory the offender establishes his ordinary residence.

Article 7

1. Supervision, enforcement or complete application shall be refused:

(a) if the request is regarded by the requested State as likely to prejudice its sovereignty, security, the fundamentals of its legal system, or other essential interests;

(b) if the request relates to a sentence for an offence which has been judged in final instance in the requested State;

(c) if the act for which sentence has been passed is considered by the requested State as either a political offence or an offence related to a political offence, or as a purely military offence;

(d) if the penalty imposed can no longer be exacted, because of the lapse of time, under the legislation of either the requesting or the requested State;

(e) if the offender has benefited under an amnesty or a pardon in either the requesting or the requested State.

2. Supervision, enforcement or complete applica-

Article 6

Sur la demande de l'Etat qui a prononcé la condamnation, la surveillance, l'exécution ou l'entière application définies à l'article précédent sont assurées par l'Etat sur le territoire duquel le délinquant établit sa résidence habituelle.

Article 7

1. La surveillance, l'exécution ou l'entière application n'ont pas lieu :

(a) si elles sont considérées par l'Etat requis comme étant de nature à porter atteinte à sa souveraineté, à sa sécurité, aux principes fondamentaux de son ordre juridique ou à d'autres de ses intérêts essentiels;

(b) si la condamnation qui motive la demande prévue à l'article 5 est fondée sur des faits qui ont été jugés définitivement dans l'Etat requis;

(c) si l'Etat requis considère les faits qui motivent la condamnation soit comme une infraction politique, soit comme une infraction connexe à une telle infraction, soit encore comme une infraction purement militaire;

(d) si la prescription de la sanction est acquise d'après la loi de l'Etat requérant ou d'après celle de l'Etat requis;

(e) si l'auteur de l'infraction bénéficie d'une amnistie ou d'une mesure de grâce dans l'Etat requérant ou dans l'Etat requis.

2. La surveillance, l'exécution ou l'entière application

Artikel 6

På begäran av den stat där domen meddelats skall den stat på vars område lagöverträdaren har sitt hemvist anordna övervakning, ombesörja verkställighet eller svara för fullständig tillämpning av domen i enlighet med vad som angivits i föregående artikel.

Artikel 7

1. Framställning om övervakning, verkställighet eller fullständig tillämpning av domen skall avslås:

a) om framställningen av den anmodade staten anses kunna skada dess suveränitet, äventyra dess säkerhet eller strida mot grunderna för dess rättsordning eller andra väsentliga intressen;

b) om framställningen hänför sig till en dom avseende brott beträffande vilket slutlig dom har meddelats i den anmodade staten;

c) om den gärning som avses med domen av den anmodade staten betraktas antingen som politiskt brott eller som förknippad med sådant brott eller som rent militärt brott;

d) om påföljden är preskriberad enligt antingen den anmodande eller den anmodade statens lag;

e) om lagöverträdaren har beviljats amnesti eller nåd i antingen den anmodande eller den anmodade staten.

2. Framställning om övervakning, verkställighet eller

tion may be refused:

(a) if the competent authorities in the requested State have decided not to take proceedings, or to drop proceedings already begun, in respect of the same act;

(b) if the act for which sentence has been pronounced is also the subject of proceedings in the requested State;

(c) if the sentence to which the request relates was pronounced *in absentia*;

(d) to the extent that the requested State deems the sentence incompatible with the principles governing the application of its own penal law, in particular, if on account of his age the offender could not have been sentenced in the requested State.

3. In the case of fiscal offences, supervision or enforcement shall be carried out, in accordance with the provisions of this Convention, only if the Contracting Parties have so decided in respect of each such offence or category of offences.

Article 8

The requesting and requested State shall keep each other informed in so far as it is necessary of all circumstances likely to affect measures of supervision or enforcement in the territory of the requested State.

peuvent être refusées :

(a) si les autorités compétentes de l'Etat requis ont décidé de ne pas engager de poursuites ou de mettre fin aux poursuites qu'elles ont exercées pour les mêmes faits;

(b) si les faits qui motivent la condamnation font l'objet de poursuites dans l'Etat requis;

(c) si la condamnation qui motive la demande a été prononcée par défaut;

(d) dans la mesure où l'Etat requis estime que la condamnation dont il est saisi est incompatible avec les principes qui président à l'application de son droit pénal, notamment si, en raison de son âge, l'auteur de l'infraction n'eût pas pu être condamné dans l'Etat requis.

3. En matière d'infractions fiscales, la surveillance ou l'exécution ont lieu dans les conditions prévues par la présente Convention seulement s'il en a été ainsi décidé entre Parties Contractantes pour chaque infraction ou catégorie d'infractions.

Article 8

Dans la mesure où cela est nécessaire, l'Etat requérant et l'Etat requis se tiennent mutuellement informés de toute circonstance susceptible d'affecter l'accomplissement des mesures de surveillance sur le territoire de l'Etat requis ou la mise à exécution de la condamnation dans cet Etat.

fullständig tillämpning av domen får avslås:

a) om vederbörande myndighet i den anmodade staten har beslutat att icke väcka åtal eller att nedlägga redan väckt åtal för samma gärning;

b) om den gärning som avses med domen är föremål för rättegång även i den anmodade staten;

c) om den dom som avses med framställningen har meddelats i lagöverträdarens utvaro;

d) i den utsträckning som den anmodade staten finner domen oförenlig med de principer som gäller för tillämpningen av dess egen strafflag, särskilt om lagöverträdaren på grund av sin ålder ej skulle ha kunnat dömas i den anmodade staten.

3. I fråga om fiskaliska brott skall övervakning anordnas eller verkställighet äga rum enligt bestämmelserna i denna konvention endast i den utsträckning de fördragsslutande parterna så beslutat beträffande varje brott eller brottskategori.

Artikel 8

Den anmodande och den anmodade staten skall i erforderlig mån hålla varandra underrättade om alla omständigheter som kan inverka på övervaknings- eller verkställighetsåtgärder på den anmodade statens område.

Article 9

The requested State shall inform the requesting State without delay what action is being taken on its request.

In the case of total or partial refusal to comply, it shall communicate its reasons for such refusal.

PART II

Supervision

Article 10

The requesting State shall inform the requested State of the conditions imposed on the offender and of any supervisory measures with which he must comply during his period of probation.

Article 11

1. In complying with a request for supervision, the requested State shall, if necessary, adapt the prescribed supervisory measures in accordance with its own laws.

2. In no case may the supervisory measures applied by the requested State, as regards either their nature or their duration, be more severe than those prescribed by the requesting State.

Article 12

When the requested State agrees to undertake supervision, it shall proceed as follows:

1. It shall inform the requesting State without delay of the answer given to its request;

2. It shall contact the authorities or bodies re-

Article 9

L'Etat requis informe sans retard l'Etat requérant de la suite donnée à sa demande.

En cas de refus total ou partiel, il fait connaître les motifs de cette décision.

TITRE II

De la surveillance

Article 10

L'Etat requérant fait connaître à l'Etat requis les conditions imparties au délinquant et, s'il y a lieu, les mesures de surveillance auxquelles celui-ci est tenu de se conformer pendant la période d'épreuve.

Article 11

1. L'Etat requis satisfait à la demande de l'Etat requérant et, si cela est nécessaire, il adapte selon sa propre législation les mesures de surveillance prescrites.

2. En aucun cas les mesures de surveillance appliquées par l'Etat requis ne peuvent aggraver par leur nature ou par leur durée celles prescrites par l'Etat requérant.

Article 12

Lorsque l'Etat requis accepte d'assurer la surveillance, il procède aux devoirs suivants :

1. Il informe sans retard l'Etat requérant de l'accueil qu'il a réservé à sa demande;

2. Il s'assure la collaboration des autorités ou des or-

Artikel 9

Den anmodade staten skall ofördröjligen underrätta den anmodande staten om åtgärder som vidtagits på dess begäran.

Om framställningen helt eller delvis avslagits, skall skälen för beslutet anges.

DEL II

Övervakning

Artikel 10

Den anmodande staten skall underrätta den anmodade staten om de villkor som gäller för lagöverträdaren och om de särskilda föreskrifter som han kan ha att rätta sig efter under prövotiden.

Artikel 11

1. Den anmodade staten skall vid bifall till framställning om övervakning, om det är nödvändigt, anpassa meddelade föreskrifter angående lagöverträdarens åligganden efter sin egen lagstiftning.

2. De föreskrifter som tillämpas av den anmodade staten får icke i något fall vara strängare till sin natur eller varaktighet än de som meddelats av den anmodande staten.

Artikel 12

När den anmodade staten åtager sig att anordna övervakning, skall den förfara på följande sätt:

1. Den skall ofördröjligen underrätta den anmodande staten om sitt beslut i anledning av framställningen;

2. Den skall sätta sig i förbindelse med de myndig-

sponsible in its own territory for supervising and assisting offenders;

3. It shall inform the requesting State of all measures taken and their implementation.

Article 13

Should the offender become liable to revocation of the conditional suspension of his sentence referred to in Article 2 either because he has been prosecuted or sentenced for a new offence, or because he has failed to observe the prescribed conditions, the necessary information shall be supplied to the requesting State automatically and without delay by the requested State.

Article 14

When the period of supervision expires, the requested State shall, on application by the requesting State, transmit all necessary information to the latter.

Article 15

The requesting State shall alone be competent to judge, on the basis of the information and comments supplied by the requested State, whether or not the offender has satisfied the conditions imposed upon him, and, on the basis of such appraisal, to take any further steps provided for by its own legislation.

It shall inform the requested State of its decision.

ganismes qui, sur son propre territoire, sont habilités à surveiller et à assister les délinquants;

3. Il informe l'Etat requérant de toutes mesures prises et de leur mise en application.

Article 13

Dans le cas où l'intéressé s'expose à une révocation de la décision de suspension conditionnelle visée à l'article 2, soit en raison d'une poursuite ou d'une condamnation pour une nouvelle infraction, soit en manquant aux obligations qui lui ont été imposées, les renseignements nécessaires sont fournis d'office et sans délai par l'Etat requis à l'Etat requérant.

Article 14

Dès l'expiration de la période de surveillance, à la demande de l'Etat requérant, l'Etat requis fournit à ce dernier tous les renseignements nécessaires.

Article 15

L'Etat requérant a seul compétence pour apprécier, compte tenu des renseignements et avis fournis par l'Etat requis, si le délinquant a satisfait ou non aux conditions qui lui étaient imposées et pour tirer de ses constatations les conséquences prévues par sa propre législation.

Il informe l'Etat requis de sa décision.

heter eller organ på sitt eget område som svarar för övervakning av och bistånd åt lagöverträdare;

3. Den skall underrätta den anmodande staten om alla vidtagna åtgärder och verkningarna därav.

Artikel 13

Skulle fråga uppkomma om förverkande av villkorligt anstånd som avses i artikel 2 antingen därför att lagöverträdaren har åtalats eller dömts för nytt brott eller därför att han icke har iakttagit vad som åligger honom, skall den anmodade staten självmant och utan dröjsmål underrätta den anmodande staten härom.

Artikel 14

När övervakningstiden utgår skall den anmodade staten på begäran av den anmodande staten lämna denna alla erforderliga upplysningar.

Artikel 15

Den anmodande staten är ensam behörig att på grundval av de upplysningar och uppgifter i övrigt som lämnats av den anmodade staten pröva om lagöverträdaren har iakttagit honom meddelade föreskrifter och att på grundval av en sådan prövning vidtaga ytterligare åtgärder enligt sin egen lagstiftning.

Den anmodade staten skall underrättas om beslutet.

PART III

Enforcement of sentences

Article 16

After revocation of the conditional suspension of the sentence by the requesting State, and on application by that State, the requested State shall be competent to enforce the said sentence.

Article 17

Enforcement in the requested State shall take place in accordance with the law of that State, after verification of the authenticity of the request for enforcement and its compatibility with the terms of this Convention.

Article 18

The requested State shall in due course transmit to the requesting State a document certifying that the sentence has been enforced.

Article 19

The requested State shall, if need be, substitute for the penalty imposed in the requesting State, the penalty or measure provided for by its own legislation for a similar offence. The nature of such penalty or measure shall correspond as closely as possible to that in the sentence to be enforced. It may not exceed the maximum penalty provided for by the legislation of the requested State, nor may it be longer or more rigorous than that imposed by the requesting State.

TITRE III

De l'exécution des condamnations

Article 16

Après révocation de la décision de suspension conditionnelle par l'Etat requérant et sur la demande de cet Etat, l'Etat requis a compétence pour exécuter la condamnation.

Article 17

L'exécution a lieu en application de la loi de l'Etat requis, après vérification de l'authenticité de la demande d'exécution et de sa conformité aux conditions fixées par la présente Convention.

Article 18

L'Etat requis adresse en temps utile à l'Etat requérant un document certifiant l'exécution de la condamnation.

Article 19

L'Etat requis substitue, s'il y a lieu, à la sanction infligée dans l'Etat requérant, la peine ou la mesure prévue par sa propre loi pour une infraction analogue. Cette peine ou mesure correspond, autant que possible, quant à sa nature, à celle infligée par la décision à exécuter. Elle ne peut ni excéder le maximum prévu par la loi de l'Etat requis, ni aggraver par sa nature ou par sa durée la sanction prononcée dans l'Etat requérant.

DEL III

Verkställighet av dom

Artikel 16

När villkorligt anstånd har förklarats förverkat i den anmodande staten, är den anmodade staten behörig att på begäran av förstnämnda stat verkställa domen.

Artikel 17

Verkställighet i den anmodade staten skall ske i enlighet med denna stats lagstiftning, sedan framställningens äkthet och dess överensstämmelse med bestämmelserna i denna konvention har prövats.

Artikel 18

Den anmodade staten skall i vederbörlig ordning tillställa den anmodande staten handling som styrker att verkställighet har skett.

Artikel 19

Den anmodade staten skall, om så erfordras, i stället för det straff som ådömts i den anmodande staten bestämma det straff eller den påföljd som i dess egen lagstiftning föreskrives för liknande brott. Sådant straff eller sådan påföljd skall till sin art så nära som möjligt överensstämma med det straff eller den påföljd som avses i den dom som skall verkställas. Maximistraffet enligt den anmodade statens lagstiftning får inte överskridas. Ej heller får straffet eller påföljden vara längre eller strängare än vad som ådömts i den anmodande staten.

Article 20

The requesting State may no longer itself take any of the measures of enforcement requested, unless the requested State indicates that it is unwilling or unable to do so.

Article 21

The requested State shall be competent to grant the offender conditional release. The right of pardon may be exercised by either the requesting or the requested State

PART IV

Relinquishment to the requested State

Article 22

The requesting State shall communicate to the requested State the sentence of which it requests complete application.

Article 23

1. The requested State shall adapt to its own penal legislation the penalty or measure prescribed as if the sentence had been pronounced for the same offence committed in its own territory.

2. The penalty imposed by the requested State may not be more severe than that pronounced in the requesting State.

Article 24

The requested State shall ensure complete application of the sentence thus adapted as if it were a sentence pronounced by its own courts.

Article 20

L'Etat requérant ne peut plus procéder à aucune des mesures d'exécution demandées à moins qu'un refus ou une impossibilité d'exécution lui aient été notifiés par l'Etat requis.

Article 21

L'Etat requis est compétent en matière de libération conditionnelle. Le droit de grâce peut être exercé par l'Etat requérant et par l'Etat requis.

TITRE IV

Du dessaisissement en faveur de l'Etat requis

Article 22

L'Etat requérant fait connaître à l'Etat requis la condamnation dont il demande l'entière application.

Article 23

1. L'Etat requis adapte la peine ou la mesure prononcée à sa législation pénale comme si la condamnation avait été prononcée pour la même infraction commise sur son territoire.

2. La sanction imposée dans l'Etat requis ne peut aggraver la sanction prononcée dans l'Etat requérant.

Article 24

L'Etat requis assure l'entière application de la condamnation ainsi adaptée comme s'il s'agissait d'une condamnation prononcée par sa juridiction.

Artikel 20

Den anmodande staten får ej längre själv vidtaga någon verkställighetsåtgärd, såvida icke den anmodade staten meddelar att den ej är villig eller i stånd att göra detta.

Artikel 21

Den anmodade staten är behörig att besluta om villkorlig frigivning. Nåd får beviljas av antingen den anmodande eller den anmodade staten.

DEL IV

Överlåtande av verkställighet

Artikel 22

Den anmodande staten skall, om den begär fullständig tillämpning av dom, översända domen till den anmodade staten.

Artikel 23

1. Den anmodade staten skall omvandla det straff eller den påföljd som ådömts till det straff som enligt dess egen lagstiftning skulle ha ådömts för brottet om det hade begåtts på dess eget område.

2. Det straff som sålunda bestämmes får ej vara strängare än det som ålagts i den anmodande staten.

Artikeln 24

Sedan straffet sålunda omvandlats, övertager den anmodade staten helt och hållet tillämpningen av domen som om den hade meddelats av någon av dess egna domstolar.

Article 25

The acceptance by the requested State of a request in accordance with the present Part IV shall extinguish the right of the requesting State to enforce the sentence.

Part V

Common provisions

Article 26

1. All requests in accordance with Article 5 shall be transmitted in writing.

They shall indicate:

(a) the issuing authority;

(b) their purpose;

(c) the identity of the offender and his place of residence in the requested State.

2. Requests for supervision shall be accompanied by the original or a certified transcript of the Court findings containing the reasons which justify the supervision and specifying the measures imposed on the offender. They should also certify the enforceable nature of the sentence and of the supervisory measures to be applied. So far as possible, they shall state the circumstances of the offence giving rise to the sentence of supervision, its time and place and legal destination and, where necessary, the length of the sentence to be enforced. They shall give full details of the nature and duration of the measures of supervision requested, and include a reference to the legal provisions applicable together with necessary information

Article 25

L'acceptation par l'Etat requis d'une demande formulée conformément au présent titre éteint le droit d'exécuter la condamnation dans l'Etat requérant.

TITRE V

Dispositions communes

Article 26

1. Toute demande prévue à l'article 5 est formulée par écrit.

Elle indique :

(a) l'autorité dont elle émane;

(b) son objet;

(c) l'identité du délinquant et son lieu de résidence dans l'Etat requis.

2. La demande de surveillance est accompagnée de l'original ou d'une copie authentique de la décision contenant les raisons qui ont motivé la surveillance et de celle qui prescrit les mesures auxquelles est soumis le délinquant. Elle doit certifier le caractère exécutoire de la décision et des mesures de surveillance qui ont été ordonnées. Elle précise, dans toute la mesure du possible, les circonstances de l'infraction qui a motivé la décision de surveillance, le temps et le lieu où a été commise l'infraction, sa qualification légale et, s'il y a lieu, la durée de la sanction à exécuter. Elle fournit tous renseignements sur la nature et la durée des mesures de surveillance dont l'application est requise. Elle contient les références aux dispositions

Artikel 25

Vid bifall till framställning enligt del IV upphör den anmodande statens rätt att verkställa domen.

DEL V

Gemensamma bestämmelser

Artikel 26

1. Framställning enligt artikel 5 skall göras skriftligen.

Framställning skall innehålla uppgift om:

a) utställande myndighet

b) syftet med framställningen;

c) lagöverträdarens identitet och hans hemvist i den anmodade staten.

2. Framställning om anordnande av övervakning skall åtföljas av domstolens avgörande, i original eller bestyrkt avskrift, med angivande av de skäl som motiverar övervakningen och de föreskrifter som meddelats angående lagöverträdarens åligganden. Framställningen skall även innehålla bestyrkande av att domen och de meddelade föreskrifterna är verkställbara. I möjligaste mån skall anges omständigheterna kring det brott som föranlett domen, tiden och platsen för dess förövande, dess rättsliga bestämning och, i förekommande fall, varaktigheten av den påföljd som skall verkställas. Framställningen skall innehålla detaljerade uppgifter om de begärda övervakningsåtgärdernas natur och varaktighet samt hänvisning

on the character of the offender and his behaviour in the requesting State before and after pronouncement of the supervisory order.

3. Requests for enforcement shall be accompanied by the original, or a certified transcript, of the decision to revoke conditional suspension of the pronouncement or enforcement of sentence and also of the decision imposing the sentence now to be enforced. The enforceable nature of both decisions shall be certified in the manner prescribed by the law of the State in which they were pronounced.

If the judgment to be enforced has replaced an earlier one and does not contain a recital of the facts of the case, a certified copy of the judgment containing such recital shall also be attached.

4. Requests for complete application of the sentence shall be accompanied by the documents mentioned in paragraph 2 above.

Article 27

1. Requests shall be sent by the Ministry of Justice of the requesting State to the Ministry of Justice of the requested State and the reply shall be sent through the same channels.

2. Any communications necessary under the terms of this Convention shall be exchanged either through the channels referred to in paragraph 1 of this Article, or

légaux applicables et les renseignements nécessaires sur la personnalité du délinquant et sur sa conduite dans l'Etat requérant avant et après le prononcé de la décision de surveillance.

3. La demande d'exécution est accompagnée de l'original ou d'une copie authentique de la décision constatant la révocation de la condition suspensive de la condamnation ou de son exécution ainsi que de la décision de condamnation. Le caractère exécutoire de ces deux décisions est certifié dans les formes prescrites par la loi de l'Etat qui les a prononcées.

Lorsque la décision à exécuter en remplace une autre sans reproduire l'exposé des faits, une copie authentique de la décision contenant cet exposé sera jointe.

4. La demande qui a pour objet l'entière application de la condamnation est accompagnée des documents visés au paragraphe 2 ci-dessus.

Article 27

1. La demande est adressée par le Ministère de la Justice de l'Etat requérant au Ministère de la Justice de l'Etat requis. La réponse est transmise par la même voie.

2. Les communications nécessaires à l'application de la présente Convention sont échangées, soit par la voie indiquée au paragraphe 1 du présent article, soit directe-

till tillämpliga lagrum jämte nödvändiga upplysningar angående lagöverträdarens karaktär och uppförande i den anmodande staten före och efter beslutet om övervakning.

3. Framställning om verkställighet skall åtföljas av original eller bestyrkt avskrift av dels beslutet att undanröja den villkorliga domen eller förverka den villkorligt medgivna friheten, dels den dom som nu skall verkställas. Att båda avgörandena är verkställbara skall bestyrkas på det sätt som föreskrives i lagstiftningen i den stat där avgörandena meddelats.

Har den dom som skall verkställas ersatt en tidigare dom och innehåller den icke någon redogörelse för omständigheterna i målet, skall även bestyrkt avskrift av den dom som innehåller sådan redogörelse bifogas.

4. Framställning om fullständig tillämpning av domen skall åtföljas av de i andra punkten ovan nämnda handlingarna.

Artikel 27

1. Framställning skall av justitiedepartementet i den anmodande staten sändas till justitiedepartementet i den anmodade staten och svaret skall sändas på samma sätt.

2. De meddelanden som är nödvändiga enligt denna konvention skall utväxlas antingen på det sätt som anges i första punkten i denna artikel eller direkt mellan de av-

directly between the authorities of the Contracting Parties.

3. In case of emergency, the communications referred to in paragraph 2 of this Article may be made through the International Criminal Police Organisation (Interpol).

4. Any Contracting Party may, by declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, give notice of its intention to adopt new rules in regard to the communications referred to in paragraphs 1 and 2 of this Article.

Article 28

If the requested State considers that the information supplied by the requesting State is inadequate to enable it to apply this Convention, it shall ask for the additional information required. It may fix a time-limit for receipt of such information.

Article 29

1. Subject to the provisions of paragraph 2 of this Article, no translation of requests, or of the supporting documents, or of any other documents relating to the application of this Convention, shall be required.

2. Any Contracting Party may, when signing this Convention or depositing its instrument of ratification, acceptance or accession, by a declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, reserve

ment entre les autorités des Parties Contractantes.

3. En cas d'urgence, les communications visées au paragraphe 2 du présent article peuvent être transmises par l'intermédiaire de l'Organisation Internationale de Police Criminelle (Interpol).

4. Toute Partie Contractante peut, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, faire connaître qu'Elle entend déroger aux règles de transmission énoncées aux paragraphes 1 et 2 du présent article.

Article 28

Si l'Etat requis estime que les renseignements fournis par l'Etat requérant sont insuffisants pour lui permettre d'appliquer la présente Convention, il demande le complément d'informations nécessaire. Il peut fixer un délai pour l'obtention de ces informations.

Article 29

1. Sous réserve des dispositions du paragraphe 2 du présent article, la traduction des demandes et celle des pièces annexes, ainsi que celle de tous autres documents relatifs à l'application de la présente Convention n'est pas exigée.

2. Toute Partie Contractante pourra, au moment de la signature ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, réserver

talsslutande parternas myndigheter.

3. I brådskande fall får de meddelanden som anges i andra punkten i denna artikel förmedlas av Internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol).

4. Avtalslutande part kan genom en till Europarådets generalsekreterare ställd deklaration meddela sin avsikt att antaga nya regler rörande de meddelanden som anges i första och andra punkterna i denna artikel.

Artikel 28

Om den anmodade staten finner att de upplysningar som har lämnats av den anmodande staten icke är tillräckliga för tillämpning av konventionen, skall den begära de kompletterande upplysningar som fordras. Den kan därvid fastställa viss tidsfrist för mottagande av sådana upplysningar.

Artikel 29

1. Översättning av framställning och därvid fogade handlingar eller av andra handlingar som avser tillämpningen av denna konvention får ej krävas i annat fall än som anges i andra punkten i denna artikel.

2. Fördragsslutande part kan vid undertecknande av denna konvention eller vid deponering av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument genom förklaring till Europarådets generalsekreterare förbehålla

the right to require that requests and supporting documents should be accompanied by a translation into its own language, or into one of the official languages of the Council of Europe, or into such one of those languages as it shall indicate. The other Contracting Parties may claim reciprocity.

3. This Article shall be without prejudice to any provision regarding translation of requests and supporting documents that may be contained in agreements or arrangements now in force or that may be concluded between two or more of the Contracting Parties.

Article 30

Documents transmitted in application of this Convention shall not require authentication.

Article 31

The requested State shall have powers to collect, at the request of the requesting State, the costs of prosecution and trial incurred in that State.

Should it collect such costs, it shall be obliged to refund to the requesting State experts' fees only.

Article 32

Supervision and enforcement costs incurred in the requested State shall not be refunded.

se réserver la faculté d'exiger que les demandes et pièces annexes lui soient adressées accompagnées, soit d'une traduction dans sa propre langue, soit d'une traduction dans l'une quelconque des langues officielles du Conseil de l'Europe ou dans celle de ces langues qu'Elle indiquera. Les autres Parties Contractantes pourront se prévaloir du défaut de réciprocité.

3. Le présent article ne porte pas atteinte aux dispositions relatives à la traduction des demandes et pièces annexes, contenues dans les accords ou arrangements en vigueur ou à intervenir entre deux ou plusieurs Parties Contractantes.

Article 30

Les pièces et documents transmis en application de la présente Convention sont dispensés de toutes formalités de légalisation.

Article 31

L'Etat requis a compétence pour percevoir, sur la demande de l'Etat requérant, les frais de poursuite et de jugement exposés dans cet Etat.

S'il procède à cette perception, il n'est tenu de rembourser à l'Etat requérant que les honoraires d'experts qu'il a perçus.

Article 32

Les frais de surveillance et d'exécution exposés dans l'Etat requis ne sont pas remboursés.

sig rätt att kräva, att framställningar och därvid fogade handlingar skall åtföljas av översättning antingen till dess eget språk eller till något av Europarådets officiella språk eller till det av dessa språk som den anger. Annan fördragsslutande part kan kräva ömsesidig tillämpning av förklaringen.

3. Denna artikel inkrävar icke på bestämmelser om översättning av framställningar och därvid fogade handlingar som kan finnas i avtal eller överenskommelser som är i kraft eller kan komma att ingås mellan två eller flera av de fördragsslutande parterna.

Artikel 30

Handlingar som över-sändes enligt denna konvention behöver icke legaliseras.

Artikel 31

Den anmodade staten skall vara behörig att på den anmodande statens begäran uppbära ersättning för kostnaderna för åtal och rättegång i denna stat.

Om den anmodade staten uppbär sådan ersättning, skall den inte vara skyldig att till den anmodande staten återbetala annan ersättning än för sakkunnigarvode.

Artikel 32

Kostnader för övervakning och verkställighet som uppkommit i den anmodade staten skall ej återbetalas.

PART VI

Final provisions

Article 33

This Convention shall be without prejudice to police regulations relating to foreigners.

Article 34

1. This Convention shall be open to signature by the member States of the Council of Europe. It shall be subject to ratification or acceptance. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

2. This Convention shall enter into force three months after the date of the deposit of the third instrument of ratification or acceptance.

3. In respect of a signatory State ratifying or accepting subsequently, the Convention shall come into force three months after the date of the deposit of its instrument of ratification or acceptance.

Article 35

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may invite any non-member State to accede thereto.

2. Such accession shall be effected by depositing with the Secretary-General of the Council of Europe an instrument of accession which shall take effect three months after the date of its deposit.

TITRE VI

Dispositions finales

Article 33

La présente Convention ne porte pas atteinte aux dispositions qui régissent la police des étrangers.

Article 34

1. La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe. Elle sera ratifiée ou acceptée. Les instruments de ratification ou d'acceptation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

2. La Convention entrera en vigueur trois mois après la date du dépôt du troisième instrument de ratification ou d'acceptation.

3. Elle entrera en vigueur à l'égard de tout Etat signataire qui la ratifiera ou l'acceptera ultérieurement trois mois après la date du dépôt de son instrument de ratification ou d'acceptation.

Article 35

1. Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra inviter tout Etat non membre du Conseil à adhérer à la présente Convention.

2. L'adhésion s'effectuera par le dépôt, près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, d'un instrument d'adhésion qui prendra effet trois mois après la date de son dépôt.

DEL VI

Slutbestämmelser

Artikel 33

Denna konvention inverkar icke på ordningsbestämmelser rörande utlänningar.

Artikel 34

1. Denna konvention är öppen för undertecknande av Europarådets medlemsstater. Den skall ratificeras eller godkännas. Instrument rörande ratifikation eller godkännande skall deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

2. Denna konvention träder i kraft tre månader efter den dag då det tredje ratifikations- eller godkännandeinstrumentet deponerades.

3. I förhållande till signärstat som därefter ratificerar eller godkänner konventionen träder denna i kraft tre månader efter den dag då dess ratifikations- eller godkännandeinstrument deponerades.

Artikel 35

1. Sedan denna konvention trätt i kraft, kan Europarådets ministerkommitté inbjuda stat, som ej är medlem av rådet, att ansluta sig till konventionen.

2. Anslutning sker genom att anslutningsinstrument deponeras hos Europarådets generalsekreterare och träder i kraft tre månader efter dagen för deponeringen.

Article 36

1. Any Contracting Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2. Any Contracting Party may, when depositing its instrument of ratification, acceptance or accession or at any later date, by declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, extend this Convention to any other territory or territories specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings.

3. Any declaration made in pursuance of the preceding paragraph may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn according to the procedure laid down in Article 39 of this Convention.

Article 37

1. This Convention shall not affect the undertakings given in any other existing or future international Convention, whether bilateral or multilateral, between two or more of the Contracting Parties, on extradition or any other form of mutual assistance in criminal matters.

2. The Contracting Parties may not conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this

Article 36

1. Toute Partie Contractante peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.

2. Toute Partie Contractante peut, au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion ou à tout autre moment par la suite, étendre l'application de la présente Convention, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, à tout autre territoire désigné dans la déclaration et dont Elle assure les relations internationales ou pour lequel Elle est habilitée à stipuler.

3. Toute déclaration faite en vertu du paragraphe précédent pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, aux conditions prévues par l'article 39 de la présente Convention.

Article 37

1. La présente Convention n'affecte pas les obligations contenues dans les dispositions de toute autre Convention internationale de caractère bilatéral ou multilatéral qui, entre deux ou plusieurs Parties Contractantes, régissent ou régiront l'extradition ou d'autres formes d'entraide judiciaire en matière pénale.

2. Les Parties Contractantes ne pourront conclure entre Elles des accords bilatéraux ou multilatéraux relatifs aux questions réglées par

Artikel 36

1. Fördragsslutande part kan vid undertecknandet eller vid deponeringen av instrument rörande ratifikation, godkännande eller anslutning närmare ange det eller de områden beträffande vilka konventionen skall tillämpas.

2. Fördragsslutande part kan vid deponeringen av instrument rörande ratifikation, godkännande eller anslutning eller vid vilken som helst senare tidpunkt genom förklaring till Europarådets generalsekreterare utsträcka konventionstillämpning till annat område som anges i förklaringen och för vars internationella förbindelser parten svarar eller för vilket den äger sluta avtal.

3. Förklaring som avgivits enligt föregående punkt kan beträffande varje i förklaringen angivet område återtagas i den ordning som föreskrives i artikel 39 i denna konvention.

Artikel 37

1. Denna konvention inverkar icke på åtaganden i någon annan befintlig eller framtida internationell konvention, vare sig bilateral eller multilateral, mellan två eller flera fördragsslutande parter rörande utlämning eller någon annan form av inbördes rättshjälp i brottmål.

2. De fördragsslutande parterna får ej ingå bilaterala eller multilaterala överenskommelser med varandra i ämnen som behandlas i

Convention, except in order to supplement its provisions or facilitate application of the principles embodied in it.

3. Should two or more Contracting Parties, however, have already established their relations in this matter on the basis of uniform legislation, or instituted a special system of their own, or should they in future do so, they shall be entitled to regulate those relations accordingly, not withstanding the terms of this Convention.

Contracting Parties ceasing to apply the terms of this Convention to their mutual relations in this matter shall notify the Secretary-General of the Council of Europe to that effect.

Article 38

1. Any Contracting Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or accession, declare that it avails itself of one or more of the reservations provided for in the Annex to this Convention.

2. Any Contracting Party may wholly or partly withdraw a reservation it has made in accordance with the foregoing paragraph by means of a declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe which shall become effective as from the date of its receipt.

la présente Convention que pour compléter les dispositions de celle-ci ou pour faciliter l'application des principes qui y sont contenus.

3. Toutefois, si deux ou plusieurs Parties Contractantes ont établi ou viennent à établir leurs relations sur la base d'une législation uniforme ou d'un régime particulier, Elles auront la faculté de régler leurs rapports mutuels en la matière en se basant exclusivement sur ces systèmes nonobstant les dispositions de la présente Convention.

Les Parties Contractantes qui viendraient à exclure de leurs rapports mutuels l'application de la présente Convention, conformément aux dispositions du présent paragraphe, adresseront à cet effet une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 38

1. Toute Partie Contractante peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, déclarer faire usage de l'une ou plusieurs réserves figurant à l'annexe à la présente Convention.

2. Toute Partie Contractante peut retirer en tout ou en partie une réserve formulée par Elle en vertu du paragraphe précédent, au moyen d'une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et qui prendra effet à la date de sa réception.

denna konvention utom för att göra tillägg till konventionens bestämmelser eller underlätta tillämpningen av dess principer.

3. Har emellertid två eller flera fördragsslutande parter redan reglerat sina inbördes förhållanden på detta område på grundval av enhetlig lagstiftning eller tillskapat ett särskilt system för sin räkning eller skulle de göra så i framtiden, är de berättigade att reglera sina förhållanden i enlighet därmed utan hinder av bestämmelserna i denna konvention.

Fördragsslutande parter, som upphör att tillämpa konventionens bestämmelser på sina inbördes förhållanden på detta område, skall underrätta Europarådets generalsekreterare härom.

Artikel 38

1. Fördragsslutande part kan vid undertecknandet eller vid deponeringen av instrument rörande ratifikation, godkännande eller anslutning förklara att den begagnar sig av en eller flera av de möjligheter till förbehåll som anges i bilaga till konventionen.

2. Fördragsslutande part kan helt eller delvis återtaga ett förbehåll som gjorts enligt föregående punkt genom meddelande till Europarådets generalsekreterare, vilket träder i kraft från den dag det har mottagits.

3. A Contracting Party which has made a reservation in respect of any provision of this Convention may not claim the application of that provision by any other Party; it may, however, if its reservation is partial or conditional, claim the application of that provision in so far as it has itself accepted it.

4. Any Contracting Party may, on signing the present Convention, or on depositing its instrument of ratification, acceptance or accession, notify the Secretary-General of the Council of Europe that it considers ratification, acceptance or accession as entailing an obligation, in international law, to introduce into municipal law measures to implement the said Convention.

Article 39

1. This Convention shall remain in force indefinitely.

2. Any Contracting Party may, in so far as it is concerned, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe.

3. Such denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the Secretary-General of such notification.

Article 40

The Secretary-General of the Council of Europe shall notify the member States of

3. La Partie Contractante qui a formulé une réserve au sujet d'une disposition de la présente Convention ne peut prétendre à l'application de cette disposition par une autre Partie; toutefois, Elle peut, si la réserve est partielle ou conditionnelle, prétendre à l'application de cette disposition dans la mesure où Elle l'a acceptée.

4. Toute Partie Contractante pourra, au moment de la signature de la présente Convention ou du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, faire connaître qu'Elle considère la ratification, l'acceptation ou l'adhésion comme entraînant l'obligation, conformément au droit international, de prendre dans l'ordre interne les dispositions nécessaires à la mise en œuvre de la présente Convention.

Article 39

1. La présente Convention demeurera en vigueur sans limitation de durée.

2. Toute Partie Contractante pourra, en ce qui la concerne, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

3. La dénonciation prendra effet six mois après la date de la réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 40

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Con-

3. Fördragsslutande part, som gjort förbehåll i fråga om någon bestämmelse i konventionen, kan ej kräva av annan fördragsslutande part att denna bestämmelse skall tillämpas. Parten kan dock, om förbehållet är partiellt eller villkorligt, kräva att bestämmelsen tillämpas i den mån den själv har godkänt densamma.

4. Fördragsslutande part kan vid undertecknandet av denna konvention eller vid deponeringen av instrument rörande ratifikation, godkännande eller anslutning underrätta Europarådets generalsekreterare att den anser ratificering, godkännande eller anslutning medföra förpliktelse, enligt internationell rätt, att företaga de lagstiftningsåtgärder som är nödvändiga för tillämpningen av konventionen.

Artikel 39

1. Denna konvention skall förbli i kraft under obegränsad tid.

2. Fördragsslutande part kan för sitt vidkommande uppsäga konventionen genom underrättelse till Europarådets generalsekreterare.

3. Uppsägningen träder i kraft sex månader efter den dag då generalsekreteraren mottog underrättelsen.

Artikel 40

Europarådets generalsekreterare skall underrätta rådets medlemsstater och varje

the Council, and any State that has acceded to this Convention of:

- (a) any signature;
- (b) any deposit of an instrument of ratification, acceptance or accession;
- (c) any date of entry into force of this Convention in accordance with Article 34;

(d) any notification or declaration received in pursuance of the provisions of paragraph 4 of Article 27, of paragraph 2 of Article 29, of paragraph 3 of Article 37 and of paragraph 4 of Article 38;

(e) any declaration received in pursuance of the provisions of paragraphs 2 and 3 of Article 36;

(f) any reservation made in pursuance of the provisions of paragraph 1 of Article 38;

(g) the withdrawal of any reservation carried out in pursuance of the provisions of paragraph 2 of Article 38;

(h) any notification received in pursuance of the provisions of Article 39, and the date on which denunciation takes effect.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Strasbourg this 30th day of November 1964 in English and French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary-General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding States.

seil et à tout Etat ayant adhéré à la présente Convention :

- (a) toute signature;
- (b) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion;
- (c) toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention conformément à son article 34;

(d) toute notification et déclaration reçues en application du paragraphe 4 de l'article 27, du paragraphe 2 de l'article 29, du paragraphe 3 de l'article 37 et du paragraphe 4 de l'article 38;

(e) toute déclaration reçue en application des dispositions des paragraphes 2 et 3 de l'article 36;

(f) toute réserve formulée en application des dispositions du paragraphe 1 de l'article 38;

(g) le retrait de toute réserve effectué en application des dispositions du paragraphe 2 de l'article 38;

(h) toute notification reçue en application des dispositions de l'article 39 et la date à laquelle la dénonciation prendra effet.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Strasbourg, le 30 novembre 1964 en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats signataires et adhérents.

stat, som har anslutit sig till denna konvention, om:

- a) undertecknande;
- b) deponering av ratifikations-, godkännande- eller anslutningsinstrument;
- c) dag för konventionens ikraftträdande enligt artikel 34;

d) underrättelse eller förklaring enligt artikel 27 fjärde punkten, artikel 29 andra punkten, artikel 37 tredje punkten och artikel 38 fjärde punkten;

e) förklaring enligt artikel 36 andra och tredje punkterna;

f) förbehåll som gjorts enligt artikel 38 första punkten;

g) återtagande av förbehåll enligt artikel 38 andra punkten;

h) underrättelse enligt artikel 39 och dagen då uppsägningen träder i kraft.

Till bekräftelse varpå undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, har underskrivit denna konvention.

Som skedde i Strasbourg den 30 november 1964 på engelska och franska, vilka båda texter äger lika vitsord, i ett enda exemplar som skall förvaras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall översända bestyrkt avskrift därav till varje stat som undertecknat eller anslutit sig till konventionen.

Annex

Any Contracting Party may declare that it reserves the right to make known:

1. that it does not accept the provisions of the Convention as related to the enforcement of sentences or their complete application;

2. that it accepts only part of these provisions;

3. that it does not accept the provisions of paragraph 2 of Article 37.

Annexe

Chacune des Parties Contractantes peut déclarer qu'Elle se réserve de faire connaître :

1. qu'Elle n'accepte pas les dispositions de la Convention qui traitent de l'exécution des condamnations ou de leur entière application;

2. qu'Elle n'accepte que certains de ces dispositions;

3. qu'Elle n'accepte pas les dispositions du paragraphe 2 de l'article 37.

Bilaga

Fördragsslutande part kan förklara att den förbehåller sig rätten att meddela:

1. att den ej godtager konventionens bestämmelser om verkställighet eller fullständig tillämpning av dom;

2. att den endast godtager vissa av dessa bestämmelser;

3. att den ej godtager andra punkten av artikel 37.

*Bilaga B***1 Förslag till****Lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet**

Härigenom föreskrives följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag äger enligt förordnande av regeringen tillämpning vid samarbete rörande kriminalvård i frihet med stat, som har tillträtt den europeiska konventionen den 30 november 1964 om övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna lagöverträdare (övervakningskonventionen), eller annan stat, med vilken Sverige har ingått överenskommelse om sådant samarbete.

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen för visst fall förordna att samarbete enligt lagen skall äga rum även om förordnande som avses i första stycket ej har meddelats.

2 § Samarbete enligt denna lag avser**1. verkställighet i Sverige av**

a) utländsk brottmålsdom, varigenom den dömda har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en prøvotid undergå kriminalvård i frihet,

b) vad som återstår av utländsk brottmålsdom på frihetsberövande påföljd sedan den dömda enligt beslut i den främmande staten har frigivits villkorligt eller eljest överförts till kriminalvård utom anstalt,

2. verkställighet i främmande stat av

a) svensk dom på skyddstillsyn, om den dömda ej skall undergå behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken,

b) vad som återstår av svensk dom på fängelse, ungdomsfängelse eller internering sedan den dömda enligt beslut här i landet har frigivits villkorligt eller överförts till vård utom anstalt.

Vad som föreskrives i denna lag om utländsk brottmålsdom gäller även i fråga om annat avgörande i främmande stat som har meddelats efter rättegång i brottmål.

3 §

Vid samarbete som anges i 2 § överlämnar den stat i vilken domen har meddelats åt den andra staten att antingen anordna kriminalvård i frihet enligt domen (begränsad verkställighet) eller helt verkställa denna (fullständig verkställighet).

Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom*Allmänna bestämmelser***4 §**

Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom får ske endast efter framställning av behörig myndighet i den främmande staten.

Framställningen får ej bifallas

1. om domen ej har vunnit laga kraft eller om påföljden ej får verkställas i den främmande staten,

2. om gärning som påföljden avser ej motsvarar brott enligt svensk lag eller gärningsmannen, om gärningen begåtts här i landet, på annan grund än som avses i 5 § 3 ej skulle ha kunnat ådömas påföljd för brottet,

3. om den dömden ej har hemvist i Sverige,

4. om verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grunderna för rättsordningen här i landet eller annat väsentligt svenskt intresse,

5. om dom i mål om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats här i landet eller här utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts,

6. om fråga om ansvar för gärning som påföljden avser har prövats genom lagakraftvärd dom i annan stat än den som har gjort framställningen och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd härav skulle ha förelagat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,

7. om gärning som påföljden avser utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt brott,

8. om en tillämpning av 35 kap. 8—10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,

9. om verkställighet i Sverige i övrigt skulle strida mot övervakningskonventionen eller den överenskommelse mellan Sverige och främmande stat som eljest ligger till grund för framställningen.

5 § Framställningen kan avslås

1. om gärning som påföljden avser omfattas av här i landet väckt åtal eller utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller om beslut har meddelats att åtal för gärningen ej skall väckas eller fullföljas,

2. om domen har meddelats i den dömdes utvaro,

3. om den dömden vid tiden för brottet ej hade fyllt femton år,

4. om domen av annat skäl än som förut har angivits måste anses oförenlig med principerna för tillämpning av svensk strafflag.

Framställning som avser endast begränsad verkställighet kan dessutom avslås, om det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligare att Sverige övertager hela verkställigheten av avgörandet.

6 § Avser den utländska domen två eller flera brott och föreligger hinder mot verkställighet såvitt avser något eller några av dem, får framställningen bifallas såvitt avser övriga brott endast om

1. i domen eller framställningen har angivits vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott, eller

2. det är uppenbart att det eller de brott, beträffande vilka hinder mot verkställighet föreligger, har varit utan nämnvärd betydelse för påföljdsbestämningen i den främmande staten.

7 § Framställning om verkställighet göres hos utrikesdepartementet.

Finner regeringen uppenbart att framställningen ej gäller utländsk brottmålsdom som avses i 2 § 1 eller att hinder mot verkställighet möter enligt 4 § andra stycket 1—6 eller 8, skall framställningen omedelbart avslås.

Regeringen prövar om framställningen skall avslås på grund av förhållande som avses i 4 § andra stycket 7 eller 9 eller 5 § andra stycket. Regeringen kan avslå framställningen, om det är uppenbart att förhållande som avses i 5 § första stycket föreligger.

Begränsad verkställighet

8 § Framställning om begränsad verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen.

9 § Kriminalvårdsstyrelsen prövar om annat hinder för verkställighet föreligger än som avses i 4 § andra stycket 7 eller 9 eller 5 § andra stycket.

10 § Finner kriminalvårdsstyrelsen att hinder ej möter mot verkställighet, beslutar styrelsen att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges vilken övervakningsnämnd som skall handha kriminalvården.

11 § Föreskrifter om prövotid för den dömda och om hans åligganden under denna tid som följer av domen eller av särskilt beslut som under prövotiden har meddelats i den främmande staten gäller här i landet. I den mån sådan föreskrift är oförenlig med svensk lag, skall den dock jämkas av övervakningsnämnden. Sådan jämkning får ej innebära att föreskriften skärpes.

12 § I den mån annat ej följer av domen eller särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten, skall den dömda under prövotiden stå under övervakning. Finnes övervakning ej längre vara erforderlig, skall förordnas om dess upphörande. Så länge prövotiden varar, får den dömda, när det finns skäl till det, ånyo ställas under övervakning. Beslut som nu avses meddelas av övervakningsnämnden.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet skall upphöra, äger beslutet giltighet här.

13 § Med avseende på övervakningsnämndens handhavande av kriminalvården och den dömdes åligganden under prövotiden har i övrigt 26 kap. 12—18 §§ brottsbalken motsvarande tillämpning.

Föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken får dock ej innebära skärpning i förhållande till vad som har bestämts i den främmande staten.

14 § Om behörig myndighet i den främmande staten begär upplysning om hur den dömda har förhållit sig under prövotiden, skall kriminalvårdsstyrelsen lämna upplysning härom på grundval av uppgifter som styrelsen inforrdar från övervakningsnämnden.

Begär den dömda nytt brott och dömes han under prövotiden av svensk domstol för brottet till fängelse, ungdomsfängelse eller internering, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att behörig myndighet i den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömda i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas

av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen skall sörja för att behörig myndighet i den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

Underrättelse enligt denna paragraf överlämnas av kriminalvårdsstyrelsen till utrikesdepartementet, som vidarebefordrar den till behörig myndighet i den främmande staten.

Fullständig verkställighet

15 § Framställning om fullständig verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till riksåklagaren för handläggning.

16 § Sedan framställningen om verkställighet har överlämnats till riksåklagaren, gör denne hos rätten ansökan om dess prövning av framställningen. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om annat ej följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Vid förhandling i målet skall den dömda höras personligen, om han begär det. Är den dömda berövad friheten i den stat där domen har meddelats, får dock förhandling äga rum i hans frånvaro, även om han har begärt att bli hörd personligen.

17 § I mål som avses i 16 § prövar rätten om annat hinder mot verkställighet möter än som avses i 4 § andra stycket 7 eller 9 eller 5 § andra stycket.

Ny prövning av frågan huruvida den dömda är skyldig till brottet får ej ske i målet.

18 § Finner rätten hinder ej möta mot verkställighet här i landet, skall rätten bestämma ny påföljd enligt svensk lag för brott som avses i framställningen. Den nya påföljden får dock ej innebära att den dömda berövas friheten. Ej heller får påföljden bestämmas till enbart böter. Detta gäller även om annan påföljd än böter ej enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott.

Har förhandling i saken enligt 16 § andra stycket ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd ej bestämmas förrän den dömda har varit i tillfälle att bli personligen hörd.

19 § Laga domstol i mål som avses i 16 § är Stockholms tingsrätt. Ansökan får dock upptagas även av den rätt, där den dömda skall svara i tvistemål i allmänhet, eller rätten i den ort, där den dömda mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

Verkställighet utomlands av svensk dom

Allmänna bestämmelser

20 § Fråga om verkställighet i främmande stat av svensk dom enligt denna lag upptages i fall som avses i 1 § första stycket av kriminalvårdsstyrelsen på anmälan av övervakningsnämnden, kriminalvårdsnämnden, ungdomsfängelnsnämnden eller interneringsnämnden eller av styrelsen självmant. Framställning om verkställighet får göras endast

om den dömde har hemvist i den främmande staten och det ej med motsvarande tillämpning av 4 § andra stycket kan antagas föreligga hinder mot verkställighet i den staten.

Har regeringen med stöd av 1 § andra stycket förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros åt myndighet i främmande stat, ombesörjer kriminalvårdsstyrelsen att framställning om verkställighet göres i den främmande staten.

21 § Framställning som avses i 20 § jämte den dom varigenom påföljden har ådömts och övriga handlingar i ärendet överlämnas till utrikesdepartementet, som vidarebefordrar framställningen till behörig myndighet i den främmande staten.

Begränsad verkställighet

22 § Bifalles framställning om begränsad verkställighet utomlands, skall övervakningsnämnden, om övervakning har anordnats här i landet, entlediga övervakaren för den dömde.

23 § Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iaktta under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet ej innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas här i landet endast om den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd.

Fullständig verkställighet

24 § Bifalles framställning om fullständig verkställighet utomlands, skall kriminalvårdsstyrelsen förklara verkställigheten överförd till den främmande staten. Sedan sådan förklaring har meddelats, får verkställighet av påföljden ej längre ske här i landet. Ej heller får här beslutas annan åtgärd i fråga om påföljden.

Första stycket utgör dock ej hinder mot förordnande enligt 34 kap. 1 § 1 brottsbalken att påföljden skall avse även annat brott.

Fullföljd av talan

25 § Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut om anordnande av kriminalvård i frihet enligt 10 § eller om framställning enligt 20 § första stycket föres hos regeringen genom besvär.

26 § Talan får ej föras mot beslut om anmälan till kriminalvårdsstyrelsen enligt 20 § första stycket.

Om den dömde, i fall då begränsad verkställighet har anordnats här i landet, ej åtnöjes med övervakningsnämnds beslut om prövotid, övervakning, förordnande av övervakare, föreskrift, varning eller anmälan enligt 14 § tredje stycket, äger han hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av beslutet.

Mot kriminalvårdsnämndens beslut enligt denna lag får talan ej föras.

Särskilda bestämmelser

27 § Riksåklagaren får i den omfattning regeringen bestämmer förordna annan åklagare att fullgöra vad som enligt denna lag åligger riksåklagaren.

28 § Skall påföljd, som har ådömts någon i främmande stat, enligt denna lag verkställas i Sverige, får åtal för gärning, som påföljden avser, ej i något fall väckas här i landet. Har åtalet redan väckts när framställningen om verkställighet bifalles, skall detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmål.

29 § Av allmänna medel utgiven ersättning till offentlig försvarare samt kostnad för rättshjälp enligt 36 § rättshjälpslagen (1972: 429) skall stanna på statsverket, om ej den dömden av särskilda skäl bör återgälda ersättningen.

30 § Denna lag gäller ej i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Denna lag träder i kraft den

2 Förslag till**Lag om ändring i brottsbalken**

Härigenom föreskrives att 34 kap. 18 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 KAP.**18 §¹**

Uppkommer fråga om utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller in-
 ternering som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan ut-
 lämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brot-
 ten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemen-
 samt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för
 vilken utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då fråga
 uppkommer om att svensk brott-
 målsdom, som avser två eller fle-
 ra brott, skall verkställas utom-
 lands i enlighet med lagen (1972:
 260) om internationellt samarbete
 rörande verkställighet av brott-
 målsdom och hinder mot verkstäl-

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då fråga
 uppkommer om att svensk brott-
 målsdom, som avser två eller flera
 brott, skall verkställas utomlands
 i enlighet med lagen (1972: 260)
 om internationellt samarbete rö-
 rande verkställighet av brottmåls-
 dom *eller lagen (1977: 000) om*

¹ Senaste lydelse 1975: 193.

Nuvarande lydelse

lighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Föreslagen lydelse

internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den

3 Förslag till**Lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister**

Härigenom föreskrives att 6 § lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*6 §¹

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till styrelsen inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskommelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn.

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I frå-

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn. *Detsamma skall gälla beträffande annat beslut av myndighet i främmande stat om verkställighet i den staten av här i landet ådömd påföljd som avses i 2 §.*

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verkställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande *eller jämlikt 10 § lagen*

¹ Senaste lydelse 1970: 421.

Nuvarande lydelse

ga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

(1977: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet fattat beslut om kriminalvård i frihet, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den

4 Förslag till**Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 428)**

Härigenom föreskrives att 38 § rättshjälpslagen skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*38 §¹

Bestämmelserna i rättegångsbalken om skyldighet för tilltalad eller annan att till statsverket återbetala kostnad som enligt rättens beslut utgått av allmänna medel äger motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för rättshjälp enligt 36 §.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet samt 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom gäller vad där är föreskrivet.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet, 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom samt 29 § lagen (1977: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet gäller vad där är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den

¹ Senaste lydelse 1973: 118.

*Bilaga C***Översiktlig redogörelse för kriminalvården i frihet inom vissa europarådsstater¹***Belgien***A Villkorlig dom**

Enligt belgisk lag har domstol möjlighet att ge villkorligt anstånd aningen med ådömande av straff eller med verkställighet av ådömt straff.

Anstånd med ådömande av straff får meddelas, om den tilltalade inte förut har dömts för allvarigare brottslighet eller har avtjänat fängelsestraff av över en månads längd och det aktuella brottet inte skulle ha förskyllt fängelse i två år eller däröver. Villkorlig dom i denna form förutsätter den dömdes samtycke.

För att villkorligt anstånd med verkställighet av ådömt straff skall få meddelas förutsätts regelmässigt att straffet inte överstiger tre års fängelse och att den dömda inte tidigare har dömts för allvarlig brottslighet eller avtjänat fängelsestraff som överstiger sex månader.

I båda fallen fastställs en prøvotid på minst ett och högst fem år. Särskilda föreskrifter om vad den dömda har att iaktta under prøvotiden kan fastställas. Under denna tid skall den dömda få hjälp och vägledning av tjänsteman inom frivårdsorganisationen.

Förverkande av det villkorliga anståndet sker automatiskt vid grövre brottslighet. Också vid lindrigare brottslighet kan förverkande beslutas. Detsamma gäller om den dömda inte följer de föreskrifter som har meddelats honom.

B Villkorlig frigivning.

Villkorlig frigivning får för förstagångsbrottslingar ske sedan den dömda har avtjänat en tredjedel av strafftiden, dock minst tre månader. Vid återfallsbrottslighet gäller i stället att den dömda skall ha avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst sex månader. Fråga om villkorlig frigivning prövas av justitiedepartementet.

Vid villkorlig frigivning skall en prøvotid fastställas. Beroende på det ådömda straffets längd är minsta tillåtna prøvotid två, fem resp. tio år. Vid frigivningen kan bestämmas om övervakning och fastställas särskilda föreskrifter.

C Frivårdens organisation

Under prøvotiden står den dömda under tillsyn av en övervakningsnämnd som är sammansatt av en magistratttjänsteman, en jurist och en tjänsteman inom frivårdsorganisationen. Övervakningen utförs av frivårdsorganisationens tjänstemän. Lekmän anlitas inte som övervakare.

¹ Uppgifterna, som bara syftar till att ge en allmän bild av frivårdssystemet i de olika staterna, grundar sig i första hand på en inom europarådet år 1970 utarbetad redogörelse i ämnet. Senare inträffade lagändringar har beaktats i den utsträckning det har varit möjligt, men reservationer måste ändå göras i fråga om uppgifternas aktualitet.

Cypern

A Villkorlig dom

Domstol har möjlighet att i stället för att döma till straff fastställa en prøvotid på ett — tre år. Den dömda är under denna tid skyldig att hålla kontakt med frivårdsorganisationen. Domstolen och, efter domen, frivårdsorganisationen kan fastställa särskilda föreskrifter för den dömda.

Det är också möjligt för domstolen att i samband med ådömande av frihetsstraff föreskriva att den dömda skall stå under övervakning under viss prøvotid efter frigivningen. Prövotiden kan därvid bytas ut mot fortsatt fängelsestraff i händelse av misskötsamhet från den dömdes sida.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning sker efter diskretionär prövning men under restriktiva förutsättningar. Ungdomsbrottslingar som har dömts till fängelse kan i regel bli villkorligt frigivna efter två tredjedelar av strafftiden. I övrigt medges villkorlig frigivning först efter fyra års strafftid. Villkorlig frigivning kan kombineras med övervakning och särskilda föreskrifter.

C Frivårdens organisation

Övervakning och liknande åtgärder utförs endast av statsanställda tjänstemän som står under tillsyn av socialdepartementet. Frivården är därmed organisatoriskt skild från fångvården som står under justitiedepartementets tillsyn.

Frankrike

A Villkorlig dom

Domstol har möjlighet att medge villkorligt anstånd med verkställighet av ådömt straff i två olika former, antingen som "sursis simple" eller också som "sursis avec mise à l'épreuve".

Sursis simple får medges endast för lindrigare brott och endast om den dömda inte tidigare har dömts till fängelse. Vid sursis simple är prøvotiden alltid fem år. Den dömda ställs inte under övervakning och underkastas inga särskilda föreskrifter. Det villkorliga anståndet förverkas automatiskt, om den dömda lagförs för grövre brott under prøvotiden.

Sursis avec mise à l'épreuve kan medges även för allvarigare brottslighet, förutsatt att påföljd inte har ådömts förut och den tilltalade inte heller tidigare har varit dömd till ovillkorligt fängelse på mer än sex månader. I domen fastställs en prøvotid på mellan tre och fem år samt särskilda övervakningsvillkor. Liksom när det gäller sursis simple förverkas det villkorliga anståndet automatiskt vid ny brottslighet. Förverkande kan också beslutas om den dömda bryter mot föreskrift som har fastställts i domen.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning är beroende av den dömdes uppförande under strafftiden. Sådan frigivning kan äga rum sedan halva strafftiden, dock minst tre månader, har avtjänats. Vid återfall gäller i stället att den dömda skall ha avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst sex månader. Villkorlig frigivning beslutas av justitiedepartementet.

Vid villkorlig frigivning skall fastställas en prøvotid. Längden av prøvotiden beror i viss utsträckning på den ådömda påföljden. Har denna kombinerats med s. k. rélegation, kan normaltiden ökas med fyra — sex år. Den dömde kan underkastas övervakningsvillkor och andra särskilda föreskrifter.

Om den dömde har varit skötsam under prøvotiden, blir frigivningen definitiv vid prøvotidens utgång. I annat fall — särskilt om han har lagförts för nytt brott — kan anståndet förklaras förverkat.

C Frivårdens organisation

I praktiskt taget varje franskt département finns en övervakningsnämnd, till vilken har knutits frivårdstjänstemän och socialarbetare. I viss utsträckning anlitas även enskilda övervakare.

Förbundsrepubliken Tyskland

A Villkorlig dom

Enligt strafflagens allmänna bestämmelser om villkorlig dom har domstol befogenhet att meddela anstånd med verkställigheten av ådömt fängelsestraff som inte överstiger ett år eller, under speciella förutsättningar, två år. För att sådant anstånd skall få meddelas måste det finnas anledning anta att anståndet skall tjäna den dömde till varning och att mera ingripande åtgärder inte fordras för att avhålla honom från fortsatt brottslighet.

Det finns dessutom en speciell reglering för ungdomar, enligt vilken domstolen under vissa förutsättningar kan välja mellan att ge villkorligt anstånd med ådömande av ungdomsfängelse och att ge anstånd med verkställigheten av ådömt ungdomsfängelse som inte överstiger ett år eller, om det föreligger särskilda omständigheter, två år.

Prövotiden är enligt strafflagen minst två och högst fem år. Den ursprungligen fastställda tiden kan beroende på den dömdes uppförande förkortas eller förlängas inom ramen för denna latitud. Enligt den reglering som gäller för ungdomar är prøvotiden ett — två år vid anstånd med ådömande av ungdomsfängelse och två — tre år vid anstånd med verkställighet av denna påföljd. I sistnämnda fall kan tiden förlängas till fyra år.

Den dömde kan åläggas att iaktta särskilda föreskrifter under prøvotiden. Dessa kan avse vistelseort, arbetsanställning o. d. men också mera speciella förhållanden såsom förbud mot rökning och förpliktelse att betala bidrag till välgörenhetsinstitution. Föreskrifterna kan ändras eller upphävas av domstol. Övervakning är obligatorisk för ungdomar men beror i fråga om vuxna på en diskretionär bedömning från domstolens sida. Uppkommer under prøvotiden fråga om förverkande av det villkorliga anståndet, kan förordnas om tillfälligt omhändertagande av den dömde. Genom ny lagstiftning har domstolen fått ökad möjlighet att förordna om speciella frivårdsåtgärder, t. ex. vistelse i särskilt utvald familj.

Utöver vad som följer av det anförda har vid ungdomsbrottslighet allmän åklagare befogenhet att i vissa fall fastställa särskilda föreskrifter för den misstänkte i samband med beslut om åtalsunderlåtelse.

B Villkorlig frigivning

Enligt de allmänna bestämmelserna i strafflagen kan villkorlig frigivning från fängelsestraff ske sedan den dömden har avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst två månader. Under speciella förhållanden kan frigivningen ske efter halva strafftiden. Beslut om villkorlig frigivning meddelas av den domstol som har meddelat den ursprungliga domen. Prövotiden skall fastställas till minst den tid som svarar mot straffåterstoden. I fråga om särskilda föreskrifter och övervakning gäller samma regler som vid villkorlig dom.

Även från ungdomsfängelse kan villkorlig frigivning ske under vissa särskilda förutsättningar. Det finns olika regelsystem beroende på om domstolen har dömt till ungdomsfängelse på viss tid eller på obestämd tid. I båda fallen fattas emellertid beslutet av en särskild domare, "Vollstreckungsleiter", som också skall ha viss uppsikt över den dömden och kan meddela honom föreskrifter.

C Frivårdens organisation

I fall då villkorligt dömda eller frigivna skall stå under övervakning ombesörjs denna regelmässigt av särskilda frivårdstjänstemän. Endast i begränsad omfattning förekommer övervakning genom enskild övervakare. Frivårdstjänstemännen är normalt anställda av den lokala domstolen men i några delstater av administrativ myndighet. Tillgången på övervakare för vuxna personer uppges vara mycket begränsad.

Italien

A Villkorlig dom

Domstol kan förordna om villkorligt anstånd med verkställighet av fängelsestraff, om mera ingripande åtgärd inte fordras för att avhålla den dömden från fortsatt brottslighet och strafftiden inte överstiger ett år. Var den tilltalade 70 år eller äldre vid brottets begående, får villkorligt anstånd meddelas även om strafftiden är längre, dock högst två år. För fall då den dömden var under 18 år vid brottet är gränsen tre år. Under vissa förutsättningar kan även böter ådömas villkorligt.

Prövotiden är två år vid mindre allvarligt brott och fem år vid grövre brott. Den dömden kan åläggas att iaktta särskilda föreskrifter under prövotiden, men någon övervakning äger inte rum. För ungdomsbrottslingar kan domstolen dock förordna om vissa barnavårdande åtgärder. Förverkande av det villkorliga anståndet kan ske, om den dömden begår nytt brott under prövotiden eller om han bryter mot meddelade föreskrifter.

Vid sidan av villkorlig dom i denna form finns möjlighet för domaren att, om brottet har begåtts av barn under 18 år, meddela ett slags judiciellt nådebeslut (perdono giudiziale). Ett sådant beslut, som är ganska vanligt i praxis, motsvarar närmast det svenska institutet påföljdseftergift men skiljer sig från detta så till vida som det kan meddelas utan föregående rättegång. Vid perdono giudiziale fastställs ingen prövotid och beslutet kan inte heller undanröjas eller förverkas.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning kan i princip medges bara den som har dömts till mer än fem års fängelse och får då ske efter halva strafftiden eller,

om det är fråga om återfall, efter tre fjärdedelar av denna tid. En förutsättning är att inte återstående strafftid överstiger fem år. Om den dömda var under 18 år vid brottet, kan dock villkorlig frigivning äga rum när som helst under fängelsetiden och oberoende av den ådömda strafftidens längd.

Efter villkorlig frigivning äger viss övervakning rum under den återstående strafftiden. Den dömda står sålunda under särskild kontroll av polisen. För underårig förordnas dock i stället enskild övervakare, ofta en familjemedlem. Dessutom kan den villkorligt frigivne få råd och hjälp av en för ändamålet bildad organisation, Consigli di patronato. Övervakningen står under tillsyn av en särskild domare. Föreskrifter om vad den dömda har att iaktta under prøvotiden kan meddelas. Villkorligt medgiven frihet kan förverkas vid ny brottslighet eller på grund av att den dömda bryter mot meddelade föreskrifter.

C Frivårdens organisation

Vid sidan av den övervakning som sker genom polisens försorg finns den nyssnämnda organisationen Consigli di patronato, som till största delen består av socialt intresserade privatpersoner. Organisationen får i viss begränsad utsträckning personell hjälp av fängvårdsmyndigheterna.

Luxemburg

A Villkorlig dom

Domstol kan ge villkorligt anstånd med verkställigheten av såväl fängelsestraff som böter.

Det har särskilt angetts i lagen att sådant anstånd kan meddelas även utlänningar med hemvist i stat som har tillträtt övervakningskonventionen eller annan överenskommelse med Luxemburg om kriminalvårdssamarbete.

Prövotiden är sju eller fem år vid allvarligare brottslighet och två år vid polisförseelser. Övervakning kan äga rum under en period av tre—fem år. Särskilda övervakningsvillkor kan fastställas.

Utöver vad som följer av det anförda har allmän åklagare viss befogenhet att meddela villkorligt anstånd åt misstänkt i brottmål.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning kan medges den som har dömts till fängelse i mer än ett år och har avtjänat tre fjärdedelar av strafftiden. Beslut om frigivning meddelas av kronjuristen (Procureur General). Övervakningsvillkor anses enligt praxis kunna fastställas av åklagarmyndigheterna.

C Frivårdens organisation

Övervakningen skedde tidigare endast genom fängvårdstjänstemäns och polisens försorg under åklagarmyndigheternas tillsyn. Numera har emellertid införts ny lagstiftning som syftar till att bygga ut frivårdsorganisationen.

Malta

A Villkorlig dom

Enligt maltesisk rätt kan domstol i brottmål välja mellan två olika påföljder som innebär kriminalvård i frihet. I det ena fallet ställs den

dömde under övervakning under prøvotiden och kan underkastas särskilda föreskrifter. I det andra fallet fastställs endast en prøvotid utan övervakning eller föreskrifter. Prøvotiden är i båda fallen högst tre år. Påföljden kan undanröjas och ersättas med frihetsstraff i händelse av ny brottslighet.

B Villkorlig frigivning

Det finns inga lagregler om villkorlig frigivning. Fängelsedirektionen anses dock ha möjlighet att efter diskretionär prövning förkorta strafftiden i vissa särskilda fall.

C Frivårdens organisation

Övervakningen handhas av statliga tjänstemän under socialdepartementet. Frivården leds av en särskild Principal Probation Officer.

Nederländerna

A Villkorlig dom

Domstol kan förordna om villkorligt anstånd med verkställigheten av frihetsstraff, om strafftiden understiger ett år. Även böter och förverkande kan ådömas villkorligt.

Prøvotiden för villkorligt dömd är två år vid lindrigare brott och tre år vid grövre brott. Särskilda föreskrifter kan meddelas den dömde. En vanlig typ av föreskrift är att den dömde förpliktas hålla kontakt med övervakningsinstitution. Allmän åklagare är ansvarig för kontrollen av att föreskrifterna efterlevs.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning kan ske när den dömde har avtjänat två tredjedelar av strafftiden, dock minst nio månader. Justitieministeriet beslutar om villkorlig frigivning. Prøvotiden motsvarar återstående strafftid, ökad med ett år. Beträffande föreskrifter gäller detsamma som vid villkorlig dom.

C Frivårdens organisation

Övervakning och liknande åtgärder handhas regelmässigt av privata övervakningsinstitutioner. Dessa är statsunderstödda och står under tillsyn av statliga nämnder och av justitieministeriet.

Storbritannien

A Villkorlig dom

De engelska domstolarna har stor frihet att välja mellan åtskilliga påföljder som utgör alternativ till frihetsberövande. Till en början bör nämnas att domstol har möjlighet att meddela en form av villkorlig påföljdseftergift (conditional discharge), som innebär att påföljd inte ådöms, om den dömde avhåller sig från att begå nytt brott under viss fastställd tid (högst tre år). Påföljdseftergift kan emellertid också meddelas utan sådant villkor (absolute discharge). Det svenska skyddstillsynsinstitutet motsvaras närmast av probation, som innebär att den dömde ställs under övervakning under en tid av ett—tre år och kan

underkastas särskilda föreskrifter. Till de mera ingripande föreskrifter som kan meddelas hör skyldighet att under viss tid, högst 12 månader, vara bosatt i ett "approved probation hostel" eller att under högst 60 dagar besöka ett "day training center". Underlåtenhet att följa meddelade föreskrifter kan medföra att påföljden undanröjs. Suspended sentence är en annan form av villkorlig dom, som innebär att verkställigheten av ett visst bestämt straff (högst två års fängelse) uppskjuts på en tid av ett—tre år. Numera kan suspended sentence kombineras med probation, vilket tidigare inte var möjligt. En påföljd av mera speciell karaktär är s. k. community service, som innebär att den dömda åläggs att under minst 40 och högst 240 timmar utföra ett visst obetalt samhällsarbete. Det bör slutligen också nämnas att vissa domstolar har befogenhet att förklara påföljdsfrågan vilande (defer sentence) under högst sex månader och sedan avgöra frågan med beaktande av de nya omständigheterna.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning (release on licence) kan ske tidigast när den dömda har avtjänat antingen en tredjedel av strafftiden eller också ett år av denna. Frigivningen beslutas av en nämnd (the Parole board). Prövotiden varar fram till dess att två tredjedelar eller, i vissa fall, hela strafftiden skulle ha avtjänats. Den dömda ställs regelmässigt under övervakning. — Enligt ett annat frigivningsinstitut (remission) kan den dömda vid särskilt gott uppförande frigges utan villkor före strafftidens slut sedan han har avtjänat två tredjedelar av denna, dock minst en månad.

För villkorlig frigivning från borstal training (ungdomsfängelse) och detention centre (tillsynsanstalt) finns särskilda regler.

C Frivårdens organisation

England och Wales har delats in i ett åttiotal frivårdsdistrikt (probation areas). För varje distrikt finns en probation committee som administrerar frivården inom distriktet. Övervakning och liknande åtgärder ombesörjs regelmässigt av heltidsanställda tjänstemän, men på senare tid har i allt större utsträckning även enskilda personer engagerats i arbetet. Frivården står under tillsyn av Home Secretary.

Turkiet

A Villkorlig dom

Enligt turkisk lag kan domstol under vissa förutsättningar förordna om anstånd med verkställigheten av en dom som avser högst sex månaders straffarbete, högst ett års fängelse eller böter. För vissa brott, t. ex. smuggling, är villkorlig dom förbjuden i lag. Prövotiden är ett år vid mindre allvarlig brottslighet och fem år vid grövre brottslighet. Föreskrifter om skadeståndsbetalning kan meddelas.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning kan beslutas sedan den dömda har avtjänat två tredjedelar av strafftiden. Föreskrifter om skadeståndsbetalning kan meddelas även i detta fall. Den dömda är under hela prövotiden underkastad övervakning av polisen.

C Frivårdens organisation

Vid sidan av den övervakning som sker genom polisens försorg finns ingen särskild frivårdsorganisation.

Österrike

A Villkorlig dom

Villkorligt anstånd med verkställighet av frihetsstraff kan medges av domstol, om det ådömda straffet inte överstiger fem års fängelse eller straffarbete och om av särskilda skäl straffhotet i och för sig eller i förening med andra åtgärder framstår som en mera ändamålsenlig reaktion än omedelbar verkställighet av straffet. För ungdomar får dessutom under vissa förutsättningar medges villkorligt anstånd med verkställighet av straff som understiger ett år, om den unge är i behov av uppfostring på uppfostringsanstalt.

I dessa fall fastställer domstolen en prøvotid på mellan ett och tre år. Domstolen får också förordna övervakare och meddela den dömda särskilda föreskrifter om utbildning, arbete e. d.

Vid ungdomsbrottslighet har domstolen dessutom möjlighet att ge villkorligt anstånd med ådömande av straff, om ett sådant anstånd inte äventyrar hänsynen till allmän laglydnad eller är till skada för den dömda eller om straffet kan ersättas av övervakning eller liknande åtgärd. Även i sådant fall fastställs en prøvotid på mellan ett och tre år.

För ändring av övervakningsvillkoren under prøvotiden fordras beslut av domstol. Förverkande av villkorligt anstånd får ske endast efter förhandling i den dömdes närvaro, varvid utredning angående hans personliga förhållanden skall förebringas.

Villkorlig dom kan under vissa förutsättningar förekomma även vid bötesstraff. Vidare har åklagare befogenhet att villkorligt avstå från lagföring vid mindre allvarlig ungdomsbrottslighet.

B Villkorlig frigivning

Villkorlig frigivning kan ske när två tredjedelar av den ådömda strafftiden har avtjänats, dock minst åtta månader eller, om den dömda är under 18 år, minst sex månader. Dessutom kan för ungdomsbrottslingar villkorlig frigivning ske från tidsobestämt straff. Vid prövning av fråga om villkorlig frigivning skall domstolen beakta bl. a. den dömdes uppförande under strafftiden. I beslut om villkorlig frigivning skall alltid fastställas en prøvotid. Denna skall i princip motsvara den tid som återstår av straffet men får fastställas till högst tre år, om straffåterstoden understiger sistnämnda tid. Prövotiden får dock aldrig bestämmas till kortare tid än ett år. Beträffande övervakning, särskilda föreskrifter och förverkande gäller i huvudsak samma regler som vid villkorlig dom. Beslut i sådan fråga ankommer alltid på domstol.

C Frivårdens organisation

Övervakning och liknande åtgärder handhas dels av tjänstemän inom fångvårdsväsendet, dels av privatpersoner. För sistnämnda kategori övervakare finns särskilda organisationer som är statsunderstödda och till vilka viss personal tillhandahålls av fångvårdsmyndigheterna.

Bilaga 2

De remitterade förslagen

1 Förslag till

Lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna lag äger enligt förordnande av regeringen tillämpning vid samarbete rörande kriminalvård i frihet med stat, som har tillträtt den europeiska konventionen den 30 november 1964 rörande övervakning av villkorligt dömda eller villkorligt frigivna personer, eller annan stat, med vilken Sverige har ingått överenskommelse om sådant samarbete.

Om synnerliga skäl föreligger, kan regeringen för visst fall förordna att samarbete enligt lagen skall äga rum även om förordnande som avses i första stycket ej har meddelats.

2 § Samarbete enligt denna lag avser

1. verkställighet i Sverige av

a) utländsk brottmålsdom, varigenom den dömda har erhållit villkorligt anstånd med ådömande av påföljd eller verkställighet av frihetsstraff eller på annat liknande sätt ålagts att under en provotid undergå kriminalvård i frihet,

b) utländsk brottmålsdom avseende frihetsberövande påföljd, sedan den dömda enligt beslut i den främmande staten har frigivits villkorligt eller annars överförs till kriminalvård utom anstalt,

2. verkställighet i främmande stat av

a) svensk dom på skyddstillsyn, dock ej såvitt avser behandling enligt 28 kap. 3 § brottsbalken,

b) svensk dom på fängelse, ungdomsfängelse eller internering, sedan den dömda enligt beslut här i landet har frigivits villkorligt eller överförs till vård utom anstalt.

Vad som föreskrivs i denna lag om utländsk brottmålsdom gäller även i fråga om annat avgörande i främmande stat som har meddelats efter rättegång i brottmål.

3 § Vid samarbete som anges i 2 § överlämnar den stat i vilken domen har meddelats åt den andra staten att antingen anordna kriminalvård i frihet enligt domen (begränsad verkställighet) eller helt övertaga verkställigheten av denna (fullständig verkställighet).

Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom

Allmänna bestämmelser

4 § Verkställighet i Sverige av utländsk brottmålsdom får ske endast efter framställning av behörig myndighet i den främmande staten.

Framställningen får ej bifallas

1. om domen ej har vunnit laga kraft eller om påföljden ej får verkställas i den främmande staten,
2. om gärning som påföljden avser ej motsvarar brott enligt svensk lag eller gärningsmannen, om gärningen begåtts här i landet, på annan grund än som avses i 5 § 3 ej skulle ha kunnat ådömas påföljd för brottet,
3. om den dömden ej har hemvist i Sverige,
4. om verkställighet i Sverige skulle vara oförenlig med grunderna för rättsordningen här i landet eller annat väsentligt svenskt intresse,
5. om dom i mål om ansvar för gärning som påföljden avser har meddelats här i landet eller här utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot för samma gärning har godkänts,
6. om fråga om ansvar för gärning som påföljden avser har prövats genom lagakraftvärdande dom i annan stat än den som har gjort framställningen och hinder mot lagföring för gärningen här i landet till följd härav skulle ha förelagat enligt 2 kap. 5 a § brottsbalken,
7. om gärning som påföljden avser utgör eller har samband med politiskt brott eller utgör militärt brott,
8. om gärning som påföljden avser utgör fiskaliskt brott och Sverige ej i förhållande till den främmande staten har förbundit sig att bifalla framställning som har avseende på sådant brott,
9. om en tillämpning av 35 kap. 8—10 §§ brottsbalken skulle innebära att påföljden bortfallit,
10. om verkställighet i Sverige i annat hänseende än som förut har nämnts skulle strida mot den överenskommelse mellan Sverige och främmande stat som ligger till grund för framställningen.

5 § Framställningen kan avslås

1. om gärning som påföljden avser omfattas av här i landet väckt åtal eller utfärdat strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot, eller om beslut har meddelats att åtal för gärningen ej skall väckas eller fullföljas,
2. om domen har meddelats i den dömdes utvaro,
3. om den dömden vid tiden för brottet ej hade fyllt femton år,
4. om domen av annat skäl än som förut har angivits måste anses oförenlig med principerna för tillämpning av svensk strafflag,
5. om det med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet är lämpligast att verkställighet här i landet anordnas enligt annan i 3 § angiven samarbetsform än som avses i framställningen.

6 § Avser den utländska domen två eller flera brott och föreligger hinder mot verkställighet såvitt avser något eller några av dem, får framställningen bifallas såvitt avser övriga brott endast om

1. i domen eller framställningen har angivits vilken del av påföljden som avser detta eller dessa brott, eller
2. det är uppenbart att det eller de brott, beträffande vilka hinder mot verkställighet föreligger, har varit utan nämnvärd betydelse för påföljdsbestämningen i den främmande staten.

7 § Framställning om verkställighet görs hos utrikesdepartementet.

Finner regeringen uppenbart att framställningen ej gäller utländsk brottmålsdom som avses i 2 § 1 eller att hinder mot verkställighet möter

enligt 4 § andra stycket 1—6 eller 9, skall framställningen omedelbart avslås.

Regeringen prövar om framställningen skall avslås på grund av förhållande som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5. Regeringen kan avslå framställningen, om det är uppenbart att förhållande som avses i 5 § 1—4 föreligger.

Begränsad verkställighet

8 § Framställning om begränsad verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till kriminalvårdsstyrelsen för handläggning.

9 § Kriminalvårdsstyrelsen prövar om annat hinder mot verkställighet föreligger än som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5.

10 § Finner kriminalvårdsstyrelsen att hinder ej möter mot verkställighet, beslutar styrelsen att kriminalvård i frihet skall anordnas här i landet. I beslutet skall anges vilken övervakningsnämnd som skall handha kriminalvården.

11 § Föreskrift om prøvotid för den dömda och om hans åligganden under denna tid som följer av domen eller av särskilt beslut som under prøvotiden har meddelats i den främmande staten gäller här i landet, om motsvarande föreskrift skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag. I den mån så ej är fallet, skall föreskriften jämkas av övervakningsnämnden. Sådan jämkning får dock ej innebära att föreskriften skärps.

12 § I den mån annat ej följer av domen eller särskilt beslut som har meddelats i den främmande staten, skall den dömda under prøvotiden stå under övervakning. Bedöms övervakning ej längre vara erforderlig, skall förordnas om dess upphörande. Så länge prøvotiden varar, får den dömda, när det finns skäl till det, ånyo ställas under övervakning. Beslut som nu avses meddelas av övervakningsnämnden.

Meddelas i den främmande staten beslut som innebär att kriminalvården i frihet skall upphöra, äger beslutet giltighet här.

13 § Med avseende på övervakningsnämndens handhavande av kriminalvården och den dömdes åligganden under prøvotiden har i övrigt 26 kap. 12—18 §§ brottsbalken motsvarande tillämpning.

Föreskrift enligt 26 kap. 15 § brottsbalken får dock ej innebära skärpning i förhållande till vad som har bestämts i den främmande staten.

14 § Om behörig myndighet i den främmande staten begär upplysning om hur den dömda har förhållit sig under prøvotiden, skall kriminalvårdsstyrelsen lämna upplysning härom på grundval av uppgifter som styrelsen inforrdar från övervakningsnämnden.

Begår den dömda nytt brott och döms han under prøvotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 2 § första stycket lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att behörig myndighet i den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen skall sörja för att behörig myndighet i den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

Fullständig verkställighet

15 § Framställning om fullständig verkställighet här i landet av utländsk brottmålsdom skall, om regeringen inte avslår framställningen, överlämnas till riksåklagaren för handläggning.

16 § Sedan framställningen om verkställighet har överlämnats till riksåklagaren, gör denne hos rätten ansökan om dess prövning av framställningen. Rörande sakens handläggning gäller i tillämpliga delar rättegångsbalkens bestämmelser om rättegången i brottmål, om annat ej följer av denna lag. Rättens avgörande av saken sker genom dom.

Vid förhandling i målet skall den dömde höras personligen, om han begär det. Är den dömde berövad friheten i den stat där domen har meddelats, får dock förhandling äga rum i hans frånvaro, även om han har begärt att bli hörd personligen.

17 § I mål som avses i 16 § prövar rätten om annat hinder mot verkställighet möter än som avses i 4 § andra stycket 7, 8 eller 10 eller 5 § 5.

Ny prövning av frågan huruvida den dömde är skyldig till brottet får ej ske i målet.

18 § Finner rätten hinder ej möta mot verkställighet här i landet, skall rätten bestämma ny påföljd enligt svensk lag för brott som avses i framställningen. Den nya påföljden får dock ej innebära att den dömde berövas friheten. Ej heller får påföljden bestämmas till enbart böter. Detta gäller även om annan påföljd än böter ej enligt svensk lag kan följa på motsvarande brott.

Har förhandling i saken enligt 16 § andra stycket andra meningen ägt rum i den dömdes frånvaro, får ny påföljd ej bestämmas förrän den dömde har varit i tillfälle att bli personligen hörd.

19 § Laga domstol i mål som avses i 16 § är Stockholms tingsrätt. Ansökan får dock upptagas även av den rätt, där den dömde skall svara i tvistemål i allmänhet, eller rätten i den ort, där den dömde mera varaktigt uppehåller sig, om rätten med hänsyn till utredningen samt kostnader och andra omständigheter finner det lämpligt.

20 § Undanröjs villkorlig dom eller skyddstillsyn, som har ådömts enligt 18 §, och döms i stället till fängelse på viss tid, skall den dömde, i den mån det med hänsyn till omständigheterna prövas skäligt, räknas till godo dels vad han kan ha utstått av frihetsberövande påföljd som ådömts genom den utländska domen för brott som omfattades av framställningen om verkställighet, dels tid varunder han med anledning av sådant brott varit anhållen eller häktad i den främmande staten. Därvid får bestämmas lindrigare straff än vad som är föreskrivet för gärningen.

Verkställighet utomlands av svensk dom*Allmänna bestämmelser*

21 § Fråga om verkställighet i främmande stat av svensk dom enligt denna lag upptas i fall som avses i 1 § första stycket av kriminalvårdsstyrelsen. Framställning om verkställighet får göras endast om den dömde har hemvist i den främmande staten och det ej med motsvarande tillämpning av 4 § andra stycket eller 5 § 1—4 kan antagas föreligga hinder mot verkställighet i den staten.

Har regeringen med stöd av 1 § andra stycket förordnat att verkställighet av påföljd i visst fall får anförtros åt myndighet i främmande stat, ombesörjer kriminalvårdsstyrelsen att framställning om verkställighet görs i den främmande staten.

22 § Framställning som avses i 21 § jämte den dom varigenom påföljden har ådömts och övriga handlingar i ärendet överlämnas till utrikesdepartementet, som vidarebefordrar framställningen till behörig myndighet i den främmande staten.

Begränsad verkställighet

23 § Bifalls framställning om begränsad verkställighet utomlands, skall övervakningsnämnden, om övervakning har anordnats här i landet, entlediga övervakaren för den dömde.

24 § Beslutas i den främmande staten ändrade föreskrifter om vad den dömde har att iakttä under prövotiden eller tiden för vård utom anstalt, har beslutet giltighet här i den mån motsvarande beslut skulle ha kunnat meddelas enligt svensk lag och beslutet ej innebär skärpning för den dömde i förhållande till vad som har bestämts här i landet.

Sedan kriminalvården överflyttats, får åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas här i landet endast om den dömde här övertygas om annat brott eller behörig myndighet i den främmande staten hit hänskjuter ärende om sådan åtgärd. Hänskjutet ärende upptas av den övervakningsnämnd som handhade övervakningen vid tiden för överflyttningen.

Fullständig verkställighet

25 § Bifalls framställning om fullständig verkställighet utomlands, skall kriminalvårdsstyrelsen förklara verkställigheten överförd till den främmande staten. Sedan sådan förklaring har meddelats, får verkställighet av påföljden inte längre ske här i landet. Ej heller får här beslutas annan åtgärd i fråga om påföljden.

Första stycket gäller dock ej, om den främmande staten återkallar sitt bifall till framställningen.

Fullföljd av talan

26 § Talan mot kriminalvårdsstyrelsens beslut om anordnande av kriminalvård i frihet enligt 10 § eller om framställning enligt 21 § första stycket förs hos regeringen genom besvär.

Om den dömde, i fall då begränsad verkställighet har anordnats här i landet, inte är nöjd med övervakningsnämnds beslut om prövotid,

övervakning, förordnande av övervakare, föreskrift, varning eller anmälan enligt 14 § tredje stycket, äger han hos kriminalvårdsnämnden påkalla prövning av beslutet.

Mot kriminalvårdsnämndens beslut enligt denna lag får talan ej föras.

Särskilda bestämmelser

27 § Riksåklagaren får i den omfattning regeringen bestämmer förordna annan åklagare att fullgöra vad som enligt denna lag åligger riksåklagaren.

28 § Skall påföljd, som har ådömts någon i främmande stat, enligt denna lag verkställas i Sverige, får åtal för gärning, som påföljden avser, ej i något fall väckas här i landet. Har åtalet redan väckts när framställningen om verkställighet bifalls, skall detta förhållande anses utgöra rättegångshinder i brottmålet.

29 § Av allmänna medel utgiven ersättning till offentlig försvarare samt kostnad för rättshjälp enligt 36 § rättshjälpslagen (1972: 429) skall stanna på statsverket, om ej den dömden av särskilda skäl bör återgälda ersättningen.

30 § Denna lag gäller ej i fråga om verkställighet eller annan åtgärd som regleras genom lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1978.

2 Förslag till

Lag om ändring i brottsbalken

Häri genom föreskrivs att 34 kap. 18 § brottsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

34 KAP

18 §¹

Uppkommer fråga om utlämning till Sverige för verkställighet av dom, varigenom någon dömts till fängelse, ungdomsfängelse eller internering som gemensam påföljd för två eller flera brott, och kan utlämning enligt den främmande statens lagstiftning ej ske för alla brotten, skall domstol, efter anmälan av åklagare, undanröja den gemensamt ådömda påföljden och döma till påföljd för den brottslighet, för vilken utlämning kan äga rum.

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då frågan uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands i

Vad som föreskrives i första stycket skall även gälla, då frågan uppkommer om att svensk brottmålsdom, som avser två eller flera brott, skall verkställas utomlands i

¹ Senaste lydelse 1975: 293.

enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

enlighet med lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, och hinder mot verkställighet föreligger enligt den främmande statens lagstiftning såvitt avser något eller några av brotten.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1978.

3 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister

Härigenom föreskrivs att 6 och 13 §§ lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

I registret skall anteckning göras om uppgift, som enligt till rikspolisstyrelsen inkommet meddelande intagits i allmänt danskt, finskt, isländskt eller norskt kriminalregister beträffande svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller beträffande svensk dom eller svenskt beslut, såvitt uppgiftens innehåll motsvarar vad i 2—5 §§ här ovan avses. Detsamma skall gälla om uppgift, som enligt överenskomelse mellan Sverige och annan stat lämnas från den staten.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn.

I registret skall ock antecknas beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning från Sverige till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn. *Detsamma skall gälla beträffande annat beslut av myndighet i främmande stat om verkställighet i den staten av här i landet ådömd påföljd som avses i 2 §.*

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14 17 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut om verk-

Har svensk domstol eller myndighet jämlikt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen (1963: 193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m. fattat beslut

¹ Senaste lydelse 1970: 421.

Nuvarande lydelse

ställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

Föreslagen lydelse

om verkställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande *eller jämlikt 10 § lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet fattat beslut om kriminalvård i frihet*, skall beslutet antecknas i registret. I fråga om den dom eller det beslut som meddelats i den andra staten skola bestämmelserna i 2—5 §§ här ovan äga motsvarande tillämpning.

13 §²

Till utländsk myndighet må enligt föreskrifter, som meddelas av regeringen, redovisas anteckningar i registret rörande medborgare i den staten eller den som har hemvist där.

Har verkställighet av frihetsstraff eller övervakning av den som villkorligt dömts eller villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn överflyttats hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av nämnda stater, må, även i annat fall än i första stycket sägs, i den ordning regeringen bestämmer till myndighet i den stat från eller till vilken överflyttning skett redovisas anteckningar rörande den som avses med beslutet om överflyttning. Detsamma skall gälla i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m. m.

Har verkställighet av påföljd överflyttats hit från främmande stat eller härifrån till sådan stat enligt lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, äger andra stycket motsvarande tillämpning.

Regeringen äger bemyndiga rikspolisstyrelsen att, då det för utredning i brottmål begäres av utländsk domstol eller åklagarmyndighet eller av poliscentral i Danmark, Finland eller Norge, meddela utdrag av registret.

På framställning av utländsk myndighet må i annat fall än förut sagts utdrag av registret meddelas, såframt regeringen givit tillstånd därtill.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1978

² Senaste lydelse 1975: 13.

4 Förslag till

Lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 429)

Härigenom föreskrivs att 38 § rättshjälpslagen (1972: 429) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

38 §¹

Bestämmelserna i rättegångsbalken om skyldighet för tilltalad eller annan att till statsverket återbetala kostnad som enligt rättens beslut utgått av allmänna medel äger motsvarande tillämpning i fråga om kostnad för rättshjälp enligt 36 §.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet *samt* 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom gäller vad där är föreskrivet.

I fall som avses i 19 § andra stycket lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken, 18 § lagen (1957: 668) om utlämning för brott, 14 § lagen (1959: 254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge, 7 och 13 §§ lagen (1964: 450) om åtgärder vid samhällsfarlig asocialitet, 39 § lagen (1972: 260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom *samt* 29 § lagen (1978: 000) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet gäller vad där är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 1978.

¹ Senaste lydelse 1973: 118.

Innehåll

	Sid.
Propositionen	1
Propositionens huvudsakliga innehåll	1
Lagförslag	
1. lag om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	2
2. lag om ändring i brottsbalken	7
3. lag om ändring i lagen (1963: 197) om allmänt kriminalregister	8
4. lag om ändring i rättshjälpslagen (1972: 4 29)	
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 2 mars 1978 ..	11
1 Inledning	12
2 Allmän motivering	12
2.1 Sveriges tillträde till övervakningskonventionen	12
2.2 Förbehåll och förklaringar	15
2.3 Av konventionen föranledd lagstiftning i huvuddrag	18
2.3.1 Lagstiftningens form och tillämpningsområde	18
2.3.2 Verkställighet i Sverige av utländskt avgörande	23
2.3.3 Verkställighet utomlands av svensk brottmålsdom	34
3 Upprättade lagförslag	40
4 Specialmotivering	41
5 Hemställan	68
6 Beslut	68
Utdrag av lagrådets protokoll den 6 april 1978	69
Utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 15 juni 1978 ..	92
Bilaga 1 Departementspromemoria (Ds Ju 1977: 4) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	101
Bilaga 2 De remitterade förslagen	177